

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206063

UNIVERSAL
LIBRARY

OSMANIA UNIVERSITY LIBRARY

Call No. ^{T81} B 57 SR Accession No. T 252

Author డై 6 చ కె.

Title శ్రీ లంకా మహా క్షమ.

This book should be returned on or before the date last marked below.

~~2 MAY 1981~~

10 DEC 1981

శ్రీ రఘు.

భైరవకవిప్రణీత మగు

శ్రీ రంగమహత్త్వము.

ఇది

నవపర్తిసంస్థానాధీశ్వరులగు

నవై రాజారామేశ్వరరావు

బహిరీబల్వంతుమహాభూపాలరావుబహద్దరువారి

యాజ్ఞానుసాగముగా

మా. రామకృష్ణకవిగారిచే

బరిష్కరింపబడి

చెన్నపురి

జ్యోతిషతీర్థముద్రాక్షరశాలఁబండు

ముద్రింపబడియె.

1912.

శ్రీరంగమహత్వము గారుడవురాజాంతగ్గత మైనది. దీనిని గౌతమగోత్రుఁడును గౌరనామాత్యపుత్రుఁడు నగుభైరవకవి విరచించెను. ఇతఁడు శ్రీశైలముల్లికార్జునస్వామి దేవి యగుభ్రమరాంబిక కృపచేత సారస్వతసిద్ధిఁ బొందినవాఁడు. తుదిగద్యమున “శ్రీమద్భీమరాంబావగప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాసగౌరవ గౌరనామాత్యపుత్ర...భైరవ” అని వ్రాసికొనెను. రత్నశాస్త్రీ ముచుచిన్నకృతిలో, “భ్రమరాంబికామహావర । సముదితనిరవద్యహృద్యసాహిత్యకళా । క్రమవిమలప్రతిభాసం । క్రమణుఁడ మతిశాలి యైన గౌరనసుతుఁడక్ష” అనియు, “భైరవుఁడ మధయభాషా । పారిణుఁడ లోభిభవభవ భూమవ్యా । పారసవికారదుష్కవి । ఘోషిశాచము లదల్పుకొనుభైరవుఁడక్ష” అని చెప్పెను. కవిరాజగణాంకుశ మనుగ్రంథమున రత్నశాస్త్రీములో నుండి నేనుదాహరించిన యెఱుఁపద్యములు గలవు ; మఱియు, “శ్రీమత్పరమశివానన । తామరసవికాసలీల దనరినభ్రమరాం । బామధుమత్రభ్రమరిక । నామానససరిసిరహస్యనక్షా వస్త్రియక్ష” అని యాలక్షణగ్రంథమును బ్రారంభించెను. కావున నీమూఁడుకృతులకుఁ గర్త యొక్కఁడే యని నేను వేఱ చెప్పనక్కఱలేదు. శ్రీరంగమహత్వమున,

మ కృతవిద్యాఖురశీఠశ్రమకళాశీలీలాసుం బన
స్తుతచారిత్రిని గౌతమాన్వయపరిత్రుం గౌరనామాత్యస
త్సుతుఁ గల్యాణకవిత్వలక్షణసమర్థుక్ నూక్తిముక్తాఫలా
తతకాంతిస్సటచంద్రికోల్లసితవిద్యత్రైరవుక్ భైరవుక్

అని తనగోత్రాదులఁ జెప్పకొనెను. గౌరనామాత్యసత్సుతుఁ డనుటచే నియోగి బ్రాహ్మణుం డని కొందఱు చెప్పదురు. ఆమాత్యశబ్దము కేవలము నియోగలక్షణమును భట్టిశబ్దము వైదికులయందే ప్రయోగింపఁబడుచుండే ననునిజులి నేటికాలపుకవిచరిత్ర కారులకే కాని శ్రీనాథభట్టాదలయందు వర్తింప దని నేను తలంచెదను. ఈభైరవుఁ డే కాలమునం దుండెనో గుఱ్ఱెఱుఁగవలసియున్నది. ఇతనిశ్రీరంగమహత్వములోనుండి యపుకవియు ముద్దరాజారామనయు వసంతరువ్వ నపద్యము లుదాహరించెనన్నారు. మఱియుఁ బాండ్యభూపాలుం డగుముద్దరగిరిభూపాలునకు విద్యావతీదండకము రచించిన ప్రఖ్యాతుఁడు గణపవరపువేంకటకవి భైరవునిఁ జేర్చినెను. తత్పాండ్యభూపతిని జయించిన కళివే-వీరభూపాలుఁడు తన వీరభూపాలీయమున భైరవునిఁ బ్రామాణిమనిగాఁ జెప్పెను. వీరందఱుఁ గ్రీ-శ 1660 ప్రాంతము నుండినవారు వీరిలోఁ బూర్వుఁడు ముద్దరాజారామన్న. ఇతఁడు తనకవినందనీలోఁ గవిగణాంకుశములోనిపద్యములు గూర్చెను. మఱియు లింగముగుంట-లిమకవి సులక్షణస్థానిమునఁ గవిగణాంకుశమునుండి

నుండవచ్చును. ఈసిద్ధాంతమునకుఁగూడ నొక బాధకము గలదు. ఏదనఁగా, గౌరవ తన లక్షణాదీపికలోఁ గవిగజాంకుశముననుండి నాల్గుపద్యము లాంధ్రము లుదాహరించెను, పు త్రునిలక్షణగ్రంథమునుండి యుదాహరించెనా యనునదీ సందియము. లక్షణాదీపికాప్రతులు నాయొద్దను బ్రాచ్యలిఖితపుస్తకభాండాగారమునను గలవు. కవిగజాంకుశప్రతులు భిన్న దేశప్రతులు నాయొద్ద నాల్గుగలవు. చెన్నపురియడయూసుంస్మృతపుస్తకశాలలో నొ కటి గలదు. లక్షణాదీపికలో నన్నప్రతులలో నా నాల్గుపద్యములు గవిగజాంకుశములోని వనియే యున్నవి. కవిగజాంకుశప్రతులలో నా నాల్గుపద్యములలో నేదియుఁ గానరాదు. ఈయుద్ధయగ్రంథములను బ్రతులన్నియు సంపూర్ణములై శుద్ధములుగా నున్నవి. కావున లక్షణాదీపికలో నుదాహరింపఁబడినకవిగజాంకుశము భైరవప్రణీతము గాక మఱియొక ప్రాచీనకవిరచితమై యుండునేమో. భైరవుఁడు గ్రంథాంతమునఁ గవిరాధ్యజాంకుశ మని నామ మిచ్చెను. అవి భైరవునివే యయిన క్రీ. శ. 1500 లకుఁ బూర్వమే యుండు. ఇతఁడు గొప్పలాక్షణికుఁడు. ఇతఁడు తనకవిరాజగజాంకుశము కేరలము నూత్రగ్రంథము గాఁ గూర్చెనుగాని పూర్వకావ్యలక్ష్యము లిచ్చినవాఁడు కాఁడు. ఇతనిశ్రీరంగమహా త్వమును లాక్షణికు లందఱుం జదివియున్నట్లు దాహ్యుతపద్యములే ఘోషించుచున్న వి. ఈకృతి మనోహరమై శైలిసాటవముగలదై “ఉష్మవిఘోరపశాచముల” నదల్పు నట్లున్నది. భైరవునిపదబంధము ప్రాశస్త్యమై యొక్కొకమొదల శ్రీనాథపెద్దనలఁ దలపించు చున్నది. రెండవయాశ్వాసములోనిబురుగునగునను నాల్గవమొదలయాశ్వాసములఁ బుర వర్ణనమును గన్వేషిభైరవితములుగాని మూలమునఁ గానరావు ఉద్ధయభాషాసాండిత్య ము మాపుచున్న యాపట్టు స్వరచితాన్ధసంపత్తిమై మెఱయుచున్నవి. దీనిలోనిపద్యములు 1600 క్రీ. శ. లో నుండినజగన్నాథకవిచే రత్నాకరమునను బ్రబంధమునిభూషణమునను దత్తత్రాధాభాగములను ననుసారముగా నున్నవి గ్రహింపఁబడినవి.

దీనిలోని కథ ప్రఖ్యాత మగుశ్రీరంగక్షేత్రమహాత్మ్యము ఇది మూలమున నూ అధ్యాయములుగలది. ఈదివ్యచరిత్రమును బెక్కండుకవులు రచించి తమధిక్కినిగల్పింత స్థాయినిగా లోకమున నెలకొల్పిరి. అనేకదివ్యక్షేత్రములలో శ్రీరంగము చాలముఖ్యమై నందున నాల్గుపద్యములు దీనిఁ దెలిపించిరి. శ్రీనాథుని కాశీఖండభీమఖండములకుఁ బిదప క్షేత్రమహాత్మ్యముల నింతప్రాశముగాఁ దెలిపించినకవి యనున్యఁ డెవ్వఁడు గానరాఁడు. వేంకటాచల సింహాచల కాళహస్తి హాలాస్య మంగళగిరి నోకర్ణ శ్రీశైలాదుమహాత్మ్యము లింత ప్రాశము లయినవి కావు. శ్రీరంగమహాత్మ్యముఁ దెలిపించినవారిలోఁ గందాళయ ప్పశాచాన్యనిఃప్యఁ డగుముకుందమోగి నివపదరూపమున రచించె నయ్యది శ్రీబాలక జనంబున కత్యంతోపయోగి యని తలంచెదను. కొంగునాటిలో రాజయింపిగా నుండిన

వరమల నరసాత్మునిచే గండపద్యములలో విరచిత మగుశ్రీరంగమహాత్మ్యముగూడ నప్రా
ప్తమైనదే. ఇతఁ డక్కినవానిలో భైరవునికవితలో నిందుకవానికి వచ్చునది కట్టా
వరదరాజకవిప్రణీత మగుకావ్యమే. అతఁ డెళియరామరాములపెదతల్లిమమారుడు.
అతఁడు దీనిని పదియాశ్వాసములలో మనోహరముగాఁ జెసిగించెను. అత్యుని మృదు
పదవిన్యాసమై వైదర్భీరీతి నెలకొనుచున్నది. వీ రిరువురును మూలమును కొఱవడనీయక
రసపోషణమునకై యచ్చటచ్చట వర్ణనలఁ జేర్చుచుఁ దమవిద్యావిలాసమును నెలకొ
ల్పిరి గాని యఖండమహాప్రవాహిని యగుభైరవునిశైలికి సుకమార పదబంధము గల
వరదునికవిత యాకాశగంగకును సమతల ప్రవాహిని యగు కావేరికిఁ గల యంతరిమేమాపు
చున్నది. భైరవుడు వేదాంతశాస్త్రమునఁ జక్కఁగాఁ బరిశ్రమించినట్లు తద్దృఢపరిపక్వము
వలనఁ దెలియుచున్నది గాని కృతిపతియగు రాఘవమర్రితి వైష్ణవుడో లేక మాన్యుడో
కావున నతఁడు విష్ణుభక్తాగ్రేసరులు త్రేత్రరాజ మగుశ్రీరంగమును హృదయ నన్నిధాన
మున నదా కొలుచుచుండుటకై భైరవునిచే దీనిఁ జెసిగింపఁజేసెను. వరదరాజు వైష్ణ
వుడు; భైరవుడు శైవుడు; అయినను దీనిలో శివపక్షపాత మగు నంశములేవియు లేవు
భైరవునిశ్రీరంగమహాత్మ్యములలోని దని లాక్షణికులచే నుదాహరింపఁబడినక్రింది
పద్య ముండిలోఁ గానరాక భోజరాజవిభూషణ మనునీతిగ్రంథమునఁ గలదు.

ఉ. ఆసులవృత్తి రాఘవుశరంగమునందుఁ దృణాగ్రలన్న నీ
రాకృతి వార్ధి నిల్చుట దశాననుఁ డీట్లుట మిథ్య గాదె వా
ల్లీకులు చెప్పకున్నఁ గృతిలేనినరేశ్వరవర్తనంబు రి
త్యైకకవేష్టితావని వినంబడ దాతఁడు మేరు వెల్లికణ్డ.

శ్రీరంగమహాత్మ్యము గారుడపురాణమున నూఱధ్యాయములుగా బ్రహ్మాండపురా
ణమునఁ దొమ్మిదియధ్యాయములుగా నున్నది. భైరవుడును వరదరాజకవియు గరుడపు
రాణాంతర్గత మగుకృతి నే తెనిగించిరి. భాగవతుల- రామకవి ముకుందయోగి మొదలగు
వారు బ్రహ్మాండపురాణాంతర్గతకవి నే యనువదించిరి. వరదరాజకవనశోరణి తెలియుట
కై భరవకృతిలో మూడవయాశ్వాసమున 729-వ పద్యమునుండిగల కథాభాగము
నకుఁగరించి వరదునికృతిలో నుదాహరించెద; సప్యవయులు కవనవైపుణినిశేషమును
గ్రహింతురు గాక.

ఉ. మేళము ఘుమ్మనకొ శ్రుతి సమేళముగాఁ జతగూర్చి మద్దెలల్
తాళము లావబంబులును దండెలుఁ జెంగులు నొక్కఁ మ్రోతగా
నాలతి నేసి దృష్టిపరిహారతకై మును తుంబురుండు దా
గౌళవరాలి నాటలను గాయనరూడికిఁ బాడి చూపినకొ

మ. కవితాభోరణి యుక్తగాననచనలో గంధర్వగాంధర్వముక్త
హుణింపం గనకప్రసూనముల కత్యామోదసంపర్కమై

మిథులకొ మెన్చిగఁజేసి శేఖరుల (?) భూమికొ నత్కళావంతులకొ
భువంబెల్లను ముంచె నద్భుతరసాంభోరాశి నుల్లాసియె.

ఈ భాగమును జదివినవారెల్లరు వరదునిక వితయు భావప్రాధిమ్యగల దనియు ధైరవు
నికవనముకంటెను మిగులు నని తలంతురు గాని యది కొన్నిచోట్లఁ జేపలబుట్టు యల్లినట్లు
నీరసపదభావభూయిష్ట మయి రుచికొలుపదు. ధైరవునియన్గ శకవితాధారయు రసభావ
గతివిశేషములు శ్లాఘ్యుతరములు గావున నీరెంటిఁగో వ్రావకృతి నే ముద్రింప దొరకొంటిని.
తాళీదళసంపుటకాంతారమునఁ దిరిగి ప్రమాదకంటకములఁ దొలఁగించుకొనుచు నపూర్వ
పదార్థవివేచనంబు నేయుచుండువారియవస్థ తత్తుల్యులకుఁ గాని యవస్థల కెఱుంగరాదు.
వాఙ్మిత్తాకోశము నిర్వర్ణ్యాదము; ప్రతిభ నవనవోన్మేషిణి; కాలము విస్తృతనిదానము;
సామాన్యలోకము జీవయాత్రైకపరాయణము; అయ్యో యింక మృతిచెందుమన్న పురాణ
కవిబ్రహ్మగతి యెట్లు? అని యనుతాపమాత్రంబున సముద్రజలమునకేతము గట్టిన ట్టికావ్యో
ద్ధరణక్రియకుం బూనితిఁ గాని వైదుష్యదర్శమునం గాదు. వ్యయప్రయాసములమాటఁ
బోనిచ్చి శతచ్చిద్రవ్యాశులం బగుతాళీదళపరిశోధనం బభ్యాసవశంబున జగుప్సారహితం
బుగ నలవలచుకొని కార్యము నెట్లో నిర్వహించుచుండటయ్యఁ గొంప తీర్చివ్రాగవగ్రస్తులు
చూచి యోర్వక పరిపరివిధముల నను బాటుపఱచుచున్నారు. అక్కఱిగా, యాయల్పకా
ర్యారంభమునకే జ్ఞాతిత్వము లేకయె యీర్ష్యావిద్వేషమునఁ గన్నుపాడుచు వారుండఁగా
భగవంతునియనంతగొణములం జూచి యోర్వక తామసులై యతనితోఁ బోరఁగడంగు
రాక్షసులయవిద్యా ప్రభావమును సహస్రముఖముల వర్ణించినవ్యాసాదలవిజ్ఞానము తప్పక
కొనియాడఁదగినదే. విద్యాసంస్కారము చాలనివాఁడట్టివాఁడు నేయుపరిశోధనమున
గోషరంధ్రములు గలుగుట నిశ్చయము. వాని నన్వేషించి చూపినమాత్ర వివేకి యాగ్రహ
స్థానము గా నేరఁడు. విద్యతల్కల్పలు చేయుకాటిల్యముమాత్రము నిరసనీయమే. భగవ
చ్ఛాస్త్రదానమహిమంబుననె నాయల్పగోర్యము నెఱవేఱుంగాక యని పరమవిద్యాసమున
దీని నింతటితో విరమించుచున్నాడన.

ధైరవుడు గొప్పలాక్షణికుఁ డని ప్రఖ్యాతి వహించియు నాంధ్రవ్యాకరణ దోష
ములు పెక్కులు పరిహరింపఁ జాలఁడయ్యె. “తలమా వులుకక” యిత్యాదిస్థలముల య
డాగమమునకు మాఱుగా ద్రమిభాషలోవలె వకాంకమంబు వచ్చుట వ్యాకరణ
నిర్దమగాదు. “స్వగ్గమును” మొదలగుచోట్ల వకాగమంబురామి శ్రవణశుభగము గాదు.

“భరద్వాజమునికి నెఱింగించిన యీ విషయతేలిపోనపతనము,” 1001

ఇట్టి ప్రయోగములు దీనిలోఁ బెక్కులు గలవు. ప్రాథవ్యాకరణములలో నుదా
హరింపఁబడిననన్నెయభట్టారకప్రయోగములకును వీనికిని జాలభేదము గలదు. ఆంధ్ర

మన లాక్షణికులే లక్ష్యైకమేమి లగుకవులకంటె నెక్కు డపప్రయోగములు కూర్చి వానికి సాధుత్వ మున్నోషింపఁ బ్రయత్నించిరి. ఇట్టికోషముల సూచించుట కర్తవ్యమని మాపిఁ గాని నేటికాలమునఁ బాణినిపతంజలుల యంతరంగమును గుఱ్ఱించి విచిత్రవ్యాఖ్యానవైఖరీప్రభావంబున మునిత్రయమును మునిసప్తకంబుగాఁ జేయఁజాలిన గ్రామ్యభాషాద్ధారకుల కివి హాస్యభాజనములు గాక తక్కువు.

ఈకృతి నాకు రెండుప్రతులు కనపర్తిసంస్థానాధీశ్వరుల తాళపత్రలిఖితగ్రంథములలో నే లభించినవి. అందులో నొకటి 186 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునను వానికి బుద్రిక యగువేదోకటి 96 సంవత్సరములకుఁ బూర్వమునను దత్సంస్థానాధీశ్వరుల ప్రేరణంబుననే లిఖింపఁబడినవి. నేను దత్సంస్థానాధీశ్వరాశ్రయము వొందనికాలమున గ్రంథాన్వేషణమునిమిత్తము గద్వాలవనపర్తిసంస్థానాదులఁ గొంతకాలము సంఘరించి వారి వారియనుగ్రహంబునకుఁ బాత్రుండనై గద్వాలలో భోజరాజీయాదికృతులు సంపాదించి వనపర్తిలోఁ బుస్తకముల శోధించుటకు ననుజ్ఞపడిసి వానియెదుటఁ గూర్చుండి తాళీదళసంప్రదిములు విప్ప దొరకొనుసమయమున నకి సాగ్రత్తుగా నప్పకవి యుదాహరించిన “ గందపుగొండనెత్తముల ” యనుబరపురిపద్యము మనస్సునకు స్ఫురించెను. అంత నయ్యా మన కేల యీకావ్య మీగ్రంథసమితిలో లభింపరా దని మొట్టమొదటిపుస్తకము విచ్చి కొన్నియాకులు ద్రోచి చదువఁగాఁ బ్రప్రథమమునఁ బైపద్యమే దృష్టిగోచర మయ్యెను నాకుఁ గలిగినయమందానంద మిట్టి దని చెప్పఁజాల. కుమారసంధవాదిసత్పుతులము న్నిది తీసిపోయినను నే నుక్కుండనై వెదకినకృతిలోఁ బైపద్యమే మొదట గోచరించుట వైచిత్రీవిశేష మని తెలియఁబఱచితిని. నాడుమొదలు తత్సంస్థానాధీశ్వరులగుశ్రీమంతుసవైరాజా రామేశ్వరరావు హిరీబల్వంతు మహాభూషాలరావు బహద్దరుగారు దీనిఁ బ్రచురింపు మని సర్వవిధముల నన్నుఁ బరికొల్పి యాజ్ఞాపించినను గారణాంతరములచే నేనే కాలవిళంబము చేసితిని. ప్రత్యంతరము లభింపకుండుటచే ననివార్యము లగుదోషములు కొన్ని నిలచినవి. గ్రుడ్డికంటె మెల్ల మే లందురుగావా. దీనిం బండితలోక మనుగ్రహపూర్వకముగా గ్రహింతు రని నేను శిశ్వసింఁచుచున్నాడను.

చెన్నపురి.

5 జూలై 1912.

మా. రామకృష్ణకవి,

శ్రీ రంగమహత్త్వము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీమద్భక్తరూపిణీ తణిద్వయిభుశ్రీ నామతింసత్- ౧౬
నీమకా వామకరంగు సాని పెలచే శిష్టాధానంబుగా
రామం బ్రహ్మచారింబ్రహ్మచరు శ్రీరంగంగునం గాత్ర
క్షేమస్థేమచుతిత్ సుఖించుహరి బూజింతుత్ దయాంబోనిధిత్.

1

మ. శయనంబై యుపధానమై నిలయుమై సర్వప్రమై పాదకా
ద్యయమై మంగళవీరమై ప్రభులవత్ప్రంబై సమస్తాచిత
క్రియలం జక్రికి నిత్యసంనిహితమూర్తిత్ బాల్కు శేషహి న
క్షయమేధానిధి గావ్యలక్షణకళాచార్యుత్ బ్రహ్మంసిం చెదత్.

2

ఈ. ఆయతిచండతుండనిహితాహినికాయునిచ ద్భ్రహ్మాటక
చ్ఛాయుని సర్వవేదమయసన్నతకాయుని దేవదానవా
శేయుని ప్రమేయుని సశేషవిహంగతుగాధపర్యధో
కేయుని బ్రహ్మింతు సుచరిత్రవిధేయుని వైసతేయునిత్.

3

క. శ్రీరమణచరణసేవా । చారనిరూఢావధాను సత్కీర్తిజయ
శ్రీరాజమాను దానవ । వీరభగన్వేసుచ దలంతు విష్వక్సేనుత్.

4

మ. వినుతింతుత్ హరిభక్తిపెంపున జగన్విభాతులై పుణ్యకీ
ర్తనులై నట్టిపరాశరం గపిలు వేదవ్యాసుచ బ్రహ్మాదు న
ర్జును రుక్మాంగదు నంబరీషుని వసిష్ఠుం బుండరీకుత్ మగు
త్తరయుత్ భీష్మ విభీషణుత్ సురమునిచ దాల్భ్యుత్ శుకుత్ శానకుత్.

5

వ. అని సపరిచ్ఛదంబుగా సభీష్టదేవతాభివందనం బానన్చి.

గీ. అఖిలభువనైకపావనం బగుచు శ్రవణ । మంగళం బైనరఘునాథమహితచరిత
మసమవాక్పాశ్రి విరచించె నట్టియాద్య । నుకవిశేఖరుచ బ్రాచేతసుని భజించి.

6

- చ. లలితకవిత్వరేఖ సఫలత్వము నొంద నశేషకిల్బిషం
బులఁ దొలగించి నిత్యసుఖమూలములై హరిభక్తిదంబులై
వెలయుపురాణసత్కథలు వేడ్క రచించి జగత్ప్రసిద్ధులై
పొలుచుమహాత్ములకొ సుకవిపుంగవులం బ్రణుతించి వెండియున్ 7
- క. రహి నిక్కినకవితలఁ దహా | తహాఁ జొక్కిననృపులచేతఁ దగ సత్కృతులై
మహిఁ దక్కినకళలందును | హా నెక్కినకవుల నేటివారలఁ బ్రీతికొన్ 8
- క. సుతినేసి వారికరుణను | శతముఖములఁ బరిభవించు సాహిత్యకళా
ప్రతిభాసంపదపెంపునఁ | జతురుడ నగు నేను హృదయజలజములొనన్ 9
- క. సుతుఁడును గృత్యమును దేవా | యతనము నల్లెల్లుఁ జెఱువు నారామము నూ
ర్జితధననిక్షేపము నన | సతతము ధరఁ బరఁగు సప్తసంతతు లందున్ 10
- క. కలుగు ధన మఖిలదిశలను | వెలుంగు యశం బలిశయించు విద్యలు ప్రీతికొన్
జెలంగు సుధీతతి యెడనెడఁ | దలంగు శివేతరచయంబు దగుకృతిఁ జెప్పన్ 11
- వ. అదియును.
- శీ. శబ్దార్థరూఢిరసస్థితిబహువిధవ్యంగ్యభేదములు భావములు గతులు
శయ్య లలంకారసరణులు రీతులుఁ బరిపాకములు దశప్రాణములును
వృత్తులు వస్త్రవివేకంబు గుణములుఁ గవిసమయముఁ జమత్కారములును
వర్ణనంబులు గణవర్ణింపఁబులుఁ దత్కులంబులు నధిదైవతములు
గ్రహములును శత్రుమిత్రయోగములు దశలు | సంశయేషయు భూతబీజాత్మరముల
పాత్తువులుఁ దెల్పి శాంతవిస్ఫరణఁ దనరు | సత్ప్రవీంధ్రునికృతి బుధిసభల వెలయు. 12
- వ. అట్టిమహాకావ్యసముదయంబునందు.
- క. లోకోత్తరగుణపుణ్య | శ్లోకకథామధురిమధరశుభవాఽఽఽఽ
తొకల్పం బగుకావ్యం | బాకల్పం బగుఁ గృతాఞ్గఁ డగుఁ గవివరుఁడున్ 13
- వ. కావున భువనైక కథాసంబంధబంధురంబుగా నొక్క ప్రబంధంబు రచియింపవల

యు నని విత్కొంచు సమయంబున నతిప్రసన్నవదనుండును నాకారవిభితమదనుం
డును ననుపమగుణభూషణుండును నతిమధురప్రియభాషణుండును సవికృతవేషుం
డును సవగతదోషుండును సకలంకమణికిలమరచిమంజరీరంజితగండమండలుం
డునునై ప్రతాపసమగ్రుండై, రాజశేఖరుండయ్యును గృతలక్ష్మీ పరిగ్రహుండై,
రాజీవాక్షుండయ్యును దుర్గాధీశుండై, పద్మినీవల్లభుండయ్యును గువలయానంద
కరుండై, కళానిధియ్యును నిత్యప్రవర్ధనూనుండును, వజ్రభరుండయ్యును గోత్ర
విరోధిగాక, నసమాంబకుండయ్యు ననంగుండుగాక, భోగీంద్రుండయ్యును గుటిలప్ర
చారిగాక, భీమసేనుండయ్యు దుశ్శాసనాభిముఖుండు గాక, విజయుండయ్యు
గర్జకంటకుండుగాక, నారాయణుండుఁబోలె నరస్మియుండును, నదీనాయకుండుఁ
బోలె ఘనసత్వ సమగ్రుండును, నాకేశశైలంబునుంబోలె నువర్ణకటకోజ్జ్వలుండు
ను, నై యనురాగిలుచుఁ జూగయామాత్యసాగరసంపూర్ణ సుధాకరుం డగురాఘవ
మంత్రిశేఖరుం డొక్కదివసంబున, నవసరసముస్పృణమలముజాభిషిక్తప్రదేశంబును,
సద్యస్సవర్షిత బహురూపధూపధూమగంధానుబంధిగంధవహావానితాశావకాశం
బును, విలంబిత కుచుమమాలికా విసరపరిమళవిలోలరోలంబ ఝంకారముఖరితంబు
ను, బంకజోదరపర్వంక ఫణినిర్మలనిర్మల దుమాలిఖితాన వితతవితానాభిశోభితం
బును, బ్రభాతప్రభాకరబింబవిడంబిత జాంబూనదశిఖరరాజివిరాజితంబును ము
క్తాఫలముకురతలవిమలభిత్తీనితహరిలీలావతార విహారంబును, నై వెలయుస
భాగారంబున నశేషనయవిద్యావిశేషస్వతంత్రు లగు మంత్రులును, సకలకర్తప్ర
యోగచాతురీయమీతు లగుపురోహితులును, అవక్రబలవరాక్రమవంతు లగుసా
మంతులును, అసమసంగ్రామ రంహవిహారవీరావేశసముద్వృత్తు లగు బిరుదరాఘ
వ్తులును, బహువిధనాటకాభినయపాటవశముద్భటు లగునటులును, శ్రుతిసంధా
యక గాన విద్యానుసంధాయకు లగుగాయకులును, సచమత్కారకారణ గుణాను
బంధబంధురప్రబంధవచనానిష్ఠుండు లగుకవీంద్రులును, నిజశేముషీ విశేషానుకృ
తశేషు లగు మనీషులును భారతరామాయణాదికథాకథనచతురవచనామృతప
రిద్వేణికు లగు పౌరాణికులును, సలసహుషస్యగభగీరధాది రాజన్యధన్యగుణక్లానా
ముఖరం బగుపాతక ప్రకరంబును, సమంచితలీలాసంచితానూనవిటమానధనం బగు
విరాసినిజనంబును, గొలువఁగొలుపుండి సకలతామ్రసారంబగు హరికథామృతపూ
రంబు వీను లలరం జవిఁగొనుచు నంకు గారుడపురాణ ప్రసిద్ధంబై సిద్ధయనిగణస్తో
త్రపాత్రం బగు శ్రీరంగ క్షేత్రప్రభావంబు భావంబునకుఁ బ్రమాదం బావహించిన. 14

క. శ్రీరంగమహాత్మ్యము ప్రియ | మారంగఁ దెనుగుబాస నతిమృదులవచః
శ్రీరఃచితత్వంబుగఁ దన | పేర రచింపింప నాత్మఁ బిఁగొనువేడ్కఁ . 15

ఉ. తొట్లఁటిసత్కవుల్ కృతులు దొంతులు పేర్చినమాట లూతగా
జల్లిపదంబు లూకుకొని స్థంధులు దూఁటుచు నొక్కజాడుగా
నగ్గినకబ్బముల్ సభల నార్కులు నవ్వఁ బరించుదుమ్మవుల్
మొల్లము పొరిచేతఁ దుదముట్టునె భవ్యము లైనకావ్యముల్ 16

ఉ. పుట్టకుఁ బుట్టికోమలికిఁ బుట్టిప్రాఁగవు లాదరించి చేఁ
బట్టిన గాదె రాసువసృపాలకధర్మక్షీర్తిచంద్రికల్
నెట్టన సర్వలోకములు నిండిన విప్రుడు నిండు నందులక
ముట్టి సఖిర్వసర్వసుఖసూలము కావ్యమ వో తలంచినక . 17

మ. కృతివిద్యాఖురభీషణశ్రమకళాకేళీవిలాసుం జన
మృతచాపిత్రుని గౌతమాన్వయస్థవినుం గౌరనామాత్యస
త్పుత్రుఁ గల్యాణకవిర్వలక్షణసమర్థుఁ సూక్తిముక్తాఫలా
తతకాంతిస్ఫుటచంద్రికోల్లసితవిద్వత్కైరపుక భైరవుక 18

చ. ననుఁ దనసముఖంబున మనం బలరం బిలిపించి యాదరం
దెనయ విచిత్రవస్త్రమణి హేమవిభూషణదర్పసాగచం
దనహిమనాలుకాదివిధి తలెత్తులవస్తుసంపదల్
దనియఁగ నిచ్చి వక్తృకమలంబున లేనగ వామలింపఁగాక . 19

క. లలితేమరుసమయసముదిత | మలయానిలచలితమధురమాకందసము
జ్వలతుగుమవిసరసారభ | కలితవచస్సరణ వెలయఁగా నిట్లనియెక . 20

శా. వ్యాసప్రోక్తమహాపురాణములు ముయ్యాఱింటియందుం జగ
ద్వాసుం డైనరమామనోహరుమహాత్మ్యవృక్తిమాలంబులై
భాసిల్లుం దగు నాలు గందురు బహుసాఖ్యానవిఖ్యాతమై
యాసౌభగ్యపురాణ మొప్పు ఒహువేదాంతార్థగంభీరమై 21

వ. అందుఁబురాణసారంబై శ్రవణమంగళం బగుశ్రీరంగమహాత్మ్యంబు మదంకితంబుగా

నాంధ్రభాషాకాశలంబు పంచరించి రనియింపవలయు నని యభ్యర్థించిన నయ్యర్థి
పారిజాతంబునకు నభిమతం బొదవ నిట్లంటి.

క. శ్రీరంగరాజమహిమో | దారం బని కృతి దలంపఁ దప్పతి సుగుణో
దారుడు రాఘవుఁడఁటె శుభ | కారణ మగునిట్టిపాండు గలదే మొందుకొన్. 22

క. చెప్పెదఁ గావ్యము రసములు | చిప్పిల వగ్గనల నింపు చిలుకగఁ పాకం
శుప్పతిలఁ జిత్రిచనలు | చొప్పడ శబ్దార్థఘటన సుకవులు మెచ్చుకొన్. 23

ప. అని యమృతమంత్రిచింతామణిచేత సత్యంతబహుమానపూర్వకంబుగాఁ గర్ప
రసమీతం బగుతాంబూలంబు వైకొని సమృదంబున నిమృతపురాణకథ రచి
యింప సుపక్రమించితి నిట్టికృతినాయకునన్వయక్రమం బెట్టిదనిన.

మ. జగముల్ మూడు తలంపులోపల జనించం జేయువాగ్విల్లభుకొన్
మిగులం గూర్చినూజుఁగాఁ గనినలక్ష్మీనాథుఁ డెవ్వనికికొన్
బాగ నొందకొన్ సుతుఁ డయ్యె నట్టిసుమహాత్పుణ్యం బ్రశంసించఁగాఁ
దగడే కశ్యపసత్తునీంద్రుని విశుద్ధజ్ఞానని స్తంద్రునికొన్. 24

క. ఆమునివంశశుభాంబుధి | సోమునికరణిక్ష్మీ జనించె సురుచిరలక్ష్మీ
ధాముడు కేశవదేనమ | హేమంత్రీశ్వరుఁ డుదారయశుఁడై వసుధకొన్ 25

క. అతని కతి భాగ్యలక్షణ | వతి మాదాంబికకు సుచ్ఛవం బయ్యె జగ
న్నతచరితుఁ డట్టమిత్ర | ప్రతిమానుఁడు మాయిదేవవండితుఁ డెలమికొన్ 26

క. ఆమృంత్రిమణికి బొమ్మ | యచ్చకు సుతు లిరువు రుదయ మై రఖిలజగ
త్సమృద్ధ కారు బుదారులు | సమృద్ధివటలకుఁ లిశాత్రవవీరుల్. 27

ప. వెలయుచుండ,

సీ. ఈప్రధాన శ్రేష్ఠ కెనవచ్చు గనకాద్రి భవునిచేఁ దలవంపు పడక యున్న
నీసచివ్వాగ్రణితో సమం బగు వార్ధి యటచేతిమాత్రలో నడఁగకున్న
నీయమాత్యునిరహి కెక్కు గంబకశాఖి భూలోకమున వీటిఁబోకయున్న
నీమంత్రిమణికి హా కా మినకేసుఁ డంగవైకల్యంబు నందకున్న

ధైర్యగాంభీర్యదానసౌందర్యములను । ననఁగ నాశ్రితవిద్యదృఢాభిబంధు
మిత్రసంతతభాగ్యలక్ష్మీలిలాస । బంధురం డొప్పుఁ జాగయప్రభువరుండు 28

ద. అతులధృతిం దనర్చి విబుధాశ్రయమై తుమఁ బూని భూమిభృ
త్తతి కతిమాస్యయై యచలతామహిమన్ వహి కెక్కియన్ జన
స్తుతుఁ డగుచాగయప్రభువుతో సరిగాదు నుమి నుపర్యప
ర్వత మురుగర్థ కార్యమున వక్రత నొందుట దక్కకుండుటన్. 29

వ. తదనుసంభవుండు.

కా. శ్రీవిభౌజితుఁ డుల్లసద్గుణమణిశ్రేణీసుధాంభోధి వి
ద్యావాణీపతి యస్యరాజసచివోద్యద్యంగవంశాటవీ
దావజ్ఞాని ముకుందపాదకమలద్వంద్వార్చనోత్సాహి యా
గోవిందప్రభుఁ డొప్పు బంధుజనచక్షుః పూజి మాచలద్రుఁడై 30

గీ. అయ్యమాత్యమణికి నంగనారత్నంబు । మాణికాంబును సమగ్రబాహు
శార్యశాలి భాగ్యసంపన్నుఁ డుదయించె । బరఁగ విశ్వనాథపండితుండు. 31

నీ. లక్ష్మీసృసింహాల్లీలావైభవధ్యానబద్ధానురాగప్రసిద్ధి బుద్ధి
శుంభద్విరోధిసంరంభసంస్తంభనక్షమతాసముద్యుక్తి శార్యశక్తి
బంధువిద్యతప్రవిప్రకరపాతకనిత్యఫలితకల్పకశాఖ భాగ్యరేఖ
చక్రవాళోపరిసానరంగధరీనగ్రనోల్లాసవిన్యాసి కీర్తి
గాఁగ నేమంత్రి మెఱయు నఖండితప్ర । తాపసాభాగ్యగాంభీర్యధైర్యమహితుఁ
డతఁడు గోవిందపండితనుతుండు ఘుఁగుండు । విశ్వనాథుండు శుభగుణశాశ్వతుండు. 32

మ. హరి దుగ్ధాంబుధికన్యఁ జంద్రధరుఁ డయ్యద్రీంద్రపుత్రిన్ బురం
దరుఁ డింద్రాణిని బెండ్లియొనగతి నుద్యద్విభవం బొప్పఁగా
వరియించె దగఁ జాగయప్రభుఁడు శశ్వద్బంధుసన్తానత
త్వరతారూపతివ్రతాగుణకదింబన్ బ్రేమ దేహాంబుకన్. 33

ఉ. వారలు ముప్పురం గనిరి వంశవివర్ధనులన్ మనోహరా
కారుల నిర్వికారుల జగన్నతనిర్మలధర్మహర్గసం

చారుల సప్రతీపభుజసారుల శూరుల నరి లోకమం
దారుల వైరిదుర్బదవిదారుల కీరుల సత్కుమారుల౯.

34

వ. అందుఁ గ్రమంబున.

గీ. భవ్యచరితుండు నరసింహపండితుండు | భాగ్యవంతుండు విక్రలప్రభువగుండు
రాజ్యలక్ష్మీవిలాసుండు రామదేవ | మంత్రిమణియును నని నొప్పు మానధనులు. 35

క. అం దగ్రభవుని నురకరి | చందనమందారకుండశశధరపురభి
స్తందిరనిర్వలయశుం జె | పుం దగు నరసింహదేవపండితు నెందుల౯ 36

సీ. అతులితైశ్వర్యరూపాతిశయంబుల నసమాంబకభ్యాతి నందమెంచి
నుమహత్ప్రీతాపతేజోవిశేషంబులఁ జిత్రభానుస్ఫుర్తి జెన్నుమిగిలి
విశ్వసంరక్షణవిపులచైర్యంబుల నవనీధరస్థితి నతిశయించి
యంచితదానమహాభాగ్యరేఖుల రాజరాజప్రాధి నోజమణిని
ధరణిఁ బెంపుమీతె నరసింహపండిత | ప్రవరుఁ డమృతమధురభాషణుండు
సకలనుజనవిసుతస్సద్గుణమణిమయ | భూషణుండు వైభీషణుండు. 37

క. అతినినుతుఁ డభిలజనహితుఁ | డతులబలాధికుండు హరిపదాంబుజసేవా
నిరతుండు మతిజితవాచ | స్పతి గోవిందార్యుఁ డెన్నెబడు బుగసభల౯. 38

శా. వాహోరోహణచాతురీతురగరేవంతుం బ్రతివ్యూహవా
ర్వాహోరోహణప్రభంజనుని శశ్వద్దానకేళీసము
తాస్పహుల౯ సాహసవిక్రమార్కుఁ గరిదంతక్షీరతారామరు
క్తోహిరామలకీర్తి జెప్పఁ దగు నాగోవిందమంత్రిశ్వరుల౯. 39

క. అతనిపినతండ్రి లక్ష్మీ | పతి నిత్యకృపాకటాక్షపరిణతభాగ్యో
న్నతుఁ డుభయవంశదీపకుఁ | డతులితనయశాలి విత్తమాత్యుఁ డిల౯ 40

శా. దేవబ్రాహ్మణపూజనాభిరతు ధాత్రీగోపిరణ్యాదిదా
నావిర్భూతయశోవిశాలు జగదీశాభ్యర్చనాలాలస
ద్యావుల౯ బావనశీలు నాశ్రితహితప్రారంభనిత్యోర్జిత
శ్రీవిక్రాజితు విగ్రలేంద్రసచివశ్రేష్ఠుల౯ నుతింపల౯ దగుల౯. 41

మ. పటుధాటి ముఖాబ్జంభమాణకలహపౌఢాహ్లాసంసూతవి
 స్ఫుటాంఖాపుటకోటిగుట్టసపరిక్షుణ్ణతమోద్యద్యశం
 కిటసూళీపటలప్రశోషితమహాకర్ణాటసేనాసము
 ద్భటసాధోనిధి విత్తలేంద్రుఁబురణింపక మంత్రు లేరీ ధరకా.

42

సీ. చుండడిగ్వేదండకాండధూర్వహమహీమండలోద్ధరణసమర్థ మగుచు
 దుర్వారపరిపంధిసర్వసంపద్ధర్మనిర్వాహణక్రియానిపుణ మగుచు
 వేదాదివిద్యాః నోదవిద్యస్థానామోదాతిశయశముత్పాది యగుచు
 జంధి నే న్నవకుంభికుంభీనసాధీశశంభుభూభృద్వృత్తిస్వచ్ఛమగుచుఁ
 బరంగు నేమంత్రిభుజబలప్రకటశార్కాదానసత్కీర్తి లప్రతిహానమహిమ
 నానాఁ డిచ్చుడిసైపఖానాధిరాజ్యభారధుర్యుఁడు విత్తభ్రష్టభవరుండు.

43

క. ఆమంత్రించునకు రమ | నీమణి లీలాంబకును జనించె నుదార
 శ్రీమంతుఁ డమితనుగుణ | స్తోమఁడు బాబాజిపండితుఁడు మొద మొదవకా:

44

సీ. వినుతసత్వప్రభావిభవసత్కాంతుల భీము రుద్దాము సుత్రాము సోము
 వైశ్వర్యచాపవిద్యానయోదయముల భవుని రాఘవుని భాగ్యపుని ధృవుని
 సౌందర్యసంగీతచాతుర్యజయముల మరుని దుంబురుని వాగ్వరుని నరునిఁ
 జలులవిక్రమదానశక్తిరక్షణముల నహివైరి సౌరిఁ గ్రాంచారి శౌరిఁ
 బోలుఁ బరిపంధిధారుణీపాలసచివ | ఫాలతలఘారితిరభాగ్యమూలవర్ణ
 జాలనిరసనకరణసంశీలచరణ | సరణి బాబాజి భద్రలక్షణవిరాజి

45

ఉ. శ్రీజయభోగభాగ్యకులశీలవివేకకృపాగుణంబులం
 దీక్షగతిప్రధాను లెనయే నురరాడిభరాజరాజతా
 రాజతనూజరాజతథరాతులకీర్తికి విత్తలేంద్రబా
 బాజికి నాజిరంగపరిపాటితశాత్రవసైన్యరాజికికా.

46

ఐ. తత్త్విత్పూర్వం.

సీ. సతతప్రసన్నతాసదనంబు వదనంబు వినుతసత్వామృతవేణి వాణి
 కరణాగ్రత్రాణసదయంబు హృదయంబు ఘనదానవైభవాకరము కరము
 గురుధర్మకార్యానుకూలంబు శీలంబు సంపాదితస్వామిజయము నయము

హరిపదారాధనాయ తంబు చిత్తంబు భూరిసాభాగ్యవిన్నూర్తి మూర్తి
గాఁగ నేనుఁఁట్ర విఖ్యాతి గనియె నతఁడు । విక్రమాపాదితానేకవిమలదుర్గ
లబ్ధసామ్రాజ్యలక్ష్మీవిలాసభాసి । చాగయమాత్యరాఘవసచివవరుఁడు.

47

మ. చలనం బందక యీని యీని ప్రకటించం బోక నల్లిమ్మలక్ష్మ
గలఁగంబొక నీరసత్వమున కాగారంబు గావండనే
దలఁపక్ గల్గుక కామధేనుఘనచింతారత్నముల్ సాటియా
నలఘుత్వాగృణాభిరాముఁ డగురామామాత్యసింహంబునోక.

48

సీ. ఘోరఘోరాదిమఘోణిదంష్ట్రచలావాసప్రయాసంబు మోసరించి
కమతాధిపత్యహకతినకర్పరపీరసంశ్రయశోభంబు జరపిపుచ్చి
చక్రీశ్వరమూరవక్రస్ఫటాభాగనిరసమోద్యోగంబు నిస్తరించి
శుంభదున్మదహరితుక్తంభిమంభస్థలావస్థానభేదంబువలనఁ బాసి
భోగభాగినియై మించె భూమిభామ । వర్తితానూనబహుతరవస్తుదాన
చతుర్ముగఁ జాగ దేవపండితమూర । రాఘవామాత్యభుజిఖరింబునందు.

49

సీ. శ్రీభోగమైకప్రభాభూరిధనములఁ జక్రీంద్రధరిమిత్రసమతఁ దన
త్యాగశుద్ధిఁజూపిండ్లగభీరతలను ఘననదీరాజవిఖ్యాతి నెఁగి
భూతికళాధుర్యనిలికాగ్యంబుల శివభద్రసత్కవిస్థితిఁ దనర్చి
బలధర్మమైక్యశోభనమహత్త్వంబులఁ గరికాలనరదేవగరిమఁ బొదలి
వెలయుఁ బటుబాహువిక్రమవిజితవిమత । నృపసమానీతమణిరమణీహయాది
ఽహువిధోపాయనాంచితపాంగణంబుండు । రణజయోల్లాసి చాగయరాఘవుండు.

50

సీ. చటులసంధ్యానటత్పటిమధూర్జటిజటాఘటితగంఘాఙ్గనపటలిఁ దెగడి
పూర్ణచంద్రాతపస్సురణసముద్ధాతదుద్గాభివీచిపంక్తుల నదర్చి
భారతీవక్షోజభారార్పితోదారికర్పూరహారరేఖల హసించి
చందనాచలమరుచ్చలితనిగ్ధరతరుప్రసవగుచ్ఛావలి భంగపటవి
వెలయు నేనుఁఁట్ర శేఖరువిశదయశము । వాఁడు రణదివ్యవిరుదవిర్వాహకుండు
ప్రకటసంగ్రామనిగ్ధంగఁ ధల్లుండు । కమ్యవిభవుండు చాగయరాఘవుండు.

51

మ. ఒసఁగెక జాగయరాఘవుండు వినయం బొప్పుక బ్రతిద్యాదఃక
వసుధామండలిఁ గల్లునిప్రతికిక వాఁఘానరూపంబుగా

రసవత్కృత్యపదాగ్రజాలపరిపూర్ణం బైనయన్నంబు ను
ల్లసితా నేకవిధాంబరంబులు ననల్పస్వగ్గనిష్కంబులుకా.

52

వ. అయ్యమాత్యవరునకుఁ దగినపత్నిరత్నంబు.

53

ఉ. సైరణ భూమి భాగ్యమున సాగరసంభవ సర్వమంగళ
శ్రీరమణీయతకై గిరిజ శీలమునం దననూయ నిత్యగం
భీరత గంగ సత్యపరిపేళలభాషల వాణి నాగ నొ
ప్పారె సతీలలామ లక్షమాలు సమ స్తగుణావలంబయై.

54

క. శ్రీలక్ష్మీయు నన్దాత్మఁడుఁ । బోలెడువారలకుఁ గలిగెఁ బుత్రుఁడు గుణర
త్నాలంకారుఁడు భాగ్యవి కాలుం డగునాగనాథసచ్చిత్తం డెలమిక.

55

సీ. సతతప్రసన్నుఁ డాచారసంపన్నుఁడు వినయాన్వితుండు వివేకకాలి
సుజనసేవితుఁడు భూసురకామధేనువు వితరణఖని జగద్ధితయకుండు
స్మృతిపూర్వభాషి లక్ష్మీనృసింహోద్భవారతుండు సమ స్తకాస్రప్రవీణుఁ
డాద్యసమృతుఁడు నిత్యైశ్వర్యకలితుండు సంభృతగాంభీర్యశౌర్యధనుఁడు
చండకోదండపాండిత్యసవ్యసాచి, యశ్వరేవంతుఁ డసమబాహుబలుండు
ఘనఁడు చాగయమంత్రిరాఘవునికూర్చి, సుతుఁడు శ్రీనాగ నాథపండితవరుండు.

56

క. ఉరుతరవితరణగుణముల సరి యగుదురు నాగనాథసచ్చిత్తనకు మరు
త్తురుసురభిధన దసురమణి, తరణిజకలిశరధిసలిలధరబలిఖచరుల్.

57

వ. ఇట్టి విశుద్ధవల్లభాగ్రవంబునకుఁ బూర్ణసుధాకరం డగురామదేవపండితమహాప్రధా
నరత్నంబునకును.

షష్ఠ్యంతములు.

క. శ్రీనిత్యవిభవునకు ఘన, దానరవిప్రభవునకును దామరసాత్మ
ధ్యానానురాగరంజిత, మానవపద్మనఖ విమలమణిసద్గుణకుక.

58

క. చాతుర్యభోజనకు బహు, నూతనవిభ్రయవధూమనూజనకు జగ
ద్గీతరణదీప్తిలిరుడ, ఖ్యాతునకును విత్తలేంద్రననుబాతునఖక.

59

క. సింహతలాటాంకన కుప, సహృదయకష్టకటకజననాథచమూ
రంఘనకుఁ జారులక్షణ, సంహనునకు నమితభాగ్యసంపన్నునకై.

60

క. బాహుబలభీమునకు ను | గ్రాహవరామునకుఁ బటుజవాధికతురగా
రోహణచేపంతున కతి సాహసపంతునకు నమితసామంతునకుఁ. 61

క. మాఘవసతులితునకు శర | లాఘవపటుతావిశేషలక్ష్మణునకు డూ
తాఘవరమతికిఁ జాగయ | రాఘవసచివాగ్రణికి నిరతసద్గుణికిఁ. 62

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నారచియింపం బూచినయిప్పురాణకథకుఁ బ్రారంభం
బెట్టి దనిన.

కథారంభము.

గీ. త్రిభువనైకపుణ్యదేశాగ్రగణ్య మూ | త్రితపయస్సరోవరేణ్య మసమ
బహులమకృతిగత్తు పుణ్యము నైమితా | రణ్య మొవ్వు మునిశరణ్య మగుచు. 63

వ. మఱియు నప్పరమపవిత్రక్షేత్రం బలివిచిత్రకిసలయకునుమఫలపలాశగుచిరరుచకనిమిళ
కరక షరునకవశలిమిచపురఫలఫలినీతమాలకృతమాలదేవదాళహింతాలనారిశోపారిధి
ద్రభద్రదారుకారంభారంభామలకిలికత్పుణరాజరాజధనపున్నాగనాగకేసరపాటలా
ర్ఘాటలాశోకమధూకకదంబాదితరుకదంబశిఖర సుఖాసీనకలకంతకాలకంతకలాపిక
లాలాపకలితంబై లలితమాలతీలవంగ ఫలితావలీనలయతనికుంజపుంజపరిధిమద్భ్ర
మర మిధున మధుర యుంకార ముఖితంబై సకలకాలసంపుల్లహల్లకకమలకువలయ
కుముదసముదరానుమేయతోయస్వచ్ఛజలాశయశతతతకేరీలిలోలమదకలకలహంస
చక్రివాకబకబలాకాదికానేకజలవిహంగజాలకోలాహలవాచాలితడిచ్చక్రివాళంబై పు
ణ్యజలపూర్వమాణమాణకకరకరకాముఖప్రభవఘమఘమధ్వనిమనోహరంబై స
మిత్కుశకుసుమఫలపలాశభారవహనపటువటుకానుగమ్యమానాధ్యాపకపదక్రిమపవి
త్రితలంబై విశాలపర్ణశాలాభృన్లక్ష్మీన్లవన్యధాన్యచర్వణగర్వితశాఖామృగచంక్రిమణక్రి
మాలోకనాలోలమునికన్యకాకటాక్షకాంతికల్పితానల్పకువలయతోరణాలంకృతంబై
పుష్పలవీనభారమంధరరోమంధబంధురహోమధేనుస్తన్యపానసముత్కుక వత్స వదనవి
గళితపయఃశేనబిందుకాడ్వలస్థలవిడంబితతారకాంబరతలంబై ద్యుమణిమణిశిలాతలర
క్తచందనోపలిప్తసప్తాశ్వమండలసమర్పితారుణకరవీరకుసుమవిసరాభిరామంబై యుప
జాతిపరిచయవతప్రివతత్రివనపృజ్వలితజ్వలనమౌతాజ్యధారాదశవితతపుణ్యగంధాను
బంధధూమధూపితాంతరిక్షంబై నికటకుంజకుటీర కుక్కుటసుగోవయజ్వమాన వైశ్వ
దేవబలికబళావశస్త్వపులకాంకితప్రదేశంబై హరిహరపూజా సమయరచితఘంటాఘణఘ
ణారవశ్రవణహరిణార్ధ కీలితగళితఘాసశకలంబైప్రతిశాఖాగ్రలంఘనదటులశాఖామృగ

నికరకరపాతితపరిపక్వ ఫలరసపూర్ణాలవాతరుమూల శీతలస్ఫటికశీలాతలా స్తీన్ద్రవి స్తీర్ణ
మృగాజినాసీనమునిముఖ్యవ్యాఖ్యాయమాననానాకాస్త్రవిస్తరంబై నందనారామం
బునుంబోలె సురసాలాపకోభితంబై బృందావనంబునుంబోలె గృష్ణసారసంచార
పూతంబై నాకలోకంబునుంబోలె నమృతాహారస్థానంబై రాఘవనైన్యంబునుంబోలె
బనసనీలనలగజగవయగవాక్షోపలక్షితంబై గాంధర్వంబునుంబోలె శ్రుతిస్వరసంపూ
ర్ణంబై సముద్రంబునుంబోలె బాడబాస్తుదంబై వెలయు; నందుఁ గుసుమంబులయంద
రజోవిజృంభణంబును భృంగంబులయంద మాతంగ దానాభిలాషణంబులును నదుల
యంద ప్రతికూలప్రవర్తనంబులును గిరులయంద సానురాగోద్రేకంబును దగులయంద
కాళాచలంబును నాగంబులయంద భోగానుపాలనంబును శబ్దస్వరూపంబులయంద
ధాతువిపర్యయంబును గాని యొండెడల నరయక మెలయు; నచట శిశిరకరకరనికర
విశదకేసరికిశోరకేసరంబులు సరిగబిసాంకురశంకి సెంగొండెతుండంబులఁ బుడుకు
కుండాలంబులును కుండాలగండమండల కందూనిరసనమస్ఫూంబు లగునరాళక రాళ
నఖరశిఖరంబులంగలచిత్రకాయంబులును జిత్రకాయకటుంబిసితమస్తనస్తవ్యహానపరి
పుష్పాంగంబు లగుకురంగలోకంబులును గురంగడింభంబులంగూడి చెరలాడురేచులును,
రేచుగూసల నేచినమక్కునం బ్రక్కల డాచుబిడాలంబులును, బిడాలంబులచోరలు
సారలం దెరలకమరగి తిరుగుగిరికలును, గిరికానికరంబులనిభభోగంబులంబోదివి యను
రాగం బొసఁగునాగంబులును, నాగంబుల కండెరావండ విరివిగలపురులు విచ్చి చేరి
వచ్చుబుష్పవర్ణన (?) మయూరంబులును గలిగి యుల్లసిల్లు నందు.

క. ద్వాదశవాన్వీకసత్రీయు మోదంబున శౌనకాదిమును లానరింపక
గాఁ దద్విలోకనోత్సుకుఁ డై దివ్యక్షేత్రీవనమహాచలవాసుల్.

64

సీ. పల్లవారుణజటాభారు లారచిత్రీపుండ్రాభిరాములు భూతిప్ర
సర్వాంగు లుజ్జ్వలస్ఫటికాక్షునూత్రిలు రుద్రాక్షభూషణునిరు లమరఁ
బుణ్యతీర్థోదకపూర్ణకమండలు లజి నూత్తరీయు లత్యంతమృదుల
పరిధాతివల్కలపరిధాను లభినవదండపాణులు దీప్తహానతేజా
లలఘుదివ్యతపశ్చక్తికలితు లఖిల వేదవిద్యారహస్యసంజేమ లసమ
సవనకర్తలు సంయుమాశ్వరులు వచ్చి రెలమి శిష్యప్రశిష్యసమేతు లగుచు.

65

చ. వనజభవానుభావు లగువారల నందఱఁ జూచుకొల్కి నె
మనమునఁ బిక్కటిల్లి బుధమాన్యుఁడు సాత్వికతేజుశిష్యునఁ

దనుఁ డగురోమహర్షణుఁడు చాఁ జనుదెంచిన నమ్రహాత్మ ల
య్యనఘునిఁ గాంచి యిట్టులని రాదరమేదురసామభాషలకొ.

66

క. ఏకడసుండి యిపుడు నీ! రాక సుధీవర విచిత్రరమణీయకథా
నీకప్రసంగ మేమే! నాకర్ణింపంగఁ గలిగె ననుదిన మింకొ.

67

చ. అనవుడు సూతసూతి వినఁతుంబున వారలతోడ నిట్లఁకుం
జనకమహీతలేశ్వరునిఁ త్రమహాన్నతిఁ జూచుచేడుకం
జని యటనుంటి నిన్నిదివసంబులు తాగ్మత్యపురాణసత్కథా
వినుతసుధాసరిద్విపులవీచిక లల్లము నిల్చు నాఁగినకొ.

68

వ. అమృహాపురాణంబునందు.

క. సారంబై మోక్షపదా! ధారంబై పుండరీకదళనయననిలా
గారంబై మహిఁ బరఁగిన! శ్రీరంగమహత్త్వ మతివిచిత్రము దలఁపకొ.

69

గీ. అనిన హరిచరణభస్మదివ్యానన క్తి! చిత్తజలజాతమును వికిసింపఁజేయఁ
దనుఁ దదీయకథాంశవిస్తార మడుగఁ! జెలఁగి వాఁల కిట్లని చెప్పె నతఁడు.

70

చ. అమలచంద్రులార వినుఁ డమ్మిథిలాపురి నధ్వరోత్సవం
తమున మునీశ్వరానుమతుడై తను వేఁడెడినాగదంతసం
యమికిఁ బరాశరాత్మజుఁ డుదాత్తకథాపరిపాటిఁ బుణ్యతీ
ర్థములును బుణ్యభూములు ముదంబునఁ దెల్పుంగఁ బూని యిట్లునకొ.

71

చ. త్రిభువనధర్మరక్షణధరీణవిచిత్రచరిత్రుఁ డిందిరా
విభుఁ డెచటకొ వసిండు దగువేళల నెందుఁ జరించు నేయడకొ
శుభిమతి నాదరించు నెటఁ జూచుఁ గృపాన్వితదృష్టి నేమిటం
దభిరిలి గల్గియుండు నివి యన్నియుఁ బుణ్యతరప్రదేశముల్.

72

క. హరిచరణకమలరేణువు! నరమాణువు సోఁకినంతఁ బావనతరమై
కరము నుతికొమ్మి సలిలము! తిరముగ నధికంబు సకలతీర్థింబులకుకొ.

73

చ. మురపారపాదపంకజసముద్ధతమై పెరుపొందెఁ గాదె శం
కరవిలసజ్జటాకలితకైరవబంధుకళామరీచులకొ
నరనిజవీచులకొ నెఱయ వన్నియ కెక్కి త్రిలోకపావనీ
కరణధరీణతకొ గగనగంగ తరంగిణులందు మేటియై.

74

చ. మఱియును.

సీ. కలుషపంకజకలికాతమి గౌతమి సకలసజ్జనమాన్య జహ్నుకన్య
జంతుసంతతునశ్శర్కరద నర్తద శమితాప్రత్యుదయన యమున
శ్రితసాధుజనలబ్ధజీవిక జీవిక సత్యసంవిద్యోగ చంద్రభాగ
సతతజన్మాచలాశని భవనాశని దూరీకృతక్షుద్ర తుంగభద్ర
బహులసౌభాగ్యదానసంపన్న పెన్న. భగ్నదుర్లోహపాశ విపాశ యనగ
భువిబ్రసిధికి నెక్కినపుణ్యనదులు హరికి లీలావిహారయోగ్యములు గావె.

75

మ. విను మీమాటలు వేయు నేటికిఁ దపస్విశ్రేష్ఠ గోవిందశో
భనలీలాచరణక్రియాకలితసంబంధానుసంబంధబం
ధ్యనుబంధిక్రమయోగయోగ్య మగుభవ్యద్రవ్యశేఖంబుతో
నెన గా వన్యపదార్థకోటులు నసంఖ్యేయప్రభావంబునక.

76

సీ. హరిదివ్యనామధేయామృతం చింపారఁ జెలఁగి యాస్వాదించుజహ్వ జహ్వ
స్రోవందకల్యాణగణానిశేషంబులు పలుమాఱుఁ దలపోయుతలఁపు తలఁపు
కమలాక్షునిత్యమంగళమూర్తివిధవంబు సాంపార వీక్షించుమాపు చూపు
ఫణిరాజతల్పక్రిపాదపద్మంబులు చెరి యర్చనసేయునేత నేత
వాసుదేవప్రియం బైనత్రతము త్రతము బైత్యభేధి నుపాసించుతపము తపము
శౌరి నారాధనముసేయుజపముజపము, విష్ణుపదభక్తి సమకొల్పువినికి వినికి.

77

సి. పటుతరభవరోగపరితాపములఁ బాఁప నబ్జాక్షుసేవ దివ్యావధంబు
అంచితజ్ఞానమహానిధానముఁ జూప నమృతభక్తి శుద్ధాంజనంబు
దుర్వారభయములు దొడరనుండఁగఁ జక్రపాణిసంస్తుతి వజ్రపంజరంబు
ఇష్టార్థఫలసిద్ధి లెసఁగింప హరినామపరచ మంగళకల్పపాదపంబు
విపులదుర్లోహలిమిరంబు విరియఁజేయ నురగశయనునిపూజ సూర్యోదయంబు
అనిమిషానందలీల నునిచి మనుపఁ । గమలనాభునిపదతీర్థ మమృతసరము.

78

క. కరణత్రయకృతపాపా । వరణముల హరింపఁచెయువారికి మురభి
చ్చరణసరోరుహసతత । స్తరణము కా కరయ సుంకుశరణము గలజే.

79

గీ. అఖిలలోకములకు నక్షయనందనం భూలికారణంబు పుండరీక
నయననామకీర్తనంబ యీ ముగ్ధంబు నిఖిలవేదకాస్త్రవిశ్వికృబు

80

క. కావున ఘనదురితావల | భావుల కెందును ముకుందపరిచితశీర్గా
స్లావము దక్కగఁ జక్కన | పావనత ఘటింప నొందుపాయము గలదే. 81

గీ. అనిన నాగదంతుఁ డనఘ తీర్థప్రభా | వమునఁ దలచి చూడ వానివాని
కవియ యెక్కువైనయ ట్లుండు నిం దెద్ది | సకలపుణ్యతీర్థసారతరము. 82

కా. ఏతీర్థంబు దలంచినకొనిన నన్వేషించినకొనినకొ
బ్రీతిం బేర్కొనినకొ దురంతదురితాపేతాత్తులై నిగర
వ్రాతప్రార్థితనిత్యసాఖ్యయుతులై వర్తింతు రత్యంతవి
ఖ్యాతికొ మానవు లట్టితీర్థ మెఱుంగఁగాఁ జెప్పుచే నావుడుకొ. 83

వ. పరమజ్ఞానపరిపాకపరిచితపరాపరవివేకపారాయణుం డగుబాదరాయణుండు నత్త
పోధనసత్తమున కిట్లనియె. 84

క. శుభగుణనిధి యగురఘువుల | విభుక్తప ననపాయుఁ డగుచు వెలసినదితిజ
ప్రభుచే నానీతుండై | త్రిభువనసంస్తుత్యనిత్యనిత్యస్ఫూర్తికొ. 85

కా. రంగ తేజ్ఞుఁడవిచిత్రతోరణమణిప్రాసాదవప్రప్రభల్
నింగిం బర్వ భుజంగతల్పవతుఁ గేళీనద్వైయె యెప్పుడీ
రంగం చేతటిసీతటికొ మెఱయఁ దా రిమ్యోత్సవక్రీసటి
రంగంలై యది వో జగంబుల నదీరత్నంబు చర్చింపఁకొ. 86

సీ. ఏయేటినడుఁదిన్నె నేప్రాద్దుఁ జరిగొన్న సకతాతలంబులఁ జెలఁగి చెలఁగి
యేతరంగిణి నిందుకించుక వికసింపుకొత్తమ్మితావులఁ గొసరి కొసరి
యేనదీక్రీడల నెఁఁగొరాయంచలకలకలంబుల కాత్తి నలరి యలరి
యేసరి త్రటమున నేచినకల్పక మేడరచ్చాయల మెచ్చి మెచ్చి
నేఁడు నొకనాఁడుఁ బాయకున్నాఁడు కొరి | యతిమమోహరి నిశ్చేయసానుకారి
వివిధతాపనివారి భూవినుతవారి | కలితకావేరి భవకరికలభవైరి. 87

వ. మఱియు నన్నదీప్రవాహరత్నంబు నాయతనప్రగర్థమానసుధాసమానపానీయపూర
సారంబు లగునారీకేరంబులును, గమలభవకామినీకపోలపాలికాసవర్ణపరిపూర్ణరాగ
కరనాగవల్లీవేల్లితాభంగంబులగుపూగంబులును, మృదుమనితపరిమళపరిజ్ఞానసంకేత
కంబు లగుకేత్రకంబులును, జగజ్జయప్రియాణాప్రీత్యాపంచబాణాప్రబలబలధూళీధూసరం
బు లగుకేసరంబులుఁ గలపూగకేమరంబులును, గవలయావుల నిలీనఘదకలకలవింక

కలకలముఖరశిఖరశిరోవళనటినారంగంబు లగునారంగంబులును, ధారాధరసముయ
 ధారాశమధుగమధురసధారానారకలికాకదంబంబు లగుకదంబంబులును, వనచేప
 తాచరణమణిమంజుమండీర్యుళియుళిధ్వని మగ్గనూచకశ్రవణశక్తిమర్మరస్వనసము
 త్రాలంబు లగుతాళంబులును, బరిపక్వఫలరసమాధురీరమాధరీకృతసురసాలంబు లగుర
 సాలంబులును, దరుణతరణికిరణప్రసరణ భయపలాయితబంధురాంధకారసందేహమూల
 బాలప్రవాళయచిరచయరచితకృతజీమాతమూలంబు లగుతమాలంబులును, మేదురా
 మోదముదితాయమానమానసమానవనికాక్రమేయ (?) ప్రవర్ధితపులకంబులై వనీముఖిల
 కంబు లగుతిలకంబులును, బ్రచలితపరిస్ఫుటితఫలపరిమళప్రళంసాధరాధికవాఙ్మన
 సంబు లగుపనసంబులును, సుధారసపూరంబు లగుతీరంబులును, దళితసౌగంధికమణి
 బంధురప్రభాపటలపాటవపాటవగ్ధరచటులచంచూపుట పాటితమృశాళనాళమరాళ
 తరళతరంగదుదితసమీరసమీరితంబులై రంగరమణమంగళపూజాసమయనముచితచ
 తురజలదేవతాంజలిపుటసముత్త్రిప్తపుష్పావహాళభాకరంబు లగుశీకరంబులును, బరస్పర
 సంపాతకంపమానసంపుల్లహల్లకవిసరదున్నదభృంగంబు లగుభంగంబులును, సేవాప
 రిణితవర్షణాకన్యకాకరసరోజనీజ్యమానవిస్మయరచమరవాలశంకాలవాలంబు లగుకపో
 లంబులును, జలకేళిలాలబాలావచతటీపటీరపంకప్రవర్ధమానంబు లగుఘేనంబులును,
 ముహూర్తమూర్తజ్వలప్రవణఫణిఫణాముక్తాఫలానుగుణగణనాత్మియృత్థంబు లగుబుద్బు
 దంబులును, నిజాంతకృతావగాహపావనదేహజనసంహానివర్తితభావిభవావర్తంబు
 లగునావర్తంబులును, వారిప్రసారతీరగారుత్కృతమత్తమయూరరేఖామతల్లిక లగుశై
 వాలవల్లికలును, శశికలవిశదవిశాతవనవరాహదంష్ట్రముఖవిఖండితపర్యస్యము ప్రకోశీ
 రపరిమళప్రాయంబు లగుబోయంబులును, నిరంతరనిరంతరాయనారాయణానినీతధ్యాన
 పాంశుగపరమయోగంద్రపరిచితంబులై యనల్పకర్పూరపరాకృతాగనిర్మలినంబు లగు
 పులినంబులును, సమీపాశ్రమనివాసితాపసకుమారపరిఘోళితమృదువల్యలకపాయర
 సపాటలంబు లగునికటస్ఫటికశిలాతటంబులును, దంతావళకలభదంతకాంతిదంతురి
 తళశికాంతసోపానసులభప్రవేశంబు లగుజలవతరణప్రదేశంబులును, గలగవానుమే
 యకలహంసకులకువలయంబు లగుకువలయంబులును, ఘనఘనాఘనఘనరసపాననమ
 యసమద్గమఘమఘమధ్వనిసమున్నేపంబు లగుఘోషంబులును, సంగల్పభవకుఖాను
 భవసంగల్పనిలింపదంపతికల్పితకల్పినిలయానల్పతల్పమంజులంబు లగువంజులకుంజంబు
 లుగలిగి కలకాద్రియునుబోలె నమృతానందకారణంబై, రంగరంగంబునుంబోలె ననేక
 శతప్రతివిసరంబై, సరసిజానవాకపోలంబునుంబోలె దర్పసారమకరీకాంతంబై, కాంతా

ఁబునుంబోలె నుద్దండపుండరీకభాసురంబై, సురాచలశరాసనుశేఖయుంబోలె నిర్హ
లితానేకపురసాలపలాశబలంబై, బలానుజీవిక్రమంబునుంబోలె నపనయితనరకవిగ్రహంబై
గ్రహప్రచారంబునుంబోలె గృతతారకోల్లంఘనంబై, ఘనాగమనంబునుంబోలె నుదంచ
తలోహితంబై, లోహితాంకులేజంబునుంబోలె నపహృతతమోవ్యాసంబై, వ్యాసవాగ్వి
లాసంబునుంబోలె నభివ్యాప్తిగుధీపరజాలంబై, జాలపాదంబునుంబోలె నకలుషమాన
సభాసమానంబై, మానవపంచాననునాననంబునుం బోలె సహస్రదంష్ట్రోజ్వలంబై, జ్వల
నజ్వలితంబునుంబోలె సంతర్పితగోచరంబై, చరమాచలంబునుంబోలె నక్షత్రాంతవేగా
క్రాంతకటకంబై, కటకంబునుంబోలె గలితసువల్లపద్మరాగంబై, రాగంబునుంబోలె
శ్రుతిప్రసిద్ధంబై, సిద్ధరంబునుంబోలె శమితపతారతాపంబై తాపసాక్రమంబునుంబోలె
దూరీకృతోపప్లవంబై, ప్లవాక్ష్మీంబయ్యను బరమహంససేవితంబై, సముదితాబ్జంబయ్యను
ఘటితచక్రంబై, తఁణిమండలమండితంబయ్యను బ్రవృద్ధసమంబై హరివిచారస్థంబ
య్యను సమదనాగంబై, లక్ష్మణానందంబయ్యను మేఘనాదాభ్యుదయంబై, యీశాను
వర్షయ్యను సుకృతిస్తుతిపాత్రంబై, యతులస్ఫుర్గంబయ్యను బహువారాగతిమీ
ప్రకరకలితంబై యద్భుతశరపాతధయంబయ్యను సింఘరాజప్రీతికరంబై విలసిల్లు వెండియూ.

ఉ. ఉన్నతరంగధామలలితోభియపార్శ్వములం బ్రసన్నయ్యు

యన్నది యుద్భిపాటుఁ గలితాయతకంకణ మాక్తికద్యుతి

చ్చన్నమృదుప్రవాహములు సాంచి చిరాగతుఁ బ్రాణనాయకుం

జెన్నగ నిండుకాగిఁటికిఁ జీర్చి చెలంగుమృగాక్షిక్షేపడిక.

89

చ. అనుపమదివ్యబోధమహితాత్ములు తత్తటిసీతంబులం

దనిశము నిశ్చలస్థితికినై చరరూపము లుజ్జగించి నే

ర్మున వివిధాచరాకృతులు పూనగఁ గోరుచు రంగధామముం

గొనకొని పుట్టు చుందురు ముకుందపదార్పితమానసాబ్జులై.

90

క. ఈవసుమతిఁ గలతీర్థము । లావాహిని నెల్లప్రాద్దు ననుకూలమునై

నేవింపుచుండుఁ బ్రవిమల । భావంబున నంబురాశిపర్యంతముగాక.

91

క. సురనరయతాసురముని । గరుడోరగ సిద్ధసాధ్యభుచరాదులు త

ద్వరతీర్థసార్థసేవా । పయలై కనిగభిమతార్థఫలసంసిధుల్.

92

సీ. అవి విను సంయమిత్రవరి స్వర్గద్వార మనునది దేవగణైకసేవ్య

మాప్రదేశమునఁ బిండప్రదానాదులు పితృకోటి కక్షయప్రీతిదములు

లిలధేనుదాన మతిప్రళస్తమ హరి సేవ కైవల్యలక్ష్మీకరంబు
తత్సమునఁ బ్రసిద్ధము పుండరీక మచ్చో నొప్పు ఘనవటక్షోణిజాత
మదిహృషీకేశునావాస మాసునిప
మందఁ బెంపొందఁ గుళలాఖ్య వై నశైల
మచటఁ దప ముండి కాదె ము న్నాకపాలి
బ్రహ్మహత్యామహాఘంబుఁ బాసి వెలిగె

98

మ. కల దయ్యద్రక్షిఁ దూర్పుచక్కి వమశాఖ్యం బైనతీర్థంబు ము
న్నలజంభారి సురాధిపత్యహరితుండై తత్త్వతీరంబునం
బలివిధ్వంసిగుఱించి భక్తిఁ దప మొప్పంజేసి యాకల్పి
శ్వలలోకత్రయరాజ్యలక్ష్మీఁ దవరక్ సఁక్రీతచేతస్కుండై.

94

గీ. అనిన నాగదంతుఁ డనఘశ్రీరంగంబు దిలిపిలోద్భవుండు తెచ్చె నంటి
నది క నేరకన్య కాధ్యర్థవంబున నెవట నునిచె నానతిమ్మునాను.

95

క. అనవుడుఁ బరాశర తృజాఁ । డను నతనికి వమశతీర్థ మని యిప్పుడె చె
ప్పినయచటికి దక్షిణమున । ననఘ కల దనఁతశయన మనతీర్థ మొగిల్

96

సీ. ఎయ్యడ లక్ష్మీసమేతుండై వనియించి నాదివారాయణం డవిరతంబు
నెచటిఁదోయస్సుగ్గు మింత శ్రినిమాత్ర నరులు పాపశ్రేణిఁ బరిహరింతు
రచ్చోట నొకదివంజేని నిల్వినవారి కపున్న రత్నమహాత్మ్య మొదిపు
నెందుఁ దపస్థితిఁజెందిసిద్ధర్షులు బహులతాగుల్పరూపముల నుండు
రేనెలవునందు దశమాత్ర మైనఁ దునుమ । బ్రహ్మహత్యసమం బగుపాప మొదవు
నేర్థంబునఁ గీలాదిహింస నేసి । పతనమొందుదు రతిపుణ్యభావు లైన.

97

మ. సహజజ్ఞానయంతంబులై సరసభావల్ ప్రీతిఁ జేతస్సుఖా
వహముల్ గాఁ దగఁ బల్కుచుకొ మెలఁగు నత్వస్సూర్తి నెంచెని న
య్యహిమార్జాలవృషప్లనంగనకులవ్యావిశ్వవిద్విట్కురం
గహరివ్యాఘ్రమదేభశల్యరురుఘ్నకూడభేరుండముల్.

98

క. ఎందు వనించును జేతన । బృందం బాధ్యాత్మికాదిపీడావళులం
జెందక యాపద నలజడిఁ । బొందక యాకటఁ గృపించిపోవక యెలమిన్.

99

సీ. గతవత్తమానైవ్యకాలవేదలు సర్వకామకంతులును సంఘటితభూత
హితులు సర్వజ్ఞ లహీనసత్తులు ముఖరిహితులు జ్ఞానవైరాగ్యయుతులు
బ్రహ్మజ్ఞా లధిగతబ్రహ్మలేజాలు పరస్పరమిత్రు లతిపుణ్యపరులు సములు
నిత్యశుద్ధాత్ములు నిర్మలర్ నిత్యులు నిర్మముర్ సుఖ్యులు నిత్యశృప్తు
లనఘు లవికారు లద్వంద్వ లుపహతులు సుప్రసన్నులు సుముఖులు శుభవచనులు
నై షరింపుదు రెందు నరామ రాసు. రాదు లిచ్ఛావహాకృతు లగుచు నెపుడు. 100

మ వివ నేర్పుం జెవిలైన మూఢుఁ డయినకా విద్వాంసుఁ డౌ పెట్టియై
గు విజ్ఞాని యగుకా ఖలుండు నతిశాంతస్వాంతుఁ డౌ వక్రందై
నను సౌమ్యాకృతిఁ చాల్చుఁ బాపకరుడైనకా దోషనిర్దు క్తుఁ డౌ
ఘనపుణ్యం బగు నేప్రదేశము చొరంగార గల్లుమాత్రంబునకా. 101

వ. అట్టిసకలకళ్యాణకారణంబై తీర్థవరేణ్యం బైన పుణ్యక్షేత్రంబున దైత్యకులపక్షత్రం
డైన విభీషణుం డాదివృధామ మందు నిలిపె వాఁటనుండియు 102

క. శ్రీమెఱయునుభయకావే । రీమధ్యమునం దనర్పు శ్రీరంగము లే
జోమహిమచంద్రపుష్కరి । జీమహితతటంబునందు నిగమస్తుతమై. 103

కా. ఏపుణ్యాయతనంబుఁ జొచ్చి నియతికా వీక్షించుపుణ్యుల్ మహా
పాపశ్రేణి జయించి నిర్మలమతిం బ్రాపించుసుజ్ఞానులై
తాపంబుల్ పెడఁబాసి దండధరదూతవ్రాతముం దోలి య
వ్యాపన్నం బగుసత్పథంబునఁ దదికా వర్తింతు రత్యున్నతికా. 104

క. కృతనిష్ఠీవనపతిత । ప్రతిభాసాస్పృశదురుక్తిపఠనాదల స
న్నతి శ్రీరంగముఁ జేర్కొను । నతఁ డఘములఁ బాసి పొందు నమృతపదముకా. 105

గీ. అలివిదేశవాసులైన నన్యద్వీప నిలయులైన భక్తి నివృటిల్లఁ
జేతు రెత్తి మొక్కి శ్రీరంగమునకెదురై భజించి కాంతు రభిమతముల. 106

మ అరవిందాక్షుడనోపవాసము తులస్యాస్వాదముం జంద్రపు
ష్కరిణీస్నానము రంగమందిరలసత్సందర్శనానందముకా
వరగీతాపఠనంబు గల్లుమొకజన్మం బందునెవ్వారి క
ప్రభుమూర్ ప్రాప్తమస్తకములు జగత్పూజ్యుల్ ముకుందాకృతుల్. 107

- క. చాతుర్వాస్యస్థితిః బ్ర | భ్యాతశ్రీరంగసీమః గర్భిణసుకృతం
బాతలః దైత్యసీర్ధంబుల | సేతేజఃగూన సంభవింప వెన్నాల్లున్నాఁ. 108
- క. శ్రీరంగభవనమున ముద | మారఁగ నొకరాత్రి యున్న యట్టిఘనలు దు
ర్వారమహాపాతకశత | పారంపర్యములవలనఁ బాయుదు రసఘా. 109
- క. గురుమతి శ్రీరంగ మునకు | నరిగిననుజానుండు భక్తి నతనికి నన్నం
బరసి యిడునతఁడు లోకో | త్తరచరితులు దుహిసరింబదళనస్ఫురితుల్. 110
- క. ప్రతిదినమును దిలపాత్ర | త్రితయము దానఁబు నేసి ధృతిఁ బొందునముం
చితసుకృతఫలము సమకొను | నతులశ్రీరంగమందిరాలోకమునకా. 111
- చ. అందు హేమదానం బతిప్రశస్తంబు భూదానం బంతకంటె నధికంబు గోదానవస్త్ర
దానంబు లత్యుత్తమంబు వివియన్నియం 112
- క. తమతమపట్టన నిత్య | త్వమునకు మదిఁ గలిగి దేవతలు రంగక్షే
త్రమునందుఁ బొందుమనుజ | త్వముఁ గోరుదు రందు ముక్తిధామం బగుటకా 113
- క. రవి కన్యాగతుఁ డగున | య్యవసరమునఁ గృష్ణపక్షమందులఁ జేతో
భవతిథిఁ బితృకృత్యమునకు | నవుముఖ్యవ్రతము మాఘమందును జెల్లుకా. 114
- సీ. తమయన్వయమున నుత్తమఁ డొకఁడైనను జనియించి శ్రీరంగమునకు నరిగి
యచటఁ గావేరీజలావగాహ మొనర్చి యగ్రజస్తులకు నాహార మైన
నత్యల్పదక్షిణ యైనఁ దిలొదక మైన ధేనుగ్రాసమైనఁ దనకు
లిగినరీతిఁ దక్కక హరిసన్నిధి ముప్పు నుద్దేశించి నెప్పిసొసఁగు
వాఁడు గల్లునొకో యని వారివారి | నెదురు చూచుచునుండుదు రెల్లప్రాదు
నమరలోకసుఖంబులహానిఁదలఁచి | పితృసమాజంబు లత్యయస్థితులకొఱును. 115
- గీ. ఒక్కనదిఁ గ్రుంకువేళ వేటొక్కనది ను | తిందు టఘకారి శ్రీరంగతీర్థవరము
చంద్రపుష్కరిణీజహ్ను జలము సకల | నదులయందును దలఁపఁబుగ్గము ఘటించు. 116
- చ. విశేషించి మాఖమాసంబునఁ జంద్రపుష్కరిణీన్నా నంబును, శ్రీరంగదర్శనంబును
క్షేత్రోపవాసంబును నతిదుర్లభంబులు. ఈ నదీసరోవరక్షేత్రదేవతాప్రభావంబుల
యం దెవ్వరు సంజేహింతు రట్టిదుర్మర్తుల ధర్మనిరతుం డగుభూపాలుండు చం
డాలారసంగతి మనుపవలయు నని మఱియును, 117

ను శ్రుతికోటిం బ్రణవంబు వైష్ణవవస్త్రోత్రంబు లం దంబికా
పతి పెన్నేలుల గంగ వేల్పుగమిలో బద్ధాత్ముఁ డెబ్బంగి ను
న్నత కీర్తిక విలసింతు రట్టు మహిఁ బుణ్యక్షేత్రజాలంబులో
గతనానాఘనికాయమై వెలయు రంగక్షేత్ర మొకల్పమై 118

క. శ్రీరంగమునకు నరుగుఁడు | శ్రీరంగం బయచు జపము సేయుఁడు మదిలో
శ్రీరంగముఁ దలఁపుఁడు భక్త | భారముల హరింపఁసూపుఁ బరలును శయ్యక. 119

ఉ. అంచితరంగమండలమహత్త్వము వైష్ణవకోటి కింపు రె
ట్టించ లిఖించి యిచ్చినఁ బఠించిన విన్న ధరించినక జహత్
సంచితపుణ్యులై సకలసంపదలం బెఱుపొంది కీర్తి దీ
పించి సుఖించి పొందుదురు ప్రీతి ముకుందపదస్థిలిం దుదిక. 120

చ. అనవుడు నాగదంతుఁడు ప్రియంబున సాత్యవతేయులొడ నూ
మునివర దివ్యదేశముల ముఖ్యులరం బగుంగమండలం
బునఁ గడు నద్భుతంబు లగుపూర్వకభక్త విస వేడు కయ్యెడక
ఘనదయ నట్టివెల్ల నెఱుంగక రచియింపుఁడు నామ నానృతుక. 121

క. నిగమవ్యాసవిశారదుఁ డగుముని నీయడిగినట్టి మాశ్చర్యకరం
బగునిలిహాసము గల దక్షిణ విమ మని పలికె నాగదంతునినొడక. 122

స. కలరు సుబోధసత్త్వ లనఁగా మును లిద్ద టు వాచకస్మృతి
ర్మలచరితుల్ చతుర్ముఖసమప్రతిభుల్ బహుధర్మమగ్నచే
దులు ఘనదివ్యబోధసహితుల్ మహితుల్ రజనీముఖజ్వల
జ్వలనవిశాలక్షేత్ర లనివారితభూరితపోబలాధికుల్. 123

క. వారిఖిలభువనవిస్తయ | కారణద్వ్యభూతనిష్ఠఁ గదలక గంగా
ద్వారమునఁ దప మొనర్చు బ | లారాలి దరాతికంపితాత్మకుఁ డగుచుక. 124

క. నిరంతరంబును నదంతరాయంబునకు నుపాయంబు లాచరింప నానిలింపపతిలొడ
రాయిడింప నొల్లక యెడఁబాసి వాసిగలతీర్థంబు లాడువేడుక నిలావలయంబు గలయం
జరింపుచు వచ్చి వచ్చి పురోభాగంబున. 125

మ. సతతా నేకమునీంద్రబృందకృతపూజాపందనం జందనా
గతమందానిలకందరీకృతరంగస్థందనక దీగనం

గతమాకందమరందబిందు సహితార్కస్యందనం గాంచిర

య్యతు లింపాందః గవేరనందనః ద్రిలోకానందనానందనః

126

క. కరి తదతేక్షణలోలత | ననిమిత వహించి యద్భుతానందంబుల్

మనమునఁ బిరిగొనఁ బులికిత | తనులై ప్రణమిల్లి భక్తితాత్పర్యములన్

127

సీ గురుధర్మచరితానుకూలంబు కూలంబు సంక్షాలితాఘకజ్జలము జలము

ఘనముక్తిన్మృత్యురంగములు తరంగములు వినీతకుజనభైరవము రవము

విహతతాపత్రయోద్వేగంబు వేగంబు లలితభక్తానందలహరి లహరి

విశేషప్రసాదసానుగుణములు కణములు విధ్వస్తదుఃఖవీచి వీచి

నిరుపమజ్ఞానసంపద నెఱుపు నెఱుపు

భరితబహుమోహపటలిఁ బో నులుపు నులుపు

గాన నైన గాన మీనదితో ననూన

మహిమ వహి కృష్ణశిర్షసమాజములను.

128

క. అని మఱియుఁ బలుదెఱంగులఁ | గొనియాడి తదీశువారిఁ గుఱుకంబున ము

స్మృని యాడి దివ్యతేజో | ఘనులై ఘనవిరహితాపఘనులై రెలమిన్.

129

క. శ్రీలీలఁ గలనదులందలివి | శ్రుత యగుకావేరినీరు సోఁకిన మాత్రన్

ధృతి సద్గతిఁ గనుఁదిర్య | క్తతి యయినను జెప్పనేల తక్కినవారిన్.

180

గీ. ఆవిధంబునఁ గృతకృత్యులై తదీశు | తీవనభూము లొకకొన్నిదినము లుండి

వార లొకనాడు సంధ్యాభివందనార్థ | మై నికావధిఁ గావేరి కరుగుటయును

181

వ. అమృతవాహినీప్రభావం బెడనెడఁ బొడవడినయెడలఁ బొడవడునిగురు పిదపిదని పదనెగనీ కూలుదరులును, దరులుగూడినఁ బెల్లుకొనఁ దాఁకుతల్లన మొదళ్లు బలువదలు వదలుమూలంబుల తెఱుపుల నణముఱి బయఃపూరంబులు దోరంబులుగా నేచి పూచి లోచినం బెకలి తలకడవై వడిఁజద పెంబడిఁ బొరలి పోవుతరులును, దరులందంబులగం డికడల నడ్డంబు దగిలి దట్టంబులై కట్టతెట్టినలాగునఁ బొంగునీక వేగం బొంగినవీటిగి మలసి యెదురుదన్ని మిన్నుల కప్పంబులై వచ్చుపై యేఱులబలిమికలిమిం దొట్టి నిట్టవొడిచిన నెట్లుకొని తఱుమినం దఱుము లిడి నిబ్బరంపు చిరుకునం బెరలద్రొచ్చినకడకం బడఁకుల నెల్లదరి యురులు గిరుల చఱుల ప్రచండరవంబుగా దొల్లుగండ్రైలంబులును, గండ్రైలంబు లొండొండ గుఱులుగుఱుల్లనం దొడఁగురథసంబున నభివృద్ధులు తల్లడిల్లి నెల్లెడలం బెల్లెగ

యొకలైడలును, కలైడల మొల్లందేరిమేదినీకుహరంబుల హరనటనటనపాటహమహాభైరవ
 శ్వేతారవప్రతిభటకటప్పనిబంధుగంబులై దిగంబడు కబంధంబులం బహులావద్దంబుల
 క్రందునం దెగి నిగడి మగుడ వెలగ వడి తిగురుమవడుజగ్రహంబులును, జలగ్రహంబు
 లాండొండ నంటునంటుగ సెరసి గెంటికంటికొనల ననలస్ఫులింగంబులు చెదర నడరి
 కలహంబునకుఁ దిమరుచు నమరుగవిసి యప్పటప్పటికి జలజలం ద్రిప్పి వేయుచటుల
 వాలఘాతంబుల నుద్ధాతంబులై మనరుకొని విసవిస విసరు గాడ్చుల దూరి పెడగువడఁ
 జల్లుజలకణంబుల నిల్లుతలుచున దతీయరాని సమీపదేశంబులును, సమీపదేశవాసి
 నీజనంబు భయావేశంబునం బాసి చునఁ దోడన జలంబు పెడవెట్టి నివ్వగిలిసఁజావ్వన
 నెగయుమందీరంబుల పొందు దప్పక తెప్పలగతిఁ దేలి పోవుపురనగరగ్రామసమూహంబు
 లును, సమూహంబులై నింగి చెంగటం దలఁగి నివ్వెఱపడి చూచువేచరులుఁ గలిగి వ్యవహా
 రసమర్థు డిగుసార్థవాహునగ్గసమితియుం బోలె మితుల కగ్గలంబై బహుముఖంబులం
 గూఢుచు, నతిగభవతిన్మనిషురబాగ్రాశేణియుంబోలె ముంపుదప్పక యొడ్ల భేదింపుచు,
 మహావదాన్యని యసామాన్యకీర్తిస్ఫూర్తియుంబోలె బలువంకల నుల్లసిల్లుచు, గరాలకర
 వాలధారియుంబోలె నొరసిన మేనిఁ ద్రెంపుచు, నయంపన్న సంపదయుంబోలె ముంపు
 దప్పక, వసంతసమయతరుసంతతియుం బోలె బలుమోసులెత్తుచు, ద్రివిక్రమదిక్యదేహ
 స్ఫురణయుంబోలె నడుగులకొఁదిగానంబడక, హరిమాయయుంబోలె నావలం బెఱుమతం
 లం గడన నశక్యంబై, పెన్నిధిఁ గన్న పేదయుంబోలె సంతకంతుకబ్బుచు, తగఱరి యగు
 చుట్టంబునుంబోలె నెఱుసులు దోపకుండ వర్తింపుచు, వీరిభటవిరితియుంబోలె మిగుల
 వడిగలిగి, సన్నద్ధహయపంక్తియుంబోలె బల్లంబుల నేవుదీపింపుచు, నదృశవార్తయుం
 బోలె నతిదూరంబు గావ్రమాయుచు, నభేద్యకవంబునుంబోలె నాటఁజిక్కక, యధ్యాత్మ
 విద్యయుంబోలె నెల్లవారికి వితర్కింప నక్కజంబై, మెఱసి పెన్నఁ జిన్నచేసి, కుంగ
 భద్రను భంగపఱచి, కృష్ణఁ దూష్టికరించి, సరస్వతీతరస్వి నిత్యంబు దెగడి, నర్తద నిర్తదఁ
 గావించి, భాస్కరిం దిరస్కరించి, జాహ్ను విహ్ను వించి, గౌతమి లోతమి యడంచి, సార
 వంబు గౌరవం బుఱిచి, యన్యసరిన్నివహంబు నపహరించి, సజనర్తసమయసముజ్జృంభ
 కుంభదంభోధరానగ్గళతాండప్రకాండతాండవిరసంఘసమున్మిద్రంబు లై సముద్రతో
 యంబు లుద్రేకించి లోకంబు లేకాగ్లవంబుగా నందలద యరవడించు చందంబున
 చూడ్కులకు వెక్కసంబై యుప్పతిల్లి యేపుదప్పక కనుగొనునంతలోన

182

క. ఇరవుగఁ దొలుపా డన్నది । దరి నొకచో వార లిడినదంతాజినస

త్కరణస్నానపటాదులు । పరువడి యయ్యెటిసీటఁ బడి నడి కరిగె

183

ఉ. అంత ననంతధర్మమహిమాంచితకృత్యుడు సత్యుఁ డాసరి
 త్వంతితజ్ఞాభణోదయవిచారవికారత బుద్ధిఁ బూని భా
 స్వంతము విష్ణుసంజ్ఞకము సత్యము సర్వకుభప్రదంబు శ్రీ
 మంతము నైనదైవము నమానపరీలఁ దలంచు చున్నెడన్. 184

క. కల్పంతతీవ్రబాడబ | కల్పసమానప్రతాపఖని యవితథసం
 కల్పుడు సుబోధఁ డట్టియ | నల్పతోభంబుఁ గని మహాద్భుతమతియై 185

గా. కాలాంభోధగగర్జితప్రతిభ మోగ ధ్వానగంభీరమున్
 హేలాదర్పవిజృంభణస్ఫురిం గి న్లేలా యవేశన్ సము
 ద్వేలంబైనది యీనదీమణి కడున్ వేగంబై యీవేగ ము
 ల్లోఽద్వీచిపరంపరల్ పొడువదే లోకంబు లేకంబుగాన్. 186

గీ. కాన దీనికిఁ బ్రత్యపకార మింక | నెద్ది గల దట్టి దిగ్విధూహించి చేయ
 కొకినిమేష ముపేక్షించి యున్ననైన | బ్రతుకఁబోలునె విశ్వప్రపంచమునకు 187

సీ. చటులదిక్కురికన్గవుటపాటనప్రాధి నొదవునిగ్భరఘోషమదము ముడుంగ
 పాథోధిమండలపాణింధమము లైన కల్లోలవితితుల త్రుళ్లడంగ,
 మిరనక్రగ్రాహమత్యైకచ్ఛపకోటు లారలుచు నొండొంటి మఱువుకొడుంగఁ
 జక్రిటిటిభసారసక్రాంచముఖజలవిహగజాలము గమివిచ్చి పఱన,
 నారసాతలనిమ్నంబు లైనమడువుఁ
 బట్లు పంకావలంబులై బయలుపడంగ,
 శిలలు గుల్లలు నిగుము చిప్పలను దక్క,
 నెసంగి యీతోయ మీతోయ మేగ్రహింతు. 188

క. అని సంరంభవిజృంభణమునఁ దత్సలించు సకలమును బాణితలం
 బున నిలిపి లీల నాపో | శనముగఁ గొనఁబూని దశదిశల్ గనుఁగొనినన్. 189

మ. జలధుల్ పిండలివండుగాఁ గ్రొగి భూచక్రింబు క్రుంగన్ దిశా
 వలయం బల్లలనాడె గోత్రేశఖగ్రచారింబు గంపించె ను
 ల్కలు దులైన్ గగనంబు చిట్టదరె నర్కస్ఫూర్తి మానెఁగముదిం
 దిలకెన్ వజ్రపిరించి వంచెఁ గృతచింతన్ వక్త్రపంకజయల్. 140

వ. అశ్వవసరంబున.

141

గీ. వలన దుడుగుము భూసురవంశవగ్య | యిట్టియనుచితకృత్య మూహింప నీకు

దగునె యనుచు ధారాధరధ్వానధీర | మైనవాక్యంబు వీతెంచె నంబరమున. 142

క. ఆపలుకు తేటపడ విని | యేపున మును గ్రోలఁ గల నిడి పూనినత

దివ్యపతిజలము చలమునఁ | దాపనవర్మండు తదలెఁ దత్ తుణమాత్రకా. 143

వ. అప్పుడు మఱియు నంతరిక్షంబున నంతర్హితం దైనదివ్యపురుషం దతనితో నీకాదు

క వేరకన్యక సకలభువనమాన్య దీని సామాన్యఁగా దలఁపవలన దమృతప్రాణంబు లగునీ

తోయంబులు ప్రజాజీవనోపాయంబులై ప్రసరిల్లెడు నదియునుం గాక పుండరీకమండ

లమధ్యమండనాయమానంబై దురంతదుగ్ధ రాతపనంత ప్రజంతుసంతానంబునకు నిరంత

రచ్చాయానోకహంబై సనకసనందనప్రముఖప్రసిద్ధసిద్ధమునికుఠాంతకరణసిద్ధాంతిక్య

తసుకృతవస్తుసారంబై రామాభిరామహేమనామాకలితహరినీలమణికరండంబై శేనశ

యనంబు శ్రీరంగంబు శ్రీరంగధర్మం బనునామంబుల భక్త్యంబైనదిగా నవ్యయంబైనదివ్య

ధామంబై తదభయప్రవాహపరిపాలితంబై మెఱయునది గావున నీపుణ్యతరంగిణి సర

సభాజనంబైనది గాని విరసభాజనంబు గా దని చెప్పి యూరకుండె నెండియు. 144

క. ఆదివ్యపురుషవర్మం | డాదరమున నతనితో మహామునివర యీ

భేదమును మాని మది నీ | కేది ప్రియం బదియె వేడు మిచ్చెద ననినకా. 145

ఉ. ఆచ్చెరువంది సంఘమికులైకవిభూషణుఁ డేక్రియం బ్రియం

లిచ్చఁ దలిగ్గుఁ బల్కునతఁ డెవ్వఁడు తద్వచనంబ కాని నూ

వేచ్చటఁ గానఁ బోల దిది యెంతయునుం గలయో యథార్థమో

చెచ్చెర నాదుపూర్వి వృధసేయఁగఁ బన్నినవిష్టుమానుయో. 146

వ. అని యివిధంబున.

147

క. చింతింప మఱియు నంతట | నంతర్హితం దైనదేవుఁ డాతనితో నీ

కింత దగుదాయమేటి క | నంతగినా వేడు మిష్ట మని పట్టుటయుకా. 148

గీ. ఆసుబోధుఁ డలరి యఖిలేశ నీకు నా | దెసఁ బ్రసాదబుద్ధి యెసఁగ నేని

నిన్ను నెఱుంగఁ జెప్పి నీదివ్యరూపంబు | సాంప్రమీయ నాకుఁ జూపవలయు. 149

వ. అనిన నప్పరమేశ్వరుం దతని కిట్లనియె.

150

క. దేవాదిచతుర్విధభూ | తావలిఁ బొడమింపఁ బెంప నడవం బత్తిన్

యీవిశ్వమునాధారం | బై వెలయుదు నిత్యసుఖపరాయణలీలకా. 151

చ. నినుఁ జరితార్థఁ జేయుమతి నేడు ప్రసన్నుడనై మదీయమై
యొసరినదివ్యరూపమహిమోన్నతిఁ జూపితిఁ గాని సారసా
సనపురకాసనాదులనుఁ జాలరు గానఁ బ్రపన్నులైనస
జ్జనులకుఁ దక్క నన్యులప శక్యమె నిక్కము నన్నెఱుంగఁగాక. 152

వ. అని యాత్మఁబ. 153

మహాప్రగఠ. బహుభాస్వద్భాసమానప్రభలు నభమునం బహ్వ వార్వాహగర్వా
సహనీలాంగద్యతుల్ భూపగామణితతి మించక లనదైవిజయంతీ
సహితోరఃకాస్తుభాంతుల్ జడిగానఁ గనకాచ్ఛాదనంబొప్ప శౌర్యా
వహచంచద్దోస్సహస్రావలి మెఱయ బలిధ్వంసి ప్రత్యక్ష మయ్యెక. 154

ఉ. అప్పుడు తన్న నొహరభయానకదివ్యవపుర్వికేషముం
దప్పక చూడ నొడి ప్రమదంబు భయంబును విస్మయంబు లో
ముప్పిరియై వెనంగొన సుబోధుండు దీపితసుప్రబోధుడై
యపురమేళు నిట్లని సమంచితభక్తి నులించె నమ్రుండై. 155

నీ. సర్వేశ సర్వజ్ఞ సర్వభూతప్రియ శరణాగతార్తిసంహరణనిత
మధుదైత్యదుగ్ధమధన సమస్తకళ్యాణస్వరూప పరాపరాత్మ
భవదీక్షముఖమునఁ బావఁడును దృష్టిఁ జంద్రనూర్పులును భుజముల దిశలు
కళలు శ్రోత్రంబుల గగనంబు నాభిఁ జరాచరాత్మక మైనయవని పదము

తే. లందుఁ బెంపొందుచుండు ధరాదిపంచభూతములు బుద్ధ్యహంకారములు మహత్తు
ప్రకృతిపురుషులు దగముక్తిపరమ మగుచు నెగడు నాపరంజ్యోతియు నీవ దేవ. 156

చ. నెఱవగుభక్తి హండాకటి నేరక సర్వశరణ్య నిన్నుఁ బ
ల్లఱు ననులించుచుకొ మదిఁ దలంచుచు మ్రొక్కుచు నుండు రెవ్వ రె
తైఱఁగొనలైన నట్టిసుకృతిప్రకరంబునకెల్ల మెట్టిలుం
గిలుతలబంటిగాడె పరికింప భవాంబుధి సత్కృపానిధి. 157

క. దివసాగమనికనీతినిత । నవసాన సదశవిశానయనంబుల దా
నకసామజపంచానన । భవసాగరమగ్ను నన్నుఁ బాలించు హరీ. 158

వ. అని ప్రస్తుతించి యప్పుండరీకాక్షుతో నతండు దేవా నీవునాయెడఁబ్రసన్నుత వహిం
చుచేయు నిఖిలఃకరోధం బైనమనవరాధంబు సహింపు సహింపు మాచక్రవాకాశలా

చక్రవాళంబులై సుకృతాలవాలంబులై దురంతదుష్కృతసంహరణసమర్థంబు లైనతీ
ర్థంబు లెల్లకాలంబు నీసరిత్కూలంబులఁ గలసి మెలసి చరింప ననుగ్రహింపు మీగు
నీవారిం జేరినయనాథునీవారిగఁగలపి యనుగ్రహింపు మీప్రదేశంబున నొనర్చుజపతపో
ఘోషదానంబు లక్షయసుఖనిదానంబులుగాఁ బ్రసాదింపు మని వినయవినమితో త్త
మాంగుండై యూరపున్న నన్ను నొడరుండు సాదరుండై యతనిను సారథంబు లని
తథఁబులుగా నొసంగి మఱియును.

159

క. ధరణీసుర న న్నైఱుఁగము । పరాత్పరుఁ బ్రధానపురుషుఁ బరు నామ్యుఁ జరా
చరభూతజాతభయసం । హరు నారాయణు న మేయు నవ్యయఁ గాఁగెన్.

160

గీ. నిఖిలకర్తయు భోక్తయు నేన కాక । లేదు నాకంటె బర మొకలేకమైన
సౌతవారు నాతెఱఁ గెఱుఁగలేరు । సకలలోకనియంత్ర మర్చనజశక్తి.

161

వ. అని యఖిలభక్తమనోరధానుసంధానుకుఁ డగుక్రీరంగ నాయకుఁడు తానగుట తేట
పడుటకై యతని కాత్మావతారిక భావృత్తాంతం బాద్యంతంబును దెలియ నానతియు
చ్చె నత్రైతంగతీంద్రుఁడైన నాకర్ణింపును.

162

క. ఏలావనహరిచందన । జాలాభినవప్రమానసౌరభవిలస
దాబ్బలానిమృదలీలాం । దోలితకల్లోల మైనదుగ్ధాభిషయిక్.

163

మ. ఆఖిలప్రాణిసీతైకబుద్ధి సురిగేంద్రానల్పతల్పంబునక
సుఖలీల శయనించి యున్నహరిఁ దేజోమూర్తి సాతాపసో
స్త్రుఱుఁ గళ్యాణకరుం గుఱించి దివసంబుల్ పెక్కు భక్తిం జతు
ర్ముఖుఁ డత్యుగ్రతపం బొనర్చినఁ గృపాపూర్ణప్రసన్నాత్ముడై.

164

క. ఆలోకపితామహునకు । నాలోకనసమధికోజ్జ్వలాకృతిపటుభూ
షాలోక మెఁగఁ నవిభుఁ । డాలో బొడచూపి వేడు వభిమత మునక.

165

గీ. లీలఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి కంఠేఁబుఁగవలు । ఫాలభాగంబునందలి గీటుకొలిపి
బ్రహ్మవిధంబుల వినులించి పద్మధవుఁడు । వేడ్కఁ దనకోర్కె యిట్లని విన్నవించె.

ఉ. నేరదుపండుచాయ తవఁగించెడుమేనఁ బదాఱునన్నెబం
గా రొఱుఁబట్టుపట్టుఁ బసగందనితామరరేకు మైసిరుల్
దోరణిగట్టి యేలుకనుదోయును బొందుకు నుద్దియై మెఱుం
గారునుగలముకెంపు దయ నానిగయుల్లముచల్లచూపులుక.

167

- క. అరిసలలితాకృతి నా । తలఁపున నెలకొల్పినట్లు దైత్యాంతక యి
మృత్యు నెల్లప్పుడు కనుగన । అలరఁ గనుంగొనెడిభాగ్య మంటింపఁగదే. 168
- వ. అని ప్రార్థించిన నాశ్రితవత్సలుం డగుశ్రీవత్సలక్షణః డతనిదెస నెసఁగుదయావోశే
మంబున నట్లకాక యని యానతిచ్చి యంతర్హితుం డయ్యె ననంతరంబు. 169
- సీ. ధ్వజగరుత్మణ్డేహాధగధగదుత్తులు లోకాలోక చరమాంధకార మణఁప
స్వచ్ఛముక్తాతపత్రచ్చాయ లసమయచంద్రికావలసనోత్సవముఁ జూపఁ
బటుకాతకుంభకుంభత్సూక్ష్మ లంభోదపథమునఁ గుంఠమప్రభలు నెఱప
మహనీయతోఁగణమణిమయస్ఫూర్తియు గోచరప్రతేతియాహ్నులు మగల్గు
నుదధి నావిగ్భవించె సముద్రదధిక । దివ్య తేజోవిశేష దేదీప్యమాన
పద్మగర్భాండభాండప్రచండ మగుచు । మంగళం బైనశ్రీరంగమందిరంబు. 170
- కా. ఆదివ్యాయత సూపజీవు లయి దుష్టాంభోధిమధ్యంబ నక
బ్రాదుర్భావము నొంది రమ్యతదయాపాత్రత్వమిత్రుల్ భవ
చ్ఛేదావాప్తసదాసుఖోదయులు రాజీకప్రభూతేంద్రము
ఖ్యాదిత్యప్రక రాఘవీయు లగు సందాదుల్ మ సూక్ష్మాకృతుల్. 171
- గీ. వారితోడనె వైకుంఠవాసులై ప్ర । కిద్దు లైననందాదిసిద్ధమునలు
నమరగంధర్వకింపురుమహియత్ । గరుడవిద్యాధరాదులు గానఁబడిరి. 172
- వ. అయ్యవసరంబున. 173
- సీ. రావించె నిరవద్య రావవారదవాద్య కలితకుంబురుహృద్య గానవిద్య
మెఱసఁ గింకిణీరావమిళితమై దివి దేవసుకులన దైన భావగతులరేవ
బలసె దివ్యానేకభవ్యస్తవశ్లోకముఖరమై యెడలేక మనులమూఁక
తోరఁగఁ బైకై బెల్లుతోలువాసనలఁ జల్లు పరువమై వికసిల్లుపిరులజల్లు
పారసె నమృతాంబునిధిఁ దేలి పుష్పశాలి । వైవతోద్యానవనశీలిఁ దనరుగాలి
యఖిలకల్యాణమూలమోక్షాలవాల । రంగజననాలివేలసంరంభ వేళ. 174
- వ. అప్పుడు. 175
- సీ. భరియించె దద్దివ్యభవనంబు ఖగరాజ కఠినబంధురతరస్కంధపీఠఁ
బట్టె దర్శికరప్రభుఁడు శ్వేతచ్ఛత్ర మురుఘణామండలస్ఫురణ మెఱయ

నిదిరి వింజామరలిరుగలంకుల జోక యై సుధాకరుండు సహస్రకరుండు
బకలంబు నేసె చోటక వేత్రపాణియై తఱిమి విష్యక్సేనదండనాథుఁ
డలికఘటితహస్తాబ్జులై యంతనంత । బలసి కొలిచిరి సకలదిక్పాలనరులు
వచ్చె శ్రీరంగధామంబు వచ్చె ననుచు । జడలఁ గొడలేక కాహళస్వనము లెసఁగె.

వ. ఇవిధంబున స్వయంవ్యక్తింబును, దేవోమయంబును, బ్రణవస్వరూపంబును బ్ర
భూతవైభవాభిరామంబును, నగు శ్రీరంగధామంబు దృగ్గోచరం బగుటయు దిగ్గన గ్రమ్ము
సమ్మదామృతరసంబునఁ బులకాంకురంబులు దలఁకొనఁ గనకనికపసుషమావిశేషంబున
మపమేయం బగుఁచూడం బొలుచుకాయంబు భూభాగంబునఁ జాఁగిల్లఁ బ్రణమిల్లి
కారదావల్లభుండు యుగపద్మసితచతుశ్చక్రిప్రయుక్తంబు లగునూక్తంబుల నభిను
తించె నంత నభిలగుణగణప్రశస్తుండును వేత్రహస్తుండును నగుచు నందుం డాశతా
నందునకు నస్తుహనీయమందిరంబుఁ జూపి యిట్లనియె.

177

మ. అరవిందాసన నీతపంబు ఫలితంబై తోచె లక్ష్మీమమో
హరుగేహం బిదె చూడు లోచనము లింపారంగ నీరంగమం
దిర మయ్యిందిరితోడఁ గూడి యనురక్తిక యోగనిద్రాభ్రండ్రి
హరి యున్నాఁడు జగత్కుటుంబపరిరక్షాయత్తచిత్తంబునక.

178

వ. అని నిర్దేశించినఁ గనకగర్భుండు నిర్భరానందంబునఁ దత్ప్రదేశంబు డాయంజనునప్పు
డూర్ధ్వాధస్తస్థులంబులఁ గనకమహిమండలంబులును మధ్యభాగంబున శ్రీదేవియు
నభ్యంతరంబున ననంతభోగియుఁ బ్రతిహారాంతికంబున జయువిజయులుఁ బాగ్భ్రం
బుల దుగ్ధాపేరంబులును శిఖరంబునఁ బ్రణవస్వరూపిణి యగుభారతీయును, గనక
కలశంబుల నామ్నాయసముదాయంబును నాసాముఖంబున రహస్యజాతంబును బాద
తలంబులఁ గ్రతుప్రతీతియు సంగుళీసంచయంబుల యజనంబును నుదరంబున హవిష్ట
లంబును, మఱియు నెడనెడఁ బాకకాసనపరేతరాజ పలలాశనపాళపాణి పనమాన
పాలస్త్యపాశుపతులును నాదిత్యరుద్రమరుదశివివిశ్వదేవసిద్ధసాధులును సప్తర్షులు
సక్షాత్రగ్రహతారకంబులు నాదిగాఁ గలచరాచరభూతజాలంబులెల్లను దోచినఁ బరమా
దృఢతసంధ్రమంబులు డెండంబున సందడింప నద్వివ్యమందిరంబునఁ బ్రదక్షిణాభి
వందనంబు లొనర్చి యభ్యంతరంబుఁ బ్రవేశించి యందు.

179

శ్రీ. తలగడగా నిది తల మూడి వలచెంపఁ గుడిమాస్త మెత్తుగా నిడినవాని
మేలిచేదొడవుల మెఱుంగుదాపలు మించు వెఱకలు కటిఁ జూచి మెఱయువాని

సిరిమేనిపొందునఁ జిత్తంబు సొగయింప నరమొద్దుగన్నుల నమరువాని
వాడించితోన్నతం బగువామపదమున బిరుదునూపుకము శోభిల్లువాని
మొలకనగవులఁ దెలివొందుమోమువాని । మెఱపు గలమేఘురుచి బొల్పుమేనివాని
సురగళశయ్యవై పొడికిలి యున్న వాని । సకలకుభదాయి శ్రీరంగశాయిఁ గనియె. 180

ప కనియప్పగ మేశ్వరునిత్యనిరతిశయనిరుపమనివధికలావణ్యసౌందర్యసౌకుమార్యచాతు
ర్యదైత్యగాంభీర్య సౌశీల్యవాత్సల్యతేజః ప్రభావసౌభాగ్యసౌహృద్దయాద్యనంత
కల్యాణగుణామృతసాగి గాంభీర్యమజ్జదభిలావయవసుఖానుభవముత్కటానందపరి
పూర్ణమానసుండే పునఃపునఃప్రణామంబు లాచరించినితాంతభక్తివినియవప్రదేహుం
డైయిట్లని స్తుతించె 181

దండకము. జయజయబగదేకకల్యాణభావానిశత్రాణసారీనిస్థైరణాపారకారుణ్యరత్నా
కరా శ్రీకరామ్నయసాంభిధా నామృతానారకాంతాఘ సంతాపయక్
తాపసౌహృద్దాభి ర్భజంతే యజంతేచ నిశ్రేయసోవ్యోగినోఽప్తాంగయో
గాంచిత్తజ్ఞానయజ్ఞైః ప్రశంసంతి వేదాగమాస్తావకా భూయభూయః ప్రసాదాభి
లాషీ సదా సేవతే దేవతానాంగణ స్తం సమస్తప్రతీతం గుణాతీత మాధార
భూతం ప్రకృత్యాః సమానాధికోపేత మాద్యంత మేకం భవంతం భజేఽహం
ప్రసన్నః సునర్లధ్వజః ప్రత్యుపస్థిత్రభానుప్రభాజలజాబ్యల్యవచ్చక్రధారా
లిఖిన్నా రివత్కరేః కల్యైకవ్యోసామ్రాజ్యలక్ష్మీసమర్థైక మూర్ధాభిషిక్తప్రణామ
త్పదాబ్జానహం విశ్వ మావర్తతే శాశ్వతం జ్యోతిరాకారలొకోత్కరం తత్త్వ
సంకల్పమాత్రప్రభూతాలిసాభూతభూతావకాశ్యం దిశానాథతేజో ముఖం
మిత్రరాత్రిశ్వరో నేత్రయుగ్మం దిశః శ్రోత్ర మేషా ధరిత్రీ పదా మాతరిక్వా స
నిశ్వాసభూతో నభో నాభి రావాసభూర్మస్తకం, క్షీః కళత్రం మమో
ర్భూర్మ మోఽహశ్చ రాత్రిశ్చ పార్శ్వ నిలింపాః ప్రతీకా స్త్వ మేవాంత
రాత్నా పడంగాని వేదాశ్చ ధర్మాణి కాస్త్రాణి సర్వాగమాః పాంచరాత్రం
తథా సాంఖ్యయోగం తవాజ్ఞాహి వేదాంతవేద్యస్త్య మేకప్రసాదోఽహ ముగ్ర
స్త్యదీమాతిరోషస్త్యదన్యత్పరం నాస్తి నీహారభానూబృహదాభిసంభోజినీ
బాంధవోగంధవాహః ప్రమత్తా భవంతే ప్రభీతాఃప్రయంతి ప్రజ్వాస్యస్వహం
ప్రకృత్య రిశ్యతి పక్ష్యమకాశేజనిష్యత్వమేవాఖిలం వా భవంతం భవచ్చాస్య
బాహూనుపాదప్రభూతంమహీదైవతత్వత్రవిట్కూద్రబాతంసవర్ణాశ్రమాచారధర్మ

స్వమేవత్వమేవక్రతుర్విశ్వమూర్తే సుధీనాథమీనాకరాధీనహీనాసురాధీనమా
 నాధికానూననానాగమదానసూరాయ, మత్స్యవతారాయ, ధీరామృతాహార
 వీరాద్భవక్షీరపూరార్పితోదారభూరాచలాధారరూపాయ మూర్త్యురూపాయ
 సర్వసహజుర్వదుర్వారదోగ్ధగర్వనిర్వాహవత్సూర్వగీర్వాణభూతోర్వరోధార
 లోలాయ లీలాధికోలాయ కాలానలాలోలకీలాసముత్తల ఫాలాక్షుదోః స్థూల
 శూలాధికాభీలభాస్వన్నభారీభతారాతిదేహాయ లక్ష్మీన్నసింహాయ దీమన్నని
 స్తోమసామస్తతవ్యోమ భూమర్త్యభుగ్ధావసీమక్రమస్థేమ రాజత్పదాబ్జాయ
 మాయావిమల్బాయ పుత్రప్రసన్నితగోత్రాన్వీతుత్రగాత్రావలిచ్యేశ్వరాత్రావలీ
 చిత్రబాహుశతారాతిభీమాయ రామాయ చంద్రాభవేదండశుండభద్రోద్బండ
 కాండాననాఖండికాండాహృతోద్బండపాలస్త్యకంతప్రకాండాయ కాశీ
 స్థనంశ్చప్రకాండాయ కోపావమానాపలేపామరతేపతాపారికృత్యాపరూపావ
 లీతాపకేరీసత్పస్థాయ కృష్ణాయ వైహయశహ్యహ గోహరిసన్నాహబాహ
 బలాత్సాహనీహరరుగ్వాహదన్తిత్వగతుః పురతోభికర్మప్రబుధ్ధాయ బుధ్ధాయ
 రోహగమద్యేవభాషాతిదుర్వేషయోషావధాతోషమేషాది దుర్దోషశీఘ్రధర్మ
 సంస్థాపనూల్కాయ కల్పేంద్రహయాయాప్రమేయాయ కించామితానంత
లీలావతారాయ తుభ్యంనమోదేవ తుభ్యంనమః కలశబిదిమధ్యదించ త్పితదీప్తి
 పరత్నాగ్రవైశంతపూరుజ్వలద్దివ్యసౌధాతికాంతే శభాంతే భిశంతం నిశారంభ
 సంపుల్లనీలోత్పలక్రీవికాలాంగలావణ్యః భ్రాజమానం నతామర్త్యదైతేయ నాగా
 వతంప్రతానస్ఫోటీనభాగోచితాభ్యాంసరోజధ్వజచ్చత్రచక్రాదిహ్నైఃపదై
 రంకితాభ్యాం ప్రభాసంపదాభ్యాంపదాభ్యాం మసూజ్ఞ మనోజ్ఞస్వరి మ్నాయ
 మంజీరపాళికసత్పద్మరాగప్రకాశావృతాంసం తటిన్నాతనద్యోతధాతాంబరాం
 చక్రటీమండలాబద్ధకాంచీకలాపం సుధావర్తిగంభీరసున్నిధనాభిప్రధూతా
 యతశ్చేతపద్యాభిరామం లసత్కైస్తుభిశ్చామలక్రీతులస్యామిరద్వైజయంతీ
 సమేతోరువతుఃస్థళికం వరానస్త్వకేయురగజ్జోర్మికాదైత్యః పరిభ్రాజితాజాను
 బాహుప్రకాండం రమాలింగ సూతీర్ణర్ణతాంగదాంకక్రమై రుల్లసత్కంబు
 కంతప్రదేశం శరచ్చంద్రబింబప్రసన్నస్తీతాస్యం లసత్కుండలాలోక చంచ
 త్కచోలం పరంపశ్యబింబప్రభాపాటలోత్థం దరద్యోతితస్వచ్ఛదంతాంశుశాలం
 నవామోదినిశ్వాసవాసావిలాసం దివాజ్యంభితాంభోజదీప్తవలూకం శరీలానత
 భూవిలాసం సుఫాలం చలత్కుంచితానీలకత్కుంతలాంతం సమద్యానిశోటిర

చానుత్తమాంగం సమస్తై కసాందర్యసంపన్నై ధానం మహాభోగికో భోగమధ్యే
 నిష్ణంసప్తావ శ్రియా సర్వసాభాగ్యవత్త్యా మునగ్లాదిభి ర్నిత్యతుద్ధై రసంతై రు
 పాస్యం ససందాదియోగీంద్రబృందై శ్శరణ్యం సదాసత్యసంకల్ప మిశం పురాణం
 విభుం విశ్వభూతాంతరస్థం వినానాశ్రయం వేదవిద్యావయ్యుత్వా మనస్వర్చయే
 ద్భక్తిమాన్యం ప్రసంశంతి సంతస్తమే మోహరం తేన తస్యై కుభం జాయతే
 కిం బహుక్తైశ్శతస్తేనభావానువర్తి భవాన్; పరమపురుషతత్వస్త్వాన
 జానాతి కక్పిత్రుధం విస్తరేణ స్తుతిం కర్తు మిశో భవివ్యత్యుదంచన్తనీషః
 సహస్రానుభేభ్యోఽపి పుంభావపుంభాగతా శేషభాషవిశేష స్పశేషశ్చ శేషత్య
మాపవ్యతీశేషిణస్తే వనోగమ్యభావం విచార్యాసవచ్చత్రయ్యానిరూపేణ
వాచాలతా పంచవక్త్యాంచినోఽనాతలై స్తర్కహరైః ప్రభిన్నప్రమాణైః
ప్రకారైః పరిభ్రాంతిమూలై ర్వికల్పాలవారైః పరాభూతసంపాదితాతీతభేద
గృహాశాస్త్రసిద్ధాంతవాదై రలం కింతు తాపత్రయోర్మిచ్ఛటాసంపరే శోక
మోహాదిదుష్ప్రసాదాస్థితే మోహకామాదిభోభాదికావర్తజాలే మహాదగ్ధ
వాంభోవిధౌ మజ్జితాం సారిత్రేకాగలిస్త్యత్పదాంభోరుహైకాంతభక్తిన్
కగ్ధప్రసక్తిం పరస్యావిరక్తిం ఖలూత్పాదయత్యేకనిష్ఠాగరిష్ఠాహి మాయాంతి
రంతిద్వితీయ్యా మలంభ్యాసదాసాత్మభి రేషా హృషీకేశవిశ్వాతిశాయీన్ త్నం
పశ్య మాముల్లసత్కుంభజాతోదయారంభసంభూతవైమల్యగంభీరనిర్ఘోతుం
దరికన్యదాకా సాభాగ్యశోభావహాగర్వసర్వస్వవోరై రుదాగ్రచారైర్నతా
రూఢం గానుబంధై రివోపాంతరైర్దైయాసంప్రయుక్తై ర్మరుస్తానినీమంగళా
కల్పరజ్జాధికారై కపుణ్యాతిదురై రహంగై ర్యమత్వంపితా త్వంగురుస్త్యం
సఖా త్వం సమస్తం జితంతే ముకుందప్రసన్నా ర్తిహంత్రేజితంతే జగన్నాథ
గోవిందవిష్ణు జితంతే శ్రియః కాంత రంగాధికాయీన్ జితంతే హరే వాసు
దేవాదిదేవప్రసిద్ధప్రభో పాహి మాం పాహి మాం పాహి మాం. 182

శ్లోకం. శ్రీ రంగే రుచిరా యస్య । శ్రీరంగే రుచి రాయతా

స తైవతః శరణ్యో నః । సతైవ త ముపాస్త హే.

183

చ. అని వినుతింపినకొ నదయుండై మురవైరి దయామృతంబు నిం

దినకడకంటిమాపు నిగిడించి పిరించి భవద్యచఃసమ

ర్చనమృతం జాల నీడలఁ బ్రసన్నుడ నైతి వరంబు లెవ్వియై

నను నను నేడు మిక్తు ననినకొ బ్రమదంబున నాతఁ డిట్లునుకొ.

184

అవధరింపుము నీ విప్పు డవతరించి | నట్టియొచ్చిగ్రహంబు నే నహరహంబు
నెలమిఁ బూజింపఁ గోరెద నట్లి యొగఁగి | మఱుంగలే కానతిన్ నీ తెఱఁగు నాకు.

క. నావుడు హరి యిట్లను నీ | భావమ్ము నెఱింగి కాదె పవ్యూరని యి
ట్లావిర్భవించితిని ది | వ్యావసధముతోన కొలువు మభిమతధంగిణ్. 186

క. ఏనరుఁడు పంచకాలని | ధానంబున నన్ను కాశ్యతముఁ బూజించుకొ
వానికి నొసఁగుదు నమృత | స్థాన మనిన నెన్న నేల తక్కినపదముగ్. 187

క. ఈనాటిక భవాండము | మై నావరణములమీఁదఁ బరమవ్యోమ
స్థానంబున నుండుదు నెపు | డే నప్రాకృతశరీరహితవిస్ఫురణ్. 188

సీ. దేవతిర్యజ్జవస్థావరాత్మకభువనావలి లీలాధమై రచింతు
నవి చేతనించుటకై సమస్తమునందు జీవరూపమున వసించియుండుఁ
గర్మంబులకు లోనుగాక భూతావలిఁ బ్రసరింపఁ జేయుదు బహువిధములఁ
దదవగ్రహార్థ మాత్మగతుండనై యుండి జ్ఞానరూపమున విజ్ఞాన మడఁతుఁ

తే. దల్లిగతి పితకారిన్ తనరి త్రిలలఁ | దైలమునుబోలె వ్యాపించి తమ్ముఁగూడి
యున్న నైనను సురలు నాయోజ యిట్టి | దని యెఱుంగరు విపులమోహోంధు లగుచు.

క. దివి నాకేంద్రస్థానము | రవిమండలమును సుధాంబు రాశియు నన నే
నివసించుకొండవలు మూఁ | డవుటఁ ద్రిధామాఖ్య ముఖ్య మయ్యెను నావణ్. 190

వ తత్ప్రీతశంబులందును రాజసతామసాత్మక దుర్విభావ్యుండనై యుండుదు నెండి
యు లోకానుగ్రహార్థం బొక్కొక్కయెడల నావిర్భవించియు నొక్కొక్కభా
వంబునం దావేశించియు నొక్కొక్కతావుల జన్మప్రసంగంబు లంగీకరించియుఁ బ్రతి
కల్పంబున నవతారసహస్రంబులు గైకొందు సత్వాయత్తులై మదేకచిత్తులయినయత్తు
ములయెడఁ దద్గణక రాత్రివృద్ధ్యర్థం బత్యంతరాగాసత్తుండనపోలె సకలంబు నను
సంధింతుఁ ఓత్పపుత్రవత్స్యంబులనైనను మిత్రామిత్రంబుల నొదవురాగాపరాగంబు
లనైనఁ బ్రాణిస్తోమంబు నామీదఁదలంపు గలిగి యేవిధంబున వర్తించు నావిధంబున
కనురూపంబు లైన రూపంబులు ఛరియింతు నవియునుం గాక ద్వీపవర్షతీర్థాయతనంబు
లందుఁ బ్రతిగామగృహంబుఁప్రతివర్షంబుల దారులోహశిలామయంబు లగునర్చా
భేదంబుల నుల్లసెల్లుదు నట్టియర్చనతారంబులు స్వయంవ్యక్తదివ్యనైర్దమానమంబు

లనఁ జతుర్విధంబుల మెఱయు నందు శ్రీరంగ శ్రీమష్ట శ్రీవేంకటాచల సాలగ్రామ
మైవిశ తోతాద్రి పుష్కర నారాయణాశ్రమంబు లనునీయెనిమిదిస్థలంబులం గలమ
దీయ మూర్తులుస్వయంవ్యక్తంబులు, హస్తీగిరివృషపర్వతచక్రతీర్థాదిప్రత్యక్షదేశంబులు
భవ భగ్యతమఖప్రముఖదేవప్రతిష్ఠితంబులైనయవి దివ్యంబులు, భృగుత్రిగమందరక్షేత్ర
చిత్రకూటప్రభృతిపుణ్యస్థలంబులు భృగుమరీచిమతంగజమునిసిద్ధపంథాపితంబు లైన
యవి ప్రేక్షవంబులు, విశిష్టాగ్రహాక్షప్రకృత్యుభయభక్షణలక్షితంబు లయి శుచిద్రవ్యరచి
తంబులయినయవి మనుష్యస్థాపితంబులై యున్నయవి మానుషంబులు వీనిలో స్వయం
వ్యక్తంబులై యున్నయవి విక్రియమయంబులైనను వానియందఁ బ్రతిష్ఠాకరణోయో
గంబునను బూజాతిథయంబునను బింబాభిరూప్యంబునను బ్రసన్నుండనై సాన్నిధ్యంబు
రహింతు మత్ప్రభావంబున నీ స్వయంవ్యక్తాదులకుఁ గ్రమంబున ద్వేతాగ్ధ (?) పాద
యోజనమాత్రక్షేత్రంబు పరిమితంబునై యతిశయిల్లు.

191

క. శ్రీమెఱయ నెచట సాలఁ గ్రామశిలాచ్ఛనము గల్గుఁ గల్యాణకరం
తై మహి నచ్చోటికి మూఁ డామడ పుణ్యప్రదేశమై విలసిల్లుక.

192

గీ. తక్కుగలుగుగృహభికిఁ దగ్గహంబు | పావనము వీను పురిపల్లె పదియుఁ కెండు
నొక్కటైన మద్విమానము లుండె నేని | సాటి యచట సాలగ్రామ శైలమునకు.

193

క. ఇల నెచ్చోటు మదచ్చన | విలసితపూజోత్సవాదివిరహిత మగునా
నెలపు వెలివాడఁబోలెక | దలఁపఁ గనుఁగొనఁగ ననచితము సుజనులకుక.

194

మ ఇపుడేఁజెప్పినయీస్వయంభువులయం దెల్లక గడుశ్రేష్ఠిమై
క్షుపితాశేషదుఃఖతనోషచయమై కల్పాంతరస్థాయమై
యపకగ్రప్రదియోజనద్వయయంతలై భవ్యమై దివ్యమై
విభులశ్రీకరంగధామ మమరుక వేదాంతవిఖ్యాతమై

195

మ. నరులైనక మరలైన దైత్యవరులైనక సన్నతద్వాదకా
క్షురమంత్రైకపరాయణత్వమున నక నదృక్తి నేవించినక
బరమైశ్వర్యసముగ్రభోగవిశితిక బ్రాపించి సర్వోత్తర
స్థిగవైకుంఠపదంబుఁ జెందుదురు ప్రీతిక గర్భనిర్మలమై.

196

క. పరమ మిది యొకరహస్యం | బరవిదజ్జ విషము వత్సరాయణ లెందుక
ధురితములు పెక్కినర్చియు | నరుగరు పటుఘోరవారకాధోగతులక

197

క. గోవధ మాదిగఁ గలనా | నావిధపాతకములను దినము మధ్యక్షుల్
గావింపుచుందు రేనియు | నీవలఁ దద్దోసచయము నే హరియింతున్, 198

గీ. తుది మదీయభిక్తివదలనిజను లనా | చారులైన హీనజన్ములైన
వారి నితరబుద్ధి వారక నిందించు | వార లట నికృష్టవర్ణసములు 199

మ. ధనఁ బెంపొందినమత్స్యపన్నుల మదుక్తంబైనకాస్త్రంబు మ
త్స్యరమాఢం బగుమంత్రరత్నమును మత్స్యాప్రతీకాశ్మై
నిరపాయం బగురంగధామమును దుర్మీతిన్ విచారించి రెను
వ్వరు దూషించుచునుందు రాఖలులు జిహ్వచ్ఛేద్య లుద్యగ్గతిన్. 200

క. మఱియొక శ్రీరంగంబున | నెఱుంగనియట్లు నమూఢు లెవ్వరు గల రా
మొఱువల కిశునక నాదులఁ దఱికినిశునకమున కొనఁగఁ దగుననిశంబున్. 201

క. వారక సకలజనంబులు | శ్రీరంగంబును సుస్మరింపుదురేనిన్
వారక నాకము లనియెడు | నారెండును భిలము గావె యరివిందభవా. 202

గీ. మర్త్యలోకంబునంబు నంబరమునందు | నొప్పు డెన్నోట శ్రీరంగ మొప్పియుండు
నప్పుడాదిక్కునకు భక్తి నభిముఖంబు | గాఁగ నిలిచి నమస్మిమాకారి వగుము.

వ. అని యాసతిచ్చి యాశ్రితనిస్తారకుం డూరకుండెఁ దచ్చాసనంబున వారిజాసనుండును,
నిశ్రేయసునిదానం బగునద్వివ్యవిమానంబు గొని సత్యలోకసీమాంతంబున విరిజానది
ప్రాంతంబున విశ్వక్సనిదేవేయనఁ బ్రతిష్ఠాపించి నిరంతరామర క్షదివ్యోపచారవిరాజిత
పూజావిధానంబున నద్దేవుని వారాధించుచు, నారాయణనక్షత్రంబునం బగమహ్నం
బున బ్రహ్మని సహాయుండై మహోత్సవం బొప్పించునభ్యధానంతరంబున నింద్రాదిబృం
దారక బృందపరివృతుండై, వందారుమందారం బగునానందకపాణిసందర్శనంబు గా
వించి, యాచేత సుదారస్వాంతుం డగువివస్వంతునకుఁ బాంచరాత్రంబు సమంత్రం
బుగా నుపదేశించె నతం డౌరసుం డనువైవస్వతమనువున కొసఁగె, నాఘనండు
తనతనయుం డగునిశ్వాకున కఱిగించె నాభూభుజుండు వతుర్భుజునిఁ దపోవిశే
షంబున మెచ్చించి కమలభవభువనసీమామందిరం బైనరంగమందిరంబు గొనివచ్చె
నిద్విభంబున నిజాన్వయపరంపరాప్రాప్తం బైనయాదివ్యధామంబు రామభద్రుండు
గూఁసముద్రుం డగునిభీషణున కిచ్చె, నతనిచేత నది కావేరీతీరంబున నునుపంబడియె
నని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివరున కఱిగించిన లెఱంగు. 204

శ్రీ రంగమహత్వము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీపతికల్యాణగుణా | లాపసమున్నద్ర భద్రలక్ష్మణవిలస
ద్రూప శశివిశదకీర్తి | వ్యాపితదిక్పీను చాగయప్రభురామా. 208

వ. ఆకధరింపు మఖిలకథాకథనచాతురీజనితజనరోమహ్నాణం డగువ్యాసశిష్యునంది
నుండు దివ్యబోధను లగుశానకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినట్లు శ్రీగంగావతారప్రసంగంబు
తెల్లంబుగా వివియల్లం బనురాగిల్ల న్నాగదంతమునివర్యుండు పారాశర్యుతో మహా
త్వా సత్యలోకంబున లోకపితామహునను నిలువే ల్గుగుభుజంగతల్పుం డేకారణంబున
నిత్యైకుచేత నానీతుం డయ్యెఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు సవిస్తరంబుగా నెఱిం
గింపు మనిన నాసంయమింద్రుం డతని కిట్లనియె. 209

క. వైకంఠాంధ్రసమగ్ననాకలనహేవామండు లోకోత్తర
స్లోకుం డార్జునావమోదితదయాలోకుండు ప్రత్యర్థిలుం
కామం డర్థితార్థదానగుణగణ్యశ్రీకుఁ డేపార ని
త్యైకుం డగ్గుమలామృతాంబునిధిరాకాచంద్రికాగోకుండై. 210

వ. ఆరాజశేఖరుం డాత్మగతంబున. 211

క. దైవవ్యాకలితాత్ములై విషయచింతామగ్నులై రోషమో
హవేశావిలచితులై భవదవిద్యామత్తులై దుఃఖర
వ్యాప్యత్రిక్ బ్రసరించుమానవులభావం బింద్రియాధ్గంబులం
దా వైరాగ్యము పొంది మోక్షపదవిధగ్ధం బపేక్షించునే 212

వ. మున్ను మత్పితృపితామహు లైనవైస్వతవివస్వంతు లమితానుభావు లగుటం గమల
భవలోకంబున కరిగి యురగగణార్చితుండై యుగగ రాజప్రశంకంబున నెలంగురంగ
ముందిరసందర్శనంబు గావించి నిరర్థశభోగావగ్ధంబులం జెంది రండు మార్గంబు నాకు
దగ్ధమందై యున్న దనిన నస్మత్పుత్రపౌత్రాదుల నెన్న నేల యిదిగావున నానిమి

త్తంబునఁ బ్రాణిజాలం బెత్తెఱంగున ముక్తి వడయు నాతెఱంగు పొందుపడునంతకు
నసురాంతకు భజియింతు నని చింతించి యనంతతపోనిష్ఠుం డగువశిష్ఠానకంఠఁ దదస్వ
త్తాంతంబంతయు నెఱింగించిన నమ్మునిసత్తముం డాస్మసోత్తమున కిట్లనియె. 218

క. ఈతలఁపు మేలు జనవర । నీతపముఁ సంభవించు నిజ మెంతయుఁ బ్ర
భూతపురాతనమునతలి । చేతకా మును వింటి వినుము చెప్పెద నీకుకా. 214

చ. జగదుపకారబుద్ధి సరికానన నీవు తపం బొనర్పుఁ బ
న్నగపతికాయ నివృద్ధననం బజాఁ డప్పగు తాను డెచ్చి నీ
కగణితభక్తి నిమ్ము నదియొనిగ నీపురి నుండు ధర్మపా
ఠగు లగుమున్నదస్వయధరామరైల్ల భజింపఁ బెంపుకా. 215

కి. అటుకొంతకాల పరుగఁగఁ । బటుఁక్రమకాలి రామభద్రుఁడు గుణలం
పటుఁ డగువిభీషణున కా । దఱట నొసఁగిననిజపురమున కదిగొని చనుచుకా. 216

గీ. నడుమఁ గావేరికడ దృగానుద్దమైన । యిందువున్నరణితటి నిడి కదల్చు
నలవి గా కేఁగఁ గల్పాంత మందు నుండి । బ్రహ్మలోకంబునకుఁ బోవు పాఠి వేంద్ర.

క. ప్రతికల్పము నీగలి నా । గతుఁ డగు దివినుండి భువికిఁ గనులొదరుఁ డా
శతధృతినినుములు దఱిగిన । నతులితనిజవివేచనమునందు వసింతుకా. 218

క. కావేరీతీర్థస్థితు । రైవలసినదాక్షిణాత్యు లం దనిశము ల
క్షీరయండు రంగశయనుఁడు । దా వదలఁడు కరుణ వారితప మెట్టిదియా. 219

కి. ధారుణిఁ గలనానావిధ । దారుదూరితము లొనర్చుతామసులైనకా
క్రీలంకావృద్ధశము । జీరఁగఁ గలిగినను ముక్తిఁ జెందును రధిపా. 220

క. క్రిమికీటవిహగమృతిమి । కమతాక్షిగుండగములు గనుతమతిగృ
త్వము దొఱిగి కాశ్వతస్థితి । యమితక్రీరంగమందు నావాసమునకా. 221

క. హరికృపగలఘనులకుఁ గడు । నిర వగునానెలవు నిలవ నితరులకెల్లకా
బుగహరజలజగదాధిక । సురకృతవిఘ్నముల నవటఁ జొరరా దెపుడుకా. 222

దు. వనజాతప్రియవంశభూషణలనద్వైతాశ్రమాచారక
ర్థమలై ధీధనులై ముకుందపదసక్తస్వాంతులై కాంతులై
ఘనులై సజ్జనులైనసాత్వికులు రంగక్షేత్రమం దెన్నఁ జెం
దును గ్రంధై రియింతు రప్ప డవఁగుకా దుర్వారవిఘ్నావళుక. 223

వ. అనిగావున.

224

ఉ. దక్షుడవై జగజ్జనహితంబుగ నిష్పక్షం బూని శ్రీమద
ప్రాతరమంత్రచింతనపరాయణచిత్తుడవై భజింపు ము
బ్రాహ్మం బయఃపయోధితనయాభివయాలనచారుచంచల
ద్వీక్షణచంద్రికారుమల వేదకంజోష్క చకోచవల్లభుఁ.

225

వ. అని నిజకులగురుం డగునక్షత్రవీరుం డుపదేశించినహ్నించ వియతని కభివందనం బొనర్చి
వీడ్పొని యమ్మహీకాంతుండు సకాంతుడై కాంతారంబున కనిగి యంట నిర్ద్రవ్యం
ద్యుండును వశిష్టాశ్రమసమీపంబునఁ దనదేవి పరిచ్యం బొనర్చి నిష్పరిగ్రహండును,
నిశ్చలుండునునై తపంబొనర్చునంత.

226

ఉ. తా ఘన మయ్యె నెల్లెడ నిదాఘము దూరనిర స్తచైత్రిక
క్లాఘము మార్గ గాభిమతచండమయూఖనిరోధవిస్ఫురి
స్తేఘము తోయదానపరిమృష్టమహేఘము శుశ్ర్యదంబుమా
ర్ద్రాఘము సర్వజంతువపురుద్ధతధూరినిదాఘ మున్మోక్ష.

227

సీ. ఆతిమరుద్ధాతశిఖామోన్యసంఘట్టమోద్ధాగ్నిదగ్ధదానోత్కరంబు
చండభానుప్రభాసహసముజ్జ్వంభణాటోషప్రభిన్నగండోపలంబు
మృగతృష్ణికాసమున్పదంబుధిస్సురదవిఃతోదన్యనానాధ్యగంబు
తప్తవోయాశయంతర్లరత్పతీనకిమతనక్రగ్రాహసముదయంబు
ఓటపకోటరసంలీనవిహగవలము | నగలతామంజవిభ్రాంతశృంగచయంబు
కాదవిరగ్నిభూదారమైరిధంబు | నగుమ మించె నిదాఘసమాగమంబు.

228

క. ప్రాణికిఁ దను వొసఁగు జగ | త్రాణపయఃపాదపములు పటుఘర్షపరి
క్షీణములై కోరె జగ | తాప్రిణపయఃపాదపాంతరంబులఁ దమకక్ష.

229

క. మునికన్యార్పితజలములఁ | తను పగుతమపాదులందఁ దరువులనీడన్
గనుపట్టి నిలిచె దినకరి | ఘనతరపరితాపభీతిఁ గదలనికఁజిక్ష.

230

ఉ. అట్టి యశేహముం గడపె నా నృపకేశరి నాల్పదిక్కులై
బిట్టుమిడుంగురుల్ చెదర భీకరవహ్నులు మండుచుండఁగా
నెట్టన మధ్యభాగమున నిల్చి పదాగ్రము శేల నూఁది మా
రెప్పటినిమాపు లుగ్రకఃఖింబమువై నిడి యూర్ధ్వబాహులై

231

వ. తదంతరంబు.

232

మ. జలదాటోపవిశాల మింద్రధనురంచ ద్వారుణీకూల ము
త్కలికాలంబుకి దంబసాలవనమధ్యస్ఫారసవ్యావళీ
కలనావాల మువారకేతకపరాగవ్యాళ ముర్వీధర
స్థలవృత్త్యన్మదకేకిజాల మగుగన్దాకాల మొప్పెం గడుక్ష.

233

వ. వెండియును

234

సీ. శుంభదంభోధరస్తోమభీమాంభగంభీరగ్జావిబ్రుంభణంబు
ద్వృగసవ్యాచటులదీధితిమత్సముద్దామంకులజీమాతసంకరంబు
జంఘామహద్ధతస్సాధారాసాగనీరంద్రతమధరణీనభంబు
రోధోనిరోధకాగాధపాథః పూరవాహినీ వర్ధితవార్ధిజలము
కద్దమస్థలచంక్రమక్రమసగర్వ । దద్దరోత్తరవికటపృథగ్విధప్ర
భూతనిస్సోపబధితాకాతటంబు । నగుచు మించె నభోనభస్యాంతరంబు

235

క. ధారాశాంబుదబృందనిర్భరనిరోధవ్యాప్తి నాశాంతముల్
భూరిధ్యాంతమయంబు లైన జను లేప్రాద్దుక్ష రవిం గానమిం
దా రూపించుచు నుండు రాకొనుట మధ్యాహ్నంబు నుద్దామని
ద్రారంభంబున రాత్రిటం బగుట బోధావాప్తి బత్యాపముక్ష.

236

ఉ. ఆసమయంబునక్ష విరహితావరణం బగుచోటఁ బ్రాఢప
ద్మాసనబద్ధవిస్ఫురితుండై బహులాశనిజాతపాతసం
త్రాసములేక భూరిజలధారల నెప్పుడు దొప్పదోగుచుక్ష
జేసె దపంబు రాజకులశేఖరుఁ డక్షయధైర్యశాలియై

237

ఉ. అంత నిరంతరంబును దురంతసమున్నతిమంత మయ్యె హే
మంత ముదారవిస్ఫురితమంజులమాక్షికజాలర్పులరీ
కాంతిలగ్నమారకణికాపరిగుంభితభిల్లభీరుసీ
మంతము దృఢమక్రిమవిహర్దితపద్మవనాంత మెంతయుక్ష.

238

వ. మఱియును.

239

సీ. ప్రత్యాపజృంభితప్రాలేయదుగ్లత్యయాగపద్మభవాండమండలంబు
సంకులవ్యాసరసయమందిరభవద్యోతఖద్యోతభానాత్కరంబు

వితతనిశీధినీ వేశాసహస్పితశీతయగ్నింబవిజృంభణంబు

శీతాంశుమద్దినద్రాతసంవితకరీషాన్ని ధూమావృతాకాంతరంబు

నగును సంతత కౌగలె నీహారధరణి । ధరసముద్ధూతనివిడశీతలసమీర

ణాభిసంపాతజాతమాయాతీభీత । జంతుసంతాన మగును హేమంత మంత. 240

గీ. హిమముచే సంబరంబెల్ల నిమిరుగొనఁగ । నుష్కరుఁడును గరము లొయ్యెయ్య నాచి

తాను ననలాంశ ధరియింపఁ బూనె ననఁగ । నెంత యనవచ్చు నింక హేమంతమహిమ.

శా. ఆహేమంతదినంబులకై ధానిపాలాగ్రసరుం డప్పిగో

త్సహోహోపమునం గ రద్వయసపాథఃపూగమధ్యస్థుడై

యాహారంబు జలంబ గా నచలదేహస్వాతుడై నిజర

వ్యాహంబుల్ వెఱఁగందఁ గా మెఱసె నత్యుగ్రప్రకారంబునకై. 242

వ. అంత.

243

ఉ. సంతతిపుష్పసారభసుజాతిదిగంతము పాంథమర్మభి

త్కుంత ముదా త్తమత్తపికఘోషితమన్త ధరాజ్యవైభవో

దంతము జంతుజాతసుఖదస్థితిమంతము దూరధూత హే

మంతము సంతతాత్రిగసమగ్రతఁ జూపె వసంత మంతటకై. 244

వ. వెండియు.

245

నీ. కలకంఠమధురవాగై వృఖరీకారణమహితసారస్వతమంత్రవిద్య

నానావనీజాతినవయావనప్రదాంచితరసాయనయోగ సిద్ధఘటిక

కుసుమసాయక నిరింకుశ రాజ్యసప్తాంగ సన్నాహవైభవాస్థానసీమ

మందమందాగతమలయానిలాంకుర వ్యాపారమలభ్యుంటాపథంబు

చేతనద్వంద్వసౌఖ్యసంజీవకరణి । వింహిదశమదనావేశవివమవేశ

శిశిరమదకుంభిసంరంభసింహమూర్తి । లీల నేతెంచె మధుమాసకాల మంత. 246

గీ. పసిమిఁ బాసి ముదిరి పసు రింకి పరుసనై । పఱపు మిగిలి తుదలు పగిలి తలఁకి

పండి తొడిమె లెడల నెండుమఁ గారాకు । దులై దరుల రవము పెల్లు గాఁగ

క. కారాకు రాల లేఁజగు । లీరిక లెడనడఁగి కాళి లేకవిధంబై

హేరణుకపడక యుండెను । భూరుహములు కొన్ని దివసములు వనవీధికై. 248

వ. తదనంతరంబ.

249

- సీ. గ.మురులై నయము దూకూని మోసు లెడరి లేజిగురాకు వెట్టి కంజిగి దలిర్చి
జొంపముల్ గొని జగజంపుగాఁ బొదలి క్రొన్నన లొత్తి మొగ్గుల దనరి నిగ్గు
డలకించి మొగడలు ద్రోది లోకేతులు దిగిసి తుడ ల్వచ్చి నిగిడి వచ్చు
తూవుగుత్తుల మించి పూఁపల నిండాఁగి పిందలై యొగ రెక్కి పెరిగి పులుసు
మిగిలి కరిగట్టి కలఁగి దోగిలఁబాటి | యారఁబండినఫలముల నమరుగెలల
వ్రేకదనమునఁ గొప్పులు విజ్ఞప్తిగి | పదగఁ దరువులు కన్నులపండు వగుచు. 250
- చ. గునియుచు గుజ్జమావిసెలఁగొమ్ముల నిమ్ముల వ్రాలి సోఁగలే
గొనలు దెనుల్చి కంజిగురుగుంపులు లంపులు మేసి క్రొవ్వి వీఁ
కను మెగరెక్కి డగ్గపడుకుత్తుకలం గొదలేనినూతన
స్వనములు పంచమక్రతుల జట్టికొనం జెరిలించె గోవెలల్. 251
- చ. మెకములక్రొత్తనెత్తురుల మించునునుంబులిగోరుబాగు సొం
పుకు బసఁజూపు వాఁడికొనముక్కునఁ బకప్పలంబు లొత్తి యం
జక వెసఁ గ్రమ్ములియ్యనిరసంబులు కుత్తుకబంటిఁ గ్రోలి రా
ట్టుకములు పోతరించి రొద చొప్పుడ నెల్లెడఁ బల్కెఁ బెల్లుగఁ. 252
- చ. అరవిరికమ్మదమ్మివిరులందుల నెందుచు సోడుముట్ట న
బ్బురముగ నుబ్బు మేలివలపుల్ పసిఁగొంచు జెలంగి యూఁగి లో
గఱువులువాటి కర్ణికలఁ గొండల వాచపు లూపతేనె ము
వ్వురముగఁ గ్రోలి యన్నులొని మానక యిప్పుని మ్రోసెఁ దువైదల్. 253
- చ. మిలమిల మంచు మించు చలిమించుల ముద్దులనందహాస కాం
తులఁ దులఁదూఁగుక్రొమ్మెలకతూఁడు గొనం గబళించి క్రుంచి వి
చ్చలవిడి మేసి గబ్బుఁగొని సమ్మదవాదము లొప్పుఁజేసి నీ
లల మలసెక గొలంపలకలంపల రాజమ రాళదఁపతుల్. 254
- సీ. తళుకుసుపాణిముత్యాలమించుల మించి మెలయుచుక్కలమేనిమెఱుఁగు దటిమి
కలికిరాయంచ తెక్కలతేవ గిలుమాడి విరిమల్లెగుత్తులమురువు దెగడి
చదువుతోయ్యలిమేనిచాయ నుల్లసమాడి వెలిదమ్మ మొగడలకెలివి గలివి
జిగిమిఱుతోగరెక్క సిరులకు నస మిచ్చి పాపరాయనివన్నె కేపుమాపి. 255
- తే. పాలమున్నీటిరఁగలపసుల నంచి | కొండయల్లునిమైలెల్లు కొంచవఱచి
పిప్పులిలుచుట్టుగొండవై గొనలుపాఁగి | వెలచివెన్నెల లెల్లెడ వెల్లివిరిసె. 256

ఉ. సారపుడేట వన్నెలరసంబులు మేలిమి నల్లగల్వపూఁ
గోరల నించి చందనపుగుబ్బలివైఁ జనుదెంచు గాడ్పులకై
సారెనుఁ జల్లజేసి మృద చంచుపుటంబులచేఁ జకోరమున్
కోరిక నిచ్చె మచ్చిగఁ జకోరిక లింపుల గోదగింపఁగన్.

257

ఉ. గందపుఁగొండనె త్తిములకందున నేలకితవయిండ్లలో
గందలిరాక్షఁ బాన్పుల నుభించి నితాంతరత్రిశ్చమంబులకై
జెందిన చెంచుగుబ్బెతలచెక్కులఁ జిమ్ముజవాదిచాసనలో
విందులు సేయుచుకై మెలఁగె వేమఱుఁ గోమలగంధవాహులు.

258

వ. అట్టివసంతసమయంబున నవ్వనంబున దపోనిరతిశయంబున వర్తిండు నమ్మార్తాండకుల
మండనులేజోనుభావంబు భావంబులు గలంప నిలింపు లాత్మపదధ్రంశనాశంక నం
దఱు పురందరుపాలికిం జని యలైఱుం గెఱింగించినఁ గించితానతముఖుండై శతముఖుం
డంతరంబున తదవృతభంగంబు సేయ నుపాయంబు విచారించి పంచశరసంచలితజగద్ధీ
గతావైభవుం డగును సూర్యుం దలంచినతత్క్షణంబు.

259

సీ. కప్పారు నెఱివెండ్రుకలకొప్పు కొప్పుగాఁ బారిజాతంపుఁబూఁంతి మెఱయ
రతిపదాల క్రకాంకిత మైనమెసలివై నిలువుఁగఱురిబొట్టు చెలువుమిగుల
శయ్యారముద్రలు గీల్కొన్న గళమున చొక్కికంబులకంఠమాల యమరఁ
జెదరుగంధపుఁబూఁత జెన్నొందుమరమునఁ బద్మరాగం లపదక మొలయ

260

నే. సరససంఘోగశృంగారసహజమహిమ । లలితయావనలావణ్యలక్ష్మీఁ బ్రేమప
ననుపమానజగ మ్నాహనైకమూర్తి । దగ్ధకుండు వచ్చె నింద్రునాస్థానమునకు.

261

క. వలరాజురూపరేఖా । విలసములు దనివిసనక వీక్షించెడిచో
నిలువెల్లఁ గన్ను లగుటకు । ఫలమెల్లను గలిగె నమరపరిపాలునకున్.

262

ఉ. అప్పుడు పుష్పబాణురుచిరాకృతి దప్పుక చూచి చిత్తములో
ద్రిష్టఁగ లేక కోర్కి తఱితిపులఁ బ్రేమ తెలర్చ మానములో
దప్పి చలించి ఘర్జనలిలం బెఁగఁగన్ బులకించి నివ్వెఱు
గప్పి విచిత్రరూపములకై వడి నిల్చి రమర్త్యభావిమలో.

263

వ. ఇట్లు వచ్చినభావసంభవు బహువిధంబుల సంభావించి జంభారి నిజకార్యాకంధం
బెఱింగించి మఱియు నారమాకుమారున కిట్లనియె.

264

చ. అమరులదివ్యబాణనిచయంబులపెల్లు దృఢీకరించి ద
 గ్నమునఁ జరించుపోటురులు భామలకోమలహాసద్భగ్విలా
 సముల ధృగుల్ గలంగి వివశత్వము నొందుట విశ్వలోకదు
 ర్దమభవదీయకోరక శరంబులబల్కి గదా మ సూధవా. 265

ఉ. ఏకమనస్కులై తగుల మెందుచు లేక విరక్తధర్మశి
 డ్దాకరు లైనవారి నొకసండున డెందముఁ జూచి చించి బ
 ల్కాఁకలు నేయు నీకు మహిళాసహచారదృఢావివేకు ని
 ష్కాఢుఁ బరాధవించు టనఁగా సరకా వరకాంతకాత్తజా. 266

ఘ. అని యగ్గించి తత్కాలసముదితసత్కారంబుల నతనిఁ బ్రీతునిఁ గావించి వీడ్కోలిపి
 తత్కార్యసహాయంబుగా సురగణికానికాయంబును బంపిన వయ్యచ్చరలు వియ
 చ్చరేంద్రపంపునఁ గందర్పునకు ముందఱ నిలచి యస్తుహీపాలుండు తపం బొనర్చున
 నంబుఁ బ్రవేశించి యందు. 267

సీ. కొనురారు చెంగల్వకొలఁకులకలఁకులఁ బూఁడేనెఁ దనివొందుపాదల మొదలఁ
 దొరలెత్తుకర్పూరిరువులమఱువుల మదికింపుగలయేటిమడలకడల
 విలసిల్లుకళికాంతవేదూరీదులఁ గేలి కిప్పుగుమేటిగిరులతిరుల
 నింపుగాఁ బండిసయ్యాడలనీడలఁ చెలువై నసురపొన్న చెల్లుపట్ల 268

తే. నాకు దీవలక్రేవల సలిశయించు । పోకప్రమాఁకులజోకల వీఁక నెగఁయు
 ఘనపరాగంబు రాగంబుఁ బెనుప నెసఁగు । మొగలికనముల మనముల ముద మెలర్చు.

క. మెలఁగుచు మధురసములజడి । కలఁగుచు లీలాభినయసముచితగుతులకై
 మెలఁగుచు నవసరసోక్తులఁ । తెలఁగుచు నృపుఁ జేరి వేల్పుచేడియ లచటకా. 270

సీ. పాణిపల్లవవృక్షస్పర్శఁ జూతంబుల సుకరాంఘ్రిహతుల నశోకములను
 గలభాషణంబులఁ గర్ణికారంబుల వదనాసవంబుల వక్షశములను
 బరిరంభణంబులఁ గురువకప్రతతుల దృగ్విలాసంబులఁ నిలకములను
 దరహాసకాంతిసంతతి సురపొన్నల సమదరాగంబులఁ జంపకముల 271

తే. ననమసమగీతలహరిఁ బ్రియాశములను । జారుముఖగంధముల సింధువారములను
 శ్రాఘనముఖగంధక్రీడఁ బాటలముల । వాదరంభార నందందఁ ప్రోదిచేసి. 272

సీ. అతివ చందనలికాంచితం బీవనం బిది యే నీమోము నిట్లు కాడె
పల్లవోల్లాసిని పడఁతె యీతరుకాఖ నీబాడ లదియును నే'బోలు
లలితాంగి మాధవీలతిక పుష్పిణిమైన నంటఁ గారాదు నీ వండఁ జనుకు
వనబాక్షి కాంచనావలి కాసనే పెను జగమంతయును దద్యశంబ కాడె. 278

తే. మెలసి లోకొత్తరంబై సమీరణంబు దక్షిణం బొట యెఱుంగవా తరుణి యిపుడు
బాల నీసాము రాజీవబాల మెల్లఁ దలఁప మాకేల కైవర్రతికిఁ గాక. 274

క. ధవళేక్షణ లీలాద్ధం బవతంసముగాఁగఁ గువలయునుఁ దాల్చెఁ జెలి
చెవి నమర సత్యవతిగా భువి నెక దలఁమోపు మాసెంబో ఫణిపతికిఁ. 275

వ. అని యివ్విధంబున నిచ్చారూపచతుర స్థలాపంబులఁ బ్రమోదంబునొంది వినోదించుచు.
క. ఓసరసిబాక్షి యిది గడు | మోసర మని యేల దవుల మోసరిలెదు నీ
కేసరములు వలసిన నీ | కేసరములు గూర్పు లలితకేసరములుగాఁ. 277

చ. తలఁపులు నిక్క నిక్కపుముదమ్ములఁ దిమ్ముల సంచలించున
య్యలులకు లోగి లోగినుకనందెద నందెద వేల చంపు కా
వలి వలినున్న మొగ్గలనివారణ వారణయాన కోయు మిం
పలరఁగ దానఁ జేటి గన మానదు మాచదు లేతపూవులఁ. 278

క. ఎలమావుల వలరాయని | యలమావుల శుకపికింబు లాగిన వేల్పుం
బాలమావులవిరహార్దుల | దలమా వులుకక * పరింపఁ దరుణి యిచటఁ. 279

సీ. ఏపారువనలక్ష్మియిమ్ములు దమ్ములు తుహినాంశునెయకండవలు దోవలు
ధ్రువర నాయకు లేలుపల్లెలు మల్లెలు కందర్పుసిరులు చెంగల్యవిరులు
నెసఁగుపూ మొగ్గల యెల్లలు మొల్లలు వలపుసంపదలు చేనంతివాదలు
తొలునెయ్యములకుఁ బోదులు విరవాదులు నవవిహారదములు వారదములు. 280

తే. వేడుకల కామెతలు కరువిందలతలు | రసిక జనముల మెచ్చులరచ్చ పచ్చ
యనుచుఁ గుసుమావచయికేలి కంతకంత | కంతరంగములన గుతూహల మెలర్ప. 281

సీ. పదములకంజాయఁ బఱచినిల్చినచోటఁ జిగురాకు పఱచినచెలుపు నెఱపఁ
దీగకైవడిఁ గౌను సాఁగనిక్కిన నీవి వెడబాజు నతబాభివెడఁగు దెలుపఁ

బరువంపురులవై బచరించుమాడ్కులు మెలమెల్లనన్నులై తెలపుమాపఁ

గోనుసాచిన నివ్వగిలుకత్తుకాంతులు జగిచన్నుల్రేవల జీరువాఱ

282

తే. మలగి జఘనంబు వెనుకకు మాగ నిగిడి | వ్రేళ్లవై ముద్రికలమించు వెల్లికొనఁగ

వాడివాలారుకొనగోళ్ల వలనుమెఱసి | కోర్కులైచరింపజూపులు గోసె నూర్తు. 283

సీ. చెమటచిత్తడి చాలఁ చెలువొందునొసలివైఁ గుఱుచక్రొన్నెఱులు గైకోలు నెఱపఁ

వెడఁదకన్నులకెల్లుబెడయుచూపులు వాలుసులిపించుగతి దళతళనఁ బోలయఁ

గదలు బింకిపుఁజన్నగవ నిండుపఱపున నిలుపేదకాఁదీఁగ తరలఁబాఱ

ధట్టించితుదవ్రేళ్లఁ దట్టుచో వెస నుం గురములకాంతులు బిత్తరములఁ దాఁటఁ 284

తే. గత్తుకోమలు నెఱయ గంకణము లొరయఁ

దెరలి మొలనూలు మెలఁగ నందియలు సెలఁగ

సంతసము బెంప నూర్పులు సందడింపఁ

బ్రోడ యొక్కతె కందుకక్రీడ సలిపె.

285

క. కగితలరుచి నరుణంబై | ధరఁ దననఖకాంతిచే సితంబై దృష్టి

స్ఫురణ యడ నసితతరమై | కరమొప్పెను బంతిమాటిగతి నొక్కటియొక్క. 286

సీ. సరిలేనిబంగారుజలపోసనము వీణె మెఱుంగుడాచనుగుబృమిఁద నిల్చి

తులలేని వజ్రకాంతులపెల్లు వెదచల్లఁ గొనగోళ్లతంత్రులు గూడ మీఱి

నిగ్గులు డిలకించునిడువాలుఁగన్నులు తళుకు సారెలమిఁద దడఁబడంగ

గంకణంబులు ఘులుఘులున బహుతాళగతులు వాయించుసంగతులు నెఱపఁ 287

తే. గ్రమముతో మంద్రమధ్యతారకలకుద్ధ | మిశ్రసాళగములరాణ మీఱ రాగ

వితతిఁ దగు మిత్రములు మేళించి పాడె | దెఱవ యొక్కతె సంగీతదేవి యనఁగ.

క. నిరుపమవీణావాద్య | త్వరి నితిరకుచంబు గదలెఁ దరుణీమంచాం

తరితోన్నతవామపయో | ఛరసందర్శనము లేమిఁ దా వడఁకుగతికె.

289

న. మఱియును.

290

సీ. క్రీడామయూరంబు నాడించెఁ గంకణక్విణచారుకరతాళగతుల నొకతె

కామతంత్రకహస్యగోఞ్చు లూఱపుగాఁ గలికిరాచిలుకకుఁ గఱపె నొకతె

ముఱియును నటియించుముద్దురాయంచకు నెఱిమందయానంబు నేర్చె నొకతె

మహనీయయావనోన్మాదంబు వెంపున దీగయున్నెల్ల వేడ్కఁ దూఁగె నొకతె 291

తే ధనశశికాంతవేదికాంతరమునందుఁ | చెలులతోఁ గూడి వలరాజుఁ గొలిచె నెకతె
లలితసహకారమాధవీలతల కలమిఁ | బరిఁచెనాత్మవలీలలు నెఱవె నొకతె. 292

వ ఇట్లు బృందావని నుందరీబృందంబు బహుప్రకారంబుల మదనవికారకారణంబు లగులీలా
విలోలసంధిభావంబులు పచరించెయుఁ గేలివిహారంబుల సంచరించెయుఁ ననుమత్సృంగా
రధంగీచి కేషంబుల మోటులు నారాజతపోధనుచిత్తంబుఁ జిత్తజానుత్తంబు చేయఁ
జాలక. 293

ఉ. మేనక పిన్ననై నిలిచె మెల్లన మో మగవాంచె రంభ లో
నూనినవిత నివ్వెఱుగు నొందెఁ దిలొత్తమ గర్వహీనము,
దీనత నొందె నూర్వశి మదిం జలియించె ఘృతాచి యన్యకాం,
తానిచయంబులెల్ల దవుదవుల నుండె భయంబు పెంపునకొ. 294

వ. అట్టియడ ముక్కుంటిమగతనంబు సగంబు గాఁ బెనంగిన నెఱజోదు ప్రమాదంబున గ్ర
యాణసమయ సమచితసన్నాహంబంధవిజృంభితుండై బొండుమల్లెబామిడికంబును
గొజ్జంగవ్రాంగియుఁ బొన్న గుబ్బెలరాగెవ్వులును మోటును హరినీలజాలంబులదాలు
నేలంబువున బొలుపుమిగులుకొదిమతు మైదగొనయం బెక్కించి మించుగాఁ దొడి
గిన యించువిల్లనం బెల్లునిగిడి పల్లవులయల్లంబులఁ గాఁడిపాటుకొరచూపుట గలకళా
కతులకలికి కనుజిలుకడలధగధగలం బొలయు మోటుఁగులు గుటిగొన బసనిమసుమరి
సముం గులికి పులుగడిగి గలులు దీర్చి వంకలాత్తిన గ్రుత్తలై యున్న మదనమోహన
వశీకరణసంతాపనాభిధానంబుల నొప్పారుసహకాగ సారసాశోకశరీషకోరకప్రదరం
బులు నిలచి నవరించినకవదొనలు ధరియించి కట్టాయితంబై విదిదమృబండికండ్లును బిస
కాండపుటిరుసులును బొగడ మొగడలచీలును దొంగలనొంగలును మొగలిరేకులపలు
కయుఁ గలువకాఁడియుఁ గురువేరువాగంబులును సంతరించి వసంతసారథి తిన్ననై
యున్నక్రొన్న సమునికోలఁ గదల్చి యదల్చినం గెరలి చెరలి కొట్టించు మిన్నులవై
బాటుచిలుక వారువంబుల రయంబున దళితళం బొలయుదిస్కులఁ బిక్కిటిల్ల పెన్నెల
వెదచిల్లువెల్లియుఁ గలిగి తనరుతనరథంబు రతిస మేతంబుగా నెక్కి మధుమధురసహ
నసంధిమద్భ్రమద్భ్రమరరంభంకారకాహళారావంబులు చెలంగ నుధయపార్యవం
బులఁ గదలిచచ్చుకలకంఠవీరభటపటలంబుల నంతకంతకు సంతసం బొలయు నేనా
ముఖంబునం గలయఁ బొలయుమలయానిలయంబుచేత నాధూతంబు లగుతరువ్రాతం
బుల నెనఁగుకుసుమపరాగంబు నభోభాగంబువఁ బర్వి సర్వంబు వదిలంబగునిద్రప్రతా

పానలక్కులింగజాంబు ననుకరింప నరుంధతీపతియాశ్రమంబు సాక్షైంచి యచ్చట
రిచ్చపడియున్న యచ్చరలఁ దెలిపి కలపికొని యామహిపాలుసమీపంబునకుం జను
నప్పు డప్పుహోతుండు. 295

చ. ఎనఁగినబాహ్యసంచరణ మెల్లను మాన్చి మరిల్చి యెద్దెసం
దుసికలనీక నెత్తునముతోఁ బరిగొల్పినచూపు దేవతా
విసరణోపతంస మగువిష్టునిపై నిడి నిస్సమీరణ
ప్రసరణదేశదీపరువిరస్థితి నిశ్చలయోగయుక్తుడై. 296

ఉ. ఉన్నతెఱంగుఁ చూచి రభసోన్నతి మిన్నిదలంగ నార్పుచున్
బన్ని శుకాన్యపుష్పమధుపప్రక రామరకామినీతలిన్
మున్నిడి చందనానిలసముద్ధతమందమరుత్సహాయసం
పన్నతఁ బేర్చి యందఱకుఁ బ్రాపుక నిల్చి యదల్చి బల్కిడిన్. 297

మ. సరిగెందామర మొగ్గనారస మలిజ్యోతల్లి సంధించి భా
సురమాణిక్యమయోర్మికారుమలు చిత్తుష్కాశోణద్యుతుల్
బెరయం జక్రినిభాకృతిం దనువు శోభిల్లన్ వడిం దీసి ని
గ్భరముప్తిన్ వెన డాసి యేసె మరుఁ డారాజన్యమాదామణిన్. 298

గీ. అట్లుపుంఖానుపుంఖంబు లగుచు నిగుశు । నతనుబాణపరంపర లాన్వపాలు
నిచ్చిఁ దెరలింపఁజాలక విచ్చిసోయ । జగతిఁ బూవుల కది సహజంబ కాదె. 299

క. తా నసమస్త్రుం డనియును । మానవపతి మానినీసమన్వితఁ డనియున్
పూని మది దుఃఖిమానము । మానక నటు వెనఁగి మరుండు ప్రాన్పడియుండెన్. 300

చ. అత్యవసరంబున. 301

గీ. అడఁగ మలయానిలుండు సొంపతై వసంతు
డలులు విభ్రాంతి నొండెఁ గోయిలులఁ జెడర
జెడరి మోములు వాంచె రాచిలుకపిండుఁ
జిన్నబోయిరి దివిజరాజీవముఖులు. 302

చ. అంత నిత్యైకుభూకాంతుం డంతర్నిపుత్రహృషీకవ్యాపారుండై యుదయదరణికిరణ
నికరవిక సితసరసీరుహదళశోభావిదంబకంబు లగునంబకంబు ల్లలన విచ్చి పురో
భాగంబున. 303

మ. కనియైత మారు జగద్విమోహనశుభాకారుణ్ సమారాధయా
వనశ్శృంగారు శుకాలికోకిలపరివారుణ్ లలాటావళా
కనభూరివ్రతిభంజనస్ఫురదహంకారుణ్ సమద్ధాతచే
తనసంకల్పఫలావతారు విరహోర్తప్రాణిసంహారుణ్. 804

క. కని నిర్వికారగతి న । మృదుజవరాగ్రేసరుండు మరునకుమరు
ద్వనితల కతిథిసపర్యా । ఘనసత్కారము లొనర్చి కగువినయమునకా. 805

క. సంతసమే వసుమతీర వ । సంత సముల్లాసమే శుభలమే దివివ
త్కాంతాజనంబు త్రిభువన । సంతాపహరప్రచార సౌఖ్యమే పవనా. 806

చ. అని మధురోక్తు లొప్పుఁ దమ కందఱకుణ్ బ్రియ మాచరించున
మృదుజవరేణ్యధైర్యగరిమంబునకుణ్ వెఱగంది యొండొరుం
గనుఁగొని సప్తదంబు మతికంపము విన్నదనంబు లజ్జయుణ్
బెనఁగొన నంతరంగమునఁ బ్రియిటి గొంచు రహస్యభాషలకా. 807

క. ఈతగు లీతెగు వీతెలి । వీతాలిమి యీవిరక్తి యెటు గంటిమె యీ
భూతలపతి గలఁగడు మన । చెతల వ్రతసిద్ధి యుల్లసిలుఁగా కింకకా. 808

చ. అని యగ్గించి రంతఁ గంటుం డమ్మహీకాంతున కిట్లనియె. 809

ఉ. నీవు తపస్వి వౌదు ధరణీవర యింద్రియముల్ వశంబు నీ
కేధి నేనియం గెలువ నెవ్వరు మోపరు మున్ను జంగమ
స్థావరముల్ మదేకవిజితంబులు నా కగపాటు లేనిభూ
తావలి గల్గె నేని యిదియంతయుఁ గ్రోధముచే హతం బగుకా. 810

క. వెఱపింప వచ్చి వెఱచిన । తెఱగన నను గెలుతు నని మదిం బూని హరుం
దఱిముఠిఁ గ్రోధముచెతకా । బఱివఱియై తపము విడిచి పాఱఁడె మొదలకా. 811

క. మిక్కుట మగువలపుతమిం । గుక్కుటమై చనిన దేవకులనాయకునికా
మక్కువ తగవు దలంపమి । నక్కమహాసనుని నెఱుఁగఁగా లోకమునకా. 812

కా. కామక్రోధవశంబు విశ్వమును దత్కామంబు క్రోధంబు నా
జ్ఞాముద్రాధరు లబ్జనాభునకు నాసర్వేశునేవించుటకా
భూమిలోత్తమ నీవు మత్సరముడవే మున్నీకు లోనైతి మే
లా మాటల్ గయికొందుగాక భువనాలంఘ్యార్థిలోన్నతుల్. 818

వ. అని ప్రశంసించి తచ్చాపభయంబున నచ్చొట నిమిషమాత్రంబు నిలువ శంకించి మిగిడి
తనపోటువిధంబు నిక్షేపకున్న ధానంబున నైన నిజపరాజయంబును సూరాజాన
కెఱింగించి యధాస్థానంబున కరిగి గంత దురంతకార్యచింతాసంతాపితస్వాతుండై
మరుద్వంతుండు. 314

మ పటుబాహుబలదర్శితామరచమూపశ్రేణి గొల్వక నము
త్కటదీప్తానలవిస్ఫులింగవిసరోగ్రహారధారాశత
త్రుటితగ్రావగరుద్వితాన మగునస్తో - స్త్రుయం బూని యు
ద్భటదానావలగండమండలమహదంతావళారూఢుడై. 315

క. అతిరయమున నాధరణి । పతికడ కరుగుటయ్యె దనకుఁ బ్రభుసముచితస
త్పురు లాచరింపఁ బూనిన । యతనితపస్సిద్ధి గని మహాగోషమునకా. 316

క. గిరిశేషి వైచె నన్నర । వరువై బటుకుటిలకరినవైరివజని
ర్భరగర్భమిరసముదయ । హరణదివారంభహేళి నాదంభోళికా. 317

వ. ఇట్లు ప్రయోగించినఁ బ్రపంచితద్విన్యసిగోషభీషణంబై తనమీఁద నదరువజ్రాయుధంబు
బెడిదంపుటురువడి కిండుకయ్యెఁ జంచలింపక యమృతనయ్యుండు సకలభక్తభయ
త్రాణపరాయణం బగునారాయణదేవునిచక్రంబు దలంచినతత్క్షణంబు. 318

సీ. ప్రళయమార్తాండమండలచండతరసముదూర్భతభూరిప్రభాపుంజమగుచు
ఘనసమాస్రావనిగ్గతమహోగ్రాసలజ్వాలావలీభద్రలయ మగుచు
సహసతేజోవిశేషక్షణాంతరూర్భతసర్వదివ్యాస్త్రవిస్తార మగుచు
గతిననిర్భూతసంఘాతభీషణఘోషుర్భిన్న రాక్షసిగర్భ మగుచు
సకలకుఁముఖ్యమరియోగిడనమగ్ర । మహితనిగమాధ్యసంస్తూయమాన మగుచు
వచ్చె మానసవేగమై వనజగర్భ । దాగుభయకర్షనంబు సుదర్శనంబు. 319

వ. ఇట్లు వచ్చునపుచోస్త్రరాజంబుతేజంబున దాదాలన దలితసంరంభంబై దంభోళి
పొడవడంగి పోయినఁ గని జంభారి సిగ్గుపడి బెగ్గడిల దిగ్గన కనకగర్భపాలికిం జని
తిద్వధం బంతయ్యెఁ జెప్పిన నపురమేష్టి యాశ్చర్యంబు నొంది వైవస్వతనందమను
సూధమహాత్మ్యంబు దెలియఁగోరి నిమిలితాప్తనయవారవిందుండై యానందంబున
డెందంబునఁ గలుగిచ్చి చూచి యాభూతరోత్తిము చిత్తము శ్రీరంగశయనప్రవృత్తం
బగుట యెఱింగి మైయెఱుంగక యెల్లంబోయి మెల్లనఁ తెలిసి నిజస్వామి యగుశ్రీరంగ
భామనిన్నీధానంబున కరిగి గురగణసమేతంబు గా నాస్థానప్రజామం బాచరించి

కృతాంజలియై ముఖకంఠంబులు పుంజంబులుగా నూరకున్న యన్నలువనై గృహ
కటాక్షంబు నిగిడించి పుండరీకాక్షుం డిట్టనియె. 820

చ. జలరుహగర్భ నీదెసఁ బ్రసన్నుడ నేను విహద మేల నా
తలఁ పెఱిగింతు నీకు నది తప్పదు విన్న మదేతదంచితో
జ్వలకుభమూర్తితోఁ దరణివంశమహీధవరాజధానియై
వెలయునయోధ్య కేగెదను విశ్రుతరంగగృహస్థితంబుగఁ. 821

నీ అచట నిక్షృంభధరాధీశ్వరుండు మొదలయినతత్కు లజనతాధిపతులు
గొలువ మహాయుగంబులు నాల్గు పరిపూర్ణ మగుదాఁక నుండి యనంతరంబు
వోళమండలమునఁ జూడ నొప్పారుకావేమహానవేతీరమునను
జంద్రప్రసిరణీలసత్ప్రదేశమున మన్వంతరంబులు రెండునైదు నిలచి
యంత భవదీయ మగుదివసాంత మైన । నేఁగుదెంచెద నీయున్న యెడను మగిడి
యపుడు పూజించె దీనుగ తాగతంబు । లిట్లు ప్రతివాసరంబును నే నొనర్చు. 822

వ. ఈక్రమంబున భవదీయ ద్వితీయ పరాగ్ధంబు సమాప్తంబై నను నీకు ముక్తి యొసంగెద
గద మొక్కివిశేషంబు వినుము ప్రతిమాస మారాధనంబుచేసి యొక వాసరంబు లేక
యున్న మహాదోషంబు సంభవించుఁబ్రాహ్మశ్రీతంబును వలయు నాటునెల లెడపడినఁ
బునఁప్రతిష్ఠాపనంబు కర్తవ్యంబు తత్ప్రసాదకైంకర్యాదు లాదవినం బ్రతివిధానం
బనశ్యక కర్తవ్యంబని తత్పరవేష తత్పురుషియమంబులన్నియు దివ్యసైధ్యమానుషార్హ
నలయుండ కాని భుక్తిమక్తివిధానంబై స్వయంవ్యక్తప్రధానం బైనశ్రీరంగంబందున
లేవు నీ వమదినంబు నన్నుఁ బూజించెవు గాన నీకార్యం బంగీకార్యం విశ్వాకువక
శ్రీరంగం బిమ్ము పా మ్మనం దెలివొంది శతానందం దాక్షులై. 823

మ. సురయశ్చ సురసిద్ధసాధ్యభుజగస్తోమంబు గొల్వ న్మనీ
శ్వరవేదస్తుతి నాదముల్ నెలఁగ దార్మ్యస్కంధపీఠంబునఁ
బరఁగఁ రంగనికేతనం బిడి మహిపాలుండు నిత్యవ్రత
స్థిరుడై యున్న తపోవనంబునకుఁ దెచ్చెఁ దివ్యమాగ్ధంబునఁ. 824

క. కొనివచ్చి యమృహీశ్వరుఁ డనురక్తి నొనర్చు బహువిధార్హములు నై
కొనియచ్చె రంగధామము । ఘనరుచిధగధగితద్విఖస్తోమంబుగఁ. 825

మ. అటు శ్రీరంగమహావిమానము నిజైకాయత్ర మైనఁ సమ
త్కటహస్తంబునఁ దానె మోచుకొని యిశ్వోరుండు సామంతులుగఁ

భటులుకొ మంత్రులు ద న్నెడుకొన కుభప్రాణికొ బ్రవేశించె ది
క్షుటచంచద్వజతోరణం బగునయోధ్యాపట్టణోత్తంసముకొ.

326

క. ఆపురమున కుత్తరమగు | గోపురమున తెట్టయెదుటఁ గ్రోక్కాథమునం
దీపితసరియూతమసా | ద్వీపవతీద్వితయమధ్యదేశమునఁ దగ్గ.

327

మ. సమభూమికొ బలమోత్సవంబునఁ బ్రతిష్ఠాపించె శ్రీరంగముకొ
కమనీయాస్పతసారికేశక దళీఖరూరనారంగముకొ
విమలాగ్రప్రతివాక్యవిక్రతవనీవిశ్రాంతసారంగముకొ
సమభావార్యవిలోకితాభినవమోక్షశ్రీనటీరంగముకొ.

328

సీ. పదపడి యద్విశ్యభవనంబుచుట్టును గోటలు నెట్టిళ్లు గోపురములుఁ
బటుకవాటంబులుఁ బందిళ్లు నరుగులుఁ గాంచనమఃకుములుగా నొనర్చి
పూజనాపరు అగుభూసురోత్తములకు బహుపరిచారికాప్రకరమునకు
విష్ణుధర్మరహస్యవిదు లయినఘనులకు జాబాలియనికిఁ గళ్యపవశిష్ఠ
నామదేవాదు అగువారివారి కుదిత | మైన నెలవులు రచించి యందు నిలిపి
రక్షణమతికాస్త్రచోడితోర్నకములెల్ల | వివిధవిధవాన్వితముగఁ గావించె హరికి. 329

స. విశేషించి ఫాల్గుణమాసంబునఁ బూర్వఫల్గుని నక్షత్రంబునఁ బుత్రపౌత్రసహితుండై
యవర్చుధనసహితం బగుమహాత్మవం బొనర్చి నివ్వధంబునఁ బ్రతివర్షంబును జరుగు
చుండు శంత నయ్యుత్సాహుకవంశపారంపర్యంబున.

380

శశిమరుదశనదికాకరి | దశనశరచ్చరదశారవాశరిధరరా

ఋశుపరీవీదయోశోనిధి | దశరఘుఁ డుదయించె నమిదిమమమారఘుండై

381

క. హిరేంద్రుడు పుత్రలాభనిరతుండై యశ్వమేధంబు పెం

పారశ్చయ్యఁగఁ దన్మహాత్మనదిదృష్టాయత్తులై విచ్చి రా

పారావశవసుంధరాతలమునకొ బ్రఖ్యాతులై సంతతో

దారైశ్వర్యముగ్గు లైనపు లుద్యతైస్ససంయుక్తులై

382

సీ. కురుభూమి నధర్మచక్రమురుచివి | ఖ్యాతి నెసంగు చోళభూతలేకుఁ

దేవతనూజవిదితానందవిధవాభి | రాముఁ డైనరంగభాముఁ జూచి.

383

క. ఆదేవునివ్యూహార్తి | ఆ దనవి త్రముఁ గదియఁ జేర్చి నితాంతా

గ్రాహామృతమునఁ బులకలు | హదుకొనం జూన్చి దివియఁబాలక మదిలోక. 384

- మ. అత్తులం బైనతపోవిశేషమున నీయబ్జాత్తు నిత్యకుండి
గతి మెచ్చించి విరించిమందిరసురింగం బైనరంగంబు నూ
ర్జితశక్తిం గొనివచ్చె నిచ్చటికి సారీతిక్ మహావైష్ణవ
రతనిష్ఠారతిఁ బూని మత్పురికి రాఁ బ్రార్థింతు నిదేవునిక్. 335
- చ. అని తలపోయుచుక్ దశరథాధిపుయాగము సుప్రయోగమై
యొనరినదాఁక నయ్యెడన యుండి యతండు దుపిం బ్రయంబునక్
ఘనముగఁ జేయునత్కృతులు గైకొని క్రమమి నాత్మపట్టణం
బున కగుదెంచి నిర్భగతపోనియమోద్యమచి త్తవృత్తుడై 336
- గీ. ఇందుపుష్కరిణీతటి కేఁగి యచటఁ | దపము గైకొన నానృసోత్తమునిఁ జూచి
తత్సమీపంబునంధు నితాంతనియతిఁ | బాయకున్నమునీశ్వరప్రకర మెలమి. 337
- క. ఓనగనాథోత్తమ నీ | మానసమున నేమికోర్కి మనలినఁదపముం
బూనెద వది చెప్పఁగఁదగు | నేనియు నెఱిఁగింపు మనిన నృపుఁ డిట్లనియక్. 338
- చ. హరి నతిభక్తిఁ గొల్చి యజ్ఞాఁ డాదియంగంబునఁ గన్నరంగముం
దీము పయోజుమిత్రులెడిపంకుఁ డమ్మరుపుత్రుఁ డెట్లు చె
చ్చెరఁ గొని వచ్చె నాత్మపురిసీమకు నట్ల తదాలయంబు మ
త్పురి కిటమీఁద నేను గొనిపోవుటకై తప మాచరించెదక్ 339
- వ. ఏను లోకహితార్థంబు నా నీయర్థంబు సమర్థింపం బూనితి మీచేత ననుష్ఠాతుండన
కదా యనిన నమృతహోత్తు లతని కిట్లనిరి. 340
- క. ఏలా ప్రయాస మవనీ | పాలక నీతలఁపు మున్న ఫలియించిన దా
కీ లెఱిగి శీఘ్రమింకం | బాలింపు తపస్వివేప సంచారంబుల్. 341
- వ. అది యెట్లనిన. 342
- ఉ. ఉన్నది యీప్రదేశమున వత్తరదిక్కునఁ గ్రోశమాత్ర ధా
త్రిన్నంప మీపురాతనత్రుఃస్థల మప్పరనాథుఁ గాదె రా
ద్రోన్నతి మున్ను పుష్పకరు నుక్కడఁగించినలీల నీక్షణో
త్పన్నకృతానుకీలముల భస్మము నేనె హరుం దుదగ్రుడై. 343
- గీ. ఆపురప్రాంతమునఁ గల దగ్గిరలఁబ | దైవధాల్మ్యమునీశ్వరు నాశ్రమంబు
నచటికొకనాడు మేము కార్యాభిలాష | నరిగి గుభగోష్ఠిమై మన్న యవసరమున.

చ. హరి వనుడెంచి చాల్చెముని యస్మద్దేవతముగాఁగ భక్తి సు
స్థిరమతిఁ జేయుపూజనలు చేకొని సారదయాసుధారస
స్ఫురితకటాక్షవీక్షణరుమౌ పాలయితౌ మముఁ జూచి మేదురా
దరమధురస్వరంబు జలదస్వనధంగిఁ జెలంగ నిట్లయితౌ.

345

ఉ. తాపసులార మీయభిమతిం బాడఁగూర్చుట్టకై కవేరక
న్యాపులిసస్థలంబున నికాధిపపుష్కరిణీతటికౌ జగ
ద్రూపితరంగమందిరముతోఁ జనుడెంచి వసింతు వేగ మీ
లోపల శైవరంబోక మదిలోఁ జలియింపక యుండుఁ డీమడకౌ.

346

క. ఎట్లనిన.

347

ఉ. లోకభయంకరుకౌ దశగతుం బరమార్పుట కేను రామధ
ద్రాకృతి న్యమోన్వయమునందు జనించి యయోధ్యలోనఁ బు
ణ్యాకర మైవరంగనిలయుంబు విభీషణు కిత్తు నాబుధ
స్లోకుఁడు దేర మీరు ననఁ జూచెద రిడ ననంతరీరికౌ.

348

క. అని యానతిచ్చి యపురమేశ్వరుం డరుఁగఁ దోడన కూడి నేను మును మార్తాండు
మండలప్రస్థంతంబును గొలిచి చని మరలివచ్చునెడ భవద్వంశకర్త యగువికర్తనుండు
మమ్ముఁ గనుఁగొని యిట్లనియె.

349

సీ. మున్ను పద్మజలోకమున రంగశాయి నే నర్పించి మద్భంకు లైననృపులు
దేవ నీచ-కాబ్బసేవ నేయఁగ నుండవలయు నీ వని మ్రొక్కి వంతుగాఁగ
గోరిన గమిఁగ గన్గొని యయోధ్యాపురిఁ గావేదరిఁ జిరకాల మేను
వనియించి ప్రీతి భవత్కులీసులచేతఁ బూజఁ గైకొనియెద భూరిదారు
నోఘకలివేళ గతికూన్య మైనప్రాణి । తితికి సులభుడ నయ్యెద ధర్మరహితు
లైననాస్తికు లెపుడు క్రంఘి చెరింతు । రపుడు దుర్లభ మగునస్మదాశ్రయంబు.

350

క. అని యానతిచ్చెఁ గావున శ్రీయోభిలాషంబు లగువారికిఁ గావేరంబునఁ జోళవం
శసంభవుం డైవధర్మవర్జిపదేశంబున నవశ్యంబును శ్రీరంగనామమందు వేంచేయు
నది తప్ప దని చెప్పిన లోకబాంధవుభాషణంబులఁ బరితోషంబు నిగుడ మిగిడి వచ్చి
యచ్చట నున్నవాన మమ్యకుండును చాళరథియై యవతరించివాఁ డచిరకాలంబునన
యస్సన్న సోదంబు సిద్ధింపు రఘునాథదయాభూషణం డగుచిభీషణం డెప్పు

డిచ్చటికి రంగధామంబు దెచ్చు నప్పుడ నీ కెఱింగించెద మంతివాఁక భవద్రావ
ధాని యగునీహోళపురంబునన యుండి మహిపాలనంబు నేయుము చో వ్రచిన సప్తదం
బిద్ది యని యమ్మాన వేశ్వరుం డరగ నంతరంబు. 351

సీ. అహిమాంతువులరోహణాచలస్థలమున నలరినగివ్యరత్నాంబరం
జానకీమృదులభుజాపంజరంబున రుజిల్లి విహరించు రాజకుమ
యోగిమానసభూసురోద్ధానవనములఁ గలయ నర్థించుకథావళంబు
నగజామృడ ప్రవనవమధుద్రవములఁ జవుల నింపునఁ జొమ్మకట్టిదంబు
కలితకరుణాసుధారసకలశబలధి । దళరధాధిపసుకృతసంతానఫలము
భక్తిపూర్వకై తారకబ్రహ్మమూర్తి । రాజపరమేశ్వరుండు శ్రీరాఘవుండు. 352

క. రాముండు హరిమణినివహ । శ్యాముండు శుచిధాముఁ డమరసన్నతసుగుణో
ద్దాముండు రక్షితసుజన । స్తోమండు జనదృక్పకోరసోమండు మఱియున్ 353

సీ. ఎవ్వనిసుగుణంబు లీశానుముఖ్యులు చెలఁగి కైవారంబు చేయుచుండు
రెవ్వనికరుణచే నెనఁగుధన్యులకు నాకల్పాంత మగు నిర్వికారపదము
ఎవ్వనిఁ గొలుచువా రిచ్చ నీయరు కల్పతరుకామధేనుచింతామణులను
ఎవ్వనికడకంటి కెఱుపు వచ్చినమాత్ర బ్రహ్మాదివిజ్ఞులు పగులుచుండు
రెండు నెవ్వనిచరణారవిందరజము । పెంపు గౌతమసంతుమి పెండ్లిసెద్ద
యతఁడు జగదేకచాపదీక్షాగ్రగురువు । రామధన్యుండు హాకాభిరామమూర్తి. 354

వ. అమృతహృదస్థరక కణ్వుండు. 355

సీ. కన్నెకయ్యమునంద ఘటితనాక పురీకవాటకఁ దాటక గీటణంచె
దూలుకూకటివాడ లీలఁ గొకికరగా గంభీరమూత్సాహు సుబాహుఁ జంపెఁ
దల యెగగట్టునత్రతీ దేవదైత్యుడు సురము ధూర్జటిధనుర్వరము విఠిచె
నలవోక దొరసి హేలాజితాఖిలస్వపస్తోము భాగవరాము దూలఁదోరె
దండకావనమార్గసంతతినితోడు । రదితసుబనాపరాధు విరాధు నఱికె
దలితసకలామరునిఁ జతుర్దశసహస్ర । దిలిజముఖుని ఖరుని వధించె గడిమి. 356

క. ఆచలితకరణకనకమృ । గోచితలీలావిమోహితోర్వీతయా
లోచనహృదయుని సదయుని । నీమత్ మారీయఁ గడపె నేలం గూలెన్. 357

- క. బంధురశంహతు నేనై గ | బంధుని బహుదగ్జనేకబంధుని గృతని
 గృంధునిఁ బృథుతరకతిస | స్కంధునిఁ బ్రావీణ్యవిప్లగంధునిఁ గలనక్ష. 858
- చ. పరిసరుఁ గాగఁ నేతె నిరపాయచరిత్రుని శత్రుకానన
 స్ఫురదురువీచిత్రుని సముజ్జ్వలమేరుసమానగాత్రునిక
 బరమపవిత్రుఁడనునిసుపర్వతలిస్తులిపాత్రునిక మనో
 హరఫలశేముషకబలితాంబుజమిత్రుని వాయుపుత్రునిక. 859
- కా. లీలం దాహ్నియేనె నుగ్రరణకేళిక వాలి వాలిక ప్రభా
 పేళిక హేమసరోజమాలి సరివాహిన్యాటవీకీల స
 త్తాలవ్యాళక రాళ వాలపరిబద్ధ స్థూలపౌలస్త్యకం
 తాలిక బూజితకూలి నప్రతిమబాహుసత్వకాలిం బడక. 860
- క. కిష్కంధాపురి నిలిచెన | బుష్కరహితతనయు సునయు భూనుతవినయు
 నిష్కాంతరిపుజీవుని | నిష్కలిభావుక బ్రతాపనిధిసుగ్రీవుక. 861
- మహాస్థర. బలిమిం గట్టించె నతుద్భటభిషగధరాపాతభీతావనీభృ
 తులసంరక్షావినిద్రుక గుప్తితజలచరక్రూరసంఘట్టినోద్య
 జ్జలనిష్ఠోహధిరాదుక జనితమణిసుధాచంద్రలక్ష్మీసురద్రుక
 బ్రళయాంతస్సుప్తవిశ్వంభరభరితకృపాప్రాప్తభద్రుక సముద్రుక. 862
- మ. హతుఁ గావించె సపుత్రమిత్రముగ దీప్తాస్త్రంబులక గాంచన
 క్షితిభృద్ధ నివధరాధరోద్ధగణక్తి ప్రాహదోద్గండసం
 గతభాస్వద్ధనచంద్రహాసనిశితోగ్రహారధారాసమా
 హతభీతప్రపలాయితాదితిసుతేంద్రైరావణుక రావణుక 863
- చ. ఇ ట్లనన్యసాధ్యంబు లగుమహానుభావప్రతాపతేజోవిశేషాదిగుణంబుల సఖిలజగన్న
 తుం దైవదశరథకుతుండు సమస్తసామ్రాజ్యభోగంబుల సమరాగిల్లచు, శత్యదైత్య
 ర్యం బవార్యంబు గా నశ్వమేధయాగం బుపక్రమించి, భూచక్రంబున ననక్రవిక్రమక
 శాధన్య లగురాజకన్యల దన్నహోత్సవంబునకు రప్పించుచు ధర్మకర్తావనీవరుఁ బిలిపిం
 చిన నతండును నిఖిలదేశగాతానేక భూపాలావలోకనజాతకాతూహలాయితకాతోద
 రీచరణమణిసాపురయుళంయుళధ్వనితగోపురం బగునయోధ్యాపురంబుఁ బ్రవేశించి
 యారిఘనందన చరణారవిందసందర్శనంబునఁ గృతార్థీకృతజన్మందై తన్మఖంబు పరి
 పూర్ణం బగునంతకునందండి ఘరలి నిజపురంబునకుం జని యంత నికర్షణ. 864

- క. విరతవసంతగుణావలిఁ బూత పగునెల నినుండు మీసమున నున్నరతీకా
సితసప్తమి శనిరోహిణి । నలికుభలగ్నమున వాసరాగమవేశకా. 865
- చ. హితుఁ డగునవిభీషణున కిచ్చె దశాననవైరిల స
న్నతి నభిలార్చ నూపకరణంబులతో బహుచిత్రకిల్బక
ప్రతితులతో మహీసురతపస్విసమాజముతో మహాశ్వన
స్తుతమణిపామనస్తుతితో శుభసీమము రంగ ధామముకా. 866
- ఉ. ఇచ్చిన భక్తి సంభ్రమము లిచ్చుఁ దలిర్పఁ బ్రదక్షిణంబు ము
న్వచ్చి నమస్కరించి జతనంబున మస్తమునకా వహించి నెం
పప్పుపడంగ రాక్షసబలావలితో నిజపట్టాంబుకై
చెచ్చెర నేఁగి యేఁగి యభిజిత్సుముహూర్తము చేసినరతీకా. 867
- సీ. అను వైవతామరపాశుఁజప్పురముల నలరి క్రీడించురాయంచకవలు
రాజిల్లుకల్పపూ గాజాటోవరులలోఁ దవలిపాయనియభిద్వంద్వములును
వావిరిలే నాఁచుదీపపందిరులలోఁ దనుపొందిజలచరదంపతులును
జెంగల్వడదెలరంగఁదోలికలలో మేలమాడెడుచక్రమిథునములును
దరులఁ బండినసహకారతరులఁ బ్రేమ । గోరి విహరించుమదకేకికాఁకలును
గలిగి పథికుల కింపులు గడలుకొలుపు । విమలతరపుష్పావారి గావేరి జేరి. 868
- క. విలసితవనలక్ష్మీకర । కలితనవస్ఫటికముమరగతి నలియచర
స్థలమున మలయానిలమృదు । చలితరంగానుమేఘ సరిలం బగుచుకా. 869
- కి. ఏపారుచంద్రపుష్కరి । జీవరిసరభూమి రంగనిలము మిడియె నా
లోపల నన్నోశస్పతి । తాపసులును వచ్చి రతిముదంబున నటకుకా. 870
- గీ. వచ్చి వైత్యవంశవరునకు నుచితస । త్కృతు లొనర్పి భక్తి యతిశయింప
రంగకాయచరణరాజీవపూజనం । బాచరించి ప్రముదితార్తు లయిరి. 871
- మ. అంత ననంతగుణగరిష్ఠం డగునాదనుజశ్రేష్ఠం డాసరోవరంబునం గరంబు నియమం
బునఁ దత్కాలకరణీయంబు లాచరించి సమంచితోపచారపూర్వకంబుగా సావ
ధానంబున శ్రీరంగరాజపూజావిధానంబు దీర్చి సప్రదక్షిణప్రణామం బాచరించి వేద
కాస్త్రపురాణోక్తంబు లగుశ్రీవైష్ణవసూక్తంబుల నభినుతించి గమమూస్తుఖం దైన
యతినికిఁ గృతాంజలియై యన్నరేంద్రుం డిట్లనియె. 872

క. అకుటిలమానససుజన । ప్రకటితసౌజన్యజన్యపాటితవిమత

ప్రకర మముఁ గూర్చి యిచ్చట । మొకకొన్నిదినంబు లెలమి నుండఁగవలయున్.

ఉ. నావుడు నాతఁడెల్లి మనునందన యాఫణిరాజకాయీకిన్

శ్రీ బెలయంగ నుత్సవము చేసినయట్టిదినంబు గావునన్

భూవర మత్పరంబునకుఁ బోవలయున్ వెస నన్న నాదశ

గ్రీవునగర్భతోడ నృపకేశరి యిట్లను నెమ్మిఁ గ్రమ్మెన్.

878

మ. విమలంబై తనుపొందునీయుధ యకావేరిసరినృభ్య మీ

రమణీయోన్నతనైకతస్థలము లీరాజీవపండుంబు లీ

భ్రమరాంచత్తరుసాంద్రచంద్రసరిసీప్రాంతంబు లత్యంతప్ర

ద్యము లిచ్చోటన చేయు ముత్సవము దైత్యవ్రాతచూడామణీ.

874

గీ. అనిన నట్లకాక యని నిల్చె నచ్చోట । దానవేశ్వరుండు తత్క్షణంబు

తగుపదార్థములు ముదంబున సమకట్టె । ధర్మవర్తధరణిధనవరుండు.

875

క. నిర్మింపించె ననల్పకిల్బరిచనల్ నేత్రాభిరామంబుగా

భర్మద్యారకవాటవడిచయవంధ స్తంభశుభద్యుతుల్

ఘర్జాంశుప్రభ గప్పి దిక్కుల వెలంగన్ బూపసూపాన్నస

ద్విర్ద ద్యాంబుపయఃపయాస్యఫలగుప్తిస్థితకాకావళుల్.

876

క. భూనాథాగ్రణి యొక్కనాట నలఘున్నార్తిన్ రచింపించె దా

నానాదేశసమాగతద్విజమహీనాధార్యశూద్రాదిసం

స్థానాన్వంబులుగా మతావళులుఁబ్రాసాదంబులన్ దంతివా

హనీకాయతనంబులన్ విపణిరధ్యామంటపశ్రేణులన్.

877

క. ఈభంగి ననమనంప । ద్వైభవసామగ్రి నభినవంబుగ నిచ్చా

లాభసముత్సుకుఁ డగు నా । భూభుజాఁ దొనరింప దైత్యపుంగవుఁ డెలమిన్.

878

గీ. సహ్యాక న్యాతటావాససంయమింద్ర । సమితితో విధివిద్యపంచకముతోడ

నమ్మహారాజవరునితో సావధాన । బుద్ధియె యాగమైక్తప్రసిద్ధవిధిని.

879

చ. చెలు వగుచంద్రపుష్కరిణిచేరువఁ జారువవాంకివీధి నిం

పులు మది నింపుమేలిగురచాన్నలక్రింద సువర్ణమంటప

స్థలమున నిందుకాంతఃకుటీతం బగు వేదికమీఁద నున్నతో
జ్వలమణిశీతికా మృదుభుజంగమరాజవికాలశయ్యచైత్ర.

880

క. ఉత్సవ మొనర్చె నాశ్రిత | వత్సలునకు నఖిలభువనవందితునకు శ్రీ
వత్సప్రళస్తకాస్తుభ | వత్సస్థలనకుఁ గరేణువరవరదునకుకా.

881

సీ. అగరుధూపముల మిన్నగల వాసన కెక్కి జడివట్టి కుసుమవర్షములు గురియ
భేరిమృదంగశంఖారావముల మించి చాఁడస్తోత్రనిస్సవము లెసఁగ
ముక్తాతపత్రదీప్తులు మీఱి భేచరికరిచలచ్చామరకాంతు లొలయ
ధ్వజరణిక్రింకిణీతాళసంగతి నింపు దనయనచ్చరలనృత్యములు మెఱయ
ననిశకరూపురైలధారాలిదీప్త | దీపమాలిక లానతదివిజయకుట
పద్మరాగాంతరంబులఁ బ్రతిఫలించ | మాసరము లయ్యె నుత్సవవాసరములు.

882

ఉ. సమృద్ధిల నిట్లు దివసంబులు తొమ్మిది చెల్లినకా బ్రభా
తమ్మునఁ బూర్ణచంద్రతిథిఁ దత్పదసంశ్రయాలై విరస్తులై
నెమ్మిఁ జరించువైష్ణవమునిప్రకరంబులతో దశామ్యులేఁ
దమ్ముఁడు వేడ్కమై నవధృఢం బొనరించె సమంచితక్రియకా.

883

వ. ఇట్లతం డొనర్చుసముచితసత్కారంబులఁ బరితోషితుండై విభీషణుం డగ్రమాస
క్రతంబునఁ దత్పుణ్యక్షేత్రఁబున వసియించి మణునాఁ డరుణోదయసమయంబున
గమనోన్ముఖుండై యద్వివృణ్విమానరత్నంబు నావహింపం బూని తరలింపనూపక
యఖండమదధ రాఖండలప్రచండవేదండతుండాకాండమండితంబు లగుబాహుదండం
బులు బెండువడఁ బెసంగి యొండొండ నిట్టూర్పు లెగయుఁ దగఁదొట్టి నెట్టుకొనిన
వగలఁ బొగులును నిలాతలంబునఁ బడి పొగల నతినివై గరుణాతరంగితం బగునపాం
గంబు నిగుడ శ్రీరంగ నాయకుం డిట్లని యానతిచ్చె.

884

మ.) పరమాహ్లాదన మిక వేరతనయాపర్యంత మీచంద్రపు
వృద్ధిణీవారి సుధానుకారి జనలోకస్తుత్యుఁ డీధాదణీ
శ్వరుఁ డస్తత్పదభక్తు లీమును బుదంచత్పుణ్య లిల్లెట నా
కిర వీతాపు వసింతు నీయెడన పొవ్చి వింక నీలంకకుకా

885

క. విను మితిహాసం బొక్కటి | దనుబాధిప వింధ్యధరనికటమునకా
మును భేరుకలమహానదుఁ | లానరఁగ నొక్కడన గూడి యున్నట్టితటికా.

886

క. విశ్వావసుఁ డను గంధ । శ్వేత్యరుఁ డచ్చోటి కలమి నేలెంచి మడికా
విశ్వాస మొదవ మ్రొక్కుచు । శశ్వద్గతి దక్షిణంబు చనినం బిదపకా. 387

గీ. మ్రొక్కె నితఁడు దనకు మ్రొక్కె నీతఁడు దన । కనుచు నీనువాసికై కడంగి
తమక మొదవ నదులు తమలోన వాదించె । ఘనవంబు మింటఁ గడలుకొనఁగ. 388

చ. ఆతఁడును దక్షిణాబ్ధికి రయంబున నేగి భుజంగతల్పసం
గగు నను నవ్యదివ్యవృద్ధుగానవిశేషములకా భజించియుకా
వ్రతముగఁ బాప్యమాసమున వాసము తత్తటిఁ జేసిభానుఁ డూ
ర్జితగతి నుత్తరాయణము చెందినఁ గ్రమ్మతి యేగుదెంచుచుకా. 389

క. ఆనకుఁ డగుటయు వానదు । లీనతి నీ వాచరించు టెవ్వరి కనినకా
భూనుతమహిమాధిక మీ । లో నెవ్వరు దాని కని పలుకుచుం జనియెకా. 390

ఉ. ఆతఁటి నమృహానదుల కయ్యెఁ బరస్పరగౌరవాల్పతా
హేతుక మైనవాద మది యెల్లఁ గ్రమంబున శాంతిఁ బొందె నే
రీతిని జక్కఁగాక ముడిచెం జగడంబు గడుం గవేరసం
జాతకు సంబుజోదరులనత్పదపంకరుహప్రసూతకుకా. 391

ఉ. ఈమన నచ్చలం బొదవ నీగతి నిద్దఱు వా దొనర్చి ప
ద్మాసమపాలికిం జని మహాత్మ సమస్తసరిద్వరేణ్యపు
త్యాసమలీల మాయురువురం దరయకా ఘన మెవ్వ రన్న నా
వాసి వియత్తరంగిణి కవశ్యముఁ జొప్పుడు నంచుఁ జెప్పినకా. 392

క. తొల్లిటివడి చెడి సంభ్రమ । మెల్లను వెన నడగి కంత మెడవడి రంతుల్
చెల్లక యుబ్బరివంతలు । నెల్లై కావేరి దైన్యవీడిత యగుచుకా. 393

ఉ. బాహ్యచరంబు గానిశుచిభావములకా మదవస్తరాశసం
వాహ్యధరప్రచారఁ డగువానిగుఱించి సమస్తనిష్ఠుగా
సహ్యతపఃక్రియల్ నెఱపి జహ్నుసుతాధికతాభిలాష వా
సహ్యవసుంధరాధరవిశాలతటంబునఁ బెక్కువర్షముల్. 394

క. సరివారిలోన భంగము । పొరసిన ముడియై గలంక పాడమిఁ గలనం
బరు బుండ్లిన దనజీవన । మ్మెరులకు లోతీక మెలఁగు టునిభిముగాదే. 395

క. ఈపగిది జరింపఁగ వా । జీపతి చనుదెంచి ముగధునీసామ్యం బీ
మోపుదు గొను మధికత్వము । నాపని గా దొఁగఁ వికచవాళికముభీ. 396

చ. అని చనినం గవేరునిప్రియాత్మజ మత్ప్రీతిబింబ మొక్కచో
ననువుగ నిల్చి భక్తి నెఱపార భజించిన మెచ్చి యిచ్చెదం
గొనుము పరంబు నీ కనినఁ గోమలి గోరఁ ద్వదీయపాదసం
జననఘనప్రతాప యగుజాహ్నువి మీఱుమహామహాత్మ్యముఁ. 397

క. కోరినగంగానది కా । గౌరవ మస్తత్ప్రీతిసక్తిఁ గలిగెఁ దచాధి
క్యారాధియు మద్భక్తియ । వారితముం గలుగఁగున్న వశమే పొందక. 398

ప. కావున నీకు గంగాధిక్యంబు గల్గునట్లుగా భవదుభయప్రవాహమధ్యంబున మధ్యం
దిన దినకరప్రభాసుండరం బగురింగమందిరంబునఁ దిరంబుగా వసించెద నని ప్రతిజ్ఞ
చేసినిట్లగుట సీప్రదేశనివాసం బవశ్యకర్తవ్యం బని యానతిచ్చినఁ దచ్చరణారవిం
దంబులకు నభివందనం బాచరించి మునులీకృతకరాంబుజాండై యారావణానుజాండు,

గీ. ఇందిరాధీశ నీతలం పిట్టిదేని । నిత్యసేవకవృత్తిమై నిన్నుఁ గొలిచి
యేను నిచ్చోటనుండెదఁగాని విమవఁ । జాల భవదీయపాదాంబుజమలపొందు. 400

ఉ. నావును నిట్లునుకొ దనుజనాయకుతో హరి కృష్ణభూమి మ
ర్త్యువలి నుద్ధరించుటకునై యిటు నీయవతారి మొందితికొ
గావున నిక్కడకొ నిలువఁ గార్యము గ డ్దిటుగా న నెంతయుకొ
నీవు వసింప నేల రజనీచర పాము భవత్పుంగులుకొ. 401

గీ. అచట రాఘవకరుణాకటాక్షులబ్ధ । మహితనిరపాయదనుజసామ్రాజ్యగుభము
లారవీందుతారకముగా ననుభవించి । మించెదవు మోక్షపథవి నామీద ననిన. 402

చ. మది యురియాడ నాతఁడు రమావరు కిట్టిను నే నశేషసం
పదలును గాంచి ముక్తి దనుఁ బ్రార్థనఁ జేయఁ దదన్మై శుభా
స్పద మగురందమందిరము భానుకులాధిపుఁ డిచ్చె నిచ్చ నే
నది దిగనాడి యేగతి నహీనధివాఁబుధి నిస్తరించెదకొ 403

నీ. అనిన నపురమేళుఁ డతనితో విష్ణు విభీషణ మోక్షాభిలాషులైన
వారును ఘోభోగవాంఛాపరాయణు లగువారు గల రెవ్వ రట్టిపురుషు

లందఱు నన్న దాజ్ఞానుపాలనము నేయుదురు యాగవ్రతానునచాన
ముఖబహుశుభకర్తములు నాకుఁ బ్రియముగాఁ గావింపుదురు నీవు నావిధమున
ధర్మ మెడలక మత్సరతంత్రవృత్తి | దగిలి రాజ్య మెనర్పము తలఁపు నన్ను
నేను నిన్ను నుపేక్షింప నేఁగుదేర | వలవ దెన్నఁడు నీవు నీవారు నిటను. 404

క. మఱియుఁ కొక్కవిశేషంబు వినుమెల్లకాలంబును బట్టణాభిముఖుండనై వీక్షింపు
చుండుదు పంచజనులు పాపకర్తు లగుటఁజేసి నీవల ననుగ్రహంబు నేయుచు నన్నభిల
షించి దూరజేతాగతు లయినవారలకుఁ బరమపదప్రాప్తియు మమోరథంబులు నిత్తు,
నీద్రీపంబు పుణ్యధామి యగుటం జేసి యవ్వోటనె యుండి సంస్కరింపు మత్యంత
శుక్లతంబు సంభవించు మెక్కొక్కయేటఁ బుణ్యదినంబులందు మత్సందర్శనం
బున కతిరహస్యంబుగాఁ గామరూపంబు నైకొని రమ్మ పా మ్మని మఱియు
నిట్లనియె 405

గీ. ధర్మములును సకలకర్తవ్యలంబులు | పరిహరించి శరణుఁ జొరుము నన్ను
నదియె నీకు మోక్షపదపరప్రాప్తికి | నతిరహస్య మైనయట్టిమతము. 406

చ. అని హరి పల్కినట్ల వివరుఁడై మఱి యొం డన నోడి లంకకుం
జనియె విభీషణుండు మునిసంఘముతో నిట ధర్మవర్తయుఁ
వినుతవిశిష్టపూజనలు వేడుకఁ జేయుచు నుండె భిక్షవృ
ద్ధనజవిహర్తకుఁ భవనివారణకర్తకు రంగధర్తకుఁ. 407

క. అది యాదిగఁ గావేరీ | నదిఁజెలువగుపులిసతలమునఁ హరికినిజా
స్పదమగుశ్రీరంగం బు | న్నది భజదపరగ్గసాధనంబై నేడుక. 408

చ. అని చెప్పి యప్పురాశలతనయుండు సవినయుం డగు నాగదంతమునీశ్వరుఁడో నిట్లను
సేప్రకారంబున భువనరక్షణపరాయణుం డగు నారాయణుండు నిజావతారప్రసంగంబు
సాంగంబు గా నుపన్యసించి వెండియు శుబోధుఁ గనుంగొని. 409

మ. త్రిజగత్పావనతీర్థస్థానములు శక్తిశ్రీనివాకారముల్
భిజదిచ్చాఫలదప్రచారములు శుంభన్యంగళాకారముల్
కుజనవ్రాతవిదూరముల్ మధురనిష్ఠాపాదిగంభీరముల్
విజతాఘాతవికారముల్ దలఁపఁ గావేరీపయ్యపూరముల్. 410

క. నీ వింపు మిగుల నీవది । గావింపుము నియతినమవగాహోదివిధుల్
నేవింపు మెపుడు నను మది । భావింపుము రంగశయనుఁ బంకజనయనుకౌ. 411

తరల. అనుచు నీగతి భక్తవత్సలుఁడైనయాహరి కన్గమో
హనసుధామధురోక్తలం దగ నానతిచ్చినఁ బ్రీతుఁడై
మునిజనోత్తముఁ డాసుబోధుఁడు పూని తద్వచనక్రమం
బునఁ జరించుచు నుండె దోషవిముక్తసాత్త్వికవర్తనకౌ. 412

ఉ. ఈకథ విన్నవ్రాసినఁ బరించిన నాయురవామయత్వముల్
చెకులు వేదవిత్త్వరిపుజిత్వధనిత్వసుఖిత్వముల్ దిరం
బై కలుగక మహీసురస్థపార్యజఘన్యజకోటి కున్నతుల్
బైకొను వంధ్య పుత్రుఁ గనుఁ బాయు చనేకథవార్జితాఘముల్. 413

ప. అని యివిధంబున బ్రసంగవశంబునఁ గావేరిమహాత్వం బుపదేశించె వేదవ్యాసమ
నీంద్రుండు చంద్రపుష్కరిణీప్రభావంబు దెలుపుతిలంపున నాగదంతసంయమి కట్లు
నియ. 414

చ. అనుపమదివ్యబోధ మహిమాధికుఁడైనసనత్కుమారస
న్మని మును చంద్రపుష్కరిణిపాంత దపం బానరించె బైపయిక్
ఘన మగునంతరాయములు గైకొన కెంతయు శాంతిచిత్తుడై
యనిలమ క్రోలుచుక బలుశిఖానలపంచకమధ్యమంబునకౌ. 415

క. ఆతినితీవ్రతిపస్థితి । చెతస్తాపం బానర్పం జంతావలుండై
ధాతికడ కమగనికరస । మేతుండై చని సురేంద్రుఁ డిట్లని పలికెకౌ. 416

మ. ఘనలేజాండు సనత్కుమారుండు మహోగ్రన్మూర్త సుర్విం దపం
బానరకౌసల్యేడు నిష్పృడైనతని యుద్యోగంబు వారించు బా
మృతముక బన్ని నవిఘ్నముల్ ననియె వచ్చె నీ పుపేక్షించి ని
ల్విన నేకక్షుణమాత్ర లోకములు భిన్నీభూతముల్ నేయఁడే 417

క. కావున నింద్రపదంబౌ । నావల నుం డెద్దియైననగుఁ దదభీష్టం
బీవేళే దడయె కొసఁగి ని । రావిలముగఁ జేయు జగము లరవిందభవా. 418

ప. నేము నిన్ను శరణుఁజొచ్చినార మెయ్యెది కర్తవ్యం బది యానతిమ్మని యాఖండలం
దూరకుండె నంతరంబ తత్సభాంతరంబునకు నుమాకాంతుం డెఱచి శతమఖిప్ర

ముఖనిఖిలబద్ధిర్ముఖులఁ గనుంగొని తదాగమనప్రయోజనం బడిగి వారలు సనక్కు-
మారఘోరతపోభీతు లగుట దెలిసి జలజాసనుం గనుంగొని. 419

క. ఇది యేటిరాక తలఁపె | యెద్ది సేయంగఁ దగినకార్య మెద్ది జగంబా
పద యెట్లు వాయు నవపునుఁ | ద్విదశజ్యేష్ఠుండు వామదేవున కనియెన్. 420

స. అరయ సనక్కుమారుండు యుగాంత్యమహాచలతీవ్రతేజః డె
వ్వరికినిఁ దత్తపం బుకుప వచ్చునె మోక్షపదాభిలాషమై
పరఁగడు నాతఁ డిట్టిపని పంకి జనాభునిచేతి దొట నా
హరి కిది విన్నవించు మన మందఱుముం జను టొప్పు ని త్తటిన్. 421

వ అని యాత్మఁబ కదలి చని. 422

మ. అరవిందప్రభవుండు గన్గొనియె మధ్యస్థానసుప్తాంబుజో
దగపర్యంక భుజంగ పుంగవముద్యద్భూభోగాగ్రవి
స్ఫురితా నేకనిర్భయవివృతసంభూతప్రభాపుంజవం
జరజాతాధ్రపదభ్రమకులితభాస్వత్సాధిన్ నీరధిన్. 423

వ. మఱియు నమృహాగ్లవంబు సముద్రీగ్లమదదుర్జివారంబులై విప్రసంభవిహారంబులఁ బరిభ్ర
మించుకుంభీకుంభీరతిమితిమింగిలకమరికిర్కటాదిజలగ్రహంబుల సమగ్రకోలాహలం
బుల నినుమడించి బ్రహ్మాండభాండోదరనిరంతరజంటుసంతాననిర్ణోపప్రతిఘోషంబు
కై వడి నెడపడక విశ్వవిశ్వంభ రాభారధురీణక రేణుకగ్లకుహరంబులు చెవుడుపడ నడ
రులెడిదంపుమ్రోఁతిలును, దుర్వారవేగావహాదిమహామారుతప్రేరితంబులై చూడుకులకు
వెక్కినంబుగా వెక్కిడఁ జూచినఁ దండతండంబు లగుచు నొండొంటి నొత్తుకొని
వచ్చును త్రింగతరంగ సంఘట్టనరయంబునఁ బొడమి యెడములం గూడి దరులకుఁ దొట్టి
తెట్టువలు గట్టి యస్తోకంబులై కాస్తుభాకల్పనకుఁ దల్పం బగుభుజంగపుంగవు డప్పటి
కెడలించినకుప్పసంపుతిప్పలచొప్పన రసాతలాభీలక్రీడానురాగకలిత నాగకన్యకా
బృందంబుపండెంబునకై యొగ వైచిని ముక్తాఫలకందకంబునుంబోలె వియచ్చరు లచ్చె
రువునుండ నుచ్చలితం బగుబిందుసందోహంబులును, నితరనిమ్న గాసంగంబులభంగంబు
నెఱపు తనవలనఁబండితాభావంబు భజియించియంబరంబు వదలక నిద్రాత్యాగంబునుం
బోలె ననిమిషలోకవస్త్రయన్నమిచ్చేటిఁ దేర్చుటకై నేర్పునఁ బరిరంభించిన దీప్తి
వాహాగ్లఁబులలీల నద్రంకపంబులై క్రాంతులలోలంబులును, భూతకాళంబున నమృ

లోత్పన్ననసమయంబున దేవదానవపూహబాహోపసవ్యసవ్యాకృత్యమాణఫణిరాజున
జ్ఞవలయవలయుతామంధరమందరపరిభ్రమణవిలుళితంబు లగుపయఃపూరంబుల విధిమ
విశేషంబుల నెందును బాయకున్నవోకో యనుశంక నంకురింపం జేయువిపులావర్తం
బులును, బతు విచ్ఛేదనారంభవిజృంభితుం డగుజంభారివలనిభయంబునం బెకలివచ్చి
దటియందొచ్చియుం దదనుధావనసందేహకలంబులయి నిక్కి మామధగాధరనిక
రం లకిఖరంబులఁబోలె నత్తున్నతవిస్తారాయాగు మణియంబులై రజతమహార
జతరత్నైవదీప్రముఖప్రకస్తకస్తువిశేషంబులప్రోవులదీవులును, బయోధిగ్భవిగ్భావోద
బానలకిఖాకలాపంబు లక్కడక్కడఁ బిక్కిటిల్లి వెలికి నిగిడినబాగునం గొనలు
సాగి సోఁగలై సొబగు మిగిలి పొదలి పొదిగొని యంబరభాగంబునఁ జగిరి రాగిల్లు
తమకారుణిరణజాలంబులఁ గలిగొనఁ జాలి యుపాంతప్రదేశంబుల నత్తుద్రంబు లగు
విద్రుమలతాచయంబులును, స్వాధీనలై యభిసారికాలీల లంగీకరించినతంగిణాలగుడ
నాత్మీయదక్షిణనాయకత్వం బెఱుకపడఁ దత్తయచిత్రసంకేతస్థలంబుల విలసింనుచం
దంబున మాందానిలస్పందమానమందారమంజరీయక రందనివ్యందదీందునందోహశీతలసిక
తాతలంబులం గలజేలావనాంతరంబులఁ గ్రయ్యంబాతిన నదీసంగమస్థానంబులును,
మధ్యభాగంబున మోగివిదాపరాయణం డగునాగాయణుదివ్యదేహకాంతిప్రవాహ
యోగంబునఁ గృష్ణత్వంబు నైకొని రూపున దీపించునంత తక్షీత్రాపివీలమణిధా
మంబుల నలిశ్యామంబు లగు నాగంబులును, భువనద్రోహాలు పాతాళబిలంబులం దాగి
యున్నదైతేయవాతంబులఁ బరిమాన్న నకువుపడుటకై తీరకాండంబు లొండొండ
క్రోల నాఖండంబుండు పుత్రేర నరుగుదెంచినబలాహకనందోహంబులుంబోలె వప్రక్రి
డాలోలంబు లైవనవ్యకుండాలంబులం గలిగి యపవర్గంబునుంబోలె ముక్తాస్పదంబై,
యచిలగవ్వరంబునుంబోలె హరినిద్రాసుఖోచితంబై, యమృతకరణంబునుంబోలె నా
రూఢచక్రంబై, యెఱు దాగమనంబునుంబోలె సహిమకరభాసురంబై, యమరాద్రియుం
బోలె నత్యాప్తచంద్రపాదంబై, యశ్వరత్నంబునుంబోలె నసమసుధారాజితంబై, యా
హవరంగంబునుంబోలె నలిప్రభావలక్షితదివ్యకాండంబై, సురభిసమయంబునుంబోలె
సుజాతసుమ సౌబహులంబై, రమణీనితంబంబునుంబోలె రత్నగర్భాభిరామమేఖలం
బై, మెఱసి గాంభీర్యంగానకు విస్రంభస్థానంబును, మాధుర్యంబునకు ధుర్యంబును,
మర్యాదకు నాదికారణంబును, సౌదాగ్యంబునకు నాకరణంబును, నద్భుతభయానకంబు
లనఁ దానకంబును, నాధిక్యంబునకు నావాసంబును, నాదిలిమికమంధూదారివిహారం
బున కాధారంబును, నతిమహత్త్వంబున కాస్పదంబును, ననుపమానంబును నై వెం

పొంద యెందఁబునం దనుభూనంబున గొనియాడుచుఁ దీరంబు నేరి శరణాగతశరణ్యుం
డగు నన్వందరీకాత్ము నిష్టని స్తుతించె. 424

సీ. హరికి మ్రొక్కెద వస్తువైశ్వర్యసంపన్నునకు కాంతునకుఁ బరనకుఁ బరాత్తు
నకు నగణితతేజానకుఁ బరమేష్ఠాత్తునకుఁ బరమేశ్వరునకు నంత
నిరుపమభూవైభవనిధికిఁ బరాపరేశునకు నచింత్యరూపునకు నాది
కర్తకు విశ్వభోక్తకు నక్షయనందమూర్తికి నిత్యతృప్తునకు నిత్య
శుభునకు నీవ దేవ యీసురపతియును । హరుఁడు నేనుఁ జరాచకోత్కరము నీవ
జగము లన్నియు నీయందు సంభవించునీవ రక్షింపఁగా మను నీరజాక్షు. 425

గీ. సకలవేదములును సంకల్పసంస్థలి । కారణములు నీకుఁ గాక యంత
కర్తృభోక్తలును యగన్నాథ నీవు నీ । విక్రమాధికతియు విశ్వచయము. 426

క. సదనత్పరుఁడవు సర్వ । త్రిదశశరణ్యుఁడవు వాక్తరికి వాంఛుఁడ వే
య్యది విబుధదృశ్య మగుఁడధ । మది యుపయోగమధామ మంబుజనాభా. 427

వ. భవచ్చరణశోభాగతుల మమ్ము రక్షింపు మఖిలంబు నీవ యెఱుంగు దని ప్రస్తుతించి
కాంచనగర్భండును నిర్భరానందంబున నమ్ముతుండున కిభివందనంబు గావించి
యూరినఁడ నప్పడాఖండపరశుండును నాఖండలంకును బహువిధంబులఁ బ్రస్తు
తించిరి యిత్రైఱుంగున నందఱుఁ బ్రార్థింప వాలయడఁ బసన్నుండై పారావార
మధ్యంబున. 428

సీ. దివ్యవిగ్రహకాంతి దిగ్విలాసినులకుఁ గన్గోత్పలశ్రీలు గడలుకొలుప
మహితనానాకల్పమణిదీప్తు లంబరస్థలిఁ జిత్రరచనలు సంఘటింప
సభినవాంతుకరుదు లాపగాతుచహరిద్రామౌగళంక నీరధికి నింప
శంఖచక్రాంకుపుంజము జనిత్రొముదిబాలాతపంబులపసలు మాప
నితవికాలాయులేక్షుశ్రీలు కుముద । వారిరుహ వికాసమునకు వన్నె నెఱుప
గరుణ మూర్తిభవించె నిక్కగణి ననఁగ । నెలమిఁబ్రత్యక్ష మయ్యె లక్ష్మీశ్వరుండు. 429

క. అప్పురమేశ్వరుఁ గనుగొని । యప్పుడు ప్రమదంబు భయము నవస్థితమును లో
ముప్పిరిగిన శ్రుతిమతములు । చొప్పుడ సుతియించి రదిలిసుతు లానతులై 430

ఉ. అద్విబుధప్రజంబునుత లంబురుహోదరుఁ డాదరించి లే
నవృద్ధి దోలంపమాపుల మనంబుల దుడ్డితులెల్లఁ బాపి మీ

రెవ్వరు మీకు నిచ్చటికి నిప్పుడు రాక గత మేమి యీ లెక
బర్హిన నవ్వ యెయ్యది సమస్తము జెప్పడు నామ నావునుక.

481

క. శ్రవణామృతమును మేఘా | రవగంభీరంబు నగుధరాధరుపలుకుల్
దివిజజ్యేష్ఠుడు విని ధ | క్త్యవనతుడై విన్నవించె బ్రాంజలి యగుచుక.

482

గీ. ఏను గమలధవుడ నీతండు శశిమాలి | హరిహరయం డీతండు సురలు వీర
లింతవట్టువార మెపుడు నీపదములు | గోరి తలచి బ్రదుకువార మీశ.

488

ఉ. దేవ సనత్కుమారుఁ డతితీవ్రతపోంతి నున్న వాఁడు లో
కావలి తత్ప్రతాపమహితార్చికి మండెడు వానికోర్కి నే
మై వివరింపఁ దీర్చిన సమర్థుల మాటను భూతకోట్లకుక
నీవు శరణ్యుడౌటను మునిస్తుత నీ కిది విన్నవించుక.

484

క. మాతచ్చుట యిటమిఁదట | దేవరచిత్తంబుకొలఁది తెల్లం బని భా
సావిభుఁడు నూరకుండిన | శ్రీవల్లభుఁ డంత దరహాసితవదనుడై.

485

చ. వనజధవుక హరుక ద్రిదశవల్లభుఁ జూచి సనత్కుమారున
న్మని దపహుచరించుపని మున్న యెఱుంగుదుఁ దన్న సౌభం
బగితరసాధ్య మట్లగుట సంతయు నే నొకబాడ దీర్చి పా
మ్మనియెదఁగాని మీరు చనుఁదా తమవీడులకుక ముదంబునక.

486

గీ. పద్మసంభవ నాదృష్టిపథమునందుఁ | బడినవాఁ డెప్పుడైన నాపదఁదొఱంగి
చిగత చైశ్వర్యసుఖముల జెంది వెలుంగు | ననియె మఱి చెప్ప నేల నీయట్టివారి

487

చ. అనినఁ గృతార్థులై ప్రమదమారఁ దడియపదారవిందవం
దన మొనరించి తద్వదశతంబులు గాంచి విశేషకాంతియా
వనకరుణావళోకమృద వాగ్విభవంబు లనేక భంగులక
వినుతులు నేయుచుక జనిరి విశ్వపితామహముఘ్న దేవతల్

488

చ. అని యిట్లు కృష్ణుడై పాయనండు నాగడంతున కెఱింగించిన తెఱంగున

489

మ ప్రతిభామోదితసర్వకాస్త్రుకలనాపాండిత్య సద్వ్యాదకీ
వ్రతసంకల్పితగోహిణ్యమణిభూవస్త్రిన్న దానాభిత
ర్నితధాత్రీసురబృంద మందగమహీభృద్ధ్యో వీణాదిసం
గతసంగితకళావిఘ్న బుధలొకస్తుత్యనిత్యోదయా

440

క. జరతిఫణిక మతపరివృష్ట | కరికిరినలజ్జధరవిద్యుతఘననిరధరణీ
భరధరణక్షమ దక్షిణ | కరిఖరకరచాల వినుతగర్వవిభాకా.

441

మాలిని. రుచిరమణికలాపా రూపపుండ్రక్షచాపా
ప్రమరణబుధపుణ్యా బ్రహ్మవంశాగ్రాణ్యా
విచలితరిపుచేతా విద్మలేంద్రానుజాతా
సచివసులలూమా చాగయామాత్యరమా

442

గద్యము. ఇది శ్రీమద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసారస్వతవిలాస గౌరవామాత్యపుత్ర
సుకవిజనమిత్ర సుధీవిధేయ భైరవనామధేయప్రణీతం బైనశ్రీరంగ
మహాత్మ్యం బను పురాణకథయందు
ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరంగమహత్వము.

త్వితీయాశ్వాసము.

క. శ్రీమాధరపదకోమల । తామరసార్జవవిధానతత్త్వర సుజన
క్షేమంకరకరుణోదయ । చామికరయచిరధామ చాగయ రామా. 443

మ. అవధరింపు మఖిలక ధాకధనచాతురీజనితరోమహర్షణం డగఁరోమహర్షణమూరుండు
దివ్యబోధను లగుశానకాదితపోధనులకుఁ జెప్పినచందంబున నిందిరాసుందరుం డగవిం
దభవాదిబృందారక బృందంబు ననిపి యనంతరంబు. 444

నీ. పరిణాహపరిలసత్ఫలభాగంబున రమ్యమై యూర్ధ్వపుండ్రంబు వెలుగ
నలినాక్షమాలికాకలితమతుంబున ధరోయస్థోపవీతములు మెఱయ
ముఖ్యరత్నాంకితముద్రాభిరామహస్తముల నూతనపవిత్రములు దనర
సింహసంహననతాశ్రీకిని బైకాపు గాఁగ సుద్గమనీయకం బెలగ్గఁ 445

ణి. గోమతోత్పలదళకాంతి కొమరుమిగులు । మేను స్వప్నోదఁ జిలునవ్వు వెఱయఁజూపు
నుదయశైలోపరిష్కలి నల్లసిల్లు । జలజబాంధవు మిగులు లేజమును గలగి. 446

మ. హరిలీలం బ్రణవాత్త కుం డగుటఁ దా నధ్యాపకుండై ఖగే
శ్వరచక్రాబ్జసరోజనందకగదాశాస్త్రాశుగంబుల్ మనో
హరభాస్వదగటుకాకృతుల్ మెఱయ శిష్యస్తోమమై విస్ఫుట
స్వరవర్ణక్రమవేదపాఠనిరతికృత దృక్కి నేతేరికృ. 447

క. వారలఁ జదివించుచు నిజ । చారుకిగద్యములు సఖిలజగములకు మదం
బారోహించుచు ద్రుహిణుడు । మారుండు తప మున్నయాశ్రమమునకు నరిగె. 448

మ. అప్పు డనన్యసాధారణంబు లగునారాయణప్రభువుగణగణంబులచేత వశిక్తులంబు లైన
సకలవేదశాస్త్రంబులు తారాకారంబులు భిజియింపి యనుసరించె. సనకసనందనాది
ప్రసిద్ధసిద్ధమనిసాధ్యవిద్యాధరకిన్నరకింపురుషుడులు సంతరితుంబున సంతృప్తులై
కొలిచి చనిరి. తద్దీయనామగానసపరిమోహితంబులై మృగంబులు ఖగంబులుతోడన

తగిలిపోయె నివ్యధంబున నప్రమేయప్రభావభాసురుండై తనయున్న యెడను వచ్చు
నాకపటభూసును దవ్వుదవ్వులం గని ప్రత్యుత్థానంబు చేసి కృతాంజలియై కంజభ
వనందనుం డంతర్గతంబున. 449

క. ఈవేష మీశుభాకృతి । యీవిశ్వవ్యాప్తితేజ మీశక్త్యరుణా
భావము నదృష్టపూర్వము । లీవిప్రుండు మురుజమాత్రుండే తలపోయెన్. 450

ఉ. ఈవటువుల్ గరోరుహనిధేక్షుణ లందఱుఁ గృష్ణసారిచి
గ్నావృతనిర్మలాపఘను లంచితకంచితనీలమూర్ధముల్
పావనభావు లుజ్జ్వలితపావక తేజా లనూనలక్షుణ
శ్రీవిలసత్రయీపతనశీలు రనాహతకేముషీనిధుల్. 451

వ. ఇచ్చహామహం దేమినిమిత్తంబున వచ్చుచున్న వాడెకో యని వితర్కించుచు విస్త
యస్తిమితలోచనుండై చూచుచున్న యమ్మునికుంజరుం జేరం జని నిజసమాగంబునఁ
దన్నఁ గృతార్థుని గాఁ దలంచు నతనితోడ నాకిమలాకళత్రుండు. 452

క. ఓయతివగ నీ వెవ్వడె । వీయెడ నిట్లుండ నీకు నే లనిన మహా
త్మ యే సనత్కుమారుండ । పాదుక యిన్నైలవునం దపం బొనరింతున్. 453

ఉ. భూవిబుధాగ్రగణ్య కృతపుణ్యచిత్రము నీనరిత్ర మే
తావున నుండి వచ్చి తెచటన్ వసియింపుదు రెట్లు గూడె ని
న్నీవటుసంచఱుంబు జనయిత్రియుఁ దండ్రీయుఁ నెవ్వ రిప్పు నీ
భావగతాగ్ధ మెయ్యని కృపాయతి నా కెఱుంగంగ జెప్పవే. 454

క. నీపుణ్యదగ్ధనంబునఁ । దాపము లడగం ఫలించె దదభిమతంబుల్
ప్రాపించె నెవ్వ రీ వీ । రూపున విహరించె దాహారుడవో హరినో. 455

క. అనవుడు నమ్మునిపుంగవుఁ । గనుఁగొని యంతఃస్థితప్రకాశితముఖుండై
ఘనచతురకచన చనలఁ । దనలెఱుంగు మొఱంగి ధరిణిధరుఁ డిట్లనియెన్. 456

న. ఇందండి వచ్చితి నిప్పు డే ననరాదు సకలలోకైకసంచారి గాన
నిది యిది నెల వని యేగ్గురింపఁగఁబోల దెందుఁ జూచిన వసియింతుఁ గాన
రూపించి తల్లిదండ్రులఁ జూపి చెప్పఁగా లేదు వా రెవ్వరు లేరు గాన
వీరు బంధువు లని వివరింపఁగూడదు సర్వభూతములకు సమైష్ఠఁ గాన

వటువు లిట్టటుగతిఁ జేరి వచ్చి రవఁగఁ । బొందుగాదు నిమిత్తసంభూతు లగునుఁ
జిత్రగత మైనకార్యంబు చేతలందు । నెఱుంగఁదగుఁ గాక మాటల నేమిచెప్ప. 457

గీ. హరుడఁ గా నేను నముచిసంహరుడఁ గాను । యతివర్యో యథేచ్ఛావిహారపరత
వఱు సుకపురుషుఁ డని నక వటువులెల్ల । శిష్యులై భక్తిశుక్రూప సేయఁ గందు.

సీ. నిగమజాతంబు నే నిల్వఁబట్టిన నిల్పు నగములు వాచెప్పినట్ల చేయఁ
బుడమి నాముందటఁ బోరాదు చచ్చింపఁ శ్రీ వహింతు నపూర్వసింహ మనఁగఁ
బలుపదక్రమముల బ్రహ్మ విూతుడు వాడు లెదిరిన ఖండింతు మిదము లడఁగ
తైశవంబునన యజ్ఞ వ్యాహుతుల్ దీర్తుఁ బ్రజ్ఞమై కేవలూపము భజింతు
మును మహర్షులు సర్వజ్ఞమూర్తి యనుచు । వినతులుగ నిష్కరిగ్రహవృత్తి నుండు
వివిధదష్కర్తులు గర్వింపిరేని । నిగ్రహింపుదు సుకృతంబు నిలుపుకొఱు 459

ఆ ఇవి మదీయగణము లిప్పుడు నీచేత । నెఱుంగఁబడనపడవ నేమి గలదు
నీకు నది యలుండె ని న్నొక్కమాట నే । నడుగవచ్చితి విను మట్టిప్రశ్న. 460

స. ఎడపక సగ్వకగ్లముల కెయ్యది కార్యము వాచ్య మెయ్య దె
వ్వుడను మరుష్యసంహతికి భూతవయంబున కెద్ది చతుఁ వ
య్యద నొక టయ్యుఁ బెక్కయిన దేమి ఘనాశ్రయముక ఘనంబునై
యడలెడు నెద్ది యల్పతర మయ్యును వ్యాపక మెద్ది యారయక. 461

క. ఎయ్యవి సదసత్తులు పర । మెయ్యది దానికిఁ దలంప నెద్ది యజాతం
బయ్యును బహుప్రజాతం । బయ్యునగుచునుండు భూసురొగ్గణి చెపుమా. 462

వ. ఆనిన నయ్యత్తిమద్విజానకు నజానికొడు కిట్లనియ. 463

మ. మలి నే ని న్నొకవిప్రమాత్రుఁ డని నమృంజాల యుష్మత్సను
ప్రతిభుల్ ష్యోలు నిట్టిచందము దలంపక మాదృశానగ్రహం
చితబుద్ధిక వసుధావతీర్ణుఁ డగులక్ష్మీభగ్త వీమూర్తి సు
స్థితియుం దేజము నున్నవారలకు నేదీ యట్లు గాకుండినక. 464

క. నీ విడిగినప్రశ్నములకు । భావం బిది యని యెఱింగి ప్రత్యుత్తర మీ
నారశమె ఘనతరప్ర । భావంతులకైన నది యశక్యం బనినక. 465

వ. సకలవేదాంతరహస్యజేసి వగ నీవు దక్కఁ దక్కినవార లిట్టి ప్రశ్నలు గావింప
వానికి దగిన యుత్తరములు చెప్ప నసమర్థులుగావున నాదేసం గలుగు కరుణా
గుణంబేర్పడ నెంతయు నీవుదెలుపు మని ప్రార్థించిన నమ్మహాపుత్రుం డిట్లనియె. 466

సీ. ఎల్లవర్ణములకు నెప్పుడు గార్యంబు భగ్గుంబు మఱి సుకృతంబుఁ బాయ
రనిశంబు దివ్యశక్త్యావిష్టుఁ డగుపద్మబంధుండు చతువు ప్రాణితలికిఁ
దగ నేకమయ్యఁ బ్రధానంబు కాన్యరూపమునఁ జూడఁగ బహుత్వమ భజించు
నాధారహీనమై యధికమైనది పగబ్రహ్మ మల్పం బనల్పంబు వ్యాపి
పగఁగ నుదసత్తు లనఁగ నక్షయము శూన్యము । నన్యమిరెంటికిని బరమాత్మ తలఁప
భిమఁ బొందుకయ్యుండియు బహువిధముల । జనన మొందుచునుండు నీశ్వరుఁడు వత్స.

క. చెప్పితి సంక్షేపంబున । నిష్పటిప్రశ్నోత్తరంబు లెఱువ వి యింకఁ
జెప్పవలయు నీ కనుటయు । నవ్వరుచు రేఖ్యుతోడ నజఁ డిట్లనియెన్. 468

సీ. భగ్మ మెట్లది సూన్యతం బెన్ది దివ్యశక్త్యావేశ ము లేక మైనవస్తు
వగయ నేరితిఁ బెక్కగు నిరాధారత బ్రహ్మంబు కెన్ది యల్పత్వపునత
లొక్కటి యెట్లు నెం దొగిఁ బ్రహ్మబ్రహ్మ మక్షరక్షరముల కన్య మగుదు
నెట్లు చెప్పితి పుట్టు వెన్నఁ డెఱుంగని యీశ్వరుం డెట్లుదయించుచుండు
మాటిమాటికి నింతయు మున్నంబు । సంశయము నొందజేసె నీశంకరెల్ల
దీప్త నర్హుండ వీవ సుధీవరేఖ్య । యనినఁ దెలిపెద విను మని యతఁడు వలికె. 469

క. నిగమములు భూతసమితికిఁ । దగుగతి యగుటం దశతరక్రియ పరమం
బగుభగ్మ మనిర హింసలఁ దగులనిత్యంబు సూన్యతం బనఁ బరగుకన్. 470

గీ. విష్ణుశక్తిభివిష్ట మైవిశ్వజగము । నొగిఁ బ్రవర్తించుఁ గాకున్న నుడిగి మడుఁగు
నాత్మ దనుఁ బాసిపోయిన యట్టిగుణప , మఱి చెప్పింపఁజాలనియవిధమున. 471

మ. పరమవ్యోమపదంబునం దివిరతోత్పన్నామితానందభా
స్వరలీలక బరమాత్మఁ డుండుఁ దనయాజ్ఞం బద్మరాధిండుమల్
పరవర్తింపఁగ నప్పరేశ్వరుని శుంభచ్చక్త్యవస్తంభవి
స్ఫురణం బెంపు వహింప నాయుచుతిభుకూభావజ్యసంచాగమున్. 472

క. ఏకస్తువు లకూర్ణితి । మై వీక్షుగోచరంబు లగు మునివర నీ
వాక్యస్తువుల నెఱుంగుము । శ్రీవిష్ణునిదివ్యశక్తిస్పృంభితములుగాకన్. 473

వ. మొదట నొక్కట యైనపుటత్వపటత్వాదిబాలికి సహితీయంబు బుధాకృతిక్షయముం
బున బహుత్వంబు బహుత్వంబు యుక్తంబైనకరణి నేకంబైనవస్తువునకు గార్యకా
రణభావంబున ననేకంబు సిద్ధించుట విరుద్ధంబుగాదు. స్యంబునకు బగబ్రహ్మ తానె
యాధారంబుగానఁ దదాధారం బసంభవం బగుట నది నిరాధారం బని చెప్పితి
నట్టిబ్రహ్మంబునను సంకీచవికాసంబునందేసి యల్పత్వబహుత్వంబులు ప్రపన్నం బగు
మఱి సర్వసామాన్యయుక్తంబునను విశ్వజాతీయదర్శనంబునను అనిర్దేశ్యవిశేషత్వంబు
ననుగల్గ్యాణానంత్రసంక్రయంబునను జేసి పరమాత్మ నసత్తుకంబుఁ బరం బని యెఱుంగు
నది బ్రహ్మాదిపరిణామంబులం గాత్తయై తదన్యత్వంబున నవశ్యభాయమానంబయ్యును
బరమపురుషుండు స్వేచ్ఛావిరూఢుం డగుట నతనికి జన్మవశ్యత్వంబు లేదు నభాయ
మానంబై ప్రకాశించు నభాయమానా బహుధావిభాయతే యని వేదంబులు ప్రా
యుచుండు నిష్పటిప్రక్షల కివి యుత్తరంబు లనిన నాస్వలూకోత్తరసత్య నత్తపస్వి
వరుం డిట్లనియె.

474

గీ. విబుధకులవరేణ్య వేదాంతనిష్ఠితం । బగుదు వేద్య మైనయట్టియి
మాదరంబు మిగుల నానతి యిచ్చితి । సరసఫణితి విగతసంశయముగ.

475

క. భూరివిషయగ్రహంబు న । పారాకాంధఃప్రపూరభరితము నగుసం
సారాభినిమగ్నుడనై । తీరముఁ జేరంగ లేక తిరుగుడువనుమిన్.

476

సీ. ప్రతిభవంబునను గర్భస్థితిచేరఁ బుట్టెడుచేర వార్ధకం బడయనపుడు
మరణావసరమున మఱి పుత్రమిత్రకళత్రార్థభూగృహలాభియనను
నిష్ప్రవాళమున ననిష్టపరిప్రాప్తి నవమానమున సాధ్యసాగమమున
నాధ్యాత్మికంబుల నాధిదైవికముల నాధిభౌతికముల నవిరతంబు
పొందుదుఃఖపరంపరఁ బొంది వుండి । తల్లడిల్లుచు నజ్ఞానతమముచేతఁ
దెరలి సన్నాగ మిది యని తెలివితేక । విసుగునా కేదిగతి చెప్పవే మహాత్మ.

477

వ. అనిన నయ్యతిశ్రేష్ఠునకుఁ బరమేష్ఠిగురుం డిట్లనియె.

478

క. మానసమును నేత్రగతం । జా నా నజ్ఞానతిమిర మంతయుఁ బాయున్
మానవకోటి కనూన । జ్ఞానాంజనకరణిచేత సంయమిముఖ్య.

479

క. జ్ఞానము శుకసిద్ధులకు ని । దానము మఱిదానఁ దక్కఁ దక్కినవానిన్
భూసుత యిది సిద్ధింపవు । గానఁ బరిజ్ఞానశాలి గను సకలంబున్.

480

క. సీ వెంతయు నియతాత్ముడ | వై విమలజ్ఞానపదము నధిరోహణమున్

గూబంపు నిస్తరించెద | వావెరవున దుఃఖకలిత మగుభవజలధిన్.

481

వ. ఆత్మేతరంబునందలి యాత్మజ్ఞానంబు సంసారసాలంబునకు మూలంబు పరమాత్మ పరిజ్ఞానం బనుమతారంబున నది మొదలిటఁ దునిమినయోగి విర్రాణంబు నొందు బరిజ్ఞానం బత్యయం బగునత్యంబు తద్రథం బఖిలంబును మృసాత్కం బని యెఱుంగవలయు ననిన నా ధీరునకు సనత్కుమారుం డిట్లనియె.

482

గీ. బ్రహ్మసుజ్ఞాననిరతిఁ గపంబుఁ బూని | మున్న కించిన వృత్తిమై నున్న నాదు

జీవితంబు సనాధమై చెలువు మిగిలెఁ | జరదయామూర్తి వై న నీచేత నేడు.

483

వ. అని కొనియాడిన నవ్విప్రుండు సంతోషాంతరంగుడై చనియె.

484

కీ. శాతలతాత నెత్తమి నెయ్యపుఁబట్టి వేలుపు పెద్ద వావెలదిమగఁడు.

తపసుల మొన గాఁడు తపములజట్టికాఁ డెల్లవిద్యల నెఱుఁగెఱుఁగజ్ఞా

ముక్కంటిసారథి ముల్లోకిములఁ జేత నంటక చేయువిన్న నువుకాఁడు

పంచారిరాయంచఁ బఱపియాడెడురౌతు కైలాటకపుమునిఁ గన్నతండ్రి

జగతి నెరికిఁ దనవ్రాలు మిగులరాని | బిరుదులేకరి నేర్పులఁ బరఁగు ప్రోడ

నాల్గు మొగములదేవుఁ డున్నతి దలిర్ప | నచటి కేతెంచుటయు వినయమునఁ మ్రొక్కి

ఉత్సాహ. ఆసనత్కుమారుఁ డనియె నఖిలలోక నాథ భూ

మీసురేంద్రుఁ డొకఁడు తెంపు మిగుల శిష్యసహితుఁడై

నానమోపమునకు వచ్చి నాకు బ్రహ్మవిద్య సం

తోస మెసఁగఁ జెప్పి చనియెఁ దోస నేను మఱచితిన్.

486

క. ఆగర్వలాత్తుఁ డెవ్వం | డానలియీవలయు ననిన నల్లన నగి సు

జ్ఞాను లగుమునులు వినఁ గన | నూనునకుం గరుణఁ దప్పియా లిట్లనియెన్.

487

సీ. ఏదేవుఁ డాదరం బెసఁగ నిన్న ధ్యాతృవిద్యావిశేషసంపేదిఁ జేసి

నేదయానిధికటా శ్రీతాతామృతమునఁ గంటి వీ విపు డధికప్రియంబు

లెవ్వనివిధివాంశ మించుకేనియుఁ గనఁజాల రత్యంతవిజ్ఞానులైన

నేకుభాకారుఁ డహింద్రపర్యంకంబునం దొప్పు శ్రీరంగమందిరమున

నట్టి నారాయణప్రభు వస్తునోత్తుఁ | డతనిదివ్యాయుధములు శిష్యవ్రజంబు

భూతదుర్గత్తులఁ దైనయప్పణ్యమూర్తి | గాననయ్యె భవద్యాగ్యగణమఁజేసి

488

ఉ. క్రిష్ణుఁ నాజగద్గురుని గన్గెనఁ గల్గెడు నీకు రంగఁగే
హయన నంతదాఁక నియతాత్మడవై పరమాత్మచింతఁ గా
గృహ్యున నుండు మెల్లపుడు నాశకపుష్కరిణీశటంబునం
దిన్నహి దీని పెంపు వచియింపఁగ శక్యమె యెట్టివానికికె. 489

ః. పరమంబై సకలజగఁ త్పరిపావనమై సమస్తధరాకరమై
దురితనిరాసక మగుపు । పృ-రిణీతీగ్ధంబు తీగ్ధసారిం బెందుకొ. 490

గీ. అమలమతులై జితేంద్రియ లైనవార । లీజలన్నానపానాదు లెలమిఁ జేసి
యింద విహరించుచుండుదు రెల్ల నాడు । మహితపరమాత్మభక్తిసమగ్రులగుచు 491

క. సుమహిత పుష్కరిణీతీ । గ్ధమున గృతన్నానుడై జితంలే యనుమం
త్రమున హరిఁ దలంచునతఁడెఘు । సమితిఁ దోఁజగి పోయి పొందు సాయుజ్యంబున్. 492

ప. మఱియు నిచ్చట నొనర్చువానప్రతాదు లత్యంబులైన నధికంబు లగుఁ బితృసము
ద్దేశంబున జేయునవి యక్షయంబులై యెసంగు వేదంబున బాదమాత్రం బైనఁ బఠిం
చిన సర్వాధ్యయనఫలంబు నొందు శుక్లపక్షంబునఁ బూర్వదివసంబున భార్యాసహి
తుడై యుపవసించి పంచమియందుఁ గృతన్నానుడై ఘృతప్లుతంబు లైనతీలంబును
గుణపప్రసరిమాణంబులఁ బరిపూర్ణంబులైన ఘృతపాత్రత్రయంబును దిలపాత్రత్రయం
బును నొకసువర్ణంబును నుత్తమవర్ణుల కొసంగిన నతండు పుత్రవంతుండును బహుమాయ
ష్టంతుండునగు మొండేని కేవలతిలదానం బైనను ఘృతదానంబైనను సుతార్థు లగు
వారికిఁ గర్తవ్యంబు నిష్కమాత్రంబు సువర్ణప్రదానంబు రోగనిర్ముక్తి నిదానంబు. 493

ఉ. వారని రాజయత్నం గలవాఁడు తనంతియపేమపుత్రికం
గోర రచించి పుష్కరిణిఁ గ్రంగి నభోదయతారకాత్మవి
ద్యారతుఁడైనపునకు దానము చేసి పునర్నిమజ్జనం
బారంగఁ దీర్చి తద్దనతరామయమఃఖముఁ బాయుఁ బుణ్యుడై. 494

గీ. అచట గోదాన మొనరించునతఁడు గోవు । తనువునను నెన్నిరోమును లానరు నన్ని
యబ్బశతములు త్రిదశసౌఖ్యముల మొందు । నిందునసమానలక్ష్మిఁ బొందెందు మఱియు.

క. కడునిష్ఠ నబ్ధమాత్రం । బుడుగక నక్షత్రమాత్రయోగంబుల నె
వ్వఁడు తీగ్ధ మాడు నిం దతఁ । డడరఁగ బహుశాశ్వమేధ మగుఫల ముండున్. 496

గీ. పర్వతిధి యందులోన నాష్టవ మొనర్చు । నాతఁ డతిపాతకంబుల నపనయించు
జన్మనక్షత్రమునఁ గృతస్నానఁ డైన । మనుజులతి యేలు నఖిలభూమండలంబు. 497

సీ. నితపక్షపంచమిఁ గృతశుచిస్నానఁడై యొగి మూఁడుదివసంబు లుపవసించి
యుదకపారణఁ జేసి పదపడి మఱి దివసత్రితయంబు త్రిసంధ్యలందు
సంభోవ గాహనం బాచరించుచు హవిష్యాశియూ భూశయ నాభిరతుఁడు
నై యుండు నేనరుఁ డట్టిపుణ్యాత్మకుఁ డతిశీఘ్రమున నవస్త్రపురి దొఱంగు
నెలమిమై మాసమాత్ర మొకొలదితీర్థ । నూడువారల మును చెందినట్టిగుల్మ
కుష్మలూరుజాదిదమ్మోటి యడఁగు । సలిలములలోన లవణ గాసులను బోలె. 498

క. గురుతల్పగఃకుఘాతక । హరినిందాపరకృతఘ్న నాస్తికమదిరా
నిరతపతితాదలకు నీ । సరసీస్నానమునఁ బాపచయితాంతి యగుకొ. 499

క. నిరకధిఁ దిరితకరులకు । హరికీర్తన మొకటి తక్కు నఘనిష్కృతికికొ
మరి లే దుపాహు మీపు । ప్కరిణియునుం దత్సమంబ గా నెన్నఁదగుకొ. 500

వ. ఇష్టహోతృగృతుకులై విధాత్వపరికల్పితు లగుపుష్కరపుష్కరరాక్షసుముదకాలసుప్రతీ
పు లనువారలు క్రమంబునఁ బూర్వాదిచతుర్దశలను మధ్యప్రదేశంబునను వసించురు.
మొదలఁ దిదీక్షప్రార్థనం బొనర్చి పిదప నవగాహాదికృత్యంబు లాచరించునది. సర్వ
పర్వంబుల శస్త్రవిభుం డిందఁ గ్రంథవెట్టుట నిందుపుష్కరిణీమామం బీసరోవరంబు
నకు భువనప్రసిద్ధంబుగా నయ్యె నీవు సరసిఁ గృతస్నానండై శ్రీరంగధామంబున
కరిగి యచట సుఖంబున నుండు మిట్టియుగ్రతపంబున లోకంబులు సముద్విగ్నంబులు
నేయవలన దీర్ఘవాసంబున నీతిరునంజేసి కృతార్థుండ వయ్యెద వని చెప్పి యప్పద్మ
సంభవుం డరిగె సనత్కుమారుండును దదుక్తిప్రకారంబునఁ బ్రవర్తించుచుండె. 501

ఉ. ఏనరుఁ డేకధాపరిన మెప్పుడు నేరొ నతండు పాపసం
తానముఁ బాసి కాశ్యతపదంబుచనుం బితృదత్త మక్షయ
శ్రీ మొసరించు నత్తటి వసింప నృపాదులు సార్వభౌమతా
నూనధనాశ్వతాసుఖసమున్నతులకొ విలసింతు రెంతయొకొ. 502

క. అని చెప్పి యప్పురాశర । తనయుఁడు వెండియును నాగధంతునితోడకొ
ఘనిమూర్ఖు నుక్తికర మగు । విసతిపురావృత్త మొకటి విను మని పలికకొ. 503

స. ఒడవగ లోభయుక్తమతి నొక్కజఘన్యజాఁ డధ్వనీమలఁ
జనియఁగ మోది వారిధనబాలముఁ బాలుపుగా హరించుచుఁ
జేదరక యివ్వధంబు నిజజీవికగా మనుచుండు నట్టి బ
ల్లిడుఁ డగువానిచే సమసె లెక్కకు మిక్కిలిగా ద్విజావశుఁ. 504

క. ఇటు బహుముఖముల మఱి యా । పటిలాశ్వుండు లెరువుగొట్టి కొని యొక నాడు
దృఢభంగి నున్నతఱి న । చ్చట గా భూదేవుఁ డొకఁడు చనుచుఁ వానిఁ 505

మ. కనియెం గర్కశమేచకాంగు నతిర క్తరూరవిస్ఫాగలో
చను నుత్క్లిష్టక రాశిబంబు కచశ్రుగ్ధ్రు విసీలాంబరుఁ
ఘనసుంజాంతరితుఁ గతాగతజనాకాఁప్రతీక్షాపరుఁ
హననోత్సాహుఁ గరాగ్రలోహవలయోన్యద్యస్కరుఁ డస్కరుఁ. 506

క. పొడగని యడరెడుభయమున । నడుగులు దడఁబడఁగ హృదయ మదరఁగ బెదవుల్
దడువుచు నడఁకుచు వడవడ । నడఁకెడునవ్విపుఁ జూచి వాఁ డుద్యృత్తిఁ. 507

చ. సుడివడ బిట్టదల్పి యెటు సొచ్చెద వెక్కడఁ బోవనచ్చు లోఁ
బడితివి గా కటంచు సిగఁబట్టి వెసం బడ నీడ్చి త్రోవ సం
బడమునకై న నప్పు డొకవైకము నాతనిచేత లేమి యే
ర్పడఁ బరికించి చూచి మదిఁ బ్రకొనిపర్యుక్తు నాగ్రహంబునఁ 508

తలదెవ్వ నడరుటయుఁ గడుఁ । గలఁగి మహీసురుఁడు వాని గనుఁగొని నన్నుఁ
బొలియింప నీకు నయ్యెడు । ఫల మెట్టిది రిక్తహస్తం బాఱుని ననదుఁ. 509

గీ. ప్రాణములు గాంచి రక్షింపు మనిన నతనిఁ । జూచి యోరినిరగ్గక స్థూలకాయ
భూసురాధమ యెటనుండి పోవుచున్న । వాడ వది చెప్పమా వినవలయు ననిన, 510

క. అనవుడు దీనానయఁడై । తనువు సెమర్చుంగ గగ్గదస్వరమున ని
ట్లను వసుధామరముఖ్యుండు । తను నెటఁ జననీక యేచుతస్కరుతోడఁ. 511

మ. వసుధామండలికిం బ్రవక్షీణముగా వర్తించులోకప్రళ
స్తసరితీర్థవనాచలప్రకరముల్ దర్శించుచుఁ వచ్చి చం
ద్రగురస్సాన్ని నము రంగ రాట్పదపపర్యాకృత్యముల్ భక్తిపెం
పెనఁగంటేసి మదీయదేశమునకై యే శేఁగడక దస్కరా 512

వ. అని చెప్పనప్పు డప్పాతకప్రచారం డగణ్యపుణ్యప్రభావుం డగుభూదేవుని తోడి సంభాషణవిశేషంబునందేసి యాత్మగంబ విశుద్ధమానసుండై పరహింసాత్మకం బగునిజవ్యాపాగంబుఁ జాలించి సవినయంబు గాఁ గరంబులు మొగించి యమృతహీనురన కిట్లనియె. 518

మ. సుమనఃశ్రేష్ఠ శశాంకపుష్కరిణి యెవ్వో టుర్వి నాత్మీకరా జము నేచక్కి భుజంగశాయికి నివాసం బైన శ్రీరంగ మన్ విమలక్షేత్ర మతీతపాపనిరతిన్ వేగించు మాబోంట్లకున్ గమనీయస్థితి గోచరించెడినె నిక్కం బింతయుం జెప్పవే. 514

క. నీ కధికపుణ్యపరుడవు । గావున నితైఱఁగు డెల్లి కడుఁబ్రయమున నీ పోవలయునెడకు నరుగుము । భూవినుతిచరిత్ర యేనుఁ బోయెద నెఱుమిన్. 515

గీ. అనిన నమ్మాటలకు ముద మలరి మరణ । చింతదప్పి యకంపితచిత్తుఁ డగును విప్రుఁ డత్యుగ్రకర్మప్రవృత్తు శూద్రు । ననునయించుచు నల్లన నతని కనియె. 516

సీ. మానవోత్తమ నీ వనూనసౌమ్యకృతి స్ఫురణఁ జూపట్టె దివ్యమ మదాత్మ నీయం దతిప్రియాన్విత మయ్యె నీవును నాయెడఁ గడఁబ్రసన్నత వహింపు మడిగితి నీవు యధార్థంబు నేనును జెప్పెద నది విను చిత్తగించి జగదభిరక్తితం బగుశేషశయనంబు శ్రీరంగశబ్దప్రసిద్ధిఁ దనరు నందు శయనించు నెలమి క్రీహరి తిదీయ । పరివరంబునఁ ఒండ్రపుష్కరిణి మెఱయు నట్టితీర్థావగాహనం బాచరించి । శుద్ధ లగుడరు ఘనపాపబద్ధులైన. 517

క. ఇది మాగ్ధ మిందుఁ జన ను । న్నది ముందట నగ్గయోజనంబునఁ జాలన్ మెడిగిన తెరువున నరుగుము । ముద మొదవ నిరంతరాయముగ శీఘ్రమునన్ 518

క. అని చెప్పి యతని వీడ్కొని । పునరుజ్జీవితుఁడ నైతిఁ బోవుని పలుమా టును మరలి మరలి చూచుచుఁ । జనియెన్ వడి విప్రుఁ డాత్మజనపదమునకున్. 519

వ. తదనంతరంబ యావోరుం డంతరంగంబున నంతంత కొదవుసంతాపంబున మొక్కింత నేపు నివ్వెఱ నొంది తన్నుఁ జెందినవోవంబులు మత్సంభాషణ విశేషంబున నిరవశే పంబు లగుటయుఁ బుణ్యానిరణపరిణతుండై దురితచరితంబునఁ దొలంగి యానదీ కూలంబునఁ గొంతకాలంబు సుజనానుకూలంబు గాఁ బ్రవర్తించి సంచితాఘంబుల నిర్వర్తించి యాదంచితప్రబోధుండై ప్రవయండు చెప్పినచొప్పునఁ బుష్కరిణీతీర్థయాత్రా

పరాయణుండై యల్లనల్లనఁ దదంతికంబుఁ జేయనంత కాయఃపరిక్షిణంబై నతండు
కృతాంతగోచరుం డయ్యె నప్పు డాలోకనభయంకరు లగుకాలకింకరులు తగ్గనగ్గన
భైశవం బైనరవంబున గడిరి యాభీలంబు లగుకాలపాశంబులఁ గట్టి కట్టులుక నిగడ
ముగడఁ దాడనాది పీడనం బొనర్చ నుద్భూతయాతనాపరిభూతుండై యాత్రోశించె
నయ్యవసరంబున.

520

కా. ఆతీర్థంబునకుం జతుర్దిశల రక్షాన్ధంబుగా ద్విత్రిగ
పూర్వతిక్షేత్రమునం జరించుకృతపుణ్యుల్ దుష్టకీడావిని
స్థాతుల్ దండధరుల్ ఘనాకృతులు విష్వక్సేనవాక్పిడితుల్
భూతేశుల్ పటుదివ్యశక్తియుతు లంభోబాప్తతేజోధికుల్.

521

క. గజవదనాదులు గాంచిరి | నిజరక్షితసీమఁ గాలనియమితభృత్య
ప్రజకృతబహువిధబాధల | గిజిగిజి యగుకూద్రభక్తుఁ గీలితి జేమాణ్.

522

వ. ఇట్లు గమంగొని గుబ్బనం బ్రబునిబ్బరంపురోషంబునఁ జటులసటాసముత్పాటినపటు
తరంగ్రహోదగ్రరంహంబు లగుసింహంబులతెఱంగునఁ బ్రతోదవోదసోద్ధీపితికోపా
రోషంబురంబు లగుసింధునంబులచందంబున నకాండందాఘాతజాతప్రతిమాభీలంబు
లగుకార్దులంబులపోలిక వాలాకన్నప్రభూతామన్నకరాళంబు లగుకాలవ్యాళంబుల
విధంబునఁ బ్రళయపవనప్రేరణప్రవర్ధమానంబు లగుపావకవ్యాలావితానంబులయచ్చు
వెరిగి యుదయమార్తాండమండలమరీచోష్ణంబు లగుదృక్కోణంబుల నదరులుచెదర
వికటభ్రుకటికుటిలంబు లగునిటలంబుల ఘర్జంబులు గ్రమ్మ, నతికరోరక్రకచనిశిత
దశనసంఘ్నణచ్చటచ్చటాత్కారి ఘోరంబుగా దురహంకారసముద్భటు లగుశమ
నభటులం బొదివి మద మడంపం దొడంగి రప్ప డమోఘనిష్ఠాతనిష్ఠారంబు లగుముష్టి
ఘట్టనంబుల విశంకటంబు లగుకటంబులు పగిలి జల్లునం బెల్లుదొంగగుఱెత్తుటం జొత్తిల్లి
పిమ్మిటిగొని బమ్మరించువారును, జలవర్షపాషాణపాతప్రకారంబులఁ గరోటికర్షరం
బులు చిద్రుపవై విశీర్ణంబు లగుకర్ణరంధ్రంబుల మెదడుగ్రచ్చిన రిమ్మగొని సొప్తు
సిలువారును, అక్షీణకపోణిప్రయోగంబుల శ్రోదభాగంబులు తిండసిలి గుండె లవసి
బట్టెముకలు నెట్టుమోహఁడి బిట్టుమూల్గువారును, బటుకతినజాను కుట్టనంబుల నుత్తా
లంబు లగుకంకాలంబులు విఱిగి యొఱుగి పొరలుచు మొర లిడువారును, ప్రకటపార్శ్వ
ఘాతంబులఁ బ్రచిందంబు లగుపిచండంబులు పగిలి దిగులు చొచ్చి కళ్ళుపడి త్రెళ్ళు
వారును, మహాయసముసల పరిఘపట్టిసానుశాసనంబులం బరశుఘాతంబులఁ గలకలం

బులై యసువులు వెకల వికలచిత్తులై యద్దెసఁదద్దరిలువారును, నుదారగదాప్రసార
ణంబులఁ జరణంబులు కంఠంబులు కరంబులు శిరంబు లవలగ్నంబులు భగ్నంబు లైన
నుద్విగ్నలగు వారునై బీరంబులు దక్కి బీటువోయి మాటు మొగంబు లిడి మానంబు
రెడలి పండ్రిలి పికాపికలై బెదరి చీకాకువడి దవ్వులఁ దొఱింగి నవ్వులకు భాజనంబై
పఱచి రయ్యవసరంబున. 523

మ. తమ వెంటం బడి తోలువిష్ణుభటబృందంబుకొ విలోకించి డెం
దములం గొందల మందుచుకొ శమనదూతవ్రాతముల్ దీనవా
క్యములం బల్కలు మీర లెవ్వ రని వల్కం గింక సాలించి య
వ్విమలాత్తుల్ మఱి వారితోడ ననిరావిరూఢకాయబృందై 524

క. వలదు వల దింకఁ బరువిడఁ నిలునిలుఁ దోదూతలార నెఱిఁ జిత్తులకొ
గలఁగక మాకభివందన | మెలమి నొనర్పుఁడు శుభంబు లెసఁగెడు మీకుకొ 525

గీ. అనిన నెట్టకేల కాధయం బొకకొంత | యుడిగి నెవ్వనంబు లున్నలింప
నంతనంత నిల్చి రంతకకింకరు | లంతవారితోడ ననిరి వారు. 526

కా. ఈతీర్థంబున కేము రక్షకులమై యేప్రాద్దు వర్తింతు మా
భూతేశుం డిది గారణంబుగ మముం బుట్టించినాఁ డస్మదా
భాతుల్ గాక సురాసురాహినరరక్షుపక్షియఁజెడి సం
ఘాతంబుల్ దమయంత నిచ్చటఁ జొరంగాసేర వత్కుద్ధతికొ. 527

ఉ. చల్లనితావు లెందు వెదచల్లఁగ మవ్వపుఁబూవుమొగ్గచా
లల్లన విప్పుచుకొ గిసలయావళి శ్రీ వెలయంగఁ వెల్పుచుకొ
మెల్లనె జంతుజాల మెలమిం బొదలం బరిపాటిమైఁ బ్రవ
ర్తిల్లునుగాని గాలి తనతీవ్రత నూపఁగ నూడు నీయెడకొ. 528

క. ఆలోకవాఁధవుండును | నాలోకము నెఱపుఁగాని యవనీజలతా
జాలాదులఁ దనవేడిమిఁ | దూలింపఁగ వెఱచు వ్రేళ్లతోడుతనయనకొ. 529

క. తపనశకు లున్లుకైత్య | వ్యవగతకిరణ ప్రసారులై వెలుఁగుట నీ
విప్రులక్షేత్రమున దిన | తుప లివి యనుభేదబుద్ధి సమకొన దెప్పుడుకొ. 530

ప. ఇచ్చటి జనులు నిరామయులు నిర్వృంద్యులునై చరింతురు శమంత సంతతులు నట్టి
ప్రవ రిల్లు నెల్ల వృక్షంబులు నిరాబంధంబులై సకలకాల సంపూర్ణప్రసవఫల భరితం

బులై యొప్పు దిగ్విజృంభకులును బుద్ధిమంతంబులై యుల్లసిల్లుఁ గ్రూరసర్వంబులైన
నీప్రదేశప్రవేశమునైనను నతికాంతంబు లగు నివి దేవదేవుం డగు పుంధరీకాక్షుని
దివ్యతేజోనుభావపరిపాలితంబులై మెలయుచుండు నట్టిభుజంగ కాయికి నపహారం
బు లగు (?) క్షీరంగంబు మీకుఁ గన్గ గోచరంబు గాదకో యని తెండియు. 581

ఉ. హీనమనస్కులార యిది యెంతయు మీ శౌంకరంబు లేక యి
చో న్నభుజీవుఁ డైనపురుషుం బరుషక్రియ జేరి మెంపఁ గాఁ
యావినవార లిందుఁ జొరఁబోలునె మీకు నుదారవైష్ణవ
భావసమగ్రులై పరంగుసంయుమికోటికిఁ గాకి యెమ్మెయిన్. 582

క. ఈతనిపై నీచేసిన | చేతలు దలఁపంగ మమ్ము జేయుట యస్మ
చ్చేతః పరితాపకుడై | యెఱుఁగన బ్రదుక నేర్పు నిండ్రుండైన్. 583

ఉ. ఎవ్వరు మీరు మీకు నట నేలిక యవ్వండు మూఁబుద్ధులై
క్రొవ్వున నీప్రదేశమునకుం బటలెంచినకార్య మేమి మా
కివిధమెల్లఁ జెప్పఁ డని యాక్షుణ్ణికోణము లెఱ్ఱజేయుచున్
నెవ్వఁగఁ బల్క నవ్వనజనేత్రునిదాసుల కోసించుచున్. 584

వ. ఆసమవర్తిభృతున్ లిట్లనిరి. 585

మ. సకలప్రాణిచయాంతకారియౌ మహాశాధర్యున్ బుణ్యపా
తకనిశ్లేతయు నైనదండధరు మెద్దం దత్సమాదేశభా
గకవృత్తిం జరియించుచుండుదుము దుర్విరక్తియాప్రాధీమై
నొకచోనైనను మమ్ము గీడ్పఱప నన్యుల్ చాల రెవ్వారున్. 586

గీ. సర్వభూతాత్ముఁ డైనవిశ్వప్రభుండు | దృఢముగాఁ దిన్యమీవృత్తిఁ దిలిసికాదె
ధగ్మగా జని యాకృతాంతకుని నిలిపె | గడఁగి ప్రాణాంతకరణాధికారిగాఁ. 587

క. స్వకృతకుభాశుభకర్మ | ప్రకరామితబంధములఁ బరిబద్ధములై
నకలచరాచరచయములు | నొకయప్పుడు నతినిశము నొందుచు నుండున్ 588

క. కాలము గ్రసించు సర్వము | కాలము ప్రాణుల నకింపఁ గాఁజేయుఁ దుగిన్
గాలరశం బగు నింతయుఁ | గాలము దా నన్యవశము గాదు తలంపన్. 589

వ. కాలాత్మకుండును గాలనిశ్చలప్రవర్తకుండునునగు విష్ణుదేవుం డట్టికాలక్షయంబుఁ జెందిన
యప్పురుషధమునిఁ గాలనిశ్చ సమాపంబుని నొందించుటకై నే మిందఱ మిందవద్ద
లిమి మాచందంబు వినుండు. 540

మ. కలుషాకారులకెల్ల నేము భయవాకారంబునం దోచి వి
హ్వలై బిట్టోలంగ మాగ్గమున నత్తంతంబు బాధింతు మే
వలసం బాపములేనివారలక శక్యత్సమ్యకూపక్రియక
కలువొందం భాడచూపి గ్రోన నెలమిక నేవెంతు మిప్పసితిక. 541

న. అనిశము కి దొసర్చినదగంతమహాఘము లెన్నఁడేనియక
వినినవి గావు గోవులను విశ్రులు నీకరినాత్తుచేతఁ జ
చ్చినవి యసంఖ్య లీఖలుఁడు నేసిన దవ్యక్త మింత యంతనా
జన దటుగాన వీని జముసన్నిధికి గొనిపోవఁగాఁ దగుక. 542

క. అనిహతమహిమ నెసంగిన | దినకరసంభవునియాజ్ఞ ధృతి నెవ్వఁడు నై
కొన కివితథలబు నేయఁగ | మొనయునుడుసజదుల కనయును నే హృదవుక. 543

గీ. అప్పరేతాధిపుని యాజ్ఞ నలిడురాత్ముఁ | డైనయొకఁ గొనిపోవునట్టియేము
భగ్నకార్యులమై పరిభవము నుంది | యున్నవారము మీచేత నుట్కు దక్కి. 544

ఓ. అలఘుసుకృతాత్తు లుండెడి | నెల విడి దగ్గనుఁడు వీఁడు నిలుపంజన దీ
లలితస్థలమునఁ గావునఁ | దలకొని మీ కడ్డగింపఁ దగ దితనికినై. 545

క. నేవాదిచతుర్విధభూ | తావలికిని మీఁద గలి కృతాంతుండ కాఁడె
యావైశస్వతు నెదిరికి | రావలయును గాదె సుకృతరతులవనైక. 546

న. అనిందాహాసంబు నేసి వాసుదేవపారిషదు లాభగ్యగాజానుజీవుల కిట్లనిరి. 547

క. కాలహత మైనచేతన | జాలము నియమింపఁ గర్త జముఁ డనుపబువ్
పోలు నవి కర్మఫలములు | వాలాయం బనుభవించువారిలత్రోవల్. 548

క. ఆనలము నిజంగతిసల | కనకాదులకందుఁ జెడచుగలి నీనెలవుం
దనుఁ జేరి నపుము లడఁచును | దనుజారిసమీపసీమఁ దగలక యనికిక. 549

కా. శ్రీవిష్ణుం బురుషోత్తమక వికచరాజీవాత్మ లక్ష్మీంబా
సావిర్యాతరసాత్మ్య నేఘములు సమ్యగ్భక్తిసంయుక్తులై
నేవంతుం గనుచుందు రట్టిపురుషశ్రేష్ఠుల్ విన్నుక్తక
ర్తవప్తభులు వారిసత్పథ మగమ్యం బెందు నెవ్వారికిక 550

క. ఇచ్చోట నుండుభూతస | ముచ్చయము ప్రవేశమాత్రమునఁ గనుకుకృతం
బెచ్చోట నెన్ని జన్మము | లచ్చుగ వసియించియైన నలవియ పొందక. 551

- సీ. అట్టిపుణ్యాత్ముల కత్యంతముఁ భుజియై మానితశ్రీరంగముందిరమున
 ఫణిగాజమ్మనుభోగపగ్యంకతలమునఁ బద్మాసమేతుఁలై ప్రమదలీల
 శయనించి యున్నాఁడు సర్వేశ్వరుఁడు సర్వభూతహృద్దేశవిస్ఫురితహృత్తి
 భక్తానునర్తి యపురమేళుఁ డొక్కఁడు పరకాలచక్రప్రవర్తకుఁడు
 యముని నుర్వికి నియమించినట్టిదేవు । నకును బ్రాణపదంబ యూనదితటంబు
 కాలసంస్పర్శలేశంబు గలుగ దిచట । నెట్లువచ్చితే గట్ల పొండింక మీరు. 552
- క. కాలునిదండభగత్వము । కాలోపహతాత్ములందఁ గావున మీమక్ష
 బోలినగతి వారిలఁ బలు । గానింపుఁడు జముఁడు శాస్త్ర గాఢ సేవకుక్ష. 553
- క. విలయసముదాయమునఁ గలజడి । నలజడిఁ బడి భువనవహ మహాగడునపుక్ష
 జలకాయులయ మగునీ । లలితక్షేత్రము నిరాకులతః బాలుపామక్ష 554
- గీ. సర్వశక్తిమయుము జగతి శ్రీరంగంబు । సర్వతీర్థమయుము చంద్రసరసి
 సర్వపుణ్యమయుము చర్చింప నీతావు । సర్వవేదమయుఁడు శార్ఙ్గపాడి. 555
- వ. ఈశూద్రుం డతిపాపకర్ముం డయ్యు నీపుణ్యప్రదేశంబున నుండి సమాధియోగంబునం
 జేసి శుద్ధాంతుం డయ్యె నిది గా దని బలిమి బట్టికొనిపోవ మీశకంబు గాదు
 పనిలేని దుఃఖిమానంబునఁ బొరలక మజలి పొం డనిన నెం గన వెఱచి యాశ్రమన
 దూత లాపని విడిచి వెఱచి రనంతరంబు. 556
- సీ. నిర్మలుండును సత్సన్నిధియును శుద్ధాంతరంగుండు నగుశూద్రపుంగవుండు
 వెన సముద్ధితుఁడైన వెఱవసు మిఁక నంచు భూతేశ్వరులు గరంబులఁ గరంబు
 నకులతడియకాదుస్పర్శ గావించి రతండును భక్తిమైబ్రణిలేసేసి
 పుష్కరిణీతీర్థమునఁ కేగి తనివోవ నం దవ గాహన మాచరించి
 తల్లిటంబున నురుతపోవృత్తి నున్న । సస్త్రింధుల దర్శించి సప్తదమన
 వందనము చేసి తానును వారిఁ గూడి । యర్థి శ్రీరంగభవనంబు కరిగి యందు. 557
- సీ. శరదిండుమండలస్వచ్ఛాహిఃపగ్యంకభాసురు నపసవ్యపార్శ్వకాయ
 దక్షిణబాహూపథానవీతాంబరజ్వలకటివన్యస్తనవ్యహస్తు
 వైజయంతీలసద్వత్తు నామంచితోత్థానితపాదపద్మాసమేళు
 యోగనిద్రాముద్రితోద్భాసిలోచనజలహతుఁ బశ్చిమాకాశరక్షు
 నసమమణిహయమకుటకణ్ణావతంసు । హాసకేయూరకంకణోహరపార
 సనతీహాకోటిమఖ్యభూషణవిశేష । కలీతు శ్రీరంగంభు జూడఁ గాంచి మోక్ష

- క. అతని నురుభక్తివివరము । నతు నానందాశ్రుపూర్ణనయనుక ముఖీ
కృతకరు విప్లవేనుం । డతికృప నాభూతవరుల కనుచరుఁ జేసెన్. 559
- మ. ఇట వైవస్వతజింక రావలియు భూతేశప్రహరిస్ఫుట
స్ఫుటితాంగంబుల నెత్తు రొల్కఁ జరణంబున్ దొట్రెల గంప ము
త్కటమై పర్వత నూరుపుల్ పయిపయిన్ గ్రమ్మక భయభ్రాంతి మి
మ్మటమై చూపుల దోప నొక్క మొగి నాక్రొశించుచు దీక్షెన్. 560
- చ. ఇవతఃజాతుముందటికిఁ నేగి సగద్దవచాకృత్యుత్తి ని
ట్లనిరి కృతాంత ము న్నైపుడు నస్థిలితస్థితి నిజగంబులం
2ను భవదాజ్ఞ విష్ణుభటసంఘముచే నిదె నేడు సర్వముక
బెనుపఁట నేడు నేను పరిభూతల మైతిమి వారిచే మదిక. 561
- వ. అవిధం బనధరింపుము. 562
- జీ. నేను భవస్మితాగసరణిం జరియించుచు నొక్కశూద్రు ను
ద్రామనికామసాతకవిధానపరాయణుఁ గాలగోచరున్
బామరు నిందుఁ దెచ్చుటను బట్టి గడ్డంగెడు నంతలోన ద
స్థిమకుఁ గావలె మెలఁగుధీరులు భూభయంక రాకృతుల్ 563
- క. భూతేశాహ్వయు లుగ్రదండధరు లంభూటాప్తతేజాన్ సము
దూత స్వేదలలాటభాగవిటభూభీషణుల్ ముమ్మ ని
ర్భూతత్రూరక రాఁఘ్రబానుహతులం గావించినం దోలి నే
మాతుమ్మం దిగవాడి వచ్చితిమి నీ కాద్యంతముం జెప్పఁగాక. 564
- క. అనుపలకుట దనచెవులన్ । ననయంబు నసహ్య మగుచు నసలముగో గొ
బ్బున నే పోసినవిధమున । కనలి పరేతప్రభండు కటకటపడుచున్. 565
- క. ఎమేమీ మది నింతయున్ భయము లే కవ్వారోకో మూఢులై
యామిఁడు దమపా టెఱుంగక మది నుజ్జనిరోధక్రియా
సామర్థ్యంబు భజించినారు త్రిజగత్సంజాతభూతావలిక
నేమింపం దశివో హరింపఁ బ్రభువు తేర్చెదక్క నెవ్వఁలుక 566
- వ. అని యొక్కింతవడి చింతించి యంతకుం డంతకమున్న సన్నతాచారభూషణుం
డగుగభీషణుచేత నానీతం యైనక్రిగంగంబునఁ దదీయనికటంబునఁ గాకేరీతటంబున

నఖిలదురితహరణముగ్ధం బగుపుష్కరిణీతీర్థంబును నతివిచిత్రం బగు నాపుణ్య
త్రేత్రంబు మహాత్మ్యంబును దద్దివ్యవిమానశయనం డగుపుండరీకాక్షుమూర్తివిశేషం
బును దనమనోగోచరంబు లైన నాచరితాభివం నుండై యాధూరేశ్వరులు తీర్థరక్ష
కు లగుటయు శూద్రుండు తదనుచరుం డగుట యునికియుం డెలిసి నిజకింకరులం
గని వారితో నిట్లనియె.

567

క. నిక్కముగ నామనంబున | నక్కడివృత్తాంత మెల్ల నధికత మయ్యెన్
దక్కక వినిపించెద మీ | రక్కభ దత్తవధానులై పనుఁ డనుచున్.

568

సీ. శ్రీరఘరాముఁ డాశ్రితవ్రజపంజరుం డఖిలకంటసని దశాస్యుఁడనిమి
యురుదైభవమున నయోధ్యాపురికి వచ్చి యచట సుగ్రీవాను లైన హితుల
కుచితసంభావన లొనర్చిమతితి నతిప్రియకారి యైనవిభీషణునకు
నాత్మకులీనకృపారాధితంబును దనకంటె నుత్కృష్టతరము నైన
రంగధామంబు సదయాంతరంగుం డగుచు
నొసఁగుటయు నాతఁ డది గొంచు నసమహ్న
మెసఁగ నిజపట్టణమునకై యేఁగుమిండు
మార్గశశమునఁ గావేరి డగ్గలుటయు

569

వ. అపుడు మధ్యాహ్న సమయం బగుట నతండు తత్ప్రేక్షకంబున తద్దివ్యమందిరంబు
నిలిపి దేవతాగృహంబు పుష్పాపహరణంబునకై వనంబున కరిగి యచట బరమశ
పోనిష్ఠులఁ గని సంభాషించి వారిచేత సంభాషితుండై తత్ప్రేక్షకంబుగా నేతెంచి
శ్రీరంగ రాజపురావిధానంబు దీర్చుటయు ననంతరంబ గమనోచ్ఛఘండై యద్దశము
ఖానుజం డుద్దామతేజోభిరామం బగురంగధామంబు వహింపంబూని తరలింపలేక
తోకాకులుం డగుటయు నాదమజపుంగవుం గరుణాతరంగితుంబు లగునపాంగంబుల
నిరిక్షించి లక్ష్మీశ్వరం డతనివై లక్ష్మ్యం బుడిపి యాశాంకపంకజాస్తంబుగా నిరాతం
కం బగులంకాధిపత్యంబున కనిపి యనమానసంతతానందుండై యుండుటయు నది
కారణంబుగాఁ దత్సమీపం బఖిలపాపంబుల లోపంబు నేనునోపుటయుఁ జెప్పి
దండధరుండు వెండియు వారల కిట్లనియె.

570

క. మీనశమె విష్ణుధూతే | కావజ్జయఁ దత్పరిగ్రహనిషేధనమున్
గావింపు వారితోడం | బోవం బనిలేదు కలిగెఁ బోయినఫలమున్.

571

- క. అన్నెలవునఁ గలభూతము । లన్నియు నజ్ఞానపాత మన్నియు ముఖసం
పన్నములు శక్తినుంతుము । లన్నియు నాత్మభిమతవిహోన్నతముల్. 572
- గీ. సకలజగదేకవిధుఁ డైనచక్రపాణి । కాసరిత్యూల మతిహృద్య మగునివాస
ముచలు రక్షింప ధాతసంరచితు లైన । వారు భూతేశు లమితు లవాన్యబలులు. 573
- మ. క్రమయోగంబున నెన్నఁ గాఁబడుకళాకాష్ఠాదులంబేర్పుకా
లముచే భూతచయంబులెల్ల నవలీలం సంక్షయం బందు నా
కమలాక్షప్రియధామమై మెఱయురంగతేత్రమం దెప్పుడున్
బ్రమదం బార తనించుప్రాణుల హరింపంజాల వాకాలముకా. 574
- వ. దేహసంగ్రహంబునకుఁ దత్రైయగంబునకుఁ గర్తవ్యు కారణం బట్టి కర్మవళులగ బట్టి
శిక్షించుకారణంబు నాయదిగాని మహానుభావులం గేవలంబు నియమింపుసామర్థ్యంబు
నాకు లేదు వారలకెల్ల సర్వభూతేశ్వరుం డగునపురమేశ్వరుండు నియామకుండు గా
వునజీవేచ్ఛ గలదనిమీ రందుఁబోవలవ దనిన నిజస్వామి యగువైవస్వతుఁడనుకు లాక
ర్ణించి కింకరు లహంకారం బుడిఁగి తదాదేశంబున నాదేశంబునకు దవ్వలఁ నొలఁగి
పోదు రని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు నాగదంతమునీశ్వరున కిట్లనియె. 575
- క. ఈకథఁ జదివినవారుచు । జీకొని వినువారు విజితజీవత్వరై
నాకాదిపదగుణస్థితిఁ । కైకొందురు చనరు జమునికడ కొక నాడుకా. 576
- ఉ. నావుడు నాగదంతమునినాథుఁడు సాత్యవలేయుతో మునీం
ద్రా తనజాతవైరి యనురాగమునం బ్రతిపర్వముకా జగ
త్పావని యైనపుష్కరిణిఁ దా నవగాహము నేయు నంటి వీ
వావిధుఁ డేమికార్యమునకై యటు నేయుచు నుండు చెవుమా. 577
- చ. అనినఁ బరాశరాత్యధవుఁ డాఁతితో నను మున్ను దక్షునం
దనలఁ డుషారోచి ప్రహదం బెసఁగంగ విహహమై
మనమున వారి నందఱ సమంబుగఁ జూడక రోహిణీసతికా
భునబహుమానపూర్వకముగాఁ బరిసేయుచునుండు నెప్పుడుకా. 578
- క. దానికి నక్కి వ్యాదుల । నూనవ్యధఁ జెంది తండ్రియొద్దకుఁ జని దీ
నాననలై పతిచేఁ దమ । కై నపరాధవముఁ జెప్ప నానఁడు గికకకా. 579

కా. ఆరాజం బిలిపించి యిట్లనియె నీ వన్యాయసంచారివై
తారానీకములెల్ల సీవలనినాథప్రాప్తి తుల్యంబుగాఁ
బ్రారంభింపక దుర్వివేక సరణిక్ బాటింపుచున్నాడ నీ
దారాత్మ్యంబుఁ దలంప మేలగునె చంద్రా రోహిణీవల్లభా. 580

క. ఇనిమొద లందఱునుఁ బ్రియ । మొదవఁగ సమభావవృత్తి నుండుట గడుమే
లదిగాక తప్పి తిరిగినఁ । దుది గనియెదుగాక పామ్ము దృఢతఘటంబుక. 581

క. అని దత్తుండు తనతనయుల । ననునయములఁ దనిపి కిమక ననుప గుఢాంశం
డును జని ముందటితెఱంగున । తనప్రియయును దాను సుద్దదయిన నుండెక.

మత్తకోకిల. ఆతెఱంగున కాత్మలక్ష్మ వగ పగలంపఁగ వెండియై
తాతపాలికి నేగి వాగులు తద్విధం బెఱింగింప న
జ్ఞాతసంభవపుత్రుఁ డప్పగు చంద్రునిం బిలిపించి ధ
ర్మతరణు ధవచ్చుత్రిత మిదేల మానవు బేలవై. 582

క. ఇంక నిటనిూద నీవత్తమానం బిట్టి చయ్యెనేనియు గొఱుగాదు తప్ప దే బాటి
చెప్పితి నెప్పగిదివైనను బుద్ధిమంతుండవై యుండుపా మ్మని యుల్లసంబు లాడి వీడు
కొలిపిన గ్రమ్ము వచ్చి మామమాటలు గీటులఁ బుచ్చి యచ్చంద్రుండు సాంద్రాను
ర గంబున రోహిణీసంభోగలంపటుండై యుండె నుతీయును బెక్కుమారులు
దత్తుండు ఋక్షాధిపతి నివృధంబున బోధించి తత్కుటిలప్రచారంబు చారింపంజాలక
చాల రోషించి యతనిం గనుంగొని. 583

క. దోపాకగ పలుకులు మ । దాష్టపలు కైకొనక చపలభావంబున ను
ద్వేషించితి గావునఁ ద । ద్రోవంబునఁ బెందు యత్తుదిద్దక నిమ్మక. 584

చ. అని శపియించె నంత హరిణాంకుండు తత్పటరొగ ముగ్రమై
తనతనవండు బొందఁ బ్రభ దప్పి కృశించి మనస్తబ్దుడై
ఘనభయవివ్వలుం డగుదుఁ గ్రమ్మిన నక్కడఁ బాసి భూతలం
బునఁ గడువాసి నుల్లసలుపువ్వురిణీతటిఁ జేర సగతిక. 585

మ. నిజకాపావధిఁ గోర్చితద్విమలపానీయంబులం గ్రుంకి స
ర్వజగద్భారితపంబు పంచదశవర్షంబుగ్ భృతిక సల్పి నీ

రజనాభుక్ బనివత్సంబు లట నారాధించె భావ్యత్కర

వ్రజశిందిద్వికస్థైరాంచితరస్వచ్ఛాంబుజాతంబులక్.

586

వ. అంత.

587

క. తద్విరచితపూజనముల హృద్వనజం బలర లోకహితమలిసాగ్గా

పద్విఘటనకరుఁ డగఁదను | బద్విఘటనకరుఁ శతనిశ్చిధి నిల్వె

588

ఉ. అప్పుడు కైరవప్రియుఁ డుదంచితసమృద్ధవాక్కినీమలక్

దెప్పలఁజేలు నెప్పునము ద్రిప్పఁగఁజాలక నేత్రపర్యమై

యొప్పెగునప్పగఁగవురుషోత్తముదివ్యతనూవిలాసముక్

దప్పకచూచుచుక్ బహునిధంబులఁ బ్రస్తుతిచేసె నమ్రుఁడై

589

క. ఆసంస్తవంబు హృదయో | ల్లాసం బొనరింప మెచ్చి లక్ష్మీశ్వరుఁడా

కాసారము డగ్గటి యమ్మ | తాసారము దొంగుఫణిలి నాతనితోడక్.

590

క. కవలయహిత భవదుదిత | స్తవముశితుఁడ నైతి నీవు దలఁచెసికార్యం

బవలంబితఫలసిద్ధులఁ | దగణించెను నస్తదీయదగ్ధనలబ్ధిక్.

591

చ. అనుటయుఁ జంద్రుఁ డిట్లును గుణాంబుధివిష్ణుఁ బురాణపూరుషుక్

నిను నభిలేఖ యజ్ఞమయునిం బొడఁగంటి మదీయ మైనజీ

వనము గృతార్థ మయ్యె నభివాంఛితముల్ సమకూరఁ బైపయిక్

మునుపుగఁ బొందునాపదలు మున్నె లొలంగె విహంగవాహనా.

592

చ. అమృతమయంబు లైనకీరణావళులక్ బచరించి యోషధీ

సమకులఁ బ్రోవు మందుఁ బటుశక్తిఁ గృపామలి నిచ్చి నన్న నా

క్రమమున నీవు నిల్పితివి కైటభిమద్దన నిల్వెనస్తహ

త్వము దిగె దక్షుకాపజనితక్షయశీదయు నిష్ఠ నాదెసక్.

593

క. దక్షాగ్రహజాతమహో | గ్రత్యయమునకు త్తయంబు గావింపంగా

దక్షు లొరు లేరి యింక నలి | నేక్షు నీ వొకఁడు దక్క నీవిశ్వమునక్

594

సీ. అతఁడుయుఁ బుండరీకాక్షుఁ డాతనితోడ నిట్లును కైరవహిత మదీయ

దగ్ధనామృతవారిధారాభిషిక్తులైరేనియుఁ బాపాత్తు లైనవార

లతికుద్ధరను లేదు రనిన ని మైన్నఁగానేల నా కెంతయు పి తుండ పీవు

గావున యక్షోగవ్యధఁ బెడఁబాసి పోషింపు మోషధీపుంజములను

తే. యుష్మదయంబు లోక శ్రోతృశ్రవణుఁ జేయఁ మండేడి గల్యాణవాయి యగుదుఁ
దపము నీపొందునేసినదానఁ జంద్ర । పుష్కరికి నాఁగ వెలయు నీపుణ్యసగి. 595
గీ. పుగుళులందుఁ బుణ్యపురుషుండు సతులలో । నభితనయ నదులయందు గంగ
యవిధమున వెలయు నవిధమున దీగ । రాజి నీసరోవరం మెఱయు. 596
వ. అనిన నప్పద్మలోచనునను సుధారోచి యిట్లనియె.

చ. జిగిఁ దళుకొత్తుకొత్తవిక సించిన తెల్లనితమ్మిరేకులం
దెగడెడికన్నులు స్మగవుడేరెడియాపులుఁ గుండలద్యుతి
స్థగితములై మెఱుంగె సంగుచక్కనిచెమ్మలుఁ బల్లవారుణం
బగునధనింబుఁ గల్గుభవదాస్యవిలాసము నిల్పు నామదిక్. 597

క. ఆచూప్సనను మదీశువి । లోచనములు చూచుఁ గాక లోలిత నెపుడుక.
నీచారుమూర్తి ననవుడు । నాచంద్రునితోడ దనుజహరుఁ డిట్లనియెక. 598

గీ. అఖిలదోషరహితులై నిర్మలజ్ఞాన । వంతు లైనయట్టివారికైనఁ
గాని గోచరంబు గాదు నానిజమూర్తి । కూడ దట్టిపలుకు ముందుమిత్ర. 599

మ అనినం జంద్రుఁడు వల్కునట్లయిన నత్యల్పాల్పసత్కర్మభో
ధములై త్రిపురులోపి లెప్పగిది నాగ్రతాగమయ్యక రమా
ననపద్మార్యము నిన్న వాగ్యతి సందర్శించి ధన్యాత్ములై
ఘనతం బొందుదు రట్టిపొందు వెలయంగా నిల్పు మిచ్చోటికిక. 600

క నావుడు నాయుడుపతి కను । నావిభుఁ డిది పొసంగు నిచటియనఘులుఁ గానం
గావలతుడు నను నితరప । దానాసుల కలవిగా దుదారులకైనెక. 601

వ. ఇటమీఁద నింక లంకాధిపతి యగుబీభీషణుకతంబున నీసరి తీరంబున నెల్లవారికిఁ
బ్రత్యక్షుండై యుండెద నది కారణంబు గా ధారుణీవలయంబు విరుపదవందై సకల
భద్రాశ్రమందై మెఱయు నపు డెపు డిప్పరిసరంబున మదీశుదివ్యధానుంబు నిలిపి
నిజపురంబున కరుగునది కారణంబు గా ధారుణీవలయంబు రంగమందిరందైన భుజంగ
భోగతల్పంబున ననల్పభోగంబునఁ గల్పారపగ్యంతంబు లోకానుగ్రహార్థంబుగా వసి
యించెద నావేళన నీవు నన్ను దర్శించెద వింక బ్రతిపర్వంబును బుష్కరిణీతీర్థనే
వాగ్ధం బిచటి కేతెము పొమ్ము నీనిండు వెన్నెల యఖిలజగత్పావనం బయ్యెడు మని
యా దేవదేవుం డంతగానంబు నొందెఁ జంద్రుండును దద్వదనప్రకారం బాసతో

హ భజనాపరాచణుండై యున్నవాఁడని చెప్పి యప్పారాశర్యుండు మతీయు
నాగదంతున కిట్టనియె. 602

క. పదియోజనములు నైదం । దదర్శముచు నందునగము తగుపఱిపై యిం
పొదవుఁగృతాదియుగంబున । నదమలసలెములఁ జంద్రసరసియు బెడఁచె. 603

క. అంతట గలియుగమున నం । తంతకుఁ బ్రతిదినము నల్ప మగునస్తనగ
ప్రాంతముఁ జేర్చినయర్చి । స్తుతునికెఱఁజొక్కర ప్రసారముకరణిక్. 604

గీ. కలక యంత లేక కడుచల్లనై నల్ప । లాలయఁ బంద్రసరసి సలిలపూర
మనఘ కలియు గాంత మగువేళ దుగంధ । యు క్తిమై కలంగియుండు నపుడు. 605

సీ. మండలాధిపులకు మఱగ మెప్పుడు గల్గు నపుడుర క్తచ్ఛాయ నగ్గలింపు
మాన కెన్నఁడు రాజ్యహాని పాటిలు నాఁడు నెఱయంగఁ బసరువన్నియ వహించు
నఖిలప్రజాసంతోయంబగు నేవేళ నాతటి క్రిమిమయం బగుచు నుండుఁ
జొప్పుడువేళ విఠోభ మేసమయమం దయ్యెడ ఫేనంబులై కలంగుఁ
బేర్పు నాకాలమున నవాప్యప్తిదోప । మట్టిపట్టునఁ జువ్వన వట్టిపోవు
నింకఁ బె క్కెన్న కేల యాయుండుసరసి । దోచువిపరీతములు విపత్కూచకములు.

మ. స్వపుటం బోరక భావికాలమున కాంతిం జెందుచో దుగ్ధన
చ్చవియుక్ విప్రులు సౌఖ్యమందు నెడలక్ జంద్రోపలచ్ఛాయయక్
భువి నెండక్ ఘనవృష్టి గల్గుతటి నుద్భూతోర్మిజాలంబునై
సువిశేషస్థితిఁ దత్సరోవరము పొల్చుక్ మంగళావాసియై. 607

గీ. ఎన్న ముప్పుదిలెందుయోజనములంత । మేగయై యొప్పుదేశవిస్తార మెల్లఁ
గాలవశమునఁ బొడవటి కలియు గాంత । వేళ నత్యల్ప మయ్యెడి విప్రవర్య. 608

వ. సకలభూతక్షయ కరంబు గా నాయుగంబున నఖిలవర్ణంబులకు సుపష్టవం బగ్గలం
బయ్యుడు నప్పు డాప్రదేశంబు నిర్జనువ్యం బగుట దేవతాసంచారంబ కాని
యొండు లేకుండుట ననాచారులు నన్యాయకారులు నామ్నాయదూషకులు నార్యజన
భయంకరులు నల్పాయువులునై యెల్లవారును బరమకల్యాణకారకు లగువారి నామో
చ్చారణంబు విన్నంతన విద్యేషించుచుఁ దమః ప్రవర్తవం డగురుద్రుండు తమకు
దైవంబు గా నుపాసించెద రమృహోదేవుండు జగన్విమాహాంధంబుగాఁ దాను దైవం
బని కల్పించినతామసశాస్త్రంబు లెల్లెడలం జెల్లుబడియై ప్రవర్తిల్లెడు నాసమయంబు

నందు వాగు దేవపరాక్షణులు లగునమ్మహాత్ము లైనవైష్ణవులు తమ నిరాసం బాచరించి
యచ్యుతపదంబు నొందుదురు. 609

సీ. సాత్వికంబులు రాజసములు దాసుసములు నన మూడువిధముల నవనిం బరిగె
శాస్త్రంబు లందు విశ్వపథు సర్వాత్ము హరిఁ జెప్పనవి సాత్వికాహ్వానుములు
జలజగర్భుని సరస్వతి హవ్యవాహనుఁ బ్రణతించునట్టివి గాఢసములు
ప్రకటతమఃప్రవర్తకు నమానాథుఁ గీర్తననేయనవియల్లఁ దాసుసములు
వానిఁ గొనియాడి ముతఁడె దైవంబు గాఁగఁ
గొలిచి సంపన్ను లగుదుఁ గోర్కులు ఫలించి
బలియై సాత్వికుల బాధపఱచి నగుచు
నెవల విడుతుగు హరినేవ యెల్లవారు. 610

కి. హరిహరుల సమము సేసిన । హరుఁడె పరతత్వ మనినయాశాస్త్రయులుకొ
ధు సత్యమనిన దుష్టి । దొరకునె సూరిసములు పలుకె దోషము గాడె. 611

క. ఈపగిడిఁ గలియంగంబున । నేపారుచుపద్రవంబులెల్లను భద్రం
వై పరిగుచంద్రపుష్కరి । జీవరిసర మంద లేవు నెఱి నొక నాడుకొ. 612

క. జగదుద్భవపరిపాలన । విగమంబులు లీలగాఁగ వెలసినహరికికొ
ఒగి నుడసంపూతి నపు డిం । పగునప్పుడు గల్గుఁగలిసమాగమ ముర్వికొ. 613

ఉ. మేదినిపై విభీషణునిమిత్తమునం గరుణామయాత్ముడై
యాదట రంగ మందిరమునందు భుజంగమరాజశాయి ప
ద్మాదయుతుం డబ్రహ్మను నా వసియించుటఁజేసి కాలదో
షాదుల నేయంపద్రవము నందవు నాసరిసీసరిత్థలుకొ. 614

క. అని మఱియు నప్పురాశర । తనయుఁడు సునయుఁ డగునాగదంతునితో ని
ట్లను మునిజనములచే మును । వినఁబడుకథ యొకటి నీకు వినిపింతుఁ దగకొ. 615

గీ. ఏల నీదోళమండలమెల్ల నేలు । గాజవోషంబుకతన ధ రాజనంబు
వనరి వసియింపఁ బండ్రెండువత్సనములు । వెయ్యివేంక ననావృప్తిపీడనంబు. 616

సీ. కడుఁజేర్చి మిటమిటఁ గాయుక ట్టెండుచే భువనముల్ పొంపొరఁ బొక్కిపడియె
వేడియై విసదిన విసరు గాడ్పులఁ బ్రాణితకులెల్లఁ తిటతిటఁ నాఁకదొణఁగె

నొండెడ భగభగ మందుకార్పిచ్చుల బెరుగున పటపెట బ్రేలజొచ్చె
బంక మై జవజవ నింకుకాదంబుల మకరాలి మలమల మాడిపోయె
నెండ చొరకుండఁ గడు నేచి యిరులుగొనుచు । వలుకాంతారపన్నులు వల్లువోయె
నట్టినడువేసవులను గాల్చుడలుగాక । జరిగునేలులు నిగ్గలసలము లయ్యె. 617

తున్నెప్పొడికి వేగతాపరితాసుప్రాణశల్యావళి
భిత్తాక్షిమహాగ్నవాంతికమహీభృత్కందరారణ్యశు
వ్యస్తోయాశయతీరచైత్యమరుదేవాగారరథ్యాదులక
సృష్టం బాడచు మృత్యుదేవత సమున్నేపించె పేలాగలిక. 618

క. ఆవేళ మునులు సిద్ధులు । కావేరీతీగమంద కాపుండెడి భూ
తావలికి నవటు శరణం । బై వెలసెను గంగవిభుసమాశ్రయమహిమక. 619

ఉ. ఆగిరి గొంతగాలము సమంచితభక్తి జనంగ నానదీ
వేగము నాడునాటి కతివేగము దొంకిలిన దటస్థులు
ద్యోగము నొంది యందఱకు దిక్కుగుఱేడిన మాకును దను
త్యాగము గార్య మంచు విగతాన్యదిశావిజగీషు నున్నెడిక. 620

ఉ. అల్లెఱగల్లెల నైని మహాబలవంతులు తీర్థక్షునల్
చిత్తములక గృహారసము చిష్టల వారలఁ గావఁ బూరి యు
ద్వృత్తిమెయిం బయోధులతలిక నభిసంబున నాక్రమించి యు
వైత్తునఁ దద్దు మోదఁములెల్లను జిల్లులువోవఁ బుచ్చినక. 621

ఉ. పన్నపు మేఘముల్ గగనపాళిక వాలికక్రొమ్మెఱుంగులు
త్పిన్నముగావు లేవు మహిత సైనితధ్వను లిట్టిచిత్ర మే
మెన్నఁడుఁ బాడ మంచు జనులెల్లఁ బ్రమోదితుతూహలంబులక
కెన్నవహియి బెల్లుగరిసెక జలధారలు ధారుణీకలిక. 622

క. లోరములై కరటికరా । కారములై సకలదిశలఁ గడుఁదొఱఁగుతదా
సారమున నట్టి పఱచెను । వారిక కావేరీయ వారిధి బాడువక. 623

చ. అమృతహేదీజలపానంబునఁ బ్రాణిసంతానంబు సంతాపహితంబై సుఖంబుండె నంత
నాగ జక్రశం బైవప్రహరతి పితాచిన్వరూపంబుఁ గైకొని తిన్నోయంబెల్ల నెక్క

తోయంబునఁ గ్రోలినతత్త్వణంబు కావేరి వారిహీనయై ముందటిచందంబున నున్నఁ
దన్నిమిత్తం బన్వేషించుచు వచ్చి పురోభాగంబున. 624

మహాస్రగధ. కని రాధూతేశు లత్యుత్కృటశకటమశూకప్రతీకాశకేక
జనితోదస్యాపతాపశ్లఘులినవప్రుజ్జాతమాంసాస్రగంధి
ఘనకావేరిజలౌఘగ్రసనవిచృతవక్త్రస్ఫురదృగ్భరిదంష్ట్రా
శనిసంఘస్వప్రభూతజ్వలదనః శిఖాజాలశాచిన్ బిశాచిన్. 625

క. కని కనలు నిగుడ నురువడిఁ జనుకుటిలభ్రుకుటిలవిశంకటభయదా
నను లగువారల దవ్వులఁ గనుఁగొని మది బెగడి మేను గజగజ వడఁకన్. 626

ఈ. ఆసలిలప్రవాహమున కడ్డము నిల్చియు వక్త్రగహ్వరం
బోసరిలంగఁజేసికొని యొయ్యఁ దొలంగెఁ బిశాచి యప్పు డో
సోసి దురాత్మురాల యిపు డోడకు మేడకుఁ బోయెదంచుఁ జి
త్రాసులు విష్ణుదాసులు కరంబు రయంబునఁ బట్టదాసినన్. 627

క. ఆగతి యెఱింగి యది గడు | వేగంబున బరువుఁబాట వెనుకొని చన నీ
కాగి యదలించి యెచ్చతె | వేగలి వచ్చితివి వెఱవ కిచటికి ననినన్. 628

సీ. ఆపుణ్యపరులతో నప్పికాచిక యనె నేను బాపంబులకెల్ల నెక్కుఁ
డగుదాన ననుఁ డంపఁడగదు మదుత్పత్తివిధ మెఱింగించెద వినుఁడు మీరి
లీజనపద మేలురాజు సోముక నాముఁ డపరాధివే లోకఁడవలయుండ
నేపాపమునులేకయితరహామీసురుఁ డేరి చంపించె శ్రోత్రియుని విసతు
నప్పు డాతనిసచివులం దాపులందుఁ | జారులందును జనపనాస్పదులయందుఁ
దదృహిచ్ఛేజనులందుఁ దలఁప నొక్కఁ | డైన నిది గూడఁ దని విడనాడఁచెరి. 629

క. ఎదురెదుర నొకఁడు దురితము | వదలక కావింపఁ జూచి వారంపనివా
రొదవినఁ దత్పాపఫలా | స్పదు లగుదురు సమధికాబలములకొలదిన్. 630

వ. కావున నీదేశంబంతయుఁ బాపమాషితం బగుట ననావృష్టిదోషంబు సంభవించె
నారాజకృతం బైనబ్రహ్మహత్యాన్వరూపిణి యైననాచేతఁ జూచరాత్మకం బైనజగం
బిట్టియుపద్రవంబు నొందె నేను తటాకసరోవరాదులం గలవా రిపూరంబు నిరవశేషం
బుగాఁ గ్రోలితి నతిక్రూరదృశ్యం బగుమీ రెవ్వ రెంతివారును మదంతంబు గావింప

నసమర్థు లీనిరగ్గకప్రయాసం బేల యని పల్కి యప్పికాచి పరువుబెట్టినం గట్టులుక
దట్టింది యాదిట్ట లిట్లనిరి. 681

ఉ. సార మెఱుంగ నేరక విశాచము నీచమనీష లోక సా
ధారణదృష్టి జూచెద వుదారతరం బగు నీప్రదేశ మీ
చేరుర సంచరింపను కనింపను శక్యమె నీవు నీవునుక
వారక వచ్చి తేనియు నవశ్యము నాశముఁ బొందె దీయెడక. 682

మ. ఓతి నీచక్కటి నివృద్ధత మమితశ్రీవిష్ణుభూతేశ్వర
ఓత మీ పూజ్యనదీప్రవాహము జగత్సేవ్యంబు భివ్యంబు సం
స్కృతిమాత్రాఘనివాణంబు మహితశ్రీరంగధామాంతికా
గత మారూఢసమస్తతీర్థమయ మగ్ర్యం బాపగాకోటికిక. 683

గీ. ఎట్టిపాపులైన నీజలంబులు మేను | సోకినంతయాత్ర శుద్ధు లగుదు
లేతదంబుపానపూత మై జగము నీ | వలన ముక్తిఁబొంది వెలయుదుండు. 684

క. కావున నెవ్వరి తెరువుర | బోవక వేగంబ వెడలి పా మ్మటుగా కీ
తావున నున్న వధింక | పోవిడువము నిన్నుఁ బాపపుంజను వగుటక. 685

మ. అని పలికి రపుద్రావహృహత్య తద్దేశంబున సద్యోనాశంబు నొందె నవిష్ణుభూతేశ్వ
రులు తమతమనిలయంబులను జనిరి తదనంతరంబ జగత్సృష్టికారణం బైనమహావృష్టి
గురిసి కజపు దీతీయెల్లవారు తమతమనిలవుల నుఖంబుండిరి. యాయుపాఖ్యానంబున
నిఖిలపాపహరణం బగు నిహవరసుఖదం బని చెప్పి యప్పిరాశయ్యండు నాగదంత
మునివరున కిట్లనియె. 686

క. ఈకథ వినియెడిమనుజు ల | నేకమహాపాతకంబు లేడలియ ముక్తి
శ్రీకాంతు లగుదు రట్టిది | నీ కొకకథ యోగివ్య నే నెఱిగింతుక. 687

మ. ఒకగంధర్వండు చిత్రసేనుఁ డనువాఁ డుద్దామదర్శివరయా
ధికుఁ డస్వప్నవరేణ్యమిత్రుఁ డుడువీధిం దోడిగంధర్వగా
యకులం దానును బాడుకొంచు నట రంగాభ్యర్థనముం జేరి కొం
జక యామీఁదటఁగా వెసం జనియె దచ్చాయాసముల్లంఘియై. 688

గీ. వానితోడ నేఁగువారు తిచ్చాయు న | తిక్రమింపరామి దెలిసి నిలిచి
రంతిత్కరక్షు లాదుర్తి దాంధురి | సాగిపోవనీక సంగ్రహమున. 689

క. కడకాలఁ బట్టి కడు నురు | వడి బిఱబిఱ ద్రిప్పి వైవ వననిధి కవలం
బడియె రఘునాథశరహతి | కుడిఁబడి మారీచరాక్షసుఁడు పడినగతికా. 640

వ. అప్పు డతినితోడఁ గూడివచ్చినగంధర్వు లావిధంబెల్లఁ దెల్లంబుగాఁ గనుంగొని
దెవరి మగిడి నిజాధిపతి యగుచిత్రసేనుఁడు తేజోహీనుఁడై పడినయెడకుం జని
యచట సచేతనుఁడై యున్నయతనిఁ బ్రబోధించిన. 641

గీ. తెలిసి నలుదిక్కులను జూచి ధృతిఁ గలంగి | యిక్కడెక్కడ న న్నెవ్వ రివిధంబు
చేసి రని పల్కునాచిత్రసేనుతోడ | వారుఁ జెప్పిరి తద్విపత్కారణంబు. 642

క. చెప్పిన విని బెగడుచు మదిఁ | గప్పినమోహమున మీఁదు గానకి పోదం
డిప్పగిది నుండ నే లని | యప్పాటుం డరుగఁజూచె ననుచరయుతుఁడై. 643

వ. ఇట్లు చని మొక్కలించిఁతొక్కలువిఱిగినపులుగులంబోలె నా సంబున కగయలేక
చీకాకుపడి యార్తుం డగుచు మర్త్యకైవడి పుడమిం బడి పారలి యాత్రో
కించుచు. 644

మ. అకటా యే సతిమూఢభావమున నీయత్యంతసంతాపహే
తుకకర్తం బొనరించివాడి నిక నీదోషం బశేషంబు నూ
రక యెబ్బఁగిఁ దొఱంగు దీనికి విచారం బెద్ది యన్యాయకా
రికి నేలోకమునందు నాపదలు వర్తిల్లుకా దుఁంతింబులై 645

వ. అని యొక్కఁతి చింతించి మఱియును.

మ. దివి మీముందట వచ్చున న్నిటు ఒప్పిస్తీర్వపంబునం దేవదా
నవమర్త్యాదులలోన నెవ్వఁకో ప్రాణత్రాణనిష్ఠుకులై
యవిచారంబున వైచి రాజకుల నింత్రాఖ్యర్యోమగ్ని ను
ద్దవిడికా వేలిచి తత్ఫలంబున హవిర్భాగంబు భాగించెదకా. 646

క. అది గాక వానిఁ జెప్పిన | నొదవెడు భద్రంబు మీకు నుద్దిశితమై
యది యటు పోనిం డిపు కు | న్నది యింక సెకఁగఁజయంబు నామదిలోనకా. 647

ఉ. అప్పుడు మీకు నాకును వియద్గమనంబు సమంబు యిట్టివో
నిప్పుడు నాకు సెక్కునికి నిత్యైఱుగై మఱి మీగతిక్రమం
బెప్పటియట్లు యున్ని యట నెట్లది గావున పక్షపాత మీ
చొప్పునఁ గానవచ్చెఁ గడఁజోద్యము కాదె తలంచి చూచినకా. 648

- క. అని తనపడుటకు మనమునఁ | గన లొదవఁగ నదరి పల్కుగంధగ్వవిభుఁ
గనుఁగొని గగనస్థితు లగు | ననుచరు లిట్లనిరి మఱియు నాతనితోడఁ. 649
- గీ. మాను మాను మిట్టిమాట లెవ్వరిదెసఁ | గీడు గలుగ దొకనికల్పింపంబు
లొకని నేల పొందు నూరక నిజకర్త | ఫలము తనకుఁ బొరయవలయుఁగాక. 650
- క. అన్యుతాశనమనుజపకు | ప్రముఖం బగుసకలజంతుపటలంబునకుఁ
దమలోనితాగతమ్యము | క్రమమున నిజకర్తఫలము గాదే తిలఁపఁ. 651
- వ. నీవు తామసంబున దివ్యధామచ్ఛాయాగుముల్లంఘనం బాచరించినపాపంబున నీయా
పదఁ దెచ్చుకొంటివి నెప్పుని మహాపాతకం బని యతిక్రమింప కునికొడేసి మాకు గగ
నగతిక్రమం బవక్రమంబై యున్న దిత్తఱి నీచిత్తంబు క్రోధాయత్తంబు గానీక దో
వనివృత్తి యగునుపాయంబుఁ జేయు మ్మైన నతిపక్షత్రుం డయ్యెడు గానినాడు
దుర్జనునకు సుగతియింబోలె నీ కాకాశగమనంబు సిద్ధింపదు భిన్నతనకారులగువా
రల నే మెఱుంగ నేర మీమేగును నంతరిక్షాదిభూతింబులు సాక్షి వాని నడిగి చూడు
మింక నీవుత్తాంతం బంతయు బలాంతకునకుఁ జెప్పంబోయెద మిపుడు నీవడిగినచక్క
టిక నద్రద్వీపసముద్రంబు లెడసి యంతరంబులై యున్న వింతమారంబు పాదప్రసా
రంబునఁ జను ననేకవర్షశతంబులైన నశక్యం బదియునుగాక యుదగ్రగ్రాహంబు
లగునంబుధులు దురవగాహంబులు లిట్లొట డిరికివృత్తి గల్గునంత నీవింద యుండు
మఖిలంబు భద్రం బయ్యెడు మని వాఁ లరిగి రనంతరంబు 652
- క. తలకొనినశోక భియమున | నలమరుగుచుఁ జిత్రసేనుఁ డతికరుణముగాఁ
బలునులు విలపించె నెగుల | దలఁగునుపాయములు గొన్ని తలపోసి ధృటిఁ. 653
- క. శంభుని వాక్రితరక్షా | రంభుని ఫణిరాజకటక రాజితఘనదో
స్తంభుని నపహృతదానన | దంభుని నిట్లని నులించె దత్పరమతియై. 654
- గద్యము జయ జయ జలజభివముఖనిఖిలసురినికరమకుటతటఘటితమణిరుచిరుచిరచరణయు
గళ, గళవిచగదవిరళగళకళకళకళ, బలవదఘనవహబాణపటలవిఘటనచటుదివన
కరకమలదన్యుతకరణమధురమధురసభరితశశికుసుమ, సుమహితకుచివిభవవిలయ
రహిత, హితవిభవిహరణకుతుకచరణఖచరమిధునశతసతతపరిచితవితతశిఖరమణి
కిరణకళితసకలకమబంత తిమిరభరకుభరజదగభరనిలయా, లయాసమయవివృత
వికటనిటలతటనయనపుటనటదనలకణ, కణకబలితసకలభువన, వనధివలయావల

యితధరణీభిరవహనసహన ఫణభరపరివృణదృఢవలయవిలసదురుభుజపరిఘపరిచి
 తకనకకుంభకపృథులధనురుచితమదనధనవిశిఖముఖ శిఖిమాతదిలిజనిగదితినిగమశతను
 తనిజనిరుపమనిరవధికగుణవిసర్గ, సురసిజవిపులతరణవనపకనసనకకృతవనిదహనగ
 గనమయతనుమహిత, హితజనధనసఫలితసురనగనగదుహితృవదనకమలసమదమధు
 కః, కరటిరిదశగదరవిసరబిసరజతభుజగవదసుగసరిదమృతకరదగవాసిక, శితక
 మలరుహతుహిననగనిధి శుభగుచిమదపసున, ఘనభుజులపయవరిపుపరివదతనుజ
 యావితతధనురతినిబిడనిహతిముచిత, దిలిజన్మభుజగజవనసనక శుకముఖయనిజన
 హృదయకమలదననదనమవననిరత, నిరతిశయశయకలితలలితహరిపుష్ప పృథుకరి
 నకుదపహసితిగిరిజశిఖవరివృషధగమన, మనసిజమదధవళదహజలదసయముఖ
 గభిరవచనమగధిగమమహితహిమ, హిమకగహితవహావిన్యయననయనతికరిలపనవి
 పులకటకవిగలితమదసలివిచలదతిసులనినదముదితమృసునటుదురుపదకటకఫణిఫణ
 మణిరుగరుణిత హరిదుదగదరవికచశిఖమల పరిమళపంఝితమగుసరిదతులసలిల
 కణాణకలితబలకచభరరుచినిచయ ఖచితగగనగతిరహితమహితనిపతితమఘురులిస
 చలితమతిదయనవశమశరణభువభవ పాహి మాం పాహి మాం

655

ప. అని సన్నుతిందినఁ బ్రసన్నుండై విపన్నగాశని ఈగుపన్నగాభరణం దత్తనైవై
 గృహతంగితం బగునపాంగంబు నిగిడించి నీతలం పెయ్యెన్ని చెప్ప మనిన నప్పుడు
 పతికి నందంద వందనం బాచరించి కృతాంజలియై యాచిత్రసేనుండు తనవృత్తాంతం
 బంతయు విన్నవించినఁ దత్సంతకారుల నిరూపించి విరూపాక్షుం డాక్షుణంబున నిజ
 కింకరగణంబుల రణంబున కాజూపించిన.

656

కా. బాహాకంపితహేలిదీప్తులు వియద్భాగంబు గప్పక సము
 త్సాహోదంచితసింహనాదముల దిక్పక్రంబు భేరిల్లగా
 సాహంకారభయంకరాకృతులతో సాయోధనోదగ్రస
 న్నాహం బద్భుతమాహింస పెడలెక్ మాహేశభూతావశుల్.

657

కా. చంద్రాహనకేకింఛరుమ లాశామండలంబెల్లఁ జి
 త్రించెక్ రోహణశృంగరాజములభాతిక్ రత్నకోటీయల్
 మించెక్ బాళికరాదిసాధనము లోలిం బూని దిగ్వింయనక్
 గ్రాంచారాతియు బల్వడిక్ పెడలె సంగ్రామక్రమాలోలతిక్.

658

వ. ఇట్లరిగి సకలదితలతాలవిత్రం బగుశ్రీరంగక్షేత్రంబుఁ బ్రవేశించి యందు నిర్గళాప
వ్యక్తరవారి యగుకావేరిం జేరి యాధూతజాతంబు నానాముఖంబులఁ దజ్జలంబు చలం
బునఁ గ్రోలందొడంగిన. 659

సీ. అంత నిగ్మంబు లైనమహీధరప్రతతిశృంగంబులు బహులపడియె
నీరఁ దేలెడితీర్థూరుహప్రసవంబు లంతరిక్షమునఁ దూఁగాడఁదొడఁగె
నవ్వంబు లైననిమ్మప్రదేశంబులు రయమేది నమ్రతరంబు లయ్యె
బాడవులై పాలుపారుపులినస్థలంబులు క్రందుగా నందంద కానవచ్చె
నదరు మాడ్కికి వెక్కసం బైనపఱపు । తెల్లముగఁ దోనఁ జావ్వనఁ దీసిపోయె
నల్పజలజంతులికరంబు లచట నచట । నదరె నైవాలపశ్చులు నాక్షణంబ. 660

గీ. అంతఁ దత్త్రిసంరత్నాస్థా మచట । పెలఁగఁగ్రీవస్థూర్ణతేకు లలఘుమతులు
మున్ను దరులకు మిగిలి యుప్పొంగి నాఱు । నమ్మహానది యల్పంబు వగుటఁ జూచి.

క. సరభసకలఁ దత్కా రణ । మరయుచు నటపోయి బాడబానలకిఖలా
వారి నదమృజలధిరవమునఁ । బఁగెడు సెకమ్రాంతి వినిరి పడమటివంక 662

చ. విని యిది యేమియో యనుచు విస్మితులై చని యన్ముహూతరం
గిణియుభయప్రతీరములఁ గ్రిక్కిరియఁబడి యానతాస్మ్యలై
ఘనరసపూరముల్ బహుముఖంబులఁ గ్రోలెడివారి నగ్రని
స్వనబధిరీకృతాశులఁ విశాచగణంబుల ఘోరమూర్తులై. 663

చ. కని కడునల్లి బిట్టదిరి కన్నుల దట్టపుకంపు పూర్వ ద
గ్జనములు గగ్జనంబులు విశంకటభంగిఁ జెలంగఁ దాకి క
న్మనిఁ బరిఘాసిచక్రశరఖడ్గదాముసలాదిఘోసా
ధనముల బిట్ట నొంపఁ గడు దల్లడ మంసుమఁ బాటి రందఱుకై. 664

క. వారలతోడన తెలి ప । మారుడుచు బఱచె నీక్రమంబున భయముం
గూరిన వచ్చెడితనపరి । వారము నీక్షించి వృషభవాహనుఁ డాత్మకై. 665

గీ. సంగ్రహించుచు వీరి నీబాడఁ బఱపి । నట్టిబలియుండు నెవ్వఁడో యనఁ దదంతి
కమున కేలెంచి వినతుఁడై క్రాంచభేది । చెన్నై దా రేగి విఱిగి వచ్చినతెఱంగు.

వ. అంత సంతయు ఓని యుమ్మకాంతుం డభిలఘూతజాతం బాకర్ణింప బలవంతులతోడి
విరోధంబు గా దని పల్కి యాగఁధర్మనిం జూచి నీవేంద్రునను బొందైనకందువ
కరుగు మని యంతర్ధానంబున నుండఁ దదసంతరింబ నిజమిత్రుం డగుచిత్రసేనుండు

- గరుడకేతనచ్చామాలంఘనం బాచరించి భేదగత్వంబు చెడి పుడమి బడి యడలుచు
నికి తదనుచరులవలనఁ దెలిసి యాశతమన్యండు భృతమన్యండు నయ్యె నయ్యెడ.
క. లోచననవాస్రహాహిత | రోమలు మెయి నిండ నామరుత్పాలఁడు లో
నేచినరోమావలీ | లానియములు వెలిఁ దలిర్చులాగున నుండెన్. 668
- చ. అంత.
గీ. దంతి మేషమహిష దానవమకరసా | రంగతురగకాక్వరముల నెక్కి
కులిశశక్తిదండఘోరినిపాశతో | మరగదాత్రిశూలధరులు నగుచు. 670
- ఉ. ఆహవశూరులై వెడలి రప్పడు తక్కును గల్గుదేవసం
దోహము లాత్మచిహ్నములతో వివిధాయుధపత్రితో నట
ద్యాహనకోటితో సుభటవర్గముతో వెన నిగ్గమించి గ
వ్యాహతిసింహ నాదముల నంబరభాగము పూఁటిల్లఁగాన్. 671
- క. ఆసివిజగము తమతమ | కైదలమెఱుంగు లెల్లకడలం బర్వన్
గాఁదనరెఁ దఱుమ మెఱుపుల | తో దివిఁ బన్ని నయుగాఁతతోయదము లనెన్. 672
- ఉ. ఆయెడ వాయువులో పరుసనై వెన వీచె నినుండు వేడియై
కాయఁ నొడంగె భీకరముగాఁ బెనుమంటలు నెల్లదిక్కులన్
వాయుగఱుండుఁ గప్పెఁ బటవారిదపస్త్రులు మిన్న ఘూర్జిత
మ్రోయుచు భోగను గురిసె ముంపఁగ శోణితధార లెల్లదెన్. 673
- క. చదలం గనలమనుదమునఁ | బొదలెడిసుగవరులు విష్ణుధూతేకులు దా
రిదియేటి దనుచు నచ్చెరు | వొదనఁగ వీక్షించునంత నుద్ధతవృత్తిన్. 674
- క. సురగణవిభవమపునఁ గడు | సురువడిఁ జండానిలంబు లొక్కట విసరన్
బురిఁగొని వైష్ణవవాయువు | లరువారఁగఁ జేర్చి వాని నన్నిటిఁ దోరెన్. 675
- క. ఆలో నాలోలఘన | జ్వాలాజాలములఁ గప్పి చనునాన్దజ్ఞన్
గాలుపుచు వైష్ణవానల | మాలోకనధయదనిష్ఠరాకృతి మెలఁగెన్. 676
- చ. అట్టియెడ సమరముత్సాహదోహలంబులై సురసందోహంబు లుదగ్రమండలగ్రగరి
ఘుపట్టసప్రాసపాశముఖ ప్రహరణబాణపాణులై మఱిముందఱం దఱిమి నిజప్రతాపాత
పాహతారిమముదం డగుమముదం డనుదత్తే త్రైత్రత్రక్షుండు కింక రెట్టింప హరికింక
రులం పంపిన నానిలింపనైన్యంబులమై గవిసి నిశితపవనిష్ఠురంబు లగుశరంబుల నురం
బులు గాఁడ నేసియు బ్రళయనలక రాశంబు లగుకరవాలంబులఁ గంతనాశంబులు

దేవప్రేమయుఁ గాలోర గాభీలంబు లగుకూలంబుల ఫాలంబుల సుంచయుఁ శుదంచిత
ప్రభాపీఠవియత్తలంబు లగునత్తలంబులఁ గత్తలంబులఁ జించియుఁ గరంబుభయంక
రంబు లగుముద్గరంబుల శరంబులు నొంచియుఁ బ్రచండంబు లగు గదా దండంబులఁ
బించండంబులఁ బగిల్చియుఁ గనకపుంఖమండితశిఖండశాలంబు లగుభిండివాలమ్ముల నా
డించియుఁ దఱము గాటమ్మునకు నొహటించి విముక్తరణపాండిత్యు లగునాదిత్యులు
విస్మృతహరిత్తు లగుమరుత్తులు విగళితగంధర్వు లగుగంధర్వులు విఘ్నాత్మ తాత్తు లగు
యాత్తులు వితతక్షత వేదనాస్పృశ్య లగుసాధ్యులును వికంపితాసువు లగువసువులునునై
రివిధంబున నిజబలంబులు దక్కి నలుదిక్కులకుం బఱచిన సుకపతి తా సెక్కు
రుండ చిక్కి మిక్కుటం బగుకోపాటోపంబున.

677

కా శుభద్రోషమునకొ దిశల్ పగుల నత్తుద్రద్యుజ్జ్వలికా
సంభూతస్ఫుటవిస్ఫుగద్విస్ఫుమరస్సాహతుఫలింగరజం
బంభోవాహపదంబు గప్పికొన జంభారాతి వైచెకొ రణా
రంభోజ్యంభిత మైనవైల్లవధటవ్రాతంబువై వజ్రముకొ.

678

క. ఆరీతి భూతభయదం । తై రియమున వచ్చువ్రజ మతులితబలదు
ర్వారుఁ డగుమముడిఁ డచ్చెరు । వారంగ డాకలఁ బట్టె ననుచరు లాగ్యకొ

679

ఉ అరితీ సర్వపర్వతచియాతతపక్షవిభేదనక్రియా
హేతుకమై తనయనిజహేతి వికారితమై యరాతికిం
జీతికి నగ్రహటఁ గని సిగ్గటి శక్రండు వాతై దైత్యజి
ద్ధూతలు వెంటవెంటఁ బడి లోలుచుఁ గేరిగొనంగ మానియై

680

చ. హరిహరయుఁ డాదిగాఁ గలసురావలి వాగతిఁ గల్పి విష్ణు కిం
కరులు జయోత్సవం బెసఁగఁ గ్రమ్మటి వచ్చిఁగ దన్నహోగ్రసం
గరఘనఘోష మిచ్చట సుఖిణితి నున్న మహాత్తు లాలకిం
పరు పరమాత్మచింతనముఁ బాడుక యన్యమెఱుంగుండుటకొ.

681

చ అంత నక్కడఁ బరాభకణాతమన్యం దైవమృశతమన్యదైవన్యం బాలోకించి
పితామహుం డతని డాహం జని

682

క. ఎవ్వరిచే నేనెవమున । నివిధి వాలిలై జెప్ప మేర్పడ ననినకొ
నెవ్వఁగ జిత్తం బెరుఁగ । నవ్వనరుహగర్భనోడ నతఁ డిట్లనియెకొ.

683

- క ఏ మని చెప్పెడు లోకపి । తామహ మత్సరము మానధనమును బాసెం
దామరసాత్మనిదూతల । చే ముల్లోకములు గేలిసేయుచు నన్వృత్. 684
- వ. అనినఁ జతుర్ముఖుండు శతమన్యున కిట్లనియె. 685
- చి. మెఱసినమృత్యుదేవతకు మత్స్యపు లైసముఖందదాసులక
తరలకమారుకొం టరయఁ దాఁ గొఱవిం దల్గ్రోఁకుకొంట యి
ట్లెఱిగియు వజ్ర మంది యిది యేటికి వైదితి వారిమీఁదనె
ట్లెఱుంగున నైన నాపదలు దెచ్చుఁగదా బలవద్విభావముల్. 686
- క. అనిమిష విను నీసులిశం । బనఁగా నిది యెంత మామకాస్త్రవరంబై
నను మాయనిపాతుపతమై । నను వ మ్మగు విష్ణుభూతనాథులచేతక. 687
- సీ. కాలచక్రమైన గరుడధ్వజనిచేతి । చెక్రమైన వారిఁ జేర కంత
దలఁగునట్టిమహిమ గలమహాత్ములతోడ । వైర మగుట నేమి గారణంబు 688
- క. అనిపఱితామహుపలుకలు । విని యనిమిష నాయకుండు వినమితముఖుండై
మును కన సిగ్గున దమ్ముం । గనుగొనుటయు నతనితలఁపు గనిగంధర్వుల్. 689
- వ. ఆచతుర్ముఖున కభిముఖులై కరపుటంబులు నిటలకటంబునఁ గదియించి యిట్లనియె. 690
- సీ. అవధరింపుము పంకజాసన సురరాజా చెలిమికాఁ డగుచిత్రసేతుఁ డనెడి
గంధర్వనాథుండు కాదంబరీపానమథుండై సోలుచు మధుఁఫణితిఁ
బాడుచు నాకాశపథమున నరుగుచో రుచిరమచ్చాయాస్వరూప మైన
శ్రీరంగధామంబుఁ జెచ్చెర లంఘించె బలసి యాతని వెంటఁ గొలిచివచ్చు
నేము దాని దాటరామి మున్నెఱుంగుట గడచిపోక నిలుకఁబడితి నుంత
కింక మీఱ విష్ణుకింకరు లాతని సెడిచి పాఱవైది రుద్రుఁ గూల 691
- క. అటు వ్రేసిన జలధులకడ । పట ముక్కును మోముఁ జరియఁబడిగగనమునం
బటుగతిఁ జనుసానుగ్ధము । మటమాచ ము నొంది దీనమానసుఁ డగుచుక. 692
- లయగ్రాహి
సింధురనికాటమదసింధుఘటజప్తు ముఁ సింధు కనకాంబురుహగంధవిచలత్తు
వృంధమువీత్లఁ సితబంధురజటాపటల బంధవిలసత్కుముదబంధుఁ బ్రమదాన
వృంధలలితాంగ ననుసంధితజగత్కుశలఁ గంధరః సీతరకంధరు నుదార
స్కంధవృషవాహనుఁ గబంధమథనప్రియు జలంధకహుఁ గొల్పె సతఁడంధకవిరోధిక

- క. ఆతనిదెసఁబ్రీతుండై । శీతాంశుధరుండు పనుపఁ జెచ్చెరఁ జని త
 చ్ఛాత్రములు విష్ణుదాసులు । చేతం బరిభూతి నొంది చేడ్వడి రంతక 694
- చ. హితుఁ డగు చిత్రసేనునటు నిట్టివిధంబున వచ్చినట్టి దు
 స్థినితి విని యల్క మై నమర పేనల నెల్లను గూర్చి యాశత
 క్రతుఁడు ముకుందకింకరనికాయమువై జని పోరి వారిచే
 హతబలులై నిలింపులు భయంబున కన్ననిఁ బాటిపోయినక. 695
- క. ధట్టించి నిలిచి వజ్రము । కట్టబకం బూని వైవఁ గైకొన కది చే
 పట్టుకొని కుముదఁడును నతఁ । డిట్టాలం బనుచుఁ జెప్పు నెవ నచ్చటికిక. 696
- వ. మున్ను చిత్రసేనునిచేతను బరిభూతం బగు రాజశేఖరుం డరుదెంచిన విరించి యత్యా
 దగంబున నచ్చహాదేవుతో నీవేమికార్యంబున కిచ్చటికి వచ్చి తనిన నచ్చతురాననుం
 గనుంగొని. 697
- క. ఓతిచిత్రసేనఁతనము । నతినికి నై తనబలంబు నని కనుపుటయుక
 ధృతిచెడివాఁలు హరిభట । తతిచే నొచ్చినవిధంబు తదయక చెప్పెక. 698
- క. చెప్పిన విని గంధర్వం । దొప్పని పునేసెఁ దెలివి నూనకనీవుక
 దప్పితివి బుద్ధిమరపతి । చెప్పెడి దేమున్న డిట్టిసెగ్గము నొందెక. 699
- చ. అని జలజాననుండు దివిజాధిపుఁ గన్గెని దైవ కృత్య మె
 వ్వనికి నతిక్రమించి చనవచ్చునె పుణ్యపరుల్ శుభంబులక
 ఘనదురితాత్తు లాపదలు నైగొనుచుండుదు రట్టికర్తముల్
 దనవళమే యొనర్పఁగ విధాత్మనియోగమె కాక సర్వముక. 700
- క. జీవులు శుభాశుభస్థితు । లేవిశ్వాత్మనుఁ డెఱుంగు నెల్లపుడు నా
 దేవునిశక్తికిహీనం । బై వెనఁ జరియించు నే తృణాగ్రంబైనక. 701
- ఉ. ఆపరమేశ్వరుం డరయ నాగమవేద్యుడు వేదగోపితం
 బై వెఱపొంది ధర్మ మఖిలాశ్రయ మాసరజిం జరించువా
 రాపదఁ జెంద కెందు గుఖ ముందుదు రుత్సభవర్తులై తదా
 త్తేప మొనర్చునీచులు నశించుదు రురవారకాగ్నులక. 702
- గీ. అది పరమాత్మసంకల్ప మైనయట్టి । ధగ్ధమాగ్ధులు దప్పి గంధర్వవిభుఁడు
 చక్రిదివ్యావయచ్చాయ నాక్రమించి । కనియెఁదత్పామున నిట్టికప్పదిశలు. 703

వ. అనినఁ బాక కాసుఁడు బలహాసనఁ గనుంగొని. 704

క. తోయజభవహరిభవన | చ్చాయాలంఘనము నేయ సమకొనుపాపం
బే యది తుది నదిపాయము | పాయం బే తెఱఁగు లేటపఱపుము నాకక. 705

సీ. నావుడు నడిఁడును దేవేంద్ర వినుము చెప్పెనఁ బరప్రత్యక్ష భేదములును
గ్వివిధమై దానువర్తించు భూతావలియుందు స్వచ్ఛాయప్రత్యక్ష మనఁగ
నమరు నాయుఁక్షయం బైనవారల కది దునుకబోయినరీతిఁ దోచునొండఁ
బొడగానఁగా రాక పోవు నీలావ నది వినుస్వచ్ఛాయ యద్వైత మనఁగ
భువిఁ బరచ్ఛాయ దాశ్చేయమునుగ నీయ | సంబు నన రెండువిధములు బరగుమఁడుఁ
బిన్న వాఁ డట్టియెడలను బెద్దవారి , నీడ దాటించుచుం జనఁ గూడవెపుడు. 706

క. గురుసముచితకలు నాసన | మగవాద్యప్రముఖశోభాగ్గము జడుఁడై
చరణమున నాక్రమించిన | నరుఁ డరుగు ననేక ఘోర నారకములకుక. 707

వ. సకలధృమ్బులందును సాస్త్రికంబు పరమధృమ్బు బిది యవలంబించి సరియించు
నిర్మలాత్ములు మనోవాక్కాయకగ్ధంబులఁ బూర్వు లగు నెల్లవారికి గురువు లట్టి
పుణ్యపురుషులయందు సదాసన్నిహితుడై యుండుఁ గావునఁ దచ్ఛాయఁ (దొక్క-
చనుదువ్వుతలిత్తులకు నిస్కృతి గలుగ నేరఁదని చెప్పి యప్పితామహాండు వెఁడియు
నిట్లనియె. 708

గీ. వృషభో గాత్ములగువారుఁ గుంటివారు | నృఘిహీనులు గల రెవ్వ రట్టివారు
గతభవంబున శ్రీహరిప్రతిమనీడ | లంఘనముచేసి చనినపాలులు శక్ర. 709

చ. నిగిడినవిష్ణుహందిరమునీడయు విష్ణునినీడయట్లు దా
టఁగఁదగ దిట్టిపాపము జడత్వము మై సెనరించుదుగ్జనుల్
తెగి యమబాధలం బడి తుడిక ధరవై జనియించి పంగులై
వగలఁ గృశించుచుండుదు రవారతఘోరరుజానిపీడలక. 710

గీ. తత్త్వసక్షిణ మొనరించుతలే నగుండు | కడఁగి తచ్ఛాయ మూఁడుభాగములు చేసి
యందుఁ బూర్వాంశమునఁ జను టన్న మిట్లు | గాక తక్కినయది దోషకారి యంద్రు

క. వనజోదరుఁడు భగములు | గొనకొని కీర్తింప శేలిఁగొనుచు నవజ్ఞం
జనుజనులు బధిరులై మహి | జనియింతు రనేకజన్మజన్మములందుక. 712

క. హరిబింబమైనఁ దత్త్వ | కరమైన ధ్వజంబునైనఁ గని మ్రొక్క కనా
దరబుద్ధి గడచి చనునా | పురుషులు జాత్యంఘు లగుమఁ బుట్టుదు రుర్విక. 713

- క. హరినగరి కప్రదక్షిణా । సరణిం జనుదుర్విజేకి సుచిత్రపూర్ణ
స్ఫుగణఁ బెడఁబాసి సంప । ద్విఃపీతుఁడై పిదప నరక విరతులఁ గూటన్. 714
- క. ద్వాఱమునఁ జనక విష్ణున । గారము మఱియొకడు వెంటఁగాఁ జొచ్చుదురా
చారమునఁ జేసి నరుల కు । దాఁబగు పూర్వవిధి దలఁగు సురేంద్రా. 715
- క. ఈగలి మెలఁగక దుగ్మదుఁ । డై గంధర్వుఁడు విపద్ధకాకులఁ డయ్యెన్
వేగపడి విష్ణుదాసుల । తోఁ గరికరి నొంది యశము దొలగితి వీవున్. 716
- చ. అని పలికి వారిజాసనుం డూరకున్న నాశతమయ్యుండు లజ్జావనతముఖుండై యిట్లనియె.
క. చతురానన నా కెంతయు । హితుఁ డాగంధర్వుఁ డెగ్గలెన్నక కరుణా
మతిఁ జెప్పము నాకొఱకై । యతినికిఁ గల్గెనిన్నుల్లి యగు తెఱఁ గింకన్. 718
- చ. అనినఁ బితామహుండు దివిజాధిపుఁ గన్గెని యిట్టిపాప మే
యనువునఁ దీఱ నేర్పును సమర్చనవందనసంస్తవాదులన్
దను భజియింప నావిక చతానురసేక్షణుఁ డాసమాశ్రితా
వననిరతుండు శ్రీహరి ధృవంబుగ మాన్పెడిఁ దాన యాతనిన్. 719
- క. అని చెప్పి యజ్ఞగర్భుఁడు । చరిమి న్నిజధామమునకు శంభుఁడుఁ బోయెన్
వినుతిమణిశృంగసంగత । ఘనపటలవిలాసమునకుఁ గైలాసముకున్. 720
- చ. హరిహరముఁ డంత నిష్ప్రసఖుఁడై పెరుపొందెను జిత్రసేనుఁ డం
బఁగలిపాటవం బెడలి పడ్డ ప్రదేశము కేగి వానికిన్
సరసిజనూతివాక్యములచందము పొందుపడుగఁ జెప్పి తా
నరిగ నిజాగమోక్షుక సుధాశనకోటికి వేల్పువీటికిన్. 721
- చ. ఆగంధర్వరాజును నిజస్వతిక్రమంబునకు నిర్వేదించి యువోట్టు వాసి కాశ్యపనామ
ధేయుండు నగుమునీశ్వరుం బొడఁగని యభివందనం బాచరించి వినయమితిమస్త
కుండై హస్తకంబులు మొగిచి యిట్లనియె. 722
- క. దురితానలకీలావలి । నెఱిఁ జెడి నా కేదికృత్య మెయ్యెది వాచ్యం
చిరవుగ నేమిట సౌఖ్యముఁ । బొందుదు నెఱిఁగింపవే తపోధనముఖ్యా. 723
- చ. అనిన నయ్యలినరుండు గంధర్వచరున కిట్లనియె. 724
- చ. పరమేశున్ బురుషోత్తమున్ బరుఁ గృపాపాథోధి నారాయణున్
హరిఁ జిత్తంబున నిల్పి నిత్యము ప్రణామాధ్యక్ష నాదిక్రియా

- పాతం గాఢము దీర్ఘ మట్లయిన బాపశ్రేణి బోదోలి త
త్పరమస్థానము బొందె దెంతయును గోప్యం బే నెఱిగించితిన్. 720
- క. నావును నన్నరమేవరు । నేవెరవున నెఱుంగబోలు నేచందము వా
దేవంకనుండు ననుటయు । నావాచందమివరేబుద్ధుడతినికి ననియెన్. 721
- క. ఆలిపిమలం బగుమానస । గతులను సుకృతప్రసక్తి గలకగ్మములన్
వితతప్రసన్న భావల । జతురుడైతై యెఱిగె దీవు సర్వాత్మ హున్. 722
- క. కలఁ డభిలనాయును డగు । జలకాయ సమస్తభూతచయములలోనన్
వెలుపటికకలావక్తల । గలకాలము పూర్ణుడై జగన్నివహములన్. 723
- క. అనుటయు నాగంధర్వుడు । మునివర్చుని ప్రియఁ డభిలభూతావలియం
దను బాయకుండు నేనియు । గనరామి యదేమి యనినఁ గాశ్యపుఁ డనియెన్. 724
- సీ. గంధర్వాసాధ జగత్ప్రపంచంబునఁ గలకస్తుతి తన్నుఁ గదిసియున్న
నైన పురోగతిం దైన భాగమకారఁగవచ్చు నె లోన వెనుక దెనయు
నని గాన నీమండి నభిలభూతాత్మడై తనరునవ్విభుఁ గానఁ దాముగాదు
బాహ్యంతరంబు లప్రతిహతంబై ప్రవర్తించు పరిజ్ఞానదృష్టి గాని
యట్టి సుజ్ఞానమునకు మా టగుదు దేహి । గర్హిబంధంబు నిగ్రహుఁ దద్భవనిరోధ
మురిది బోజేనీ నిజహృత్ప్రయోజమధ్యగతునిఁబరమాత్మఁ గనువాడె క నెడివాఁడు.
- చ. అరుగుము నీవు దుస్తరమహాఘనివారిణి యైనచంద్రపు
ష్కరిణికి నందు భక్తి నవగాహ మొనర్చుము దాన నీ కగన్
బరమశుచిత్వ మంత భవబంధవిమోచనుఁ బద్మలోచనున్
హరిఁ బరమాత్మఁ గాంచెద వ్రదంచితధామని రంగధామనిన్. 726
- క. ఆదేవుని నాక్రితర । ఙ్గాదక్షునిఁ గొలిచి తత్ప్రసాదంబున నీ
భేదంబుఁ బాసి చనియెడు । మోదంబున నిజనివాసమున కుగవీధిన్. 727
- క. అని యెఱిగించిన విషయం । దెనయఁగ గంధర్వుఁ డెప్పునిండ్రన కభివం
దిన మూచరించి వీడ్కొని । చని గంధర్వుండు విరక్తిసంపన్నుడై 728
- మ. పరమోత్కంఠ నకుంఠిత్వీతిపురోభాగంబునం గాంచె బు
ష్కరిణీతీర్థము సాత్వితత్పరభజద్గంధర్వగీర్వాణి
న్నరసంపాదితకామితార్థము ననూనస్సారవీరేజీ
సరనిర్మలకగందకుంఠిలపయోజాతోర్మికాసారమున్. 729

వ. కని విస్తయంబు నొంది నిజస్వరూమాత్రగలితకలికలుషకజ్వలంబు లగుతజ్వలంబుల మజ్జనంబు
 బాదించి విశుద్ధశరీరుండై కవేరకన్యకాతీరసహకాగకోరక మోదమేదురమలయమారు
 తావతారరజతగరుడకేతనాభిరామం బగుశ్రీరంగధామంబుఁ జేరి యచ్చట నభింగ
 సంగతప్రసంగంబున నారమామనూహరుచిత్తంబు ప్రసన్నతాయత్తంబు సేయం
 బూని మొదల నాదసముద్భవంబులై ముద్రమధ్యమతాళధేదంబులఁ దమవలన వేక
వింశద్విధంబులైన శ్రుతులను నాధారంబులై మయూరాదిరుతంబులచేత సంకేతిం
చుగనుడ్డాది స్పష్టస్వరంబులపరస్పరమేళనంబున నభిరామం బగుగ్రామత్రయంబు
నవలంబించి మతింగతుంబురు నారదకోహలోదితంబు లగుమతంబుల ననేకప్రకారం
నైనమార్చనల నింపు గడలొత్తుచురు శ్రరాశీతితానంబుల ననూనంబులై సంపూర్ణ
సాదబసమేతంబు లగుపంచదశజాత్యవయవంబులఁ బరిశీలించి స్థాయిసంఘాతిప్రముఖు
లగునతుర్గదంబులు నాశ్రయంబుగా నెన్నఁబడినప్రసన్నాదిప్రభృతికాలంకారం
బులు పదుమూఁడును బరిస్ఫురింపఁ గంపితస్ఫురిలాహతాంధోళితంబులు లోను గాఁ
గలస ప్తగమకంబులు మెఱయ నప్టదశజాతిప్రభూతంబులై శుద్ధ భిన్న గౌళ దేసరి
సాదారితోపరాగ సంజ్ఞలఁ బ్రసిద్ధంబు లైనశుద్ధరాగంబులును ముప్పదియాలును
రాగాంగంబు లిరువదియను భాషాంగంబులు నలువదియేడును నుపాంగంబులు ముప్ప
దియొక్కటి త్రయాంగంబులు మూఁడును గాఁ బదిదెఱంగుల నూటముప్పదియే డగు
రాగంబులు వేళివిభాగంబులతో నాలాపంబు నేసి సమతాళపరక్రమబంధురంబు
లగునాసింధురవరదు బిరుదాంకితంబు లైనప్రబంధంబులు పాడఁదొడంగె నపుడు
కగామృతాయమానం బగుకంధర్వరాగంబు నాకర్ణించి.

780

సీ. సెలవులం బులు రాలఁ జెవు లొగ్గి మృగములు తరలక మేపులు దలఁగి నిలిచె
 గగనవీధులఁ బూలుఖగము లుపాంతభూజములనై వారి నిశ్చలత సెందె
 మంజూలపాసాదమణికుటీమంబులు గరిఁగి నీరె జాలుగట్టిపాఁతె
 దరులతాపహ్నులు మగలఁ బ్రాయము వచ్చి చిగురు గెఱ్ఱెసులఁ జెలుపుమిగులె
 ననటిజనులెల్ల నితరకాగ్యములు దక్కి । సంతతానందపరవశస్వాంతు లగుచుఁ
 జిత్రరావులకై వడిఁ జేన్ప యడిఁగి । యున్న వా రున్నచోట నె యుండి కపుడు. 781

మ. కరుణాంబోనిధి రంగనాయకులు దగ్గంధర్వరాగంధర్వరై
 ఖరి చిత్తంబున కొతుకంబు నెఱయం గా నుప్రసన్నాత్తుండై
 సగనోదారకటాక్షవీక్షణసుధాసాగ్రప్రసారంబునక
 బరితాపం బడఁగించి వారి కోసఁగెక భవోద్ధిలైత్వోగ్యముగ.

782

మ. అతిమోదంబున నప్పుడు జ్వలించునానాభుడై యుజ్వల
ద్యతుల న్నించి తనుప్రభల్ దెసల నెందుం బవ్వ గంధవ్యుల
ప్రతిమప్రాధి న నేకభింగుల నులింపజ్ జిత్రసేనుండు ధీ
రతమై నేగె నిజాలయంబున కపూర్వశ్రీసముల్లాసియై. 783

వ. తిదనంతరంబు. 784

క. వితతశ్రీమహిమలఁ దన | ప్రతి యగునఖం జూచి దేవపతి యతివి
స్త్రితుల డయ్య నతనిసంగతి | నతఁడును సుఖముండెఁ ద్రివిసముం దురుక్తిక. 785

క. ఈకథ వినునరుఁ డెఘముల | సోఁకక యధికారినిరతి సుగ్రీవక శుభముల్
గైకొనుచు నుండు నిచ్చట | శ్రీకరగంధర్వపథముఁ జెందుదు రచటక. 786

వ. అని సారాశయ్యండు నాగదంతమునివయ్యనకు నెఱింగించిన తెఱంగు. 787

కా. ధాటీసంధిమబ్బంధిమాణిజ మోగధవ్రాహబాహాధను
వ్రాటంకారవిశంకటధ్వనివిశేషధ్వనస్త్రిస్తంద్రక
వ్జాతోద్గీర్ణబల్లవాంభటి తురింగారోహణోదారీ
లాటోపార్కతమాజ చాగవిభురాయమాత్యమాదామశీ. 788

క. నిరుపమశుభగుణవిభనుత | వరభుజబలమహితహితవిచ్ఛననిత
చరణరణవివ్రాహుత | విరుదవకోన్నతనతారబృందాధయదా. 789

మాలిని సుకవిశుకరిసాలా నూన్పతాలోలశీలా
వికచకమలనేత్రా విద్వదంభోజమిత్రా
ప్రకటితనిజకౌర్యా ఛక్రైతేంద్రభౌర్యా
సకలసుగుణధామా చాగయామాత్యరామా 740

గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భీమరాంబావరప్రసాదలబ్ధసాంస్వతవిలాసగౌరవామాత్యప్రత్తిసుధీ
విధేయభైరవనామధేయప్రణీతం శైవగ్రంథమహత్వైర్బయపురాణకథామంతుఁ
దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

స తు గా శ్వాసము.

క. శ్రీరంగ గాజసేవా । పాగంగతి కష్టఖచరపతిబిఘనము

దారిసుర ధ్యేయపితరణ । చారుగుణాకిరసుధామ చాగయ గామా.

741

న. అవధరంపు ముఖిలక ధాకి ధనచాతురిజనితగోమహ్నంబుం డగురోమహ్నంబుంబు
దివ్యబోధను లగుశౌకాదితపోధనులనుఁ జెప్పనఁ తఱుంగునఁ బుష్కరచీత్ర సామ్యం
బాకర్ణించి సుధీవిధేయుం డగుసాత్వ్యతేయునకు నధికతపోధనవంతుం డగునాగదం
తుం డిట్లనియె.

742

సీ. ఆలచిత్ర మగునీయుపాఖ్యాన మనఘాత్మ వింటి నీవలఁ భూవిదితి మైన
చంద్రపుష్కరిణీప్రశస్తియు నంచితక్షేత్రానుభావంబు చిత్తగతియు
లయ్యును వేదవేదాంగపుగా నేలిపోసాదిసకలవిద్యాప్రపంచ
కల్పనంబున నీవ కర్త వీరూపున నవతార మైననారాయణుఁడవు
గాన నిగూఢనిర్మలగుతుల నీవ । యఱుంగు దెలిఁగఁడివారికి నెల్లమేటి
వాఁతియ్యి కృపాపతి నచట మఱి యు । సుమహతము లైనపుణ్యతీర్థములఁజెఱుగు.

క. అనుటయుఁ గృష్ణదైవపా । యనుఁ డాసంయమిర రేఖ్య నాదరమునఁ గ
గ్గరిఁ చెప్పె మఱియు నయ్యడ । జనవిమతాంగియై నెన్నఁజేయున్.

744

న. అన విని శౌనకాదియును లందఱు డెందములందు నమ్మితిం
దెవరుఁగ నూతపుత్రునకు నిట్లని గట్టి విచిత్రసత్కథన్
విను మిట మున్ను మా వినవేకుక యయ్యను శక్తిపాశ్చ్రీఁ డా
తిని కఠిఁగించినట్టిసముదంచితీర్థము లాఱుఁ జెప్పమా.

745

వ. అనినమునీంద్రబృందంబునకు సూతనందనుం డిట్లనియె

746

క. ఇప్పుడు నను మీఁడిగిన । చొప్పున మున్నుభిరతాపములు బూడి ప్రియం
బాపూరిఁ తన్ను నడిగిన । నాపుణ్యాత్ములకు బాపరాయణుఁ డెఱుమిన్.

747

క. వినిపించె నట్లీ తగ న । మృగిపరునకుఁ జెప్పఁదొడఁగ మున్న సమితిపో
ధనుఁ దనధరిద్యాఁజాడు । తనఁమృదులు గొలువఁ తీర్గితత్పరిమితియై.

748

- సీ. అపసియుఁ జని కించి దొంగచేఁ గేదాని మాడె గంగాద్వాగ్ ముగ్ధిమించె
సింహాచలంబు సీత్యించెఁ గురుక్షేత్ర మరగెఁ బుష్కరముల ననునించ
కాకెకాపుర నవగాహంబు నేసెఁ బ్రయాగంబునందు గయావటంబు
గరిసె గోదావరి గాంచెఁ గృష్ణానది । భజియించె శ్రీరంగభక్తఁ గొలిచె.
సన్నుతించె నహలోబలస్వామిఁ బ్రణతి । నే నె శ్రీచేంకటాచలవాసి నెఱమి
నర్ప గావించె హస్తీశైలాధిపతిని । దీర్చె బూజ జగన్నాథదేవునకును. 749
- క. ఈవిధిఁ గని మఱియును ఛర । జీవలయమునందు మహిమ నెగడినబహుతీ
గ్ధావలి ననుక్రమంబున । నేపించుదు వచ్చి వచ్చి చిత్తం బలరక్ష. 750
- క. ఆత్మదం గనుఁగొనియఁ గ్రీడా । గతవిత్తోదన్యవన్యకరమనధాం
ప్లుత మైనసరిసిచెంతిను । నతిముద్దు మందంగజేయునారొంబుక. 751
- వ. కని డాయంజని. 752
- సీ. కన్యామృతంబు గాఁ గలులాక్షునవతాగకథలు కన్గించుశుకప్రబంబు
సామంబు లంచితస్వగముగా మునిమమారులఁ జడవించు కోకిలకూఁబు
హరిఁ బాడుకిన్నరమలకు నాలాపవిధము లానించెడిమధుకరములు
నమఁవిలాసినిసముదయంబుకు లాస్యగతు లోడఁ గఱపుకేనావళిమాలు
శ్రీమతాహరుకుభద్రవ్యనామవిత్తలి । విశదముగఁ బల్కఱును బల్క విహగచయము
చాతపున్నాగవనశ్శిఖరముఖ్యు । తరుక దంబంబు గల్గుత త్తటములందు. 753
- క. ఘోషుల ననుమానలేతో । ధనుల సమీక్షించె దప్తతనుభూమిసుధా
శనుల నిరంతరహరి గిం । తనుల ననాతనుల మునులఁ దద్దయుఁ బ్రితిక. 754
- క. సందర్శించుదుఁ బని కని । యిందదనంతామ సుజనహృద్వనహరిణి
నిందానిగణముహీనుహ । చందనమందాంధకరణి శశిపుష్కరణిక. 755
- ఉ. అందనగాహనాజిహ్వ ల్గ్ల నొనర్చి భజించె దేవతా
బృందలసత్కిరీటవలభీబలభిన్నజిహ్వలికాంకితా
మందనభేండుబింబుచిమత్పదపీఠం గృపానిరూఢు నా
నందనమగ్రనజ్జనమనఃప్రియదాయకు లంగ నాయకుక. 756
- క. ఆదేవునకుమైభవ । మాదివ్యతేనావిలాస మాసౌభాగ్యం
బాదరహాసవిలోకన । మాదరమునఁ జూచి విస్మయాన్వితం డగుదుక. 757
- సీ. కొంతిడ వుండి వెడలి తదంతికమునఁ । దనగురుం డైనవాల్మీకిమునివరేణ్యఁ
డన్న వాఁడని చని ముద మొదవ నచటి । తాపసులచే దదాశ్రమస్థలము దెలిసి.

- వ. ఆభరన్వాజమునివరుండువోటి కరిగి హరిధ్యానానందలీలాసమునీలి యగు
వాల్మీకి నచూకించి కృతాభివందనం దైత తాదరింబు వడసి యస్తుహాత్తున కిట్లనియె.
- చ. వెలసినపుణ్యతీర్థములు నేష్కిం జరించుచు వచ్చి యాశుభ
స్థలి నసమప్రభావవిదితం బగుపుష్కరిణిం గృహాసుధా
జలనిధి యైనరంగవిభుఁ బారుమలికై భజియించు నిందు మీ
రలవడ సున్ని నిక్కముగ నారిసి కంటి భవత్పవాజ్జముల్. 760
- క. వినఁబడియెఁ బెప్పుచిత్రము | లనఘా కనుగొంటిఁ గొన్ని యాశ్చర్యము లీ
గుండవృద్ధశవరమున | కెన యగుతీర్థములఁ జూడ నే నెయ్యడలకె. 761
- ప. ఆనిక విలసత్తపోవిభవుం డగువల్మీకభవుం డుదార తేజాం డగుభరద్వాజాన కిట్లనియె.
- ఉ. భూసుతసత్య ధర్మగుణభూషణుఁ డైనవిభీషణుండు నా
నీనదిక్రేవ నెన్నఁ డిడె నీహరిధామము నాటనుండియొక
యే నిట నున్నవాడ మఱి యేమియు నొల్లక నిత్యకృత్యమై
పూని ముకుందవందనము పుష్కరిణీభజనంబు నేయుమకె. 762
- ఉ. ఆయతరంగమందిరశయాను భుజంగమతల్పు యోగని
ద్రాయతు నిందిరారమణు డైత్యవిభేది బుర్రాపూరుషుకై
బాయక నిల్పుటకై విమలభావము నొందిన నామనంబులొ
నీనుడఁ గల్గచిత్రము లనేకము లచ్చుగఁ దోచునిచ్చుటకె. 764
- క. అనిభరద్వాజాఁడు గురుఁ | గనుఁగొని మున్నెచట నున్న కాలంబున నీ
కనినపక్షేములన్నియు | వినిపంపుము నామ భవనవిరుతచరిత్రా. 765
- సీ. నావును నమ్మగినాఁడు నిజకన్యఁ గనుఁగొని పలికె లోకప్రసిద్ధి
నెగడునీపుష్కరిణీసమీపంబున సునిధ్దుమురియోగినరుల భక్తి
ననిశంబు నేవింపఁ దనరుత్తీర్థము లాజు కడిమి తత్సలిలావగహ మెలమి
గావించితేనియు గోవిప్రహంతలు గురుదారగమ సూత్సుకులు సుఖ
చోరంగుల కల్లుగ్రావెడివారు మఱియు | బహువిధము లయినదస్త్రపాతకములు
చేసినట్టికుశీలరు చిరవిశుద్ధి | జెంది శుద్ధాత్మలై ప్రకాశింతు రెలమి 766
- ప. ఇట్టిమహాత్మ్యంబు గలిగినరంగధామమునకుఁ జెంగట ద్విత్రిగవ్యూతిమాత్రప్రదేశస్థితం
బగు నశ్వత్థవకుళామ్రజంబూకబిల్వతీర్థంబులు దలివిచ్చితింబు లగుపురావృత్తింబులు
గలవని నీ కఠింగించెద దిత్తావధాయండువై యాకర్షింపుము. 767

- మ సతతానేకమునీంద్రనేవితము సశ్వశ్శాఖ్యతీగ్గుంబునం
దతిపుణ్యాధికసద్వివేకఖని సత్యజ్ఞానసంపన్నని
గ్రతకామాదివికామమాధవి యనంగా నొక్కతస్వంగి స
స్మృతి సేసెం దప మంబుమధ్యమున సమ్యగ్విర్జితాహరియై. 768
- క. ఈసెటి బహుకాలము చినఁ | గా నొక నాఁ డెంబరమునఁ గావుడుకావుం
డే నొచ్చితఁ జచ్చిత నను | దీనాలాపంబు లుప్పతిలఁ గడుఁ నటచై 769
- గీ. అమృహక్రిందినము ఓని యాత్మఁ గరుణ | దనుక వెఱవరు వెఱవరు మనుచు వదన
వనరుహం బెత్తి యత్తన్వి గనియె మింట | కాలభటపీఠితాంక నంగన నొకర్తు. 770
- క. ఆలలనయఁ దద్వచనము | లాలించె దయాళు వైనయప్పాన్యవలిక
బోలఁగఁ గనుఁగొని వెండియు | చాలానన క్రిందుఁ గాఁగ నాక్రోశించెక 771
- క. ఈనిధమున భయపఁవశ | యై వడిఁగచుఁ గరుణ పుట్టి యాక్రిందనముక
గావించు దానితో స | దాభవం బొనంగ నాతపస్విని వలికెక. 772
- క ఓకామిని నీ వెవ్వతె | వేకతమున వీరిచేత నీచందమునక
భీకరబాధలఁ బొల్పడి | వైకొనివేదనల బెండువడఁ గా నలసెక. 773
- మ. అకటా చిత్తములం దొకింతయును సౌమ్యత్వంబుఁ బాటింప వే
టికి నీయింతినిఁ బట్టి నిర్దయతఁ బీడింపంగ మున్నెట్టివా
రికినైనం బ్రభవించునే మగువలార్తిం జెంది కూయంగ వా
రిక కాటించువిచార మిట్లగము నిద్రాక్షిణ్య మయ్యెంగజే. 774
- క. ఈవేతఁ గృపామతివై | ప్రావుముజగదీశ సకలభూతాఘహరా
గోఁంద సుఖావహ స | గ్వానసమ ముకుంద నమ్ర నయ్యెద నీకుక. 775
- వ. అని పలికి ధర్మవత్సల యగునమ్మాధని నెప్పునంబున నుత్తులించుచు నూరకున్న నాగమ
వర్తికింకరులు భగ్నాహితంబును గంభీరభావబంధురంబును నగుతద్వాక్యంబు లాక
ర్ణించి యత్తప్పనిని నిఖిలధర్మవిదపిగా నెఱింగి ముదితహృదయులై సాదగంబున
నాబ్రహ్మవాదిని కిట్లనిరి. 776
- గీ. ఓతపస్విని సుకృతసంయుతచరిత్ర | వినుము కడునార్త యగుదీనిఁ గనికరంబు
దొఱుగి యేమిన్విధమున సత్యుగ్రుభంగి | గారినంబులఁబెట్టెడికారణంబు. 777
- సీ. స్థావరబంగమాత్మక మైనభువనంబు లన్నయుఁ బరమాత్మ డాత్మ వశము
గావించి మఱినర్వకార్యంబులందఁ దదాభివస్థుఁడై వానిఁ బ్రత్యహంబు

- చేష్టింపఁ జేయునశేషశుభాశుభాచరణంబులకు దాన సాక్షియగుచుఁ
గర్వానురూపముల్ గా సుఖదుఃఖముల్ పరువడి ననుభవింపంగఁ బంపు. 778
- తే. నట్టిసర్వేశ్వరునియాజ్ఞ సఖిలభూత । తతుల శాసింపఁబ్రభుఁ ప్రేనదండధరు
శాసనంబున లోకసంచయమునందుఁ । దిరుగుచుందుము నేను తత్త్రింకరులము. 779
- క. పలువఱు నిది యొనరింపని । కలువంబులు లేవు పాపకరులకు బైఁ బైఁ
దల మగు నాధలు పుణ్యా । స్థుల కతిసౌఖ్యము నెనర్చుదుము మే మెపుడున్. 780
- ప. అని శమనదూతలు చెప్పిన నప్పగ్యవతి వాగల కిట్లనియె. 781
- ఉ. తప్పగు మీరు పత్నిసంధం బఖిలంబును భూతకోటి కి
చొప్పు సనాతనంబు డిహోదితమై క్రియ యెట్టివారికిన్
ద్రిష్టచశంబె యైనను మదీయసమీపముఁ జేరఁ గాన నే
నిప్పుడు దీనికైన నెగు లేగలినైనను మాన్వఁగాఁ దగ్గన్. 782
- క. కావున నీసతి సుగతికి । నేవిధమునఁ బోవు నెన్నియో నొనరింపున్
నావుడు మితభాషిణి యగు । నాఁమలచరిత్రతోడ నని రాదూతల్. 783
- గీ. సకలకర్మ యుయినశాస్త్రీశాసన మెవ్వఁ । డ్రతకరింపఁ జూచు నట్టిజడుండు
తన్మహోగ్రచక్రధారానలబ్ధుల । లందు మిడుతఁబోలె ప్రమదిపోవు. 784
- చ. అనవుడు వారితోడ ననఘాత్తుక మాధవి యిట్లనుం బ్రియం
బనువచనంబ నిక్క మగు నట్టిద నిగ్గలపుణ్య మింమకై
నను నొనరింపదే నిపుడు నాసుకృతం బొకయింత యిచ్చెదన్
జనకక దీనిబ్రోలిడిచి చిత్తములోఁ గల యార్తి బాపుడీ. 785
- దు. పొడమినయార్తిమై శరణుఁ బొందినవారికృపాగుణంబుచో
పుడ నభయంబు లిచ్చి వెలయం దనప్రాణము లిచ్చియైన నె
వ్వఁడు సవరించు నప్పురుషవర్యుండు పుణ్యుండు తదిధంబు చొ
ప్పుడక యుపేక్ష నేయు జడభావులు పొందుదు రుగ్రదుఃఖముల్. 786
- క. ధారుణిఁ ద్రిభువనపూజిత । మీరమృతేత్రరాజ మిచ్చోటఁ బ్రియం
బార వసియించుప్రాణులు । తోగివుదురితముల బాముదురు నిమిషమునన్. 787
- క. అనిశశవిత్రమహిమల । భువిఁ బ్రస్తుతి కెక్కుఁ దీగ్ధముల నన్నిటికిన్
తవశింపఁగ నధికంబై । ప్రవిమలతీగ్ధంబు పునుపావనలీలన్. 788

గీ. అట్టియాపావనక్షేత్రమందు నిలుచితి | నావసించిసయట్టిపుణ్యంబులోన
నీలతాంగికి నిచ్చితి నేకదినస | సంభితం బైనసుకృతప్రపంచఫలము. 788

ప. అని పలుకు నంత నంతకము న్నంతకంకరులచేత నాభీలంబు లగుకాలపాళంబులఁ
గట్టువడిఁ మెఱవెట్టు చున్నయన్నాతిబంధనిగ్బంధనం బెడలి జలధరనిరోధం బెడలి
భాసిల్లు సుధాకరుకళములుంబోలెఁ జాల మెప్పారె నప్పు డతిదగ్గమం
బగుతన్నాంబు మంచారమంజరీమగిందలిందుతుండిలంబు లగుమంచానిలంబు పెల్లునఁ
జల్లనై తనువుకుఁ దనుపాసంగ మెదలం గదిసి యడలింమచు భయంకరాకారు
లైనకంకరులు సంహోషకారులై వారందఱు ప్రసన్నపూదయులై సోహద్వంబుఁ
బాటించి సమంచితమధురభాషణంబుల సంహోషం బొనరించుచు ననుసరించి రి నేక
విధప్రయోగంబులు దివ్యభోగంబులై యనురాగంబు సంపాదించు బటుప్రహారలక్ష్మిత
క్షీతప్రాసుంబు నగుతత్కాయంబు విగతిప్రణాళికాయంబై యగ్ర్యాలామ్యారసభావ
రాజ్యంబై తేజతం బగుశంబురారాతిచేతికిరవాలంబులీల బొలుపు దీపించె నివ్వ
ధంబున నసమానపుణ్యోదయభాసమానయగుమాలిని తన్నెడ నెడఁ బొడఁగని సిద్ధముని
నిచయంబు లుచితవచనంబుల సంభాషింప నమితవైభవంబున వైవస్వతసభాధవనం
బున కరిగి యందు. 789

క. కనుఁగొనియె నప్పురంధ్రీ | జనమణి కృతజంతువివిధచక్షుసంయమునక
వినుతాచారప్రమనుక | ఘనకల్పవదనును మహిషగమనుక శమనుక. 790

క. ఆసమవర్తియు నత్తిటి | నానుదతికిఁ దలఁడెఁబోలె ననుమోదకరుం
డై సముపచారిపూర్వము | గా సమృతిఁ బలికె మధుగగంభీరోక్తిక. 791

సీ. నెలఁత యీధవమున నీచేసినట్టి ధర్మంబు లే దొక లేశమాత్రమైన
విను మిట్లక్రిందటఁ జనినపల్లెండవజన్మంబునందు నీసదవమునకు
హరిధర్మం డగుసిద్ధవరుఁ డొకఁ డెఱచి యుండె సౌఖ్యంబున నొక్క రాత్రి
తత్పన్నిధానశాత్రప్రభావమున నీ కలుగల్గె సాధుసమాగమంబు
తన్ని దా మోచితసుకృతత్వమున రంగ | సీమ నశ్వత్థితీర్థవాసయునఁబ్రహ్మ
వాదియును నైనమాధవి సాదరిమున | నొసంగె మెకరిన మచటఁ దా నున్న ఫలము.

క. చెందినఁ దక్షుణ్యము వసి | గం దరుణీ యుండు మింకఁ గల్పక్షయమా
నందాక బ్రహ్మగోకము | నం దవ్యయదివ్యసుఖసమన్విత కగుమక. 792

- చ. అని శమసురడు వీడ్కొలుప నారమణిమణి సమృదంబు నె
 మ్మనమున నిండ నుద్యదహేమధ్యతిమండలగ్వడించినా
 తనమణిమాలికావిలసితం బగుదివ్యవిమాన మెక్కి వెం
 పెనయగ బ్రహ్మలోకమున కేగ సురలో వెఱగండి చూడఁగన్ 794
- క. మాధవియు నిచట ననితర । సాధారణ మైసతపము సలపుదుఁ గరుణాం
 భోధిఁగమలాధిపతి నా । రాధించి తడియచిరపదస్థితి నొందెన్. 795
- చ. ఇట్లఖిలభువనవిశ్రుతం దైవయశ్వత్థితీర్థంబునఁ గృతస్నానండవై దేవర్షి పితృతగ్వణంబు
 లానమ్ము మీయితిహాసంబు వినువారికి మరితనిరాసంబును బుణ్యలోకశాశ్వతనివాసం
 బును సిద్ధించు నని పలికి చాల్చీకమునీంద్రుండు వెండియు నేమి వినవలయు నని
 యడిగిన నమ్మహాత్మునను భరద్వాజాం డిట్లనియె. 796
- చ. ఘనదురితిక్షయకరమై । చనునీయశ్వత్థితీర్థసామగ్ధ్యం బిం
 కను విన వేమక యయ్యెడి । మునివర నా కెఱుఁగఁజెప్పము కృపామితివై 797
- చ. అనిన నత్తపద్వివరణ్యం డతని కిట్లనియె 798
- గీ. వినుము వెండియొ నొక పురావృత్తి మనఘ । ముందుఁ గల్యణండు నా నొప్పమునివరుండు
 భక్తి నిండాఁ శ్రీరంగ పతి భజించు । కాతుకింబుఁ దలిగ్ని నక్కడికి నడచి 798
- కా. ఆలోలామలచారుకోమలతరంగాహస్యహనోల్లస
 క్కూలానూః హపుంజమంజుసుమనోగుచ్ఛావళీసుప్తమ
 త్తాలివ్రాతఁ గ వేరజాతఁ గని యం దర్థిక్ గృతస్నానండై
 యాలోకించె ననంతరంబ మునిభావాసాంగమున్ రంగమున్. 799
- చ. కని తదభ్యంతరంబు ప్రవేశించి యందు.
- క. శరదమలకమలలోచను । దగదలితసరోజధాము ధామశ్యామక్
 దరహాసపిక సితానమఁ । గరుణానిధి శేషకాయఁ గామితదాయున్ 800
- క. సందర్శించి ప్రణామము । లందంద యొనర్చి తయఁ గృతార్థుఁగఁగం
 డెందంబునఁ దలంచుచు ద । నృందరిము వినిమించి మది ముగ మొదవన్. 801
- సీ. సజలధారాధరశ్యామకోమలగత్రుఁ బ్రత్యూషధవరాబ్జపుత్రశేత్రు
 మహనీయకురుందచుణిమండలోద్భాసు మధురాధగోల్లసన్మందహాసు
 రత్నహంకితోన్మస్థలపరిణాహు దివ్యాంగదోజ్జ్వలదీగ్గు బాహుఁ
 గటిఁస్సున్నీర్మితకాశేయపరిధానుఁ డరిత్రాగ్నయావనభాగ్రిజమాను

ధీరు నఖిలైకమే హనాకారు శాస్త్ర . సన్నిభస్విత్రిభిత్తానుచగసమేతుః
గాంతుః గాంతాసనుస్వితుః గనియో నైకక్కు . కిన్యత్తుదమని గావేరితీగమునన.

మ. కని శ్రీరంగమునకై భుజంగమసుగంగదోభగళయ్యుతలగ
బునఁ దా నప్పుడు మాచునట్టిహరి యొప్పుం దేజముకొ మూర్తిచొ
ప్పును శృంగారవిలాసధంగులు పెంబుల వేలులే కమ్మహా
శునియొండొక్కటఁ గానఁగాఁబడిన నుద్భూతాద్భుతస్వాంతుడై. 808

క. ఇటఁ జూచితి వెదలితి మఱి . యెటుజన క దెవచ్చి కంటి నీలొనన తా
నెటనుండి వచ్చెకొకొ యి . చ్చటి కప్పుగమేతుఁ డనుచు సంశయమలియై. 804

గీ. కనియఁబోయి నిజము గా విలొకించెదఁ . గాక యనుచుఁ గౌతుకమునఁ జేరి
పరగుఁ దత్ప్రిభావపరిమోహితాత్ముడై . యెటుఁగలేక మఱియు మఱియుఁ జూచి.

క. కాఁ డితఁడు గంగవిభుఁ డను . వేడివి మఱియట్టివాఁడు వేటొకఁ డనుచుకొ
లేఁ డను నితైఁగొన నపు . గాఁ డని భావింపఁ గొలది గాక జనుండై. 806

కా ఆంధోలించుచు నివ్వెఱక మునిగి చింతాక్రాంతుడైనిల్చినక
మందస్తేరముఖారవిందుఁ డగుచుకొ లక్ష్మీశ్వరుం దాతప
స్విం దేజోమహితుం గృపాసహితుడై వీక్షించి ధారాధరా
మందధ్వానగభీరవాక్యముల సన్యాసంబు గా నిట్లనెక. 807

గీ. ఏమి చింతించుచున్నాడ నోమునీంద్ర . నీమనంబున నది మాకు నిజముఁ జెప్పఁ
బొనఁగు నేనియుఁ జెప్పుము పాసఁగును . నుండగా నిమ్మ నీయందు నున్న పగిది

వ. అని యాదేవుండు పలికినఁ జెవుల నమృతంబులు చిలికినబందంబున నమందా
నందంబు నెంకినయమ్ముమందున కందంబు జుభిమందనం చాచరించి కృతాంజలియై
యమ్మనిపింజరుం డిట్లనియె. 809

ప. అనుపమభోగితల్పగళు నందితిహాసవికస్వరాననుక
నిమ నఖిలేతు నిప్పు డిటు నెమ్మిఁ గనుంగొన వచ్చి యింతలొ
నని యిచటకొ బ్రియానుగసనాథు నుదారవిహారశీలుఁ జ
య్యనఁ గని యీతఁ డెవ్వఁడొకొ యంచు మనంబునఁ జింత నొందితిక. 810

ఉ. నీవె యతండ్ వాదవని నిగ్గయబుద్ధి జనించె నామఁ బ
ద్మార యిప్పు డిందుఁ గడుధన్యుడ నైతి గృతాగ్ధ మయ్యె నా

జీవిత మిభవంబు వెలసెన్ నిను సర్వగు వేదవేద్య నా
హ్లావనలోలు దేవమయ్య సన్నుతి నిచ్చుటఁ జూడఁగల్గుటన్.

811

ఉ. నావుడు సంబుజాక్షుఁ డైనవ్వుఁ దలిర్పఁగ నమ్మనిండుతో
నీవిమలప్రదేశ మతిహృద్యము నాకు గుఢాసమంబు సం
భావన మైనయీవనియఁ బ్రాణపదం బది గావునన్ గుఱి
శ్రీ విలసిల్ల నీతటి వనించితి మంగళరంగశాయిన్.

812

ఉ. ఇచ్చటదక్కఁ దక్కునెడ లెవ్వియ్య నామదికిన్ గుచింపమిం
బొచ్చెము లేక యీతటినిపొంత వనాంతములందఁ జాలఁగ
న్నిచ్చుకు వచ్చుకండవల నిచ్చపలాక్షియ నేను నిచ్చుటన్
మచ్చిక మైఁ జరింతుము సమంచితి సౌఖ్యవిహారలీలలన్.

813

వ. అని చెప్పి యప్పుద్దవాసినీసహచరుం డనుచరసహితుండై యల్లవల్లన చనియుండట
నమదవిలాసభవనం బగువనంబుఁ జొచ్చి యందగ విరులమధుకలంబు ధరువంబులై
కదలి తరువం బూడమిసతరువుగురువంబునకు మురువుఁ జావుమరువకంబులపొరువులను,
దరుజారుణశ్రీకంబులై వైకంబు లగుకేసరంబులయానీకంబుల నఖిలలోకవిలోకనంబు
లకు నుత్సేకంబు నెఱుఘునోకంబుఁజోకలను, వికసనావసరంబుల నలివిసరంబులను
గుసరంబులై రసంబులకు మాసరంబు లగుకేసరంబుల నతిభాసురంబు లగుపరిసరీలను
కోపంబుల విరహాల కేపం బురికొనుకుసుమాపంబు జోడు నాట్రోపంబునకు నను
రూపం బగుకలికాకలాపంబున దీపించు నీపంబులసమీపంబులను, వలరాజాకొలువు
మేడలజాడలలితంబులై ప్రోడఁ గ్రీడలకేవరించుచు నీడలెక్రీనీడ లగుసాదంబు లగు
నమ్మత్రువారంబుల చవి నిరిసించునిగౌతపంబులతోఁగంబు లగువారికేళంబులచేపు
లను, శాగలతాయోగంబులఁ బొదలి దళాభోగంబుల పరాగంబు లడర నుద్వేగంబుల
భోగులను ననురాగంబు లొడఁగుపూగంబులదెస భాగంబు లగుగుజాతంబు లగుకలికా
జాతంబులకు నికేతనంబులై కామకవాక్రితంబులచేతంబు లుత్కలికాపమేతంబుగాఁ
జేయు పారిజాతంబుల యీతలారలను సరసాలతాలంబులై హరినీలంబులఁ బోలుఫల
జాలంబుల వికారంబు లగుజంబూసాలంబుల మూలంబులను, వనదేవతాకేలికండుకంబు
లనం గోకిండుకంబులపొందున గుగంధకబిందుఫలకంబుల పొందునఁ బొల్పు తిందు
కంబులకండువలను, బసిడివోమ్మలచెఱవంబుగలకొమ్మల కస్తూరిచెమ్మల గలఘటమ్మల
తమ్మలవెనివాసనల తెమ్మలగుఱుమ్మల వీఁగుకొమ్మలు గలనిమ్మలయిమ్మలను, కుభాకారం

బులు గలతీరంబులవిహారంబులకు నెఱుగారంబులగునహికారంబుల కవతిమారంబులను,
వలపుల పెంటలయు యలరులేనియలేటలని చెలంగుతేటిజాటులపాటులంబు లీనమి
సయ్యాటలం గొనియాటలకుం దగి తుంటునిల్లునాటికకాల లన పికవిహారంబునకు
బాటలై యభినవారూపుభూపాటులంబు లగుపాటులంబులచాటులను, గనకసముజ్జ్వ
లంబు లగుదలంబుల నెసంగి దలంబు లగుతుమళంబు లగుఫలంబున వనచరకులంబు
నకు బలంబుల నొసంగు కంటకీఫలంబులనువిధంబులను, అంగజానిమంగంబు లన కుంగ
గంబు లగుకుసుమకుడుంగంబులఁబరిమళానుమంగంబులై యతిరాగరసోద్ధరంబులు గా
జెలంగుధ్వంగంబులకుఁ గ్రీడాంగంబులసంగతి నలికంబులఁ గిలకంబులఁ గలకంబు
కంగుల యలికంబులతేటిసలకంబుల బొలుచునలకంబులకు నలవకునలంబులకులంబు
లగుతిలకంబులకలంబులను, విటజనంబులమనంబుల ఘనంబు లగుమానధనంబు లనుడినం
బును గొనబులు మరునిపరిజనంబులకు వానటింబు లగునటంబులకుఅంగటలను,జరగు
వలపులఁ దగిలిమరిగి తిరుగుతెలువ మొఱంగి సరగున సురిగి యరుగఁ బ్రయోజనకు పె
రగు లగుసురగుల పారుగులను, సొంపు దింపక విటిగియు విరులపెంపుకలిమి చంపక
మాన దవితలంపక పొయ్యుమధుపదంపతులకు మనకంపంబు లగుచంపకంబుల, శ్రీ
మంతు లకుకళావంతుల వింతలీల లనువలవంతలం దగిలింప వలవంతు లగునింతులచే
బంతులకువంతులు వడినసేమంతులపాంతలను, సజ్జకంబు లగుకలపుల నిజ్జకంబుల
వాసించుచుఁ గ్రాజ్ఞిగుమిగులు గొజ్జెంగలపజ్జెలను, రతితంత్రవేదులవిశేషంబులకుఁ
బ్రోదులై మలయబామోదు లగువిరవాదులును, విరవాదుల పొదలవీధులఁ జల్లతెమ్మె
రల నల్లలవాడుపూర్ణులఁ దూంగుతేటి పిల్లలకుఁబల్లపులు కొల్ల లొసంగుచు నెల్లలకు
మెల్లలపల్లలమెల్లంబు లలర మెలంగుచు ననుమిలినాభిరామ యగువారామకు
నామనీమంతతరుసంతానంబు నంతంతం జాపుచు నయ్యాప్రదేశంబుల. 814

క. కురువిందరదన తత్ప్రియ । సరవిం దలమ్రాంగుతేటిజవరానికి ముం
దరి విందని పరువందిన । కురువిందల జాపె నొక్కకురు విందజుకౌ. 815

క. మా కందము కడు నిదిర । మృగ కందము డానుఁబోయి మఁజీరులకుకౌ
మా కందంగ వెఱగవిసినమాకందము మగువ మధురమాకంద మిలకౌ. 816

క. వారము లగునతనుని పరి । వారములకు నెలపు లగుచు వారెడి సమ్య
గ్వారము వారము దనకై । వారము లొనరింప సింధువారము లతివా. 817

క. దవనము వనలక్ష్మీవిసో । దవనము సదవనము విరహతాపాంఘలకౌ
భవనము లలరంగ మెలంగడి । వనమున కపూర్వజన్మభవనము తగ్గి. 818

- క. శుకముఖుని గలతపనాం + శుకముల నెఱి మెఱయుచంగజానితటభవనాం
 శుకము లన మెఱయునవకం । శుకముల గనుగొనుము రాజశుకమృదువాణి. -819
- క. కావలిమై మధుకరప్పు । కావలి చరియించు నీలతాగ్రంబున నీ
 కావలివిడు లేటికి మనఃకావలిదెస చంపకముల కరుగుద మబలా, 820
- క. కలవాణి ప్రేంఖణము మ్రోక । కల వాసంతికల గోయఁగా నిక్కాదు నీ
 కలవాటుగాదు ప్రాకం । గలవా చెలువారువానికడకొమ్మలకుళ్ళ. 821
- చ. అనుచు నీచందంబులవిహారంబులు డెందంబున కానందంబు సొందింప నయ్యాదిమ
 దంపతులు చరియించు సమయంబున. 822
- సీ. పరువైనకంకేలివిరులకాఖలవీలి తోగఁగుపుప్పొడిఘానిఁ దూలఁదోలి
 మాధవీశునుమాలి మకరిందములుగ్రోలి భ్రమరించుమత్తాలిరమము నేలి
 ప్రియులతో గలికేళిఁ బెనఁగి యింపుల సోలి యలయుపాలము నోలి దెలుపఁజాలి
 కొనియాడఁ దగుమేలికొలఁకులపై వ్రాలి వీచిపంక్తులగ్రాలి వేడ్కఁ జేలి
 కలితపరిపాక భగవాలికలనుకాలి । కలశసందోహములఁ దూలి గగనసాలి
 మెలఁగ విరహాతుల పాలి మేటిజాలి । చందనపుగొండఁబుట్టిన చల్లగాలి 823
- ఉ. ఆనును గాలిసోకునఁ బ్రహం బెనఁగన్ బులకాంకురావళున్
 మేనుల నుల్లసిల్లుచుధుమేదురవంజాలమంజరీచర
 వ్యానితచంచరీకలలనాకలనాదనవీనగానమున్
 వీనుల విందు నేను నరవిందనివాసినియున్ ముకుందఁకుళ్ళ. 824
- సీ. నిక్కు-కంటై నిక్కు-మక్కు-వఁ బ్రియురాండ్ర నిక్కు-కలకు దాప్పుజక్క-వలను
 నంచితలీలమై నగులు నడియు రాయంచలఁ గ్రీడించు నంచగములఁ
 దమ్ముల నిమ్ములఁ గ్రమ్ముతేసేలు గ్రోలి యుమ్ముయుమ్మని మ్రోయుతుమ్మెదలను
 గ్రాలుఁగంటుల నిడువారుకన్నలదాలు నేలులీల వాలువారుఁగులను
 బలువలపుల నలరుల గెలువఁజాలు । చెలువ మసఁగినకన్నె చెంగులువనిరుల
 మహిరమై పూర్ణమాచంద్రమండలంబు । కరణిఁ జెన్నారచంద్రపుష్కరిణిఁ గలసి. 825
- క. సారసమంచితకోమల । సారసవారాంకురములు చవిగొను మనుమన్
 సారముగా నిహరించెడు । సారసములఁ జూడు చక్షిసాగంగాక్షి. 826
- క. చిత్తములు గలఁగ విరహుల । మొత్తములఁ దల్పి వేయ మొనయ మరునకుళ్ళ
 గ్రోత్తమ్మ లెనతమ్మల । నెత్తమ్మలై మెఱయులేటినికరముఁ గంటే. 827

- క. తోయజదళలోచన తన | తోయంబులలోనఁదోయతోయము నెలవిం
గాయము దొలఁపెడి సుకృతని | కాయము నీసరసి సురనికాయము కనుపుకా. 828
- వ. అనుచు నెప్పునంబున జలకేళికాతుకంబున నాలీలావలె కేలు కేలం గీలింపి యాసరసే
దటియని జొచ్చుసమయంబున. 829
- చ. బలనిధికన్యలేగురులు పట్టదపంక్తులు గ్రాలుగన్నులతో
గలువలు నవ్వుచేరెడి మొగంబును ఒడ్డుము బాహుయుగ్ముతో.
నలికపుడూడడివలు ఘనస్తనకుంభయుగంబుఁ క్రవా
కలుఁ దనలోన వీడువడి కన్నులపండు వొనర్చెఁ జక్రకేక. 830
- వ. అప్పుడు. 831
- సీ. ఉరువడి నెమరీదు నొకచోట వెసఁ గ్రుంకి తలచూప కొక్కిఁతెత్తడ వడింగు
నడుమను మీఁద వెల్వడు నెట్లవైన మొనసి చీరఁగ మాటుమొగము నేయె
మేను వంచన దాచి మీఁదికిఁ బదమెత్తు గాజహంసలతోడ రాయడించు
సుడివడి కనులములో వడిద్రిప్ప బలమున నుదకంబు తనకు రాసుత్రి తిగుచు
దనరుపద్మాసనస్థుడై మునియుఁబోలే | నిగడుజపమున నెక్కుడు నేర్పు చూపు
సురఁతల్పండు చంద్రపుష్కరిణియందు | జలధిసుతఁ గూడి జలకేళి సల్పనపుడు 832
- గీ. తడిసి యంటినజలుఁగలోఁ దగుళుచూపు | నిజనితంబంబువై జూడ్కి నిలుపుచక్రి
నేత్రమున లక్ష్మి చల్లిననీరధార | యతినిముఖపద్మమున నాళ మనఁగ వెలసె. 833
- చ. సురుచిఁలీల లక్ష్మి వెసఁ జూచి నభంబున మండలాకృతితో
దిరుగుమతాళపంక్తిపయి దృష్టి నిగిడ్చిన నెప్పె ధారుణీ
ధూనుకు నింపు పెం పెసఁగఁ దద్దయు దేవతనీలదండముతో
దిగముగ సంఘటించి తిగఁ వెచ్చిననల్లనియొల్లయొ యనె. 834
- చ. ఉరుతరపద్మ నాళముల నొండొరు వ్రేయుచు డాసి వీడ్వడక
బొరిఁబొరి మోములతో సలిలపూరము చిమ్ముచు నీరజంబులక
దొరలెడుపుప్పొడులో సెనయఁదోయరుహంబులఁ జల్లి నవ్వుచుక
హరియును లక్ష్మీయుక జలవిహారము సల్పిరి సిండువేడ్లలక. 835
- క. ఈరీతి లోకగురు లగు | వారిరువురు నందుఁ గొంతవడి సుఖలీలక
గూరి పదంపడి సలిలవి | హరిముఁ జూలింది వెడలి రాసుమయమునక. 836

- క. ఇందిరకుంతలములకుడ | లం కొరగెడిజలకణంబు లమరెం భ్రమరీ
బృంధ మతిపావనశయన | గ్రంధుగ మకరందగసము గ్రక్కాడుమాడ్కిక. 837
- ఉ. వెన్నెటివేణి గ్రొన్న నళవెంపున సొంపునటింపపాపటం
జిన్ని మెఱుంగుముత్యముల చెన్నున నిర్ద్రుఢజన్నుదోయివై
బన్ని నపచ్చకప్పుకపుబన్న సరఃబులీల జాల నె
సేపి న్నెటి డెల్పుమీఱుజలబిందపు లంబుధిగాజకన్యకుక. 838
- ఉ. అంతనన్న రత్న ఖచితాధరణంబులు నివ్యవాసనా
వంతము లైనపూతలును వాడనిమాల్వములుక మువర్ణ స
త్కాలిక దలిర్చుచేలములు గైకొని యొప్పిరి విష్ణుడుక రమా
కాంతయు నిత్యమంగళజగన్నుతవేషవిశేషలీలక. 839
- ఉ. అత్తటి నచ్చటం గలమహామును లందఱు గాంచి విస్తయా
యత్తమనఘ్నై ప్రమద మారగ నొండొరుతోడ సదఱో
దాత్తచరిత్రుఁ డైనయితఁ డారయ వెవ్వడో కాక సర్వలో
కోత్తరుఁ డైనరంగవిభుడో మును గాంచి యెఱుంగ మీఱుమక. 840
- క. అని తలపోయగ జలజా | ననజననం డచట నాసి చమ్యనఁ జనియక
గనకాచలశృంగముగతి | ఘన మగవశ్యతేతరువు గలతీర్థముక. 841
- ఉ. ఆమహానీరుభూజమున కర్థి ననుర్త్యులు సప్తసింధులక
సేమముతోడ నొప్పెసగ నించినపూజలవృత్తి జూచుమక
దామరసాక్షుఁ డిందిరయుఁ దానును దో జనుదెంచుపూరుష
స్తోమముఁ దన్న హీరుహముఁ తొచ్చె మురుగ్ మొంగంది చూడగక. 842
- క. ఇట్టెఱుంగున నత్తరురాజంబునం దారంగ మందిరం డంతర్గానంబు నొందిన నాదేవుని
గానక పరిజేవనంబు నేయుయ నితాంతసంతప్తమానసుండై కణ్వండు బహువత్స
రంబు లాహారంబు పరిహరించి యన్నైత్రుఁ బాయకున్నంత ననంతరంబు యంతరిక్షం
బు నొక్కవాక్యం బిట్లని వినంబడియె. 843
- ఉ. మామము రోదనంబు బుధమాన్యచరిత్ర పవిత్రపావనం
లై నుతి కెక్కునీచలదళాహ్వాయతీగజలావగాహనం
బూనిన వేడ్క నేయజను లొక్కట మిక్కుట మైనపాపసం
తానము పాసి పొండుదు రుదారముఖప్రదమర్పదస్థితక. 844

వ. విను మఖిలపురుషార్థప్రధానమగుం బగునీతీర్థంబునందు భేనుదానంబు సేయుమాన
వుడు దరితనిరాకరిష్టుండై విష్ణులోకంబు నొందు నన్నదానం బపవర్గగుఖిదా
నంబు లిలవానం బేకవింశతిమూర్ధగణంబు సువర్ణదానం బుత్తమవర్ణ హత్యానివృత్తి
హేతుభూతంబ యేక రాత్రోపవాసం బపవర్జితునిరానంబు గావున నీ విచ్చట
మద్యనంబు గావించి రంగమందిరంగాన నన్న సందర్శింపు మట్లయిన నత్సాద్రంబు
లగుభద్రంబు లాండెద వని యానతిచ్చి యూరికండిన కణ్వం డెప్పుండరికాత్తు
కాననంబున బ్రహ్మాపాసనాపగాయనంబుండై చిరకాలంబుండై నని చెప్పి వెండియు
వాల్చి కునీండ్రుండు భగద్యాజాన కిట్లనియె. 845

గీ. అనఘ వినుము కేసరాహ్వయవిఖ్యాతి | నొసరుతీర్థమచట నొకటి గలదు
కోరి విన్నఁ బేరుకొన్న విలొకింపఁ | నను దలంగ నఖిలకల్పమలు 846

క. నిరుపమనితాంతిమహిమం | బరగైడితీర్థమున సమంచితనిష్ఠా
నిరతుండు కాశ్యపుఁ డనియెడు | ధరణీసురవరుండు మున్ను తపమొనరింపక. 847

చ. అరిసఁ పాలదుర్నిదమహాగజకేసరి కాశికాపురి
శ్వరుండు సుకీర్తి నాఁ బఁగెగువాఁ డొక నా డట నేఁగుడెంచి చె
చ్చెర బహురోగపీడలఁ గృశించి నకించెడియాత్మ సేనఁ ద
త్పరమపరితీర్థసవిధంబునఁ గావఁగఁబూని సమ్మతిక. 848

క. ఆవిధమునఁ జతురంగబ | లావృతుండై వచ్చి తనకు నభివందనముం
గావించి యున్నయావసు | ధావరునకు నత్తపస్వి తా నిట్లనియెక. 849

ఉ. ఎయ్యడనుండి వచ్చి తిట కెవ్వడ వీవు భవన్త సూరథం
బెయ్యది చెప్ప మిప్పడది యిందును నెందును బోల దల్లభం
బెయ్యదియొనఁ గైకొని రయంబున నే సునరింతు నీపయిక
నెయ్యము మించె నాకు ధరణీవర నావుడు నమ్మనిండ్రతోక. 850

క. అతనికి నిట్లయఁ గాకీ | పతి యగుసుబలాత్తభవుడఁ బఁమసుకీర్తిక
సుతపుణ్యతీర్థసేవా | వ్రతనిష్ఠానిరతి నిటవ వచ్చితి ననుడుక. 851

చ. మునివరు డట్లయం బరమపుణ్య యెఱుంగుదు మున్ను నేను నీ
జనవని నానృపాలునకు సౌఖ్యమె రాజ్యమతోడొనర్చు కీ
వనుపనునవ్యభోగముల నందక యీగలెఁ గందమూలభో
జనములఁ గుందుతాపగులజాడల నొంటిఁ బరింప నేటికిక. 852

- చ. అనిన సుకీర్తి యిట్లను నుదాత్తగుణోజ్వల నీయనగ్రహం
బునఁ గుళంబు మాసుబలభూపతికిక్ భవదీక్షపాదకం
దనమున జేసి యేను గడుధన్యుడ నైలి మదీప్సితంబు లె
ల్లను ఫలియించె నీకృపఁ దలంపఁగఁ జోద్యములెప్పి యాయుడొక. 853
- క. నానాటికి నాసేనలు | నానారోగముల చేత నవసి కృశింపం
గా నది మాన్మెడుకొఱకై | యీనదిచేరువకు వారి నెల్లను గొనుచుకొ. 854
- క. చనుదొంచి మీతపోవన | మున కలజడి యొదవు ననెడబుద్ధిని బాహ్యం
బున వాని నునిచి వచ్చితి | మునివర నీచరణకమలములు దర్శింపకొ. 855
- గీ. అనిన నమ్మరీంద్రుఁ డెవనీశ నీగుర్ధిబలము నెఱయ నభిలబలములకును
హితముగా నొనర్చి తీ వది కడులెస్స | చెప్ప మింక నేమిసేయవలయు. 856
- చ. అనుటయు సమృద్ధం బొదివ నాన్యపుఁ డెట్లను నీవద్యాముతో
గనుఁగొనఁ గల్గినప్పడ తలంక మదీక్షబలానుచువ్యధతో
పెనఁగుదురాశఁ గట్టువడి భీకరసంపృతిసాగరంబునకొ
మునిఁగడునాను నేది గతి ముందట నట్టిహితంబు చెప్పవే. 857
- వ. అనిన నాన్యసోత్తమున కాలపోధనసత్తముం డెట్లనియ. 858
- క శ్రీభువి భక్తవత్సలు | గోవిందుని విశ్వలోకగురు నతిభక్తిక్
సేవింపనియూహాతులు | భూవరసంసారముక్కి బొందంగల రే. 859
- క. కావున నపురమేశ్వరుఁ | బావనమతిఁ బూజనేసి పవయుము ముక్తిక్
శ్రీనితాసంగమసం | భావితనిరవధిక సౌఖ్యపరగాతి నధిపా. 860
- గీ అనినఁ బరమయోగిజనులనునైనను | దలఁపులోన నిలంపఁదరముగాని
యట్టిదేవుచంచలాత్ముడ నైన నేఁ | గొలుచు తైట్లు భయము గెలుచు తైట్లు. 861
- సీ నావును నన్నరశాధుతో సంయమిశ్రేష్ఠఁ డెట్లను నీవు చెప్పిఁగట్టి
యెంతటివారికి నెఱంగ శక్యముగాక దీపించుబ్రహ్మస్వరూపి యగుచు
వెలసినయమృతోవిష్ణుఁ డెకాగ్రభావమునఁ దన్ను భజించువారిఁ బ్రోవ
వలసి నత్త, యెఱు వాసుదేవాదికమూర్తులు దాల్చి యంబుజభవాది
గురలు నరుజను సమ్యుచివరులు గొలువఁ | బరఁగుతద్విశ్వ భవ్యరూపంబులందు
నీమనం బెంచి, నిశ్చలనియతి నిలిచ | నది భజింపుము సిద్ధించు నభిమతుములు. 862

- వ. అదియునుం గాక. 863
- గీ. దారుధాతుశీలానిర్మితంబు లైన | యట్టిహరిబింబములను ధరాధినాథ
దివ్యదేశంబు లెఱుంగు మద్దేవుఁ డందు | నిత్యసన్నిహితాత్ముడై నిలుచుఁగాన. 864
- మ. గురులీలక విరజోపకంఠమున వైకుంఠంబునకై దివ్యభా
సురభోగంబుల నిందిరాసహితుడై శోభిల్లు నేభంగిఁ దా
హరియాభంగిన తత్కవేరతనయాభ్యంగంబునకై మంగళా
కరరంగస్మితామముఖ్యముగ సౌఖ్యశ్రీలఁ జెన్నారెడికె. 865
- క. చను మచ్చోటికి ననుటయు | ననుమోద మెలగ్గు నృపతి యమ్మునిపతికై.
విషయమున మ్రొక్కి నాలో | ననఘా చనుదేర వలయు నచటికి నీవుకై. 866
- వ. అని ప్రార్థించినయప్పార్థిపుటకు లాకన్గించి మేదురప్రభావభాసురుం డగు నమ్ముని
జనాగ్రేసరుండు. 867
- కా శత్రుంబుం జలహ్లాపాత్రము నుదంచద్యేత్రముం బూని స
చ్చాత్రశ్రేణి మఘప్రయోగసరణుల్ చర్చించుమకై కోడ రా
గాత్రస్ఫూర్తులు దిక్కులం బఁగఁ గంగస్వామి దర్శింప నా
ధాత్రీనాయకముందటం జనియె నుద్వితృకుకోల్లానీయి. 868
- క. పటుగలి నమ్మునిపిఱుండం | జటులగజద్విరదతుగగనంకులనేనా
పటలావృతుఁ డయి చనియెం | బటహధ్వను లెసఁగ భూమిపతియుం బ్రీతికై. 869
- వ. ఇతైఱుఁగనఁ జని తన్మాద్యంబున నపత్యనానసమగ్ధం బగుజంబూతీగ్ధంబు గదిసి రప్ప
డప్పరమతపోధనుండు మహీధవున కిట్లనియె. 870
- క. ఈతీగ్ధము బహుదురత | వ్రాతతమఃపటలగటులవనజవనహిత
ద్యోతము జంబూకసమా | ఖ్యాతము శుభసలిలదేవఖాతము భూపా. 871
- క. పంచినకాఖాశిఖరక | దంబముచే నంబుధరపథం బొరయుచు లో
కంబులు పొగడఁగ నిట నొక | జంబూతరు వమరు నమరసంపూజితమై 872
- ఉ. దేవవిభుండు మున్ను గడుతెంపున నృత్రునిఁ జంపి బ్రహ్మహ
త్యావృజిసంబుచే నిజపదస్థితిఁ బాసి విఃప్రతేజుడై
యేవిధ మింక నీదురిత మీగుడు నంమఁ బ్రతప్రచిత్తుడై
నావిరి బిట్టు త్రిమృతీయ వాధిపతివసుంధరాస్థితికై. 873

- క. మిగిలినపాపభయంబునఁ బొగులును నయ్యుండఁ దెందుఁ బోయినవైతఁ
జగత్తీర బ్రహ్మహత్యయు । నిగిడెన్ వెనువెంటఁ దోడునీడయుఁ బోలెన్. 874
- ఖ. అది గనుంగొని తల్లడ మడఁ బాకకాసుతుండు వారిజాసునున్నుఖంబున కేగి బ్రణ
మిల్లి తన తెఱంగులఁ జెప్ప నప్పితామహుం డతని కిట్లనియె. 875
- చ. పరము ననుంతు నయ్యుతు నపారకృపామృతపూగసింధు సిం
ధుగరదక్ష బ్రభులనవశోజలలోచను నాశ్రయింపు త
త్పరిచితకన్యజేశములు సావనత్తీగములున్ దదీకుబం
ధుగతుభ నామకీర్తనము దుష్టపాపనిదాఘ మేఘముల్. 876
- ఛ. అని యుపదేశించిన వాసవుండు వారిజాసునానందంబునఁ దీగ్గోపాసనం బొనరించుచు
వివలపుష్కరం బగుపుష్కరంబున నెనిమిదివత్సరంబులు నవారమహిమోదాంబు బగు
గంగాద్వారంబునఁ బదివత్సరంబు లుపవసించి భువనమాన్య యగుకళిందకన్యాయం
దఖిలమునకీర్తితంబు లగుత్తీర్థంబు లాడి యగస్త్యపుణ్యాలవాలం బగునాలగ్రామశైలం
బున నాగాయలు నాగధించి దురితలతికాచినాశి యగుకాశియందఁ గృత్తివాసు
నుపాసించి సరస్వతీకూలంబున సరస్వతీసమన్వనం బొనర్చి యేపగిదిం దనపాపంబు
బాపి కొన నూపక యచ్చహేంద్రుండు చంద్రపుష్కరిణికి వచ్చి యచ్చటం ద్రయో
వింశతివత్సరంబులు గడవె దదనంతరంబు. 877
- జ. జంబూదంబరచిత్రిత్థకదలీసావీరభల్లాతకీ
జంబీరామ్రకపీఠతిందుకసలేశాశోభితం బ్రైయీ
జంబూకాన్యాయత్తీర్థరాజమున కాజంభూరి యేతెంచి భ
క్తిం బూజించె సరోజలోచనుఁ గ్రహణీపాపనిగ్మచతుక్. 878
- ఝ. ఆగతిఁ గొండొక కాలము । పాగఁగ పారిహర్యుఁ దోనన్నుసమృద్ధుబా
యోగంబు శాంతయును నను । రాగంబునఁ బొంది పత్రరథవాహుఁడున్. 879
- ఞ. తెల్లనిరిమ్మరేనుగతిన్ జగి మించు వెడందకన్నులున్
జల్లనిసత్కృపారసముఁ జల్లెడుమాపులు లేతనవ్వురం
జల్లెడునెమ్మెగంబు విడిసిల్లెడునల్లనికల్పపూవుతో
నల్లసమాదు మైపసయు సెప్పి నిజాస్థితిఁ జూపి నిర్భీతన్. 880
- ట. పెన్నిధిఁ గన్న పేదగతిఁ జేర్చివయుంబున నబ్బలారీవె
గన్నులవిష్ణురెల్ల విరిగాఁ దడుదాఁవత్సరిలాససం

పన్నతఁ జూచి మ్రొక్కి బహుధంగుల సన్నకు లాచరించినట్

బన్నగతల్పుఁ డిట్లును గృహమతి మేఘగభీకభావలక్ష

881

క. బలకాసన నీ వనిశము । చలివెగుపూజనలఁ గడుఁ బ్రసన్నుడ నైతిక

తెలుఁగ నొకవర మిచ్చెద । వలసినయది వేడు మనిన వాసపుఁ డనియెక.

882

గీ. వెంపుఁ లేజంబుఁ బొలివోయి పెద్దకాల । మలయుచున్నాడ నీబ్రహ్మహత్యచేత

గరుణ దలకొన నీపాతకములఁ బాపి । నన్ను కక్షింపు మేప్పడ నలినయన.

883

క. అని విన్నవించుటయు న । ద్రవజాంతకుఁ డితనిఁ జూచి తడయక నీవీ

ఘనత్కజలనిమజ్జన । మొనరింపుము దురితము క్తి సెందెడు దానక.

884

క. వారక భువి నేపారిస । వారిం గ్రుంకిడుదు రెట్టివార ఘనచరితల్

వారింబి నాకడం జను । వారై పొందుదురు తుది నవారితిసుఖముల్.

885

వ. అని యానతిచ్చి యాచతుర్భుజాండు నిజధామంబున కరిగిన సుత్రామండల సతిపవి
త్రంబు లగునత్రిష్ఠోదకఁబులఁ గ్రుంకి పాపపంకంబు నపనయించి సమంచిత తేనోవి
రాజమానుండై క్రింగగ రజవరణరాజీవంద్యనాభివలదనం బొనరించి తనర్చి వెం
పున నిలింపానీకంబు గొల్వ నాకంబునకుం జని యఖర్వవైభవంబునఁ బూర్వప్రకా
రంబున నుండ నని చెప్పి యక్కాశ్యపమునీంద్రుండు వెండియు నిట్లనియె. 886

నీ. భూనాథ నీవు నీపుణ్యతీర్థంబున నరగాహనము నేను నఘము లడఁగు

మన్ను సిద్ధులు మునిముఖులు నివోట నిలచి రాగ ద్వేషములఁ దొలంగి

ఁగధ్యాత్మవిద్యాపరాయణులై కాంచి రాత్రాభిలషితంబు లైనగతుల

రాజ్యవిమృతుఁ డైనరాజు మజ్జన మిందఁ గానించి మూఁడులోకములు నేలుఁ

గోరి యీవారిలోపలఁ గ్రుంకువెట్టి । వనిత సత్పుత్రుఁ గను మూఁడుదినము లుపవ

సించి త్రిషవగస్నానంబు నేయునతఁడు । సప్తజన్మాఘవితతిఁ దత్క్షణము పొయ్య 887

క. నేమమన నిజ్జలంబుల । లో మజ్జన మాడుమరుజలోకమునను నా

నామయములు నవయుఁ ద్యూ । స్తోమము కిభికిభులఁ గాలుచొప్పున ననఘా. 888

క. కావునఁ బనుపుము నీపై । న్యావలి నీవిమలవారి నరగాహనముం

గావింపఁ దత్కలంబున । భూవల్లభ సకలగోగములు పెడఁబాయుక.

889

వ. అని చెప్పినఁ తన బలంబుల నమృతప్రాయంబు లగువత్సోయంబుల నరగాహనంబు నే
యించె నంత నిరంతరవ్యాధిబాధానిరోధంబుఁ బాసి భాసిల్లిన నల్లంబున సంతసిల్లి

భూవల్లభుండు కశ్యప మేతంబుగాఁ గృతస్నానంబై యచ్చటం గదలి చెచ్చెర
నామ్రతిగంబునకుం జని యమ్మనికంజరుననమతంబున. 890

క. సేనాసమేతముగ న । మృదనపతి తన్నియొగవజ్జన మెలమిం
దా నాచరించి యఘములు । వో నొక్కనితాంతతేజమున వెలుంగొండెన్. 891

క. అత్తటి నట విడిసినవృష । సత్తముస్తేన్యములచేతఁ బాలఁగ మెఱసెన్
దత్తీకపరిసరమ్ము వి । శుత్తల ముడుగణముచేత నమరెడుకరణిన్. 892

క. అనెలవున గతకల్పము । లై నెగడిననన్నునీంద్రు లాకశ్యపునిం
గానఁ జనుదెంచి సముచిత । నానావిధపూజనము లొనర్పిరి ప్రీతిన్ 893

చ. అనలసమానతేజఁ డగునమ్మనిముఖ్యుండు వారినందఱం
గనుఁగొని యాదరించి యనఘవ్రతపారగలార యీతటం
బనుపమదిన్యగంధరునిరాక్షతపుష్పఫలాపహార మె
పెనుపుగఁ దోచె నాకు వినుతింపరె యిట్టివిచిత్ర మెంతయున్ 894

గీ. అనిన నత్తిపస్వలంబెల్లఁ బెద్దయై । యనుపమానతేజమునఁ దనర్పు
భాగ్యవం డనంగఁ బరఁగునంజమిచంద్రుఁ । డమ్మనీంద్రుతోడ ననియె నెలమి 895

చ. కల దిలిహాస మొక్క టనె కాశ్యప నీ కెఱింగింతు నంతయున్
దెలియఁగ మన్ను నజ్జనపథేయుండు పుష్కర నామధేయుఁ డు
జ్వలగణశాలి విప్రకులనర్చ్యుఁ డొకండు సమస్తధారుణీ
తిలమునఁ బొల్పుతీగ్గములు తాఁ గనుగొంచుఁ జరించు సమ్మతిన్. 896

క. ఆతఁడు త్రిభువనమత మగు । నీతీగ్గముమహిమ విని నిరీక్షించెడిసం
ప్రీతి న్నియతాహారం । డై తడయక వచ్చునప్పు డమృతమునన్ 897

చ. పిడ గులఁ బోలుకోటలును బెల్లునఁ జల్లినవిస్ఫులింగముల్
వెడలెడుచూపులున్ నెఱయ విప్పినమోరుచు గ్రాలుజిహ్వయున్
బెడిదపుగర్జితంబు గలపెబ్బులిరూపుపికాచి వచ్చి నైఁ
బడె సతతప్రపత్తితకుఁధ్రతభాసురు నమ్మహీసురున్ 898

క. వెక్కసమున నాఘాతకుఁ । జిక్కక విడు విడుపు మనుచుఁ జెచ్చెర దానిన్
స్రుక్కక యదలిచి విప్రుఁడు । చక్కన విడిపించుకొని పికాచికి ననియెన్. 899

చ. అతులతపఃప్రభావవిజితాఖిలకల్పవచిన్తు నుత్తమ
ద్రవనిరతాత్తు విప్రకులనర్చ్యుని నన్ను నకారణంబ యీ

- గతి నిటు చంపబూనితివి కప్పిశాచమ దుష్టయ్యితి
యితరునిబోలె నీహృదయ మెంతయుఁ గ్రామి వో తలంపఁగన్. 900
- క. నావుడుఁ బిశాచి యిట్లును । నేవేటం దప్ప లే దొకంతయు నాయం
దీపిధి ననుఁ బుట్టించిన । దైవమునకుఁ దప్ప గాని ధగ్గప్రవణా. 901
- వ. అనిన బ్రాహ్మణుం డిట్లనియె. 902
- గీ. సకలభూతములను సాక్షియై వర్తించు । దైవమునకు నేమితప్ప చెప్ప
వరుసఁ గీడు మేలు పొరయంగ నిజకృత । కర్మఫలము తనకుఁ గర్త గాక 903
- వ. అనిన నప్పిశాచి యిట్లనియె. 904
- చ తెలియవు నీవు తత్త్వగతి లెల్లము గాఁగఁ జరచరంబునం
గలిగినయాశ్వరుం డొకడ కర్తయు భోక్తయుఁ గాక కల్గి దె
వ్వలనను దద్వియుక్త మగువస్తువు గావున మేలు గీడునం
దలకొన భూతరాసుల కొనర్పఁగ శక్యమె కర్మకోటిచేన్. 905
- గీ. కల్మఫలము లందుకర్తయు భోక్తయు శ్రుతులు వాఁలు నీశ్వరుండు కర్త
యయ్యనేని తిత్తిగ్రయాశక్తి యతనికి । నొదవు గాన నీదురుప్తు లుడుఁగొ. 906
- వ. అనిన నగి యతని కిట్లనియె. 907
- క. ఆగమ నీవిశ్వమునను । ప్రేక్షుఁ డీశ్వరుడ తద్వ్యక్తేతిం బగుచున్
బూరియునేని చలింపఁగ । నేర దతం డొకడ కర్త నిఖిలంబునడన్. 908
- వ. అని యివ్వధలయిన మఱియును గొండొక నేపు వివాదంబు నేసి యుష్పేదినీసురుం
డిట్లు నివోటి కనతిచారంబున నామ్రతీగ్ధంబు చెలువొందు నందు మహాముని
బృందంబు గ్రంధకొనియుండు వారిముందట మనమందటలు చెప్పి నీవ గెలిచిన
నన్ను భీక్షింపు మేన గెలిచిన నిన్ను వధియించెద నని ప్రతిప గావించె నదియును
సమ్యుతించి యట్టిడంబడి తత్తీగ్ధవాసులసకాశంబునకుం జనిన మానవానుగత
యైనపిశాచిం జూచి యచ్చరువొంది రప్ప డిరువురుఁ దదభివందనం బొచరించి
నిటలతటంబున సంజలిపుటంబులు వొందించి నిలిచి రందు మహీసురుం డిట్లనియె.
- సీ. వినుడు సమృతలు నాపన్నపం బే నొకధరణీసురుండ నీధాత్రిమీడఁ
గలపుణ్యతీర్థముల్ క్రమమున నాడుచు నిటను నేతెంచుచో నిప్పిశాచి
శ్రోవఁ బెద్దులిరూపుతో నుండి పట్టిక బట్టిక నే దన్నుఁ బదరుటయును
దప్ప నాయది కాదు దైవంబు దనియఁ నా నెగి శుభాశుభముల నొందువోట

- హేతు వగుఁ గర్మమంటి నే నిన్విధమున । వరుస నపుఁ గా దనంగ వివాద మెసఁగ
బూని గల్గినవానిచే పీనవాని । చచ్చు ననుచు మాలోన నిశ్చయము చేసి. 910
- క. ఇరువురమును మీసన్నిధి । కరులెంచితి మిందు యుక్త మగు నిదియని మీ
రరసి తగుఁ జెప్పఁ డనటయు । మరి పలికెఁ బిళాచి మునిసమాజముతోడకా. 911
- ఉ. ఏ నొకకర్త యొగమున నిట్టిపితాగ్రభవ్య మొందితికా
గాని మదీశుబుద్ధిబలగౌరవ మేమియుఁ దప్ప దవ్యధం
బైనను జాలియుక్త మగునట్టిక్రియాగతి నీతఁ డొంటిమై
రా నిటఁ బట్టితికా జనుపరాజయముల్ వివరింపుఁ డేర్పడకా. 912
- వ. అనిన నయ్యభయమతంబులందుఁ బూర్వపక్షసిద్ధాంతంబుల నేర్పఱుప నేర్పరులు
గాకి తమతో వితర్కించు మునులతోలాహలం బగ్గలం బయ్యె నయ్యడ. 913
- నీ. పుండరీకాక్షుఁ డంభోధరశ్యాముఁ డాజానుబాహుండు విశాలనక్షుఁ
డలిసీలకుటిలమంతలుఁ డంచితస్మితలలితకపోలమండలుఁ డనేక
హరిశంఢలకంకణాంగదమణిమూర్తికాదిభూషణభూషితాంగుఁ డమల
పీతాంబరఁ డనల్పబింబసలాధరుం డతులితచిరమసూహారవిలాసుఁ
డసమలేజోవిరాజితుఁ డఖిలభువన । మోహమోహారకల్యాణమూర్తి యొక్క
పురుషసింహాంబు ముగురు నల్గురు నిజోప । మానవేళును తన్ను నమ్మతి భజింప
- నీ చెవటచిత్రడిఁ జాల జగిలించుమ్మగ నాభిహృత్తుతో నలకలు పాత్రునేనుఁ
దెగఁగవాలారు తెలికన్న దమ్ముల సుడియుమాపుల వింతసాలపు దేర
జిగి ధగద్ధగ యను మొగడచన్నులమీఁద జిలుగుప మృదకొంగు జీరువార
మ త్యాలకమ్మలఁ బురుడించు వెన్నెలకిశుకులు చెమ్మటద్దమలఁ బొలయ
నంచనటనలు పచరించునలసగుతులఁ । బసిఁడియందెలు మ్రోయ నివ్వసుధ మెలఁగ
నిందిరాదేని యన సుష్పనింతి యొకతె । యల్లకల్లన తనతోడ నరుగుదేర. 915
- మ. మునుబృందావనవీధి గోపవనితల్ మోదంబు సుధిల్లఁ గా
వెనువెంటం జనుదేరఁ గేలిగతులకా వేడ్కకా విమోదించుకృ
ష్ణనిచందంబునఁ దద్వనాంతరసగస్త్రోమాభిరామాబ్జసం
జనితా మోదసుగంధాంధరాసంచారానుషక్తాత్మకై. 916
- క. ఏలాలవంగలతికా । జాలాలింగితకదంబసముదయసుమనా
హాలామదకలకిన్నర । బాలాసంగీతరవము ప్రమదం బెసఁగకా. 917

వీరి శోకవనావలీకలితకావేరిప్రవాహంతర

క్రీడమ్యం బగురంగమందిరము నర్థిం జేరి సద్భక్తిమై.

990

క. తనదృష్టికి నలుదిక్కులఁ | గనఁబడు దేశముల సమితకనకాంబగో
ధనతత్త్వదాసదాసీ | జనముల నర్థించె శేషశాయికి నెలమిన్.

991

క. భూనాయకుఁ డద్రివ్య | స్థానము మఱి బాసి పోవఁ బాలక యచటన్
దా నుండఁ దలంచి భూసుత | మై నెడు తదద్రవిషయించితనీమన్.

992

క. సారసగుడుదనిలాహత | సారససంవాసితాంబు సారం బగుకా
వేరితీరంబునఁ దన | పేరుగ కొకపురి రచించె శ్రీతి దలిపన్.

993

క. ఏవట్టయ్యుక్తంబున | నాపుర మమరు విభ్రమాలసలనా
నూపురరవమంజులమణి | గోపురమై విభవవిజితగోపుర మగుమన్.

994

క. నలినజాఁ డనురససిద్ధం | డలజేలుపుగొండ శుభహాటకమయమై
వెలుగఁ బుట మిడినపరుసునఁ | బాలు పగు నప్పురముకొట భూవిరుతంబై.

995

క. కొమ్మలగడ్డ మానికపుం | గమ్మలక్రొమ్మెఱుగఁ లడఁగఁగా నలమేఘం
గొమ్మలు మలతురు పుత్తడి | బొమ్మలగతి వేఱి కొటఁ బొగడఁగ నేలా.

996

చ. లలనలకేలిసంభ్రమములం దెగి రాలినహారతత్త్వమున్
జలధరవేళఁ బెంజనుకులం జని తత్పరిభాతలంబులన్
వెలుగఁగఁ గాంచి వానిఁ గడువేడుకతోడుత సంస్తుతించి మే
నొలయఁగఁ బల్కెఱున్ మురియుచుండురు పన్నగరాజకన్యకన్.

997

సీ. తెరల వాగ్నినవ్రాత దీక్షింపులులకు మన లోగఁగఁ జందురుమచ్చయిట్టి
తూలాశుపడఁగతుదలతాఁకున నుల్కి హరితేహయము లుప్పురము దాఁటు
శశాకుశులయందఁ గెండ్లిమిత్రుఁడులు వింతగా నజానెక్కిరింత నంజా
రమఁగఁ బెంగినమయారమ్ములు వేలుపుకన్నెలకరతాళగతుల నాడు
ననిన నందుల ననిచెప్ప నమరులైన | సవడిగ్రహరాజమేడలసరణులను
మేటితోడవులు నట్టిటిపాటి వసుచు | జగములోపల మఱి వేఱి పొగడనేల.

998

క. పురసౌధశిఖరనికర | స్ఫురదరుమరకతమయూరపుంజములఁ గరా
ధావించుమధ్యహాణిము | తరుణత్యూభాగ్రింతి దవ్యదవ్యులఁ గముచున్

999

చ. హరిణ మటండ్రు కాదు వట ముందురు భూప్రతిబింబ మండ్రు సా
గరతలపంక మండ్రు శశికం దని యందురు లోకు లందఱున్

సరసిజమైరి మైకతి నిజంబులు గా వని యప్పురంబు గో

పురశిఖరాలిలో మెరయఁ బుట్టినకం దని చెప్పఁబొందగఁక. 1000

క. నీలమణిచంద్రకాలా । పాలిక లీలాఽలొలబాలలీలా

వాలాపాం గాలినట । త్కాలాభ్రాంతరతటిల్లతాగతిఁ బాలుమఁక. 1001

క. నీడలు మణిముకురంబులఁ । జూడఁ పట్టములొనిసుగుణులు సురత

క్రీడాసంభ్రమగరిత । వ్రీడాబ్జముభీకపోలవీగులఁ దక్కఁక. 1002

మ. పురిశృంగారవనంబులకొ మెఱయుచుకొ బూర్ణేంద్రబింబాననల్

విరులం గొ వ్వులు దీప్త వేణి యెలమికవేడకొ వెసం గప్పబం

ఘనీలప్రబలాంధకారము క్రియం దోపం భ్రమం జక్కవల్

విగహార్తిం దురుషిల్లఁ బట్టపగలుకొ లీరాసరశ్శ్రేణులకొ. 1008

క. సరసీరుహములు తత్పుర । వరవనితావదనవైభవము గోరి సరో

వరమధ్యమముల నెప్పుడు । చిరలీలం దపము నేయుచెలుపున మెఱయుకొ. 1004

క. అతిసుఁడు సమ్మోహన శర । మతివలకన్దెసల నిలిపి యతులొద్దాన

ప్రతితుల నప్పురి నెప్పుడు । చతురత రతిఁ గూడి క్రీడ సలుపుము నందుకొ. 1005

ఉ. ఉపరిరతిప్రయాసముల నుబ్బినఘర్త జహోర్భిశికర

వ్యపనయబుద్ధి సంకలలు వారిరుహోకరవారి నుల్లస

ద్విపులకుచవ్యయీలిఖితవిస్ఫురితాగరుప్రశవల్లికా

స్మపన మొనర్చి కల్పమము సౌరభముం గలిగింతు రప్పురికొ. 1006

సీ. మెఱచి పోవనితీవమెఱపులు రతికేళికలికిరాచిలుకలు పలుక నేర్పు

బంగారుప్రతిమలు ప్రాణంబు లెసఁగినచిత్రరూపంబులు చిత్రభవుని

మోహవాస్త్రంబులు ముదితలై చరియించుచంద్రరేఖలు మహీస్థలి నటించు

కల్పవల్లులు పులుకడిగినముతైంపురికుమలు శృంగారకళలచెలులు

కన్ను లార్చెడువేలుపుకన్య లొఱపు । వెలుపుమెత్తనివణికేలాకలు విలాస

సీమ లనఁ గామకేలివిచిత్రగతుల । వాసి కెన్నుదు రప్పరివారసతులు. 1007

చ. తనపగవారి లోఁగొనినతప్పనకప్పుర (?) నాథుఁ డావ్యులకొ

బెరుపగుకింక సంకలలఁ బెట్టిన భీతిగఁ గన్ననిం గని

కనముల ముట్టి గిక్చెడును నైవడి నెందు నమందబృంహిత

ధ్వనులు దలిగ్న సుప్పుమదవాణముల్ జయకాణంబులై. 1008

చ. వెనఁ గదలించి హే యనిన వ్రేల్చిడిలోనన నిల్చుఁ గంధం
బునుముక బిట్టగల్పినను భోరన సాగరమైన దాటు బ
ల్యసమున తాఁగలం దఱమి వాగె వదల్చినఁ జావ్వనం జవం
దెనఁగఁగ గాలి మీటు భవి నెన్ని క కెక్కినఖర్తులాణముల్.

1009

సి. సంతతభువనప్రళస్తసంచారులు సత్కులగోత్రవిస్తాఁకీలు
లవనీసతీపరిగ్రహార్థసమర్థులు పరిచగప్రహ్లాదనిరతగుణులు
ప్రకటపదక్రమపాగ్గల్భ్యనిరతులు పగపక్షఖండఃప్రాశమతులు
ఖరదూపణక్షయంకరశక్తియుక్తులు కృష్ణవృత్తాధికకృత్యపరులు
కలితసర్వజ్ఞఃగ్రహుల్ కలిమలాప | కర్షణోద్ధిస్తస్థగర్భకర్మచరులు
నగుచు శ్రీచిష్టమూర్తుల ననుకరించి | వెలయుచుండిరు తత్పురివిప్రవరులు.

1010

ఉ. ధీరులు దోషదూరులు సుధీజనసంస్తవనీయసద్గణో
దారు లుదారు లాహవజితప్రతివీరు లపూర్వనిత్యశృం
గారులు శూరు లుద్ధృతివికారులు వార్తిగభీరు లంగనా
మారులు శక్తినిర్జితకుమారులు రాజకుమారు లప్పరిక్.

1011

క. ధనదులు పుణ్యజనేతులు | ననవరతశినాభినందితాత్ములు నగచా
హనులు నిధిపతు లుదారు ల | య్యును గారు కుబేరు లచట నుండెడు వైశ్ణవుల్.

సీ. మధుఃపట్టదంబులమధుపానభూములు రాజకీరంబులచ్చుపట్లు
పుంస్కోకిలంబులభోజనశాలలు మలయానిలంబులు మలయునెడలు
నవన యూరంబులనాట్యరంగంబులు మకర కేతనుసభామండపములు
ఃటః టీజనములవిరులచప్పరములు మధులక్ష్మీనైవధ్యమందిరములు
అలవసంతునిలీలావిహారసీమ | లిట్టిలం బగువలపులపుట్టినిండ్లు
చిగవఁక్రాంతపథికసంజీవనములు | పావనము లప్పరంబున బాహ్యునములు.

1018

చ. పరిణతగంధకాలివనపంక్తులు గంధనహానుధూతబం
ధురకణిశంబులై వెలుపు దూకొనఁ జాలు నిజాలవాలసుం
దరవికచారుణోత్పలవితానవప్రమదాలిమాలికా
సురుచిరగీతమాధురికిఁ జొక్కి తలల్ కదలిం చెన్మో యాక.

1014

సీ. పరిపాండుకేసరపరిణాహకేసగప్రసవపరాగంబు కొసరి కొసరి
గల్గి తకాసాగవరవీచికాసారశిఖరశీకరముఖఁ జెలగి చెలగి

గుణవతీమనసారకుచలిప్రభునసారబహుళసారభముల బలసి బలసి
కమనీయమజిబాలఖచితసద్గృహజాలమాలికాంతరముల మలసి మలసి
సమదకరికటితటమదసలిలపాన | ముదితకలకవమధుకరమృదులచలిత
లలితవిపరీతగరుడంచలములఁ బొదలి | మలయపవనండు పురిలోనఁ గలయఁ బాలయఁ.

వ. మఱియు రిపుహృదయపుటభేదనం బగునప్పటభేదనం బమరావతీపురంబునుంబోలె
ననిమిషానందకరంబై, యలకాపట్టణంబునుంబోలె ధనదనివాసంబై, మధురాపురంబు
నుంబోలె నుల్లసత్పుండరీకంబై, పుండరీకంబునుంబోలె బురుషోత్తమావాసంబై, పురు
షోత్తమావాసం బయ్యును వీరభద్రవిహారస్థలంబై, వీరభద్రవిహారస్థలం బయ్యును
దక్షియాగమహాత్మ్యవంబై, దక్షియాగమహాత్మ్యవం బయ్యును సర్వమంగళాభిరా
మంబై, యమరు నందుసుందరులనయనంబులయంద శ్రుతిసీమాలంఘనాద్యోగంబును,
పంగులయంద పదహీనతయఁ, గరులయంద మదోద్రేకంబును, దరులయంద కాఘాదల
నంబును, బ్రబంధంబులయంద వర్ణబంధంబులును, శుకశారికాదులయంద పక్షిపాతంబు
లును, గోకులంబులయంద భంగంబులును, భృంగంబులయంద మధుపానప్రసంగంబు
లును, వృద్ధదావారికాదులయంద దండగ్రహణంబులును దక్కఁ దక్కడల లేక
యొప్పు నందు.

1016

ఉ. భూజనదృక్పక్షోరపరిపూర్ణసుధాంకుడు కీర్తిచంద్రికా
రాజితలోకఁ దానతథగాతలనాధకిరీటరత్ననీ
రాజితపాదపీఠుఁ దరిరాజకులాచలరజపాణి పం
శేజకలాన్వయాగ్రణి సుకీర్తినరేంద్రుఁడు సప్తదంబునక.

1017

క. హితబంధుమిత్రసేనా | పతిసామంతప్రధానపరివారపురో
హితసహితముగ వసించెను | సతతమహీరాజ్యవిభవసౌఖ్యాన్వితుఁడై.

1018

గీ. అట్ల వెద్దకాల మం దుండి యాశ్రిత | పారిజాతు సత్కృపాసమేతుఁ
బ్రతిదినంబు గోరి భజించె శ్రీరంగ | ధామ నింద్రనీలధామధామ.

1019

ఉ. అంత నిజాత్మజాతు దలితారినృపాలుఁ బ్రజానుపాలనా
త్వంతరిచివక్షుణ్ణ సుగుణధామని సన్నతనాము బంధునా
మంతజనైకసప్తతిని మంజులమంగళతూగ్యసంగతుల్
గంతుగ మ్రానుఁ బ్రాజ్యనిజరాజ్యపదసుని జేసి నెప్పుదిక.

1020

క. తగు లొండు లేక మఱి యా , జగతీ నాఘండు విరక్తి నమకొన మడిఁ బ
న్నగతల్లు నిలిపి నియమిం । దగఁ దప మొనరించి తత్పదస్థితి మొదెత్తె. 1021

క. అని ప్రాచీతముఁ డాదర , మెనయ భిరద్యాజమునికి నెఱింగించినయీ
వినుతేతిహాసపఠనం । బున నరుఁడు నుభయలోకములు మెంపొందుకొ. 1022

వ. అని పారాశర్యుండు నాగదంతమునివర్ణన కెఱింగించిన లెఱంగు. 1023

కా. చోళీచంచదురోజవంతునవత్తోదస్థుఁడవ్వత్తునే
పాళీచారుకపోలచిత్రరచనాపారీహస్యాబ్జ బం
గాళీకేళీకలాప మత్తకరికిఁడైనవ్యపాంచాల పాం
చాలీభావవికాసకృచ్చతురవాచామృదీవై వా. 1024

క. కమలాంక కాంతిశోభిత । కమలాకరనిభగభీర కమనీయదరి
త్తమలాయతదళలోచన । కమలాకరితాత్మనదని కమలాయద నా. 1025

మాలిని. దినకరసమతేజా దీనమందారభూజా
వనధినిభగభీరా వజ్రనీయప్రచారా
వినకునయవికాలా వేదమాగ్ధానుమాలా
జనసుమయసోమా చాగయామాత్యరామా. 1026

గద్యము. ఇదిశ్రీమద్భక్తియరాంబావరప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతిఁలొసఁగొరవ
గౌరవామృత్యుత్ర సుకవిజనమిత్ర సుధీవిదేయ భైరవనామధేయ
ప్రణీతం బైనశ్రీరంగమహత్త్వం బనుపుగాఁగ భయందుఁ

చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీ రంగమహత్వము.

సంచమాశ్వాసము.

- క. శ్రీరఘునాయకమృదుపద । వారిరుహభ్రమర బంధవత్సల వంశో
ధాః గనుమహిత మతివి । స్తారోంక సావ్యభౌమ చాగయరామా. 1028
- మ. అనధరింపు మఖిలకధాకిధనచాతురీజనితరోమహన్నామం డగ రోమహన్నా గుమ
రుండు దివ్యబోధను లగుశౌనకానితపోధనుల కిట్లనియె 1029
- క. ఈబాడ కలితపుణ్యస । మాజం బగునామ్రతీర్థమహిమ విని భర
ద్యాజాడు విపులతపోని । భ్రాజితు వాల్మీకిఁ జూచి పలికెం బ్రీతికొ. 1080
- చ. ఇది యొకపాదపంబు గడు నేచినశాఖల నెల్లదిమ్మలకొ
బొదివి మహాతపస్విజనపూజితమై గిరిబోలె దోచుచు
న్నది విలసత్ప్రసూనభగవత్యమనోహరదివ్యవాసనా
మునితనుదాలి గాఁగఁ బరిమోహితముగ్ధగురంగబృందమై. 1081
- క. శ్రుతిసుకిరంబై మధుర । శ్రుతికలితస్వరవిశేషసుశృక్తంబై
శ్రుతిఘోషము విసఁబడె వి । శ్రుతయుగ నచ్చోట నేమివోద్యము గలనో. 1082
- క. వినిపింపుము వా కతైఱి । గని వినయం బెనయఁ దన్ను నడుగ భరద్వా
జుని ననలకల్ప లేజాని । గనునాని వాల్మీకమునికిఘామణి పలికెన్. 1083
- చ. వినుము కదంబభూజ మది శ్రుత మయ్యెను దానిపేర న
య్యనుపమతీర్థమందుఁ బ్రియమాన నిమజ్జన మాచరించున
జ్ఞుని లఘుముక్తులై పరంగ శాశ్వతవిష్ణుపదంబునందుఁ బెం
పున వసియింతు లక్కడికిఁ బోదము గమ్మని సమ్మనంబునకొ. 1084
- మ. అని రూపంబు ధరించి వచ్చుచారిలీలాప్తికొ దిగంతంబులకొ
తనదేహాపధి లుల్లసిల్లఁగ భరద్వాజునితుండై రయం
బున వాల్మీకమునీశ్వరుం డగుఁగ దత్తుణ్యస్థలావాసస
న్మునివగ్గం బెదు రేగుడెంచి పశుమాదంబు సంధిల్లగాకొ. 1085

- ఉ. దందడి మ్రొక్క నప్పుడు సుధామధుగప్రియవాక్యచాతురిం
గొందఱు బల్లవప్రతిమకోమలపాణిపరిగ్రహంబులం
గొందఱి నాదరంబు సమకొల్పులసత్పరిరంభణంబులం
గొందఱు గారవించి మునికుంజరుఁ డందఱు దన్నుఁ గొల్వఁగాక. 1086
- ఉ. అంబురుహోష్ఠబాలకరజారుణకోమలపల్లవప్రభా
లంబముఁ జుండనానిలచలత్కుసుమస్తబక్ప్రబుద్ధరో
లంబము నాలనాలపరిలాలితకేళివిలాలమత్తకా
దంబము నగ్రసంక్రితపత్రవిషటుంబము నాకదంబముక. 1087
- క. డాయఁ జని మ్రొక్కి భక్తిం బాముక పూడించి పరమపావన మగుత
చ్చాయాసంకితలవిమ । లాముతసికతాతలమున నాసీనుండై. 1088
- గీ. ఆరయ నివృత్తయాగచిహ్నంబు లచట । గానఁబడినఁ గౌతూహలకలితుఁ డగుదు
వారియందు వయస్తపోవైధివముల । నధికుఁ డగుగౌతమునట నిట్లనియెఁ బ్రీతి. 1089
- చ. మునివర యీప్రదేశము సమున్నతయూపచయోపశోభితం
బును బరిపూర్ణపాత్రపరిభూషితవేదిరాజితంబునై
కనఁబడుచున్న దేవ్యపఞ్జామణి సప్తుతిఁ జేసెనొక్క భూ
వినుతమహాధ్వరంబు లలివిశ్రుతదక్షిణ లిచ్చి యిచ్చటక. 1040
- క. అనవుడు నాగౌతముఁ డి । ట్లనియెక మిథిలాధినాథుఁ డైనవిదేహుం
డొనరించె బెక్కుయాగము । లనఘమహామునిసమేతుఁ డై యున్నోటక. 1041
- ఉ. నావును బుట్టయాలి సుజనప్రియు గౌతముఁ జూచి సుస్వరం
బై విదవచ్చుచున్నది నిరంతరమై యొక వేదభూష మీ
తావున నిట్టిచిత్ర మెచటక మును నే సేుఁగక మునీంద్ర నీ
నానిధమెల్ల నాకుఁ దెలియక వినిపింపు సవిప్రరంబుగాక. 1042
- క. అని యడిగినఁ బ్రాచేతస । మునివరుఁ డిట్లనియె గౌతముఁడు సకలజగ
ద్వినుతప్రభావభూసుర । వినుము పురావృత్త మొకటి వివపింతు దగక. 1043
- కా భూనాథుల్ తనపంపు సేయఁగ జగత్పూర్ణప్రతాపోదయ
శ్రీ నొప్పారువిదేహభూమిపతి భూరిద్రవ్యదానంబులక
దీనానాథుల కంతయుం బ్రియము సంధిల్లక బ్రయోగానుసం
ధానప్రాధీను నీశ్వరానుమతి జన్నుం బరీఁ గావించఁగాక. 1044

- క. ఒక నాటిరాత్రి ఋత్వి । కృత్కరముఁ బరిచారకులును బడలినమేనక
సకలంబు మఱచి నిద్రా । వికలేంద్రియు లగుదు నున్నవేళం బెరుచక. 1045
- చ. అలరంగ నొక్కకుర్కుర మనాస్వతభూతికవాట మైనత
త్సలలితయజ్ఞవాటము వెసం జనఁజొచ్చి తదంతరంబునం
గలయ మలంగి వేలిమికిఁ గాఁ దగుపాత్రికలందు ముందు వా
రలగడ నుంచినట్టిపువదాజ్యము నెత్తుడిఁ గ్రోలి వెండియుక. 1046
- గీ. అచట మంత్రపూత మగుపురోదాశంబు కొంతకొంత మెసవి యంతఁ బోక
తక్కుగలవదాధకతతులై మూర్ఖుని తనిసి వెదలిపోయెఁ దనకుదాన 1047
- క. ఆవేళ దలిసి ఋత్విజ । లావిధమేమియును నెఱుంగ కవిశేషద్ర
వ్యావలీఁ గ్రతువు సమాప్తము । గావేల్వఁ గడంగుటయును గడుచిత్రముగక. 1048
- చ. మంత్రతంత్రంబు లెవ్వియుం దోపకున్న విష్ణుహృదయులై ఋత్విజ్ఞనంబు లధ్వర
క్రియాప్రబుధుం డగువృద్ధకశ్యపున కలైఱం గెఱింగించిన నతండును భయాత్తచిత్తుం
డై వారల కిట్లనియె 1049
- ఉ. అంచిత శేముషీవిధవ మందఱు మెచ్చగ మున్న నే నొన
ర్పించిన యాగముల్ కొలఁది నెట్ట నశక్యము నాకు నిట్టి వొ
క్కించుకయుక బ్రయోగవిధ మిప్పుడు దోప దివేమి చెప్పు నూ
హించిన విస్మృతిం బారినె నేర్పడ నేర్చిన యన్నివిద్యుక. 1050
- క. అనుటయు నట్లు సదస్యులఁ । గరుగొని వా రిడుగ బుద్ధి గలిగి ప్రయోగం
బసఁగా నెట్టిది మంత్రము । లన నెయ్యవి నే మెఱుంగ మని రీతిక. 1051
- క. జగులై ముందఱ దోపక । తడఁబడ బుడిబుట్లు వోవ ధరణీశ్వరుఁ డ
య్యెడ వారిఁ జూచి మీకీ । చిడిముడిపా తేల వచ్చెఁ జెప్పం డనినక. 1052
- ఉ. వారు నతాస్యులై ధరణివల్లభుఁ జూచి నరేంద్ర దీనికిక
గాఁగమే మెఱుంగ మధికం బగుమే లాడగూడుచోట దు
ర్వారము లైనవిన్నములు వచ్చు ననేకము లందు భూమిలో
వారలు రూఢిగాఁ బలుకువాక్యము దప్పనె వేయునేటికిక. 1053
- క. నావుడు భూవిభుఁ డిఁక మన । కేఁది ప్రజ్ఞావిశేష మేపారు మఖం
దేవెరవున సంపూర్ణం । లై వెలయు నటుందు భిన్నుఁడై చింతింపక. 1054

- సీ. అతని కిట్లనిరి వారందఱు నీరీతి నననీశ పరితాప మందఁగేల
యేదేవునిగఱించి యాయాగమును జేయఁ గైకొంటి వట్టిలోకైక నాగు
నాదిన్నారాయణు నాద్యంతవిరపి తు నామ్నయసంజేద్య యజ్ఞపురుషు
దేవదేవుని వాసుదేవుని నధికారు నమృతు నఖిలభూతాంతరస్థు
నాశ్రయింపుము హృద్ధతం బైనమోహా । పటలమంతయుఁ బాపు నప్పురమపురుషుఁ
డఁదయుభానుఁడు దిక్కులఁ బొదివికొనిన । యాధికారింబు విరియించు నవ్విధమున
- జ. నావుడు సంతసించి నరనాగుఁడు తానునా వారుఁ గూడి స
ద్యాపమునకై బ్రపన్న పరిపాలనలోఁబుఁ గృపాలవాలు రా
జీవదశాక్షు నిల్చి నెఱచింతలఁ గ్రోచి నివాతదేశసం
భావతీధిపభాతిఁ జలభావ మొకింతయు లేక యున్నెడక. 1056
- క. వారక తమతమ పనులకుఁ । జేంక చిత్రించినట్టి చెలువునఁ జేప్పం
గూరక పలుకిం గోరక । యూరక నివ్వెఱఁగు నొంది యుండిరి సభ్యుల్. 1057
- జ. అత్తిటి నొక్కసంయమి పరావరతత్వవిచారశాలి భా
స్వత్తులితప్రభానిధి నిజప్రతిసుప్రతిభావిశేషసం
పత్తిఁ దనర్చుకీష్యులు శుభశీలిఁ గొల్వఁగఁ జొచ్చి వచ్చె ను
ద్యత్తపనీయదీప్తసముదగ్రకివాటయు యజ్ఞవాటయుక. 1058
- వ. ఇట్లు చనుదెంచి సమంచితధ్యానతత్పరు లగఁబుట్టిజాలను రాజానుం జూచి యిట్లు
నియె. 1059
- కా. ఏల విఘ్నము పొందె నీక్రతువు మీ కిట్లేటి కేతక్రియా
బాలం బూరక తక్కి బాలిశులనెఱుజ న్నిల్చి చింతాత్తులై
కాలక్షేప మొనర్చి తారు మొదలం గైకొన్న కార్యంబు ప్ర
జ్ఞాలంకారులు గేలిఁ బుత్తుల వ్యధాధ్యానంబునకై బుద్ధియే 1060
- మ. క్రతుకర్తంబు సమాప్తి సేయుఁ డని వల్కల వార లావిప్ర నా
తతతేజోనిధిఁ బ్రీతిఁ గన్గెని మహాత్మా మంత్రభాగంబు మా
మతులం దోపక తత్ప్రయోగవిధిసాహధ్యంబునకై వ్యర్థవి
స్మృతి నొందెం గత మెద్దియో యెఱుంగ మీచిక్కెల్లు నెక్కంటకుక. 1061
- క. అని యీవిధమున వారును । వినయముతోడుతను బల్క విప్రాగ్రజి యా
ముసులఁ గనుంగొని జలద । స్తనితగభీష్వంబు సమకొనఁ బలికె 1062

- ఉ. కారణ మెద్దియో నొకటి గల్గక యీమఖవిఘ్న మొందఁగా
నేరదు గావునక వినుము నిక్కము స్వమయాత్మకడైన యం
భోరుహనాభుఁ డిమ్మహితభూరుహమంద నిగంతరింబుయం
గోరి వనించి యున్ని. నెఱుగుక దరితో నివి సర్వవృత్తముకా. 1063
- క. పూజించి యడుగుఁ డీతరు । రాజము నిది చెప్ప మాకుఁ గ్రతుపఘ్నం బె
య్యోజ సమకొనిన తెఱఁగు ను । ధీజనవరులార పిన్నులిం బడి నేలా. 1064
- ఉ. నావును సంతసించి నర నాథుఁడు ఋత్విజాలుక సదస్యులుక
బావనగంధపుష్పఫలపాంశుసపూపగుడాజ్యముఖ్య నా
నావిధసత్పదార్థకలనంబున నర్చ లానర్చి రిమ్ములక
నేవక కామితార్థఫలసిద్ధ్యవలంబము నాకదంబముకా. 1065
- ఉ. భాతిఁ నాకు నిప్పు డతిధక్తి నొనర్చిన యర్చనంబులక
బ్రీతుండ నైతి మీవలనఁ బెద్దయు విప్రవరేణ్యులార మీ
కీతతీ నిష్ట మైనవర మిచ్చెద వేకుఁడు నావును స్వనః
కాతుక మార వారు పులకంబులు నెక్కఁగ నుద్గతాస్యులై 1066
- మ. ధీలిజాతోత్తమ సర్వలోకపతి యీమానసోల్లాసు నా
శ్రీతమందారు నుదారుఁ గొస్తుధమణిశ్రీరంజితోరసుగ్ధ న
య్యతునికా భక్తి గుఱించి యీన్మపతి విధ్యుక్తంబు గాఁ జేయున
త్రితురాజంబున కేము ఋత్విజాలమై కర్తం బనుష్ఠింపఁగకా. 1067
- క. ఏమంత్రము నేతంత్రము । మామతులకుఁ దెలివిపడక మానినకార్యం
బేమాయెను యదిగాక మ । లేమాయెను మే మెఱుంగ మేకారణమో 1068
- క. ఆవిధము దెలిసి మెఱసిని । మోగిన్నదనంబు మాన్చి మంత్రనియోగ
ప్రావీణ్య మొనఁగి పూర్ణము । గావింపుము నీవు మఖ మఖండితకరుణకా. 1069
- చ. అనవుడు నమ్మచోపిటపియందు వనించినరంగధాముఁ డి
ట్లను మునులార మీ రలసి యధ్వరవాటిక నుత్కవాటబం
ధన మొనరింపఁ గా మఱచి నల్లడలక నుఖ నుపులైనచో ।
కునకము తన్నుఖాలయముఁ జొచ్చి నిజేచ్ఛఁ జరించి యచ్చటకా 1070
- క. హోమద్రవ్యము లన్నియు । దా మోగొనిపోయె దానఁ దలకొని వేల్పం
గా మొనసినకారణమున । నేమంత్రస్మరియు మీకు నెసఁగక తక్కకా. 1071

- క. శుచిమద్ద్రోవ్యంబుల నతి । శుచియై తద్దీక్షితుడు నిత్యశుచు లగుఋత్వి
జ్ఞీచయంబుఁ గూడి చేసిన । సువిక్రతు వొసఁగఁ బ్రతుము శుచివత్తునకుఁ.
- వ. కావున నపవిత్రంబు లగు పాత్రానీకంబు పరిహరించి శుచిద్రవ్యంబుల నవ్యగ్రులై
యాగంబు పరిపూర్ణంబు గా నొనర్పఁడు మీకుం బూర్వప్రకారంబున సర్వమంత్రతం
త్రంబులు ప్రయోగసులభంబులై దీపించెడి నీమహిపాలసత్తముండు నుత్తమగతిఁ
బ్రాపింపంగలఁ డని యానతిచ్చినఁ దత్ప్రసాదంబున నభిలషిద్యలు నవగతం బైన
సవనంబు నిర్విఘ్నంబులైన నిర్వృతిఁబంచి యమ్మునిసమాజంబును రాజును బరమానందం
బునం బొందితి మున్ను నిజసమ్మానితుండై యభిరూపంబు నొందిసకాశంబున కేతెంచి
హితోపదేశంబు చేసిన భూసురాగ్రణి యవ్వంఁడని కుతూహలై యిట్లనిరి. 1078
- మ. పురుషవ్యాఘ్ర భవత్ప్రసాదమున మూబుద్ధుల్ ప్రసన్నంబులై
పరగం బర్వినదర్విమోహతసుముల్ పానెత్ మనోవీధిలో
మరలం దోచె సమస్తవిద్యలును సామాన్యంఁడచే సర్వది
గ్భరితస్ఫూర్తిఁ దలిచ్చి నీదుకుభసాంగత్యప్రభాజాలముల్. 1074
- క. ఎవ్వోట నుండు విచటికిఁ । క్రచ్చుట నరుదెంచినట్టి కత మేమి మఖం
బచ్చుపడ నిర్వహింపఁగ । విచ్చేసినదొరవొ దివిజవిభుఁడవొ చెపుమా 1075
- వ. అనిన నయ్యత్తమపూరుషుండు మహర్షుల కిట్లనియె. 1076
- క. వసియింతు నెల్ల యెడలను , వసుధాసురులార నాకు వాలాయుండై
యెసఁగినపని లే దొకటియుఁ । బొసఁగంజేరువయె నాకు బోలినరీలల్. 1077
- మ. విశుతద్రవ్యసమృద్ధి గల్గి త్రిజగద్విఖ్యాతచారిత్రులై
చనుమీయట్టిమహాత్ము లెల్లక్రియలం జాగింప సప్తాస్యన
త్తనుడై మించినయీవిదేహవిభుస త్రిం బంతరాయంబు నొం
దినయాచంద మెఱింగి తత్పరసమాప్తిప్రీతి నేతెంచితిఁ. 1078
- గీ. క్రతువు సంపూర్ణమయ్యె భూపతికి మీకు । భద్రమయ్యెడు నేను నాభవనమునకుఁ
బోయినచ్చెద ననిన నప్పురుషసింహుఁ । బానుజాలక యమ్ముని ప్రవరులెల్ల. 1079
- చ. వెనుకొని యేగి రప్పు డరవిందదశాత్ముండు వారిసందఱం
దనకరుణావలోకనసుధారసధారలఁ దొప్పదోఁపుమగ
దనుభవదివ్యసౌరభకదంబము దిక్కులఁ బర్వ మర్విఁ బా
దన మగునల్లసచ్చరణవారిరుహంబుల రీల మెట్టుచుకొ. 1080

సీ. ఆకదంబముఁ జేర నరుడెంచి తనకు నమ్ముచు లాచరించుపూజనలు ప్రీతిఁ
గైకొని వారితో ఘనతపోధనులార గురుతరం బగువేదఘోష మొకటి
సకలకాలంబును శ్రవణమంగళముగా నొదవుగా కని వరం బొకటి యొసఁగి
యంతర్హితం డయ్యె నది యాదిగా మనిసేవ్యమై శ్రుతిసాదభివ్య మగుదుఁ
బొలుచు నేతత్పదేశంబు భూరిజన్మ సంచికొదగ్రహాపప్రపంచనక్
వక్రసంచారభయదభవప్రభూత । జలధిబృంభితబాడబజ్వలన మనఁగ 1081

వ. అని గౌతమయునివరుండు చెప్పినపూర్వతీర్థ ప్రభావంబున కలరుదుఁ బరిమత త్వవివేకి
యగువారీకి యచటఁ గదలి భరద్వాజసహితం దై మహితతపోవిరాజమానమునిసమా
జపూజితంబును బ్రసిద్ధసిద్ధచారణగీర్వాణసేవితంబును సకలకాలకుసుమఫలభరిత
తరులతాపరివృతంబును గ్రోశమండలవిస్తారంబును నగుబిల్వతీర్థంబునకుం జనియె
నని చెప్పి యచ్చాగశక్యవర్యుండు వెండియు నిట్లనియె. 1082

సీ. ఇంద్రుఁ డెతరువె మున్నేలమి నారాధించి సురరాజ్యవైభవస్ఫురణ దనెరె
మైత్రేయి నాఁగ బ్రాహ్మణి యేమహీజంబు నేవించి యోగసంస్థితి నొందె
వాలఖిల్యాదు లేవంపాదపచ్చాయ నెల్లకాలము నాశ్రయించి యుండు
రబనిర్మితం బైనయాగ వేదిక నేడు నేతాఖిక్రేవ నొప్పెసఁగి వెలయు
విబుధమానందితేయవితతిలోన । నెవ్వరెవ్వరి కట్టియట్టి మట్టి
వారలెల్ల ను నేధరణిరుహంబు । కొలిచి వడసిరి తమతమకోర్కు లెలమి 1083

గీ. అట్టిబిల్వంబుపేరఁ బ్రఖ్యాతిమైన । యమృహాతీర్థరాజసామధన్య మెల్ల
దెలుపునిలిహాస మొక్కటి గలను నినుము । దానఁ బెడబాయుఁ బటుదురితవ్రజంబు

సీ. కలఁడు సోముకు డనఁగా మెక్కరాజ్ఞి మంశదీపకుండు దుగ్ధారబలుండు
సత్యసంధుండు సర్వకాశ్రుత త్వజ్ఞుండు శమదమాన్వితుండు సజ్జనసాతుండు
జలధివేష్టితమహీచక్రేశ్వరుండు నిత్యధర్మశీలుండు మహాదానశాలి
సతతయాగక్రియోత్సహసంపన్నుండు సకలదిగంతప్రాంతకీర్తి
ఘనదయానిధి యాచకకల్పతరువు । భూప్రణాలోకనోత్సక్తిపూర్ణచంద్రుఁ
డతిజయోదాగుఁ డభోరుహోత్పదివ్య । చరణరాజీవయుగసమర్చనపరుండు 1085

క. విగతస్పృహుడై తగ న । జ్ఞగతీ నాయకుండు సప్తీసమముల కీర్తుల్
సగడ ధరి యేలి తనమెము । నెడినజరఁ జూచి యాత్మ నెసఁగినచింతకా. 1086

- మ. జలదాకారము లింద్రజాలమహిమల్ సౌదామనీవిభ్రమం
బులు గంధర్వపుంబు లంబునిధిసంభూతోర్మికాబాలముల్
కలలో రాజ్యము లెండమావులు నటత్సన్యోతకీటద్యకుల్
తలపోయంగ నసారసంస్పృతినముద్యత్సౌఖ్యసంపన్నతల్. 1087
- క. అది గాన విప్రులభోగా | స్పదశాశ్వతపుణ్యలోకసంవాసము నా
కొదవెడనట్టి ప్రయత్నము | వదలక కావింపగా నవశ్యము నలయున్. 1088
- వ. అని వితర్కించి. 1089
- చ. విమలతపఃప్రసిద్ధులును కృద్ధులు శుద్ధులు వీతరాగులున్
శమదమయుక్తులన్ సకలశాస్త్రవిధిజ్ఞులు నైనసద్విజ్ఞో
త్తిములను సత్పురోహితవిత్తాసము నాప్తుల బంధమిత్రులన్
గ్రమమున్ గూర్చి వారి కధికం బగుపూజ లొనర్చి యిట్లున్. 1090
- చ. చదివితె నెల్ల వేదములు శాస్త్రములున్ బహుధర్మమర్చముల్
విదితముగాఁగ వింటి బహువిత్తము లిచ్చితి విప్రకోటికిన్
సదమలబుద్ధిఁ జేసితి బ్రశస్తమఖంబులు జీవలోకసౌ
ఖ్యదములుగా వనంబులు జలాశయముల్ కడఁబెక్కినర్చితిన్. 1091
- క. సుకృతము లెడఁక వేసియుఁ | బ్రకటితసంపదలఁ బెంపు వడసియుఁ గూడి
పగఁ డగుసుతుఁ గనుభాగ్యం | బొకటియ లే దనిన మనుజుఁ డొందునె శుభమున్. 1092
- క. వరపుత్రవంతులకుఁ గల | దరయఁగ సగ్గతిసుఖంబు నాపుత్రాణాం
పరలోకస్థితి యనఁగాఁ | బరఁగెడువాక్యంబు వినమె బహుశాస్త్రములన్. 1093
- క. మేదిని బరఁగినలొకక | వైదికధర్మంబు లెఱుంగువఱులు గడుమీ
రేది గతి చెప్పఁ డీకఁ బు | త్రోదయలాభోత్సవంబు లొందనినాకున్. 1094
- ఉ. నావుదు | వారి లమ్మనుజనాయకుఁ గన్గొని పూర్వజన్మసం
భావితపాపయుక్తి ననపత్కుడ వైతివి నీవు దీనికిం
గా వగవేటికిం బటుశిఖావిసరోజ్వలమైనవహ్నిఁ గా
స్థావరిబోలె గామ నశుభాతిశయంబులఁ బుణ్యగర్భముల్. 1095
- వ. తొల్లి దుండూరసగఁగిదిపడశరధాదిమేరినీకులు హృషీకేళు నారాధించి తల్పి
సాదంబున నసాధారణబలపరాక్రమసౌభాగ్యవినయవిధేయత్వాదిగూఁ జోదారు లగు

కుమారులం గనిరి నీవును దత్తశ్రీకారంబునఁ గారుణ్యసింధు వగుసింధురవరదునిం
బూజింపుము రథాంగపాణి భవన్త నూరథంబు సఫలంబు నేయు నెడనేయక తత్త్వి
తికాం బగునధ్వరంబు గావించు మనిన సప్తదం బంది యమ్మహీవరుండు. 1096

క. తనకనుసన్న నృపాలురు | పనినేయు నుదారవిభరపరిణతిదివిజాల్
గొనియాడ వేదవిద్యా | ఘను లగుభూసురులఁ గూడి క్రతు వొనరింపకా. 1097

కా. చందాంశుప్రతిమప్రతీకరును లాకాచక్రవారంబునకా
నిండం బర్వఁ బ్రవాళపాటలజటానీకంబు మాలం గ్రియా
పాండిత్యక్రథమానసంయమికదంబం బర్హిసేవింప మా
కణండేయుం డరుదెంచె దన్త ఖదిదృశ్యాకాతుకోల్లాసియై. 1098

గీ. ఆఘ్రునీంద్రునిఁ గని వినయం బెలగ్న | నెదురు చనిమొక్కి తోడ్కొని యేగగుడెంచి
యగ్న పీఠంబువై నుంచి యఘ్రాపాద్య | ముఖ్యసర్వోత్తములు గ్రహంబున నొనర్చి

క. ఘను లగుతడిను శిష్యుల | మన మలరంగఁ బూజ చేసి మనుజాధీశుం
డనురాగంబున నమ్ముని | యనుమతి ఋత్విజులఁ దాను వాసీనుడై 1100

క. తేమందే మినును శిష్య | స్తోమయునకు నీతిబాధ చొప్పడక తపో
భూమి దిలిమివానె విఘ్నము | లేమియు నైకొనక జరగునే సత్తపము. 1101

చ. ఆనవును నమ్మనిప్రవరుఁ డానృపుతో భవదీక్షురక్షుచే
బనువడు మాకు సస్వమును భద్రము నీవును నీనువృజ్జనం
బును సుఖ మున్నవారె గుణభూషణ సత్కులలాభకాంక్షు నె
క్కిన నొనరించు నీమతుము కోరి కనుంగొన నిందు వచ్చితికా. 1102

క. దీన భవదీప్సితాధాము | గానేరదు పూర్వజన్తకలుషం బధికం
లై నరుఁ డొనరించెడి సుకృ | తానూనఫలాగమంబు నది పెట్టు నృపా. 1103

చ. అతివిఖ్యాతములై మహిం బరంగుపుణ్యక్షేత్రతీర్థంబు లం
చితబుద్ధికా భజియింపఁ గర్తములు సంక్షీణత్వముం బొందినకా
వితతంబై భజియించుకార్యములు నిర్విఘ్నములౌ గావునకా
క్షీతివాణోత్తమ తద్విధం చిత్త డనుష్ఠేయంబు నీ కెఱ్ఱెయికా. 1104

క. నావును నమ్ముని గనుగొని | భావం బలరంగ నానృపాలుఁడు త్రిజగ
త్పావనచరిత్ర తత్తీ | ధావావలి నా కఱుంగజెప్ప మనివేడుటయికా. 1105

చ. హర్మకండేయమనీంద్రుం డన్న రేంద్రున కిట్లనియె. 1106

సీ. వసియించు నెందేని వైకుంఠనాథుండు ఫణిరాజభోగతల్పంబునందు
నెందేని పరమయోగిండు లేప్రాద్దును బాయకుండురు పగబ్రహ్మనిగలి
బహుధ వాష్టితపాపపటలంబు లెందేని నిమిషమాత్రంబున సమసివాపు
మెఱుంగుఁగోఁజలకొడిమృత్యుదేశతగ్వ మడచిలి వెందేని యాదృశముగ
నట్టిశ్రీగంగమండలాధ్యంతమున । నఖిలలోకైకపావన మైనమహిమఁ
గరము శోభిల్లుచంద్రపుష్కరిణి సుయ్యు । సకలతీర్థంబులకు నెల్లఁ జక్రవర్తి. 1107

ప. ఆతీర్థంబునకుఁ గ్రమంబున గంధవాహనవల వాహనపురహరపుగందరవైశ్వానరవైవస్వత
పలాశనపాశధన్వితాభాగంబుల భజదమరసాధకంబు లగుతీర్థంబులు గల వవియును,
గేనరికదంతామ్రవిల్వజంబూపలాకాశ్యశ్శేపున్నా గాహ్వయంబులన నంహోనిరాసంబు
లై భాసిల్లు నందుఁ బున్నా గతీర్థంబున బ్రహ్మవర్చసోదారుం డగువృషుం డనుబ్రాహ్మ
ణుండు బ్రహ్మజ్ఞాననిరతుండై సంసారవిరక్తిం బొంది నిత్యానందంబు నొందె భాగ్య
వతులవిస్తారుం డైనతారమం డనుతాపసాగ్రణి కేసరతీర్థంబునఁ దపంబు నేసి భవపాశం
బులం బాసె జితారవిస్మయం వర్గగోత్రజాతుం డైనయక్షదృష్టిభజదభీష్టసలకదంబం
బగుకదంబంబు నుపాసించి బ్రహ్మపదప్రాప్తుం డయ్యె నఖిలలోకపామ్యుం డగు
కాశ్యపమునిశ్వయండు విదుతపాపధూమ్రం బగునామ్రంబు నాశ్రయించి యామృత
త్వంబు నొందె మఱియ నేను లీతీర్థంబుల నిజమనోరథంబు లవితిథంబులుగాఁ బడసి
రిని చెప్పి యామృతంఁడనందనుండు వెండియు నట్లనియె. 1108

క. శ్రుతిపగ్వమై మహాఘు । ప్రళయి బాపుమ నభీష్టఫలదం బగు నీ
యి లిహాస మొకటి చెప్పెద । క్షీలి నాయకతిలక చిత్తగింపుము ప్రీతికై. 1109

సీ. బయధరుఁ డన నొక్కజన నాయకుండు సుధాకరవంశ్యుండు ధరిత్రిగలఁ డతండు
క్రూరుఁడై ధూమగోటికి నెగ్గులు గావించువారు తగ్గావలూప
పానకజ్వాలలఁ బరిత్రాప్తహృదయులై వినివి యారాజ్యంబు విడిచి చనిన
శూద్రభూయస్యుమై శ్రుతిఘోషరహితమై భూలోగదుర్భిక్షబహుల మగుదు
నాడునాటికి రాష్ట్రంబు నాశమొంది । కరితురంగమరధభటకంబునాది
సంఘదల సొంపు సకలంబు ముంపుఁ దప్పి । దీనదశ నొందె నజ్జాతీవిభుండు. 1110

క. వానిసుతశతము నొక్కట । నానామహాపీడఁ జాల నవసి కృతాంతి
స్థానమున కరిగి రత్తఱి । నానరపతి సతులు దాను నడలుచు నుండెన్. 1111

క. అంతం బుష్కరిణీతటంబున హరిధ్యానామృతానందిత

స్వాతుండై వసియించియున్న గురుకా వాల్మీకి దర్శింప న

త్యంతప్రీతి దలిగ్న నేగుచు భరద్వాజుండు తస్మేదినీ

కాతుండున్న పురంబునై నరుగ మార్గం బాట నవ్వోటికిక.

1112

గీ. వచ్చి తనకు కవ్యవరుఁ డగుతత్పురో | హితునివలన నమృషీశ్వరునకుఁ

దొడరినట్టికప్పడృశ లన్నియు | విని మనంబులొనఁ గనికరించి.

1113

క. తా నట చని నిజగురునకు | నానృపునర్తనముఁ జెప్పె ననుకంప మదిం

బూని ముని వానిరాష్ట్రము | లో నుండక చనినవిప్రలోకము నెల్లక.

111

చ. పిలువఁగఁ బంపి వారలకుఁ బ్రీతి దలిర్పఁగ నిట్లునుక సము

జ్వలమతులార మీ రిలిగి వచ్చినయంతటనుండి వైషముక

దలఁకొనినట్టియాపదల దండఁగ గుంఠి భూప్రజల్ మహీ

తలఁతెలియుక దంఠిపరితాపనిపీడితుఁ డయ్య నెంతయుక.

1115

క. నాలుగుపురుషార్థములకు | నాలుగువర్ణములవారి నడవడికిని భూ

పాలకుఁడు కారణము త | న్మూలంబున నెపుడు సర్వముం దలచోయుక.

1116

చ. అలకలు దక్కి నాపలుకు లాదటఁ గైకొని నత్త ప్రసాగణం

బలనడ చుద్ధరింపుడు చుహమచులార నితాంతశోకవి

హ్వలుఁ డగు మేదినీకుని దురింతము లైనయుపద్రవంబులక

బెలుకుతీ నెప్పునలబు దలపించుచు నున్న మహీప్రజానికిక.

1117

క. అని చెప్పిన నతనివాక్యప్రబోధకులై క్రోధంబు బుడిగి ప్రసన్నచిత్తులై నభూసురోత్త

ములపశ్చాత్తాపమానముం డగు మానవేంద్రునిం గలపి వారలఁ దోడ్కొనుచు నత్త

పోధనసత్తముండు నఖిలకామితార్థదాన సమర్థం బగుబిల్వతీర్థంబున కరిగ నప్పు

డయ్యెడ నున్న మహామునిగణం బతనిరాక గని రాకాసుధాకరోదయంబు నున్నద్రం

బగుసముద్రంబుచు బోలె నిబ్బరంబు గా నుట్టి సమచితసత్కారంబు లాచరించి

సమంచితా న్యాయప్రేమభాషణంబులఁ బరితుష్టులై యున్న సమయంబున.

1118

చ. అమపమదివ్యసౌభాగ్యసమంచితకోమలగలధవాహమూర్

మునుకొని వీచె బిల్వతరుమూలమునక వరపుష్పగృప్తి భో

రన గురిసెక బదంపడి తిరింబున మ్రోసె నశేషవాద్యని

స్వనము లనంతరంబు వినవచ్చె మనోహాననగ్ధగానముల్.

1119

- క. ఈరీతి నుభయసంధ్యల | నారూఢము బైవమంగళాచారము లే
వారఁ గనిపుట్టఁ చూలియు | భూరమణిం దెచ్చితమనఁ బొందుచు నుండెన్.
- ఉ. అక్కడి కేగువెంచె నముదంచితదివ్యతనప్రభాతతుల్
దిక్కులఁ బిక్కుటిల్ల నతితీవ్రతిహినియుఁ పసిధిఁ బెం
పెక్కినశిష్యకోటి తను నెంతయు భక్తి భజింప లోకముల్
మొక్కుననత్కుమారమునిముఖ్యుఁడు తీగనిషేవణార్థియై. 1121
- క. అప్పుడు వర్తిక భవుం దెప్పన్మజనుతుఁడు దాను నాత్మల మదమం
జిప్పిల నాలింగనములు | చొప్పుడ గావించి యుచితసత్వమునన్.
- ప. సుఖాసీమలై యున్నయవసరంబున నవగతమనాగతవికారం దగుననత్కుమారు
నుపలక్షించి యక్షయజ్ఞానకుతారచారిత సంసారిభూజం దగు భరద్వాజం
డిట్లనియె 1122
- ఉ. ఇచ్చటఁ బుష్పవర్షములు నింపెనలారఁగఁ బాడుపాటలన్
మెచ్చిలమ్రాయతూత్యములు మేదుగనాదములన్ మనంబులం
జెచ్చెర నదృశం బాదవఁ జేసి మహాత్మ యెఱుంగ మేము ము
న్నిచ్చట నిట్టిచోద్య మిది యెంతయుఁ దేటపడంగఁ జెప్పజే. 1124
- సీ నావుడుఁబరమేష్ఠినందనుం డెలమి నిట్లను భరద్వాజతో ననఘ మున్ను
సుత్రామనఘుఁ డైనచిత్రసేనుం దమగంధర్వుఁ డతికుభాకారుఁ డొకఁడు
తరుణీసమేతుఁడై తనుఁ జేరి యనుచరుల్ గొలువంగఁ దా నదీకూలమునను
గంఁ మ్మికొలఁవలఁ గీదాదినాను దేశంబుల దరులనుఁ జఱుల యందుఁ
గలయు విహరించి యొకనాడు గగనవీధిఁ | జనుచు శ్రీరంగమంధిరచ్ఛాయ దాట
నది గనుగొని కనలి సప్తార్ణవములు | గడవ వైచిరి తీర్ధరక్షిణులు జాని. 1125
- ప. అత్రేణం గెఱింగి తత్సఖుం డైనశతమఖుండు చతుర్ముఖదేశంబున దత్వాపంబుఁ బా
యునుపాయం బాదేశించిన నాగధర్మ్యుండు సర్వసంహారకంబున నేమ నీశరణ్యులు
లగునరణ్యంబులు పాపలతాలఃత్రంబు లగుపుణ్యక్షేత్రంబులు ప్రపంచితపురుషార్థంబు
లగుతీర్థంబులు నుపాసించుచు వచ్చి వచ్చి యభిలలోకంబులఁ బావనంబు గావించు
ప్రపుల్లపుక్కిరామి దపుష్కర యగుపుష్కరణి నవగాహనంబు నేసి శుద్ధమాన
సుండై యతిజ్ఞుఁడగు గానవిద్యావిశేషంబున శేషకాయనిఁబరితోషితునిం జేసి తత్ప్రసా
దంబున భువనసంస్తుత్యం బగుగంధర్వాధిపత్యంబుఁ ఒడసె నది మొదలుగా నతం.

దీర్ఘంబున నీతపక్షపంచమిదివసంబున సర్వకల్యాణకారణంబు లగునారాయణుల నా
రాధించుచుండు నే డిట్టిదివసం బగుటఁ బూజాసమత్సుకంబున సపరిచ్ఛదండై
వచ్చుచిత్రినేకకృత్యం బిది యని యెఱింగించినఁ బరమహంసభరితుండై భరద్వా
జుండు వెండియు నిట్లనియె. 1126

క. నీతపక్షపంచమితిథి । నీతరము లగ వాసరముల నీతీర్థమునకై
ధృతిఁ జేయవలయు నాద । వ్రతపూజావిధులఁ జెప్పవలయు మహాత్మా 1127

చ. అనిన సనత్కుమారుండు ప్రియంబున నాతనినో విహంగివా
హనుననుఁ బ్రీతిగాఁ బ్రతిపదాదిదినంబుల నాచరించుపూ
జనలును సువ్రతంబులుఁ బ్రశస్తజపంబులు నానిగాఁగఁ గ
ల్గిననియమంబులెల్ల నెఱింగించుచు నందు యధాశ్రమంబునకై. 1128

క. ఏకాదశేంద్రియంబులఁ । బ్రకౌనుపాపములనెల్లఁ బాపుచు ముక్తి
శ్రీకారణ మై వెలసిన । యేకాదశమహిమచంద మిట్లని చెప్పెకై. 1129

నీ. ఓటుఘోషాపాతకపటలమహాగణ్యచటలనమజ్వలజ్వలనకీల
దుర్వాదారుణదష్కృతసంఘాతమేఘసంవర్తసమీరణంబు
భూరిభీషణపాపపుంజసముత్తుంగభూమిభృన్నిశితదంభోలిధార
దుస్సహదారితసందోహనిగంతకధ్వంతప్రచండమగ్రాండమేతి
సూరకల్పపక్షంభికంతీరవంబు । భీకరాఘోషపవనమంభీనసంబు
విడిచికిల్చిపాథోధిక్షంభి నూతి । భాసుగం బైసశ్రీవిష్ణువాసరంబు. 1180

క. స్మృతినవ్యుత్థిననిష్ఠా । క్రితులగురుక్ష్మాంగదాంబరీమాదులు స
న్నతి గనిరి గాదె మును కా । శ్వేతికీర్తులపామభాగవతులందెల్లకై. 1181

చ. అట్టియేకాదశిప్రకారం బెట్టిదనిన 1182

చ. దశవిప్రభౌతవేళ నుచితం బగుకాష్ఠముఁ బూని మోనియై
దశనవిశోధనంబు నుచితంబుగఁ జేసి కృతావగాహుండై
కుశలమతిం గ్రయల్ నడపి కొరి హరిర భజించి యొక్కపూ
టతనము తా భుజించి కుచియై వనితారతిఁ దక్కి వేగినకై. 1183

క. మాఃమునఁ బుణ్యసలిల । స్నానం బొనరించి సమయముచితనిధ్యై
నూనక్రియాకలాపము । మానకి కావించి నియమమానఘం ధిగుమకై. 1184

శ్లో. ఏకాదశ్యామహంకించి । దశశ్చైవ పురుషోత్తమ

భోక్ష్యేహనిపత్యేమత్ । పాహిమాంశరణాగతం.

1185

వ. అని సంకల్పంబు చేసి.

1186

సీ. పరుల నిందింపక పాపండుజనగోష్ఠి సలుపక యన్యుతభాషణము లాడ

కాగ్రహింపక శూద్రుల నంటి కింటనె యుండి లలనతోఁ గలయ కన్యలకు

నెగ్గ నేయక దగ్గన శ్రేణిసంగతిఁ బోక క్రియక్రయాదిల కన్యపడక

కోర్కెలు మదిఁ బుట్టకుండ నిందింపక యనుచితకర్మము లాచరించ

క మలమానసుడై యమ్యుతావతార । కథలు సభ్యక్తి వినుచు భాగవతజనుల

సంగడంబునఁ గాలంబు జరుపవలయు । హరినిఁబున నుపవాసి యైనయతఁడు. 1187

వ. ఇట్లు పవనించి సమంచితగోమయోపలిప్తంబును ననేకవర్జనియమముగ శరంగ వల్లికా
భానురంబును వినిధించి త్రివిధానాభిరామంబును బ్రవాళాయణపిష్పలతోఁ జాలంకృ
తంబును బరిణాధవిశుద్ధఫలసరప్రసవమంజరీమంజులంబును గంధలైలప్రదీపితదీపరా
జితంబును నగుపూజామండపంబును సముచితానవాసీనుడై నలినమణిప్రభావం
బం బగునంబరంబు లావీతాంబరునకు సమర్పించి దప్పసారకర్పూరకలితగంధ
సారకలితకర్దమం బాజనాగ్నన కలది యనల్పమణికల్పితంబు లగునాకల్పంబు
లాఘణితల్పనకుఁ దొడివి మరకతశ్యామాభిరామకోమలకులసీదశరదామంబు లావై
కుంధామకంఠంబున నుంచి కించిద్వికసితముకుళనకుళపున్నాగశరదమాలతీనవమాలి
కారచిత్రమాలిక లాననమాలికిం దిట్టి ప్రభూతపరిమళమిళితదీపాంగణంబు గుడకాం
గధూపంబు లాదశావతారున కొసంగి సారఘ్నసారశకిలసమద్వీపితంబు లగుదీపంబు
లాజగత్ప్రదీపునకు నివాళించి హయగ్రం వివరపిష్టంబుల నారూపంబు లగునపూపం
బులను మధురగుణసంపన్నంబు లగుపాయసాన్నంబుల నమృతకరకళామోదనంబు
లగుకాళ్యాదనంబులను మరిచశర్కరాసంప్రత్తితంబులై రుచిరపరిపాకంబు లగు
కాకంబులను సరసరసాలవాలంబు లగుఫలబాలంబులను స్వరసమధాపరితోషంబు
లగుపానీయ విశేషంబులను నతివృద్ధంబు లగునైవేద్యంబు లావేదవేద్యనకు నివే
దించి యప్సంధరీకాత్మనకుఁ బ్రదక్షిణప్రదామంబులొచరించి గృహవిధస్తోత్రపాఠా
బులఁ బాటల నాటల వేగునంతకు జాగరంబు నేసి మఱువాదు కృతస్నానండ్రి కాల్యా
కరణీయంబులు దీర్చి యమ్యుతారాధనానంతరంబున గరువందనం బాచరించి శ్రీమ
దస్తోత్రరామసంధాననిష్ఠాగరిష్ఠ లగుభాగవతశ్రేష్ఠల సభీష్టమృష్టాన్న దానంబులఁ బరి

తుష్టి నొందించి వారికందఱును జందనమాల్యాంబరాభరణాదు లాదరంబునఁ దనకుఁ
గలకొలది నిచ్చి నిజబంధుమిత్రసమేతంబుగాఁ బారణ యొనర్చి పునఃకౌఞ్చజనదివాళ
యనఁజ్ఞీసంగమాదుల జరిగించక క్రతసమాప్తి సేయనతండు సప్తగోత్రంబుల నుద్ధరించి
యక్షయానందపదం బగువైష్ణవసదనంబునొందు. 1188

గీ. విష్ణువాసరమున వినుము కళామాత్ర | మైనదళమి గలసెనేని వలన
దుపవసంప దాన నొదవుఫలం బగ్నిఁ | దృఢము గాలినట్లై త్రుంగిపోవు. 1189

ఉ. కావున నట్టివాసము గల్గిన నాతిథి మాని బాఠిం
బావనబుద్ధి మీరు సుపవాసము జాగరణంబు దీర్చి యా
వేదిన బారణంబు కడువేడుకఁ జేసినధన్యుఁ గొందు నా
నావిధయాజ్ఞ దానకరణంబునఁ జేవఱుపుణ్యసంపదల్. 1140

చ. ఋతువులలో వసంతము మహీధర సంతతిలో నున్నప్ర
కృతము గ్రహంబులందు నిసరాజు తంగిణిలందు గం? గో
ఒత్తులలో ముకుతుర్భి వేల్పులలో హరిఁ బోలె నుత్తమ
క్రతములలోన ఒక్కిధర్మాదుమున్నత మొప్పు నెంతయున్ 1141

సీ. ఖలుఁడు స్వామిద్రోహి గరదఁ డనాచారి పరదూషకుఁడు సురాపానరతుఁడు
గ్రహదాహకుఁడు సత్యరహితుఁ డన్యాయ నానన్తుఁడు జీవహింసాపరుఁడు
గురుతల్పగుఁడు కృతఘ్నుఁడు బ్రాహ్మణద్వేషి పశుఘాతకుఁడు సాధుబాధకుఁడు
వ్రతవిహీనుఁడు సువస్థ నైరుదస్పృహిహరిజీవనుఁడు దప్తాన్నభోజి
వేదనిందకుఁడు నానిగాఁ గలపాప | కీలురెల్ల నితరచింత లుడిగి
హరిదినంబుక్రతము జరిపి శుద్ధాత్ములై | పడియఁ గాంతు రమృతపదము తుదను. 1142

క. మును జేవక్రతు డనఁగాఁ | జనుభూసురుఁ డొకఁడు యోగిజనసేవితమై
తనరెడ్డిపుష్కరతీర్థం | బునఁ జిరకాలము వనించి పూతాత్ముండై. 1143

గీ. లిలఁ జూచిమాడలేనిసంపద సుఖ | స్ఫురణఁ దలచి విమయనిరతిఁ గుంది
ప్రకటలేణఁ డగుపరాశరకీఘ్య మై | త్రేయమునివరణ్య దాయ నరిగి. 1144

చ. వివయవినమ్రుండై మొగము యెల్లల బాఱఁగ నున్నయాతనిం
గనుగొని యమ్మనీశ్వరుఁడు కారణ మెఱువడి నీవు దీవతక
బానుపడి యిట్లు డయ్యుటకు భూసురసత్తమ నాకుఁ జెప్ప నీ
మనసుకళంపి సర్వమును మాన్పెద నావుఁడు నాతఁ డిట్లుచున్. 1145

- చ. తొడిగినచోక మోహములత్రొక్కడులం బడి చెక్కి వైపయిం
బొడముమహోపతాముల బొక్కడుప్రాణులపాటుఁ జూచి తా
నడరుచున్నదుగ్భరభయాటలతక్ గృహిండు నన్న ని
ట్లుడుగఁగ నేల నిప్పుడు మహాత్మ సమస్తము నీ వెఱిగియున్. 1146
- క. ధీరమతి నెచటి కరిగిన, వాఁలు మఱిమాత్మగ్భవాసములకు గా
రారూఢముగా మోహం । బేరీలిని బాయు నాకు నెఱిగింపు తగ్గ. 1147
- వ అనిన మైత్రేయుం డిట్లనియె. 1148
- సీ. నిత్యుఁ డక్షురుఁ డాత్మనిశ్చలుఁ డవి రి సచ్చిదానందభాస్వత్స్వరూపి
తతగుణాత్మకము నిత్యము సర్వకారణమును భూతకారణమును దనర్చి
పరఁగు నీరెంటిలోఁపలితారతస్యాంబు నరసి చూచిన మహదంతరంబు
ప్రకటితేజస్వమఃపటలంబుననుబోలె జగగు వీనికిఁ బుష్పరక్షిణోధ
మమల మగునాత్మప్రకృతిసంగమముఁ జేసి । కర్తవశుఁడై స్వతంత్రుఁడు గాక పొందు
శివరదేహదులందు దుఃఖమును సుఖము । గానఁ గర్తృత్వము నేతర కార్య మనఘు.
- చ శమమును దేహశోషణము శౌచము నింగ్రియనిగ్రహంబు ని
గ్నమతయు నన్నహీననియమంబును మానము వేదకాశ్రుపా
రమును విరక్తియుం గడుదృఢం బగుసత్త్యమును దపస్వరూ
పము లని చెప్పమండుదురు పల్కలు ధర్మ రహస్యకోవిదుల్. 1150
- క. అట్టితప మనులఃత్రము । గట్టిఁ జేపట్టి కర్త మనులతలమొదల్
ముట్టఁ దనుచునునకుఁజే । పట్టఁగఁగోలదె విముక్తి భవంభయలక్ష. 1151
- క. కావున నుపవాసవ్రత । పావనతీర్థాద గాహపరిణతమతివై
నీవు చరింపుము నావుడు । దేవరతు డత్రపస్విలిలిన నయిన్.) 1152
- క. ఏనెల యేదివసంబున । నేనేమచుతోడ మనఃజాఁ డేదేవునకున్
గా నుపవసంపఁదగు నీ । వానతియీవలయు నాకు నత్రైజ గల్లెన్. 1153
- వ. అని మైత్రేయుఁ డాధాత్రిసురస త్తమునకు వ్రతో లిమంబు హరినాసరోపవాసవి
ధివిధిలంబుగా నిప్పుడు నీకుఁ జెప్పినతెఱంగునఁ జెప్పిన ననారాగతరంగితాంతరంగుం
డై యమ్మనిపుంగవు వీడ్కొని దేవత్రతుండు తవ్వి)తాచరణంబున ముదర్శనపాణిం
గ్రీతునిం జేసి పరమయోగింద్రగమ్యంబును సహస్రకీరణసహస్రప్రభాగమ్యంబును
నగువిష్ణులోకంబున ననేక కల్పంబులు సుఖంబుండ నిని సనత్కుమారుండు మోడి
యు నిట్లనియె. 1154

- చ. కుశలుఁ డనంగ నొక్కనృపకుంజరుఁడొప్పునుఁ ద్రుమంఁదీ
శశధరకుందకందుకవిశారదకాదచఁద్రచంద్రికా
విశదయశోఽకాలుఁ డరవిందహితాన్వయదీపకుండు దో
ర్నితకృపానిర్దలితాత్మఃకాత్రవవీరుఁ డుగ్వన్.
- 1155
- ఉ. ఆతఁడు ద్వాదశీవ్రతపరామణుఁడై కమలాక్షుఁ గొస్తుభ
ద్యోతితవత్తు నిండుమదితో భజియించుచు నొక్కనాఁడు సు
బాతకీతూహలంబున నిజప్రేమబాంధవుఁ డైనభానును
తూనిఁ గనుంగొనం జనియె సుందర హేమ ధాధిరూఢుఁ డై
- 1156
- క. సమనర్తియు నానృపవరుఁ । బ్రమదంబునఁ గాఁగిలించి ఓహమానను గా
రమణీయరక్షిమయపీ । రిమనం శేవేతఁ దిగిచి డగ్గర నుంచెక.
- 1157
- క. ఆతఁడే దత్సముఖయున । యాతనలకుఁ దిగువ విహ్వలాత్మస్థులై త
ద్దూతలచెత దృఢగవా । ఘోరంబుల నొరయ నారకప్రకరములన్.
- 1158
- క. గనుఁగొని భయంబు మనమునఁ । బెనఁగొన నంగములు వడక బెగ్గిలి దీనా
ననుఁడై తపించి సింహ । ననవిమలియు నొడి యరుగుజననాయకునిన్.
- 1159
- చ. కనగొని కాలుఁ డిట్లును । కగన్నతప్రభృత సేఁడు నీ
మనమున నిట్టిభీతి పొడమం గత మెద్దియె కాక విస్తృతిం
దనుమట కేమి కాగణము తప్పుక చెప్పుము నాకు నావుడుక.
- వివరవివ్రుఁ డైనప్రభువీపతి యాతనితోడ నిట్లుక.
- 1160
- క. నానావిధబాధలచే । మేనులు తుత్తుమరు గాఁగ మిగిలినవగలె
మానక వాపోయెడిది । ప్రాణల వీక్షించి భయము నందితి ననియెక.
- 1161
- క. ఆనరపతి కిట్లునురవి । సూనఁడు భూనాథ వింత హోద్యంబులు నీ
చేనెఱిగితి మిట్టిది గల । దేనియతిః కేన లంఘ్యతే యన వివమే.
- 1162
- క. దురితాత్ములను నిర్తల । చరితులను విపులదుఃఖసౌఖ్యము లొందక
బరమేష్ఠికల్పితము లగు । నగకస్వర్గములు నూతనములా తలఁపక.
- 1163
- క. మును చేసినపరితంబుల । కనురూపము లైనతీవ్రయాతనల గడుక
వనరుమి మొఱు లిడువారల . గనుగొని నీ కల భీతిఁ గంపింప నృపా.
- 1164
- ఉ. నావుడు నిట్లుక మనుజునాయకుఁ డాసమనర్తితోడ నా
నావిధ తీవ్రబాధల ననారతిముం డరితాప మంది వా

పోవుచు నున్నవారు తమపూర్వభవంబున నెట్టిపాపముల్

వావిరి జేసినారో బలవద్విషయవ్యసనాతిసత్తులై.

1165

నీ ఆనతి యి మ్మన్న నమ్మహీనాథుతో ననియె వైభవ్యతుల డనఘ వినుము
గురుల దేవతల భూసురులను నిందించుదుష్టాత్ములును మహాదురితమతులు
నాచారిహీనులు సతీనిర్దయాత్ములుఁ గ్రామిక స్త్రీలుఁ గృతఘ్నులును ఖలులు
బహుసతీకుచకుంభపరిరంభనిరతులు విష్ణుమంగళకథావిముఖులు

వైనపాపాత్ములు వీర లట్లు గాన । వెప్పుచున్నార నగకాగ్ని విపులశిఖలఁ
గరుగా భావించి నామను గాచి పంప । రాదు విధికల్పితంబు నిరాకరించి

1166

వ. అనినకృతాంతునకు నమ్మహీకాంతుఁ డిట్లనియె.

1167

గీ సకలజంతుసమితిసుకృతదుష్కృతములు । నీ వెఱుంగుదేని నేసెనర్చు
నట్టిపుణ్య మెద్దియైనను గల్గిన । సంతనట్లు నాకు నానతిమ్మ.

1168

చ. అనుడుఁ బరేతవాధుఁ డహిమాంకుసలోద్భవుఁ డైనయవ్విభుం
గనుంగొని నీచరిత్రము జగన్నుతిమంతము సర్వలోకపా
వనభవదీయకీర్తిసురవాహిని నీవు సమస్తపుణ్యర
త్తులకు వెల్ల మేటివి కరస్థము లారయఁ బుణ్యలోకముల్.

1169

చ. ప్రతములలోఁ బ్రశస్తము ధృవంబుగ మానవవాధ వ్యాదకీ
త్రత మది నీవు నిష్ఠ నొకవత్సర మర్ధిఁ జరించినాడె పూ
జిత మగునమ్మహాత్మునఁజేసి భవద్భవసంచితాఘసం
తతి లయ మొందెఁ దత్ఫలమితం బదియెంతని చెప్పవచ్చునే.

1170

చ. అనిన నృపాలుఁ డిట్లనియె నర్కజ యీనరకాగ్నులందు వే
దనఁ బడవీర లిందఱు ముదంబున సద్గతి కేఁగునట్లుగా
నెనయ మదీయపుణ్యమును నిచ్చెద నేనొకకొంత నీవు చె
ప్పినగతి సంతనట్లు వినిపింపుము నావుదు ధర్ముఁ డిట్లనెక.

1171

ఉ. భానుకులానతంస యొకపాఁద నీ వుపవాస ముండఁగా
వైనఫలంబు వీరికి దయామతి నిచ్చినఁ దీవ్రయాతనల్
మాని ప్రమోదసంభరితమానసులై మఱి నీవు గల్లెనం
గా నమరేంద్రలోకముకుఁ గ్రందుగ నేగెద రిప్పు డందఱుక.

1172

వ. అనిన హర్షించి యారాజుని వరేణ్యం డగణ్యం బగునేక వ్యాదకీత్రతపుణ్యఫలం బాని
రయనివాసుల కొసగినతత్క్షణంబు.

1173

- చ. కుశలుఁ డనంగ నొక్కనృపకుంజరుఁడొప్పసు'ద్రుమంబరీ
శశధ్రకుందకందుకవిశారదకా'దచంద్రచంద్రికా
విశదయశోఽకాలుఁ డరవిందహితాన్వయదీపమందు దో
ర్లితకృపానిర్దలితాస్థు'కాత్రవవీరుఁ డుగ్వోన్. 1155
- ఉ. ఆతఁడు ద్వాదశీవ్రతపరామణుఁడై కమలాక్షుఁ గొస్తుభ
ద్యోతితవత్తు నిండుమదితో భజియించును నొక్కనాఁడు సు
జాతశత్రుహలంబున నిజప్రియబాంధవుఁ డైనభానుమ
త్సూరిఁ గనుంగొనం జనియె సుందర హేమ ధాధిరూఢుఁ డై 1156
- క. సమన ర్తియు నాన్వపవరుఁ | బ్రమదంబునఁ గొఁగిలించి ఓహమానము గా
రమణీయరత్నమయపీ | రమునం జేసేతఁ దిగిచి డగ్గర నుంచెన్. 1157
- క. ఆతఁడే దత్సముఖమ్మన | యాతనలకుఁ దిగువ విహ్వలాత్మ్యమై త
ద్దూతలచెత దృఢకవా | ఘోరంబుల నొరయ నారకప్రకరములన్. 1158
- క. గనుఁగొని భయంబు మనమునఁ | బెనఁగొన నంగములు వడక బెగ్గిలి దీనా
ననుఁడై తపించి సింహ | సనవిమలియు నొడి యరుగుజననాయకునిన్. 1159
- చ. కనగని కాలుఁ డిట్లును | దగన్నతపుణ్యకేత్ర కేందు నీ
మనమున నిట్టిభీతి పొడమం గత మెద్దియొ కాక విస్తృతిం
దనుమట కేమి కాణము తప్పుక చెప్పుము నాకు నావుడున్.
వివరవివ్రుఁ డైనపృథివీపతి యాతనితోడ నిట్లున్. 1160
- క. నానావిధబాధలచే | మేనులు తుత్తుమరు గాఁగ మిగిలినవగల్గ
మానక వాపోయెడినీ | ప్రాణల వీక్షించి భయము నందితి ననియెన్. 1161
- క. ఆనరపతి కిట్లునురవి | నూనఁడు భూనాథ వింత వోద్యంబులు నీ
చేసెఁజిగితి మిట్టిది గల | జే నియతిః కేన లంఘ్యతే యన విసమే. 1162
- క. దురితాత్తులకను నిర్జల | చరితులకును విపులదుఃఖసౌఖ్యము లొందన్
బరమేష్ఠికల్పితము లగు | నరకస్వర్గములు నూతనములా తలఁపన్. 1163
- క. మును చేసినవరితంబుల | కనురూపము లైనతీవ్రయాతనల గడున్
వనరుమి మొఱు లిడువారలఁ | గనగని నీ కేల భీతిఁ గంపింప నృపా. 1164
- ఉ. నావుడు నిట్లునున్ మునుజనాయకుఁ డాసమన ర్తితోడ నా
నావిధ తీవ్రబాధల ననాఁతిముం బరితాప మంది నా

- పోవుచు నున్నవారు తమపూర్వభవంబున నెట్టిపాపముల
వావిరి జేసి నారొ బలవద్విషయవ్యసనాతిసత్తులై. 1165
- నీ ఆనతి యిచ్చున్న నమ్మహీనాథులతో ననియె వైభవ్యతులం డనఘం వినుము
గురుల జేవతల భూసురులను నిండించుదుస్తాత్ములును మహాదురితముతులు
నాచారహీనులు నలినీర్దయాత్తులుఁ గ్రూరికర్తులుఁ గృతఘ్నులును ఖలులు
బంధసమీచకుంధపరిరంభనిరతులు విష్ణుమంగళకథావిముఖముతులు
నైనపాపాత్తులు పీర లట్లు గాన | వెప్పుచున్నార నరకాగ్ని విప్రులశిఖలుఁ
గరుగా భావించి నామను గాచి పంప | రాదు విధకల్పితంబు నిరాకరించి 1166
- వ. అనినకృతాంతునకు నమ్మహీకాంతుఁ డిట్లనియె. 1167
- గీ. సకలజంతుసమితిసుకృతదుష్కృతములు | నీ వెఱుంగుజేసి నేసెనర్చు
నట్టిపుణ్య మెద్దియైనను గల్గిన | నంతవట్టు నామ నానతిమ్ము. 1168
- చ. అనుడుఁ బరేతనాథుఁ డహిమాంకుసెలొడ్చవుఁ డైనయవ్విభుం
గనుంగొని నీచరిత్రము జగన్నుతిమంతము సర్వలోకపా
వనభవదీయకీర్తిసురవాహిని నీవు సమస్తపుణ్యవ
ర్తులకు నెల్ల మేటివి కరస్థము లారయఁ బుణ్యలోకముల్. 1169
- చ. క్రతములలోఁ బ్రకృతము ధృవంబుగ మానవనాథ వ్యాదకీ
త్రత మది నీవు నిష్ఠ నొకవత్సర మధిక జరించి నాడె వూ
జికాత మగునమ్మహాత్మమునఁజేసి భవద్భవసంచితాఘసం
తతి లయ మొండె దత్ఫలమితం బదియెంతని చెప్పవచ్చునే. 1170
- చ. అనిన నృపాలుఁ డిట్లనియె నర్కజ యీనరకాగ్నులందు వే
దనఁ బడవీర లిందఱు ముదంబున నెద్దలి కేఁగునట్లుగా
నెనయ మదీయపుణ్యమును నిచ్చెద నేనొకకొంత నీవు చె
ప్పినగతి నంతవట్టు వినిపించుము నావుడు ధర్మ డిట్లనెక. 1171
- ఉ. భానుకులావతంస యొకపారణ నీ వుపవాస ముండఁగా
నైనఫలంబు పీరికి దయామతి నిచ్చినఁ దీవ్రయాతనల్
మాని ప్రమోదసంభరితమానసులై మఱి నీవు గల్లెనం
గా నమరేంద్రలోకముకుఁ గ్రందుగ నేఁగెద రిప్పు డందఱుకా. 1172
- వ. అనిన హర్షించి యారాజుని వరేణ్యం డగణ్యం బగునేక ద్వాదశీక్రతపుణ్యఫలం బాని
రయనివాసుల కొనఁగినతత్క్షణంబు. 1178

- కా. చంచత్కంకణముల్ చెలంగ గురియోహరత్నముల్ లీలమై
కుంచెల్ వేరుఁగ సిద్ధచారణవరుల్ గొల్వంగ దివ్యప్రభా
తాంచత్కాంచనకింకిణీగణవిమానారూఢులై తేజముల్
మించబోయిరి నారకుల్ త్రిదివకేళిలోలచేతస్కులై. 1174
- వ. అప్పుడమితేనికారుణ్యభావంబునకు భావం బలర నతని సంభావించి యావైవస్వతుం
డిట్లనియె. 1175
- ఉ. కంటె నరేశ దైవతభిఖానుణిమై నిజభక్తకోటి న
ట్రింటినిదానమై త్రిజగదీశ్వరుఁ డైనసరోజనాభు లా
నంటినభక్తి గొల్చినసమంచితపుణ్యఫలంబువెంపు ని
ష్కంఠక మోక్షమార్గ మని చాటుఁ గదా హరిసేవ వేదముల్. 1176
- క. వెఱవకు భవతాపములకుఁ బఱవకు పరదైవతముల భజియింపఁగ నా
చఱవకుము భోగవిరతికి । మఱవకు హరి నీవు వేయుమాటలు నేలా. 1177
- గీ. అని హితోపదేశ మొనరించి సఖ్యంబు । వెలయ నానరించి వీడుకొల్ప
మగిడి వచ్చి వశేమండలాధీశుండు । నిజపురంబునందు నెమ్మి నుండె. 1178
- నీ. అతిభక్తి హరిదినత్రత మాచరించిన దురితముల్ దవ్వలఁ దూలిపోవు
సకలపుణ్యంబులు సమకూరు నాయువు వెంపొందు నెలమి సంపదలు మిగుల
విజయంబు సిద్ధించు విద్యలు చేసూరు నైశ్వర్య మంతంత కలిశ్యిల్లు
సంతాన మందుఁ దేజము మీఱు నారోగ్య మెసఁగుఁ గీర్తులు దిశలెల్ల నిండు
నమరులకు నైనదుర్లభ మగుచువెలయు । నట్టివైష్ణవకులమునఁ బుట్టఁగలుగు
విమలవైరాగ్య మంతయు విస్తరిల్ల । నొకర నమృతపదమున నుండుఁ దుదని. 1179
- వ. అని చెప్పిన ససత్కుమారుండు సగరుం డగుభరద్వాజాచేతఁ బూజితుండై యభేచ్ఛం
జనియె జను ధరధరాధీశుండును బ్రాచేతస్ప్రబోధితుండై తద్వృతం బాచరించిన
సకలవివర్ధమువ్తుండును బరిపూర్ణమనూఁగుండను నై విగతోపద్రవంబును విరతి
భద్రంబును నగునిజచక్రం బవక్రవిక్రమంబున బరిపాలింపుచు బలపరాక్రమోదారు
లగుకుమారుల నూర్వారం బడసి తత్పుత్రిపాత్రసమేతంబుగాఁ బెద్దకాలంబు సంతా
నానందభరితుండై యుండి యొక్క నాడు 1180
- మ. అతులస్యందనగంధవారణతురంగానీకముల్ సత్పురో
హితసామంతసుతాత్మవర్గము ప్రియం బేపారఁ దన్మెల్నిరా

విత్తైశ్వర్యసమేతమై నిగుడ నర్వీవాధుఁ డేగఁక విరా
జితరంగేశపదావనిందయుగలీసేవాసముల్లాసమై

1181

క. ఈజాడ నరిగి త్రిభువన | పూజిత మగుబిల్వతీర్థమున నెలమి భర
ద్వాజాదికిష్యయుతుఁడై | రాజిల్లెడుఘనతపోభిగతు వాల్మీకిక.

1182

చ. కని పినయంబు సంభ్రమముఁ గౌతుకముకొ మది నెక్కొనంగ మ్రొ
క్కినఁ గడు గాఢించి మునికేసరి యన్వసుధాతలేతునిం
దనుఁ గదియంగ నుంగి యుచితం బగుపూజ లొనర్చి సేమ మే
మహబవరేణ్య నీసును గుమారులకుఁ సుహృదా ప్రకోటికిక.

1183

వ. అని మళలప్రశ్నంబు గావించె నప్పు డాపార్థివోత్తమండు.

1184

నీ. కమనీయతీర్థావగాహనోత్సాహులై సంతసపడుమహాసంయములును
సదమలభూరుహచ్ఛాయల హరికథన్ రాణింపఁ జెప్పపారాణిమలును
సలలితవైకృత్యలముల హరిపూజ గావించుపరమభాగవతకరులు
స్ఫటికీపలములందుఁ బ్రణవమంత్రాభ్యాసరతచిత్తు లగుపరివాజకులును
భయదదుగ్ధపఘననిదాఘప్రతప్త | జంతుచాతకజలధరసమయ మగుదు
నఖిలలోకైకపావనమై తనర్పు | బిల్వతీర్థంబుఁ జూచి సంప్రీతి నొంది.

1185

కా. స్నానం బం దోసరించి నిత్యవిధు లోజం దీర్చి యహ్వాటి స
న్మానిశ్రేణికి భక్తి మ్రొక్కి పిదపక వా రందఱుం దోడ రా
భూనాథుం డటఁ బోయి కాంచె మణివిన్నూగజ్జన హోగోపురా
గాగ్రనానధ్వజతుంగముకొ గుహరమాయాభంగముకొ రంగముకొ.

1186

చ. కనుగొని డాసి యచ్చట నకిల్మయబుద్ధులు నిత్యసిద్ధులకొ
జననతసౌమ్యమూర్తులును సన్మతిభూషణనన్యమాల్యచం
దనఘనతాభిరాములును దామరసాక్షిసమచక్షాక్రియా
జనితసముత్సుకాత్ములును శాంతులునై విలసిల్లుపుణ్యులకొ.

1187

గీ. రత్నభూషణాంబరమృదు ప్రత్యగ్గ | భూరివస్తుతతులఁ బూజసేసి
వందనం బొనర్చి వారిసంగతి రంగ | మందిరంబుఁ జొచ్చె మనుషవిభుండు.

1188

కా. సేవించెక జగదేకబంధుఁ గరుణాసింధుకొ సమున్నిద్రరా
జీవాత్ముకొ గమలాఘనస్తనయుగక్రిఖండసంవాసిత

శ్రీవత్సాంకితవత్తు నీలమణిసున్నీగ్ధాంగు రంగేశ్వరుక్
భావాతీతు మహానుభావు ఫణిరాట్వగ్యంకసంశోభితుక్.

గీ. పిదప నద్దేవుపరిచారబృందమునకుఁ | గొలఁది యెడరానిధనములు వెలయుసెసఁగి
యతులవిజ్ఞానసంపన్ను లైనయట్టి | సంయ మింద్రులుఁ దాను నాచక్కి వెడలి.

మ. ధరణీనాథుఁడు గాంచె దత్తకనకోద్యత్వము శుభధివా
కరలింబున్నురితామ్యుఁ దీవ్రనఖసంఘాతుక్ బృహద్యత్తు భా
సురు నాత్మప్రమదప్రభూతు విహగస్తోమావృతుక్ నిన్ను గాం
తరచంచఃకులివాసనస్తుని శశంతశ్రేష్ఠు దా నెక్కురుక్. 1191

క. కమలాత్మ రంగవాసుక | కమలావల్లభ సమస్తకారణ పురుషో
త్తమ యనుచు మాటిమాటికిఁ | బ్రదుదాశ్రువు లుప్పలిల్లఁ బలికెడువానిక్. 1192

క. కని విస్తయంబు మనమున | దనుకం గనులెప్పు లిడక తనుఁ జూచున్మహా
లునితోడఁ బక్షిపుంగవుఁ | డనియెక్ ఘనమై గభీర ముగువాక్యములక్. 1193

గీ. ఎవ్వఁ డెవు నీవు నీకులం బెద్ది నీక | జనసుఁ డెవ్వఁడు బహువైన్యసమితితోడ
నిటకు వచ్చినకారణం బేసి చెప్ప | మనిన నాఖ్యముఖ్యున కనియ నృపతి. 1194

ఉత్సాహ. అనఘ సోమవంశతిలకుఁ డైనతీర్థధరునినం
దనుడ జయధరుం డనంగఁ దనరువాడ లోకపా
వనవిచిత్రమహిమ గలుగువాడ నెసఁగుపుష్కరం
బునకుఁ దీర్థమాడ వచ్చి భోగిరాజతల్పనిక్. 1195

క. శ్రీరంగభక్తఁ గరుణాం | భోరాశి భజించి మగిడి పోవుచు నిచటక్
బారభక్తకర్మఫలమున | భూరిజ్ఞానాధి నిన్నుఁ బొడగనఁ గంటిక్. 1196

ఉ. వారనిదప్పిఁ దట్టువడువానికిఁ చల్లనినీరు నాకటం
గులి కృశించుదీక్షనకుఁ గోరినయన్నముఁ జాలలేమిచే
నారట మందుపేదకుఁ మహానిధియుక్ సమకూరినట్టి వి
ద్యారతి నున్న నాకొదవెఁ దావకసంగతి పక్షిపుంగవా. 1197

క. వితత్తవనాలిలా | ప్రతితి ననారతముఁ జాలఁ బరితప్తుఁడ నే
కృతిమాలి యున్న నా కే | గతి నిత్యసుఖావహంబు గలుగు మహాత్మా. 1198

మ. అనినఁ దద్వచనంబులకు సంతసించి శకుంతల్లభుం డిట్లనియె. 1199

గీ. మున్ను ముసులు యోగముఖ్యులు నిగమాభి | తలఁపుఁ గవ్యములకు దఱచిఁ తఱచి
తనరఁ బెచ్చినట్టితత్త్వపుత్రంబు నీ | కే నుపన్యసింతు మానవేంద్ర. 1200

క. కర్మకర్త పాశనిచక్షులులచే బ్రతిబింబులై భవా

జ్ఞానమునుచుకొ భయము నందెడుకష్టపుడేహికికొ న్నప

ప్రవరమునుండిపాదయుగపంకజసంస్తరణంబు దక్క నె

య్యవియు సముద్ధరింప నసమర్థము లన్ని దురుత్తులేటికికొ.

1201

క. కనుమూసి తెఱచినంతన | మునుకొని కాలంబు ధూతముల ప్రాణులతో

గొను గాన మోక్షుచుత్తుం | బసూ తడకుక యెన్న నగు బ్రాజ్ఞులకుకొ. 1202

క. క్రీడాతుండై పిన్నట | నాడెఱుగడు యావనంబునం గాముకుండై

యాదుకొను ముదిమి నామకు | పీడల బడి చిక్కి మొఱులు వెట్టుచు నందుకొ.

ప. కావున.

1204

క. తామ్రపడి యింద్రియంబులు | పోడిమి చెడిపోనినాడు పుణ్యమునేయకొ

లేడేని వారి కొదవునె | మూడెండ్లను లేనిబుద్ధి ముప్పుదియెండ్లకొ.

1205

క. ఒక్కెడ నఖిలజగంబుల | నొక్కెడను విగ్రహి సుచి యొగి దులగూఁగ

మిక్కిలి శక్తివిరుత్తుడ | తక్కుక ములు నూపె నవృత్తంబుగ నధిపా.

1206

క. కలితరసాన్నలనా | కలనాదని నూదమధుగ గానంబులవై

పలుడెసల బాటుమనసుకుం | గలగునె వైరాగ్య మెంతికాలముకై నక

1207

క. పుట్టును జావును నెస నివి | కట్టిడివై గాగ్యమునకుం గనుమఱువై యి

ట్టులు చింతింపనియఘముల | పట్టడపఁగఁబాలుఁ దీధ-ధిజనంబు నృపా

1208

మ. నరనాథోత్తమ పుణ్యతీర్థములలోనం బెద్ద యాచంద్రపు

ష్కరిణీతీర్థము దివ్యదేశముల శస్త్రం బైనశ్రీరంగ మా

హరికికొ నిత్యనివాసమై యునికి నల్లెటకొ బ్రతుం బా నీ

సరిదభ్యర్థమునకొ వసించితి మనస్తాపాపమోదార్థి నై

1209

క. సకలకలికాలకల్పమ | నికరనిరాకరణమహిమ నెగడి మునీంద్ర

పకటిత మగునిలిచోసం | బొకటి గలమ చిత్తగింపు ముక్తివాధా.

1210

సీ. మను ప్రభాకరుం డనుముని గర్గోత్రసంజాతుండు గలఁడు ప్రకాంతుచిత్తు

డవిరతబ్రహ్మచర్యానిర్ముఁడును సుప్రతిభావిశేషసంపన్నుం డతఁడు

పలుతపశ్శక్తిమై పరమాయు వేపారఁ బడినీ విశ్వంధరాభారమెల్లఁ

గలయఁ జరించుచుం గలకాలమెల్లను వినుతవేదాభ్యాస మొనఁగ జేసి

పాపమొప్పు దానిఁ బరియింప శక్తుండు | నాకవిఫలపాకకలితుం డగుచు

చిన్న బోయి యాత్మ జింతించి తపమున | నిజమసారథంబు నొకపఁ బూని 1211

- క. నాలుగుదేసల నుదగ్ర | బాల్మలభీలంబు లైనవహ్నులనడుమక
గాలియ తన కశనముగాఁ | గ్రోలుచు బదియేండ్లు నడచె గొంచక మఱియుక. 1212
- క. కొంచెపుటూర్పును బుచ్చుక | పంచాబ్దంబులు చరించి పాదాంగునం
ఓంచుక ధగవై నూది య | చంచలుడై తపము మూడుసమములు సలిపెక. 1213
- ఉ. ఆయెడ వేదముల్ కడుభయంబునఁ బొందుమఁ బెక్కువిఘ్నముల్
పాడుక చెసినం దరలఁ బాగక వాణిఁ దృణీకరించి య
న్యాయతయోగశక్తి నృపియంబుఁ దిరంబుగఁ జేసిన చిత్రరూ
పోయనగా కీలాప్రతిమయో యన నుండె నతండు ధీరతక. 1214
- ఉ. వానిమహాతపోజనితవస్త్రి భయంకిరలీలఁ బేర్చి ది
గ్బానభముక సముజ్వలితభూరితరార్పులఁ గాల్చుఁ జొచ్చినక
మానసముల్ గలంగి శతమన్యుని ము న్నిడికొంచుఁ బద్మజం
గానఁగ నేగి నిర్జరనికాయము లోలిఁ గృతప్రణామలై 1215
- త. అవధరింపుము లోకనాథ ప్రభాకరుండను భూసుర
ప్రవరుఁ డిప్పు డొకండు తీవ్రతపం బొనర్చుచునున్నవా
డవిశం బగుతత్తపఃప్రభవాన్ని కీలవేడిమిక
భుగనముల్ పరితాపవేదనఁ బొంది యున్నచి గావునక. 1216
- క. ఏపగిదిన్నైన నెక నీ | యాపద మారింపు మనుమఁ బ్రాధికంచినవా
ణిపలివారుచు దానుచు | నాపరమతపస్వికిడను నరుడెంచి తగక. 1217
- క భూదేవసులోత్తమ నీ | మేదురతపముననుఁ బాల మెచ్చిలి నిదె నీ
కేది ప్రియ మడుగు మనుటయు | నాదివిజ్రేష్ఠుడొడ నతఁ డిట్లనియెక. 1218
- క. ఎవపక వేదము లన్నియుఁ | గడిముట్టం జవవుకాంక్షుఁ గమలాశనయూ
బెడిద మగుతపము సేయం | గడఁగిలి నటువంటివరము గరుణింపు తగక. 1219
- వ. అనినఁ బరమేష్ఠి భూసురశ్రేష్ఠున కిట్లనియె. 1220
- చ. ఆకులతపంబు భూతనివహంబున కున్నటసూరిపాతక
ప్రతలి నడంపఁగాఁ దగు నుపాయ మభీష్టఫలప్రదాయకం
బలిశయసౌఖ్యమూల మటు లొటఁ జిరాయువు భూరిశక్తియుక
విరతతపోబలంబునన విశ్వపితామహ నాటఁ గల్గెడిక. 1221
- చ. అనిన విరించి యిట్లును మహాద్భుత మైనభవత్తపంబు పెం
పున గులభంబులైనవి సమున్నతకాశ్వతి పుణ్యలోకమల్

జననత నీవు నం దమిత సౌఖ్యము లొందుచు నుందు గాక యీ

యనువున నందరానిధుల మందఁగఁ జేతులు చాచు నేటికిఁ. 1222

వ. అనిన నతం డిట్లనియె.

1223

క. మది కింపు గానిమాటలు | పదివేలును జెప్పవేల భాషాధిప యిం

పాదవెడి నాదివిజాధిప | పదమైనను నొల్ల వేదిపారముదక్కఁ. 1224

వ. అనిన నామాటలు సమ్మతింపక భారతీకాంతు డంతర్నితుం డయ్యె నాప్రభాకరుం
డును దృఢనిశ్చయంఁడై వెండియు నతిభూతపంబు గావింప నిలింపప్రబోధితుండై
చతుర్ముఖుండు మతియు రెండువరుసల నాతపోధానత్రయపాలికిం జనుదెంచి యతని
పూనిక వదలింప లేక నిజలోకంబున కరిగె నంత.

1225

కా. పాదం బొక్కటి నేల నూడి శుచియై పంచాగ్ని మధ్యస్థితుం
డై దృష్టుల్ దివి జేర్చి యచ్చునివరం డస్వీకృతావరంఁడై
వేదాత్ముఁ డధిష్ఠాశంకరమయఁక విశ్వేశు సఁపూజ్యా న
య్యాదిత్యుఁ మది నిల్చి చెనెఁ దప మత్యంతస్థిరస్వాతుంఁడై

1226

చ. అరుదుగఁ దత్తపంబునుహిమాలిశయంబున కిచ్చ మెచ్చి బం
ధురమణిభూషణప్రతితోఁ బరితప్తసున్దరన్దవి
స్ఫురిం దలిర్ప మేనిజగిపా త్రినగూడి ప్రవాళపాటలాం
బకన సుమానులేపనవిభాసురుం డై యతఁ డున్నచోటికిఁ.

1227

శ్రీ. త్రావలవాకట్టు చందురుగోడిపెన్నది తమ్ములవిందు వేదముఁద్రోవు
వెన్నెలపులుగులవెఱిగొంగ జక్కవకవలమోహపుమందు కైటభారి
కుడికన్న పచ్చనిగుఱ్ఱాలధీరుండు మూడుమూర్తులగట్టి వేడివేల్పు
కైవల్యముగఁ ద్రోవ గ్రహములమొగదంబు మునిమిడిచీకటి మాకవిప్పు
జనులమొక్కలకంట లేజములనెలవు | వరుసఁబఁడెండు నామమల్ పరఁగుమేటి
గగనరత్నంబు త్రిభువనకర్తసాక్షి | భానుఁ డెఱెంచె దేదిప్రమానుఁ డగుచు

1228

గీ. అత్రైయగున నరుడెంచినట్టిలోక | బాంధవునిఁ జూచి నిజునఁపద్మ మలర
ధరణిఁ బొగిలి మొక్కి హస్తములు మొగిచి | యాప్రభాకరుం డిట్లని యభిమతింఁచె.

లయ. జను జను సకలదివిజయమునటఘటితమణిచయరుచిరపదయుగ శయకపద్మ
ద్యయనివిదతరతిమిరులయక రణచణహరితహయవినుతమజనభవభయశమననానా
మయవివినదహనఫణిశయనవరచరణవృతనియమమునినుతనిగమయఁగ సరసిజాతి
ప్రియదరితహరనిరతిశయమహిమవితతరధరయవిహగ విభవమలయ వనది నేళా.

- క. శ్రీకరములు సుమహితతో । భాకరములు భవవిహాపహరజగుసుధా
శీకరము లబ్జబాంధవ । నీకరములు దనుజముడినీశీకరముల్. 1281
- క. అని వినుచించి ప్రభాకరుఁ । గమగూని రవి నీతపం ౦ గడు మెచ్చితి నీ
మనమున కెద్ది యభీష్టం । బసఘా వినిపింపు మనిన నతఁ డిట్లనియెన్. 1282
- ఉ. పారము నందఁ గా నిగమపాఠ మొనర్పగఁ బూని యీగతిన్
ఘోరతపంబు నేసి కనుగొంటిని వేదమహుత్తు భక్తమం
దారుఁ డ్రిహార్తికక్తియులు దారుణదుగ్ధకవై నిన్ను వా
కోరిక జాగునేయు కొడఁగూడఁగఁ జేయుము సత్కృపామతిన్. 1283
- వ. అనిన ప్రభాకరునకు విభాకరుం డిట్లని మె. 1284
- క. పురుషునిపురుషార్థంబుల । నరికట్టు నశేకధధవాజితదరితో
త్కరముల వినాశ మొందగఁ । బరిపూర్ణముగా నభీష్టఫలసంసిద్ధుల్. 1285
- క. కావునఁ బాపక్షయ మగు । నావెరి వెఱింగింతు నీకు నజ్ఞోదాని
త్యాపానమై త్రిలోకీ । సావన మగురంగధామపరిసరభూమిన్. 1286
- వ. సకలతీర్థోత్తమం బగుపుష్కరితీర్థంబు గల దవటికిఁ జని తపంబు గావింపు మాన
పంబున నశేషదోషఘ్నంబు లగుఁ గావునం దత్సంకల్పంబు ఫలియించు నొక నొక్క
విశేషంబు వినుము. 1287
- నీ. కలఁడు సుశేత్రవిఖ్యాతుఁ డెప్పట నొక్క పక్షిఁడ్రుఁ డతఁడు దపంబు పేర్చి
నజానిచే వేదంబు లన్నియుఁ గదముట్టి నెఱుంగునట్లుగ వగం బెలమి నడసి
యఖిల విద్యజ్ఞానియై నిగ్మలజ్ఞానపరుఁ డయి భోగైకనిరతుఁ డగుచు
నాత్మసమానసాచారసంపన్ను లగు విహంగములు తన్నర్థిఁ గొల్వ
రంగ నాథుడివ్యయంగళఃక్రమా । ధ్యానసౌఖ్యలీలఁ బూనిపెద్ద
గాలమెసఁగిపొల్చుకా నేరితటమున । వొక్కదినముఁ బాయమన్న వాడు. 1288
- క. నీ వచ్చటికిఁ దడడుక చని । యావిద్యత్పరమచిత్త మలరఁగ భక్తిన్
నేమించి యడుగు మెఱుంగుము । గావలసినవెల్ల నతఁడు క్రమమునఁ బెలుపున్. 1289
- గీ. అనిన నాతాపసోత్తమఁ డబ్బమిత్ర । యతులితజ్ఞాననిధి యైవయమృతహాతుఁ
డేమికతమునఁ దా నొందె నీభగత్వ । మానలి మృన్న నతి కిట్లనియె నినుఁడు. 1290
- క. భగవిహగప్రముఖాకృతు । లొగిఁ బూని మహాత్మ్య లుండు రొక్కొకయెడలన్
జగమున దమతమతలఁపు । నిగిడినసంప్రీతి నదియె నెపము దలంపన్. 1291

మ. ఓలిపై జక్లితకాఖ్యకద్విజాఁడు లక్ష్మీనాయకుఁ మున్నుసం
 స్మృతి నత్యుగ్రతపంబునెంపునఁ బ్రసన్నస్వాంతుఁ గావింప నా
 శ్రీతరమైమణి యైనయవ్యభుఁ డతిప్రీతిం దదీయాంతికా
 గతుఁడై వేఁడు వరంబు నీ వనిన నుగ్రాఘప్రమాదాత్ముఁడై. 1242

క. ధగ జాఁగి మొక్కి భక్తిక్ . గరములు మునులించి నుడుటఁ గదియించి శ్రుతి
 స్ఫురితము లగునూక్తంబులఁ బరువడి వినులించి విన్నపం బొనరించెక్ . 1243

క. వారిజదళలోచన నేఁ . బారము నొందంగ వేదపంసము సేయం
 గోరెద నవ్వగ మొసఁగును . కారుణ్యము నివ్వటిల్లఁగా నెపు డనినక్ . 1244

ఉ. శ్రీతరుణీవిభుం డతనిచిత్తవిశుద్ధికి నెమ్మనంబునం
 బ్రీతి దలంప భూసువరేణ్య శ్రుతుల్ గలయంతవట్టుఁ బ్ర
 ఖ్యాతముగాఁగ నీ వెఱుఁగునట్లుగ నిచ్చితి నన్న దఁఘ్రీసం
 జాతనిబద్ధశక్తిని నజస్రము నీమదిఁ బాయకుండెడిక్ . 1245

మ. ఓలిదేవోత్తమ సేయు మింకొకటి భక్తిక్ సర్వవిద్యాధిదే
 వత సంభోరుహగర్భదేవఁ ద్రిజగద్వ్యధ్యక్ శరచ్చంద్రికాం
 చితవల్లోజ్వల స్థిభారతిఁ దగక్ సేవింప నీ కాసర
 స్వతి యిచ్చుక్ నిగమాదివిద్యలు సమస్తంబుక్ బ్రసన్నాత్మయై 1246

వ. అని యానతిచ్చి యమ్యతుం డంతర్హితుం డయ్య నయ్య గ్రజమ్మండును సమగ్రం
 బగుపూజావిశేషంబుల దేవి నారాధించి యిట్లని ప్రస్తుతించె 1247

గద్యము. శ్రీమదఖిలభువనచరాచరప్రచురరచనామనోహరచతురాననమానసమానసాం
 తర్నిరంతరకేళివిలోలమరాళిబాలికా మనల్పకల్పప్రసూనాకల్పితచూలికామ
 రాళివిహారమణీరమణీయమణికంకగర్భగర్భజారావముఖరకరతామరసచా
 మరసమంచితాచంచలచించలచంచరీకనీలాలకాంతకాంతాంసేవాత్మదీక్షా
 లకాంతా మష్టమీశకాంకాహంకారధిఃకారపటునిటలతలతిలకాయమానత్పతీ
 యశేత్రాం కరకలితలలితాక్షసూత్రా మసమశరశరాశనవిలాసాపహసభాసు
 రానతభృలతాఽధిమారుణాంతసీమా మగణ్యలావణ్యసరోవరవిహారహరిశఫ
 రాయమానకన్దంతిఽత్రాంతలోచనాం కృతకృపాకృపానససేచనాం మదీ
 య్యా వికసితగ్రలంబమానహిమబిండి గుండరిలకుసుమసముల్లాసమాత్మికనా
 సికోదృశితాం మోగినకాంతస్వాంతసంవాసితా మిందుకాంతదర్శివిదగ్ధ

స్నిగ్ధకపాలపాలికాభ్యర్థ్య విక్రీడ్వలుకాసక్తముక్తాఫలకాంతాగలితమందస్థిత
సాద్రచంద్రికాసదనవదనచంద్రమండలా ముమేషకర్పూరకుండలా ముఖరీ
కృతానేకమణిభంగమంగళసుమమా విశేషాభావించా మఖిలజగదంబా మతి
విమలకంబుప్రతిబింబశోభాబంధుబంధుకంధరాం వివిధవిలాససుధరా మా
యాభావప్రవాళలితపారిజాతలతాగ్వచిర్యాపణక్రియాచతురచతుర్భాహగ
భజమానదానవారిసమూహా ముగ్రముఖిరితంభకుంభత్కూటపాటివాభిషంగ
ప్రసంగసముత్పన్నశృంగారరసతరంగిణీగధాంగమిథునామిత పృథుస్తనవిన్య
స్తకాంగనవిపంచికాపంచమ స్వరసుధారసాస్వాదనాదరమేదురామోదజని
తరోమాంచకంమికితకోమలాంగీం నిగమవనసంచారసారంగీమమర్త్యసరిదా
వర్తనివృత్తిప్రవర్తంగభీనాభిరూపతమాలలతాయతశ్యామసాధ్యమధ్యభా
గాం మహాభాగా మధ్యుషితచితపయోరూపభోగపరాగామరాగానూడితమ
దనదలిమదవతీచినీలనీలమణిఘృణిసారసశనానితంబబించాం హృద్యాధరవి
ద్యాధరమానినీజేగీయమానగుణకదంబా మంబుదానసానసమయసముదితసం
పూర్ణపూర్ణిమచంద్రచంద్రికాపటలానుకూలదుకూలాంతరతిగత్పృథారంభ రు
భాస్తంభశోభావిజృంభణస్తంభనోద్వీగవర్ణనీయోరయంగళాం విమోచితసం
సారనిగళా మృజారచితకాహళోదాచారుతాసముల్లంఘనజంఘాలజంఘావి
లాసా మఖిలసుమనోమనోనివాసాముదయదహిముఖరకరనికరదరదరూతరత
రుణసంసిరుహవిలసనపరిహసనపరికరణపరిగతజతుంగళిత్తమృదుపదయుగళ
యుగపదవనతచతురఖచరయువతివిసగలసదలికతిలలితకమ్యగమదజలకణజనితి
కళంకశంకాకర నఖశంకాకాభిరామా మసమానభాగ్యసీమా మవిరళితరళ
తారకాతివృత్తముక్తాఫలహారకేయూరకలయభద్రముద్రికామంజూమంజీప్రము
ఖనవ్యాధరగకిరణస్ఫురిత పరిణాహదేదీప్యమానదిన్యదేహం కమలభవవద
నగహా మిహానరూపవత్ప్రదానకరుణాంసతంగితాపాంగవిలోకాం పరి
పాలితసకలలోకా మిందుకుండచందనమంచారకబ్బంచారకవాహినీనీహార
హారహారహీరాదిసమస్తగౌరవస్తుతివైకల్యకరికల్యాణకల్యాణునాపఘననీకాం
లివిశదపరిశీకృతదశదిశావకాకాం విముక్తభక్తమోహపాశా మారూఢవే
దాంగాద్యశేషవిద్యావిశేషపరిపదనీలితివిశ్వదృశ్యప్రపంచవైభవాం దూరీ
కృతభవా మభిధానభేదాపాదితానేకదేవతాశక్తిభావానుభావైకభాస్వరూ
పాం కలకంఠకలాపా మభినవళరదనేహారంభవిస్రంభవిజృంభమాణశోహిణీ

మహాకీణిర్యుధస్యృధద్ధార్ణవఃకోద్యుతబహులహరీఘమఘమధ్వాన
సంబంధసాహిత్యసుకవిశుకనికగంధభరితమధుగమాకందశాఖాం శేఖరీకృతశీ
తాంతురేహ మమితసౌఖ్యాగ్రపారదాం శారదాం మన్తపీ మన్తపీ 1248

వ అని సన్నుతించి. 1249

గీ. మా కైకాక్షనూత్రమాణికృతప్లవీ | కలితపాణిః బద్ధగర్భగణి
వాక్యరాజకీవరనీలవేణికా | కలిత మైవవాణి గారవించి 1250

క. తడయక ప్రత్యక్షించె | యదుగుమ మ మ్మనన నాతః దామ్నయంబుల్
గడముట్ట నెఱుగువై ఘరి | గడనొత్తగ నొసగు మనన గరుణ దలిర్పక 1251

వ. ఆవాద్యేవి భూదేవున కిట్లనియె. 1252

క. నామందట విహరించెడి | నీమహితపతగచతుష్క మిష్ట డుమినయా
యామిషము నమలు మిక నీ | యామిషమున నొదవు నీకు నభిరుతసిద్ధర్. 1253

చ. అనుటయు నట్లకా కని రయంబునఁ దానును బక్షిరూప మిం
వెనయ ధరించి తిత్పలల మించుకయేనియుఁ జిక్కనీక చ
క్కన భుజియించియున్న నధికం బగుశాఖలగల్లువేదముల్
తనమడిఁ బ్రస్ఫురింప వసుధామరముఖ్యుఁడు నాటినుండియు 1254

క. ఆవిహగవిమలరూపము | తా వదలకయున్న వాఁడు తత్సన్నిధికిఁ
నీవరుగు మనిన నాభూ | దేవుఁడు వెండియును దిగ్బిధితోడక. 1255

క. ఆవిహగము తెవ్వియు శుచి | భావుం డొకప్పుడెట్లు పతగోచ్ఛిష్టం
జేవలనను శంకింపక | తా వేడ్క భుజించె ననుచుఁ దపసుఁడు పలికెక. 1256

చ. వెలసినతిద్విహంగములు వేదము లాపలలంబు సగ్వవి
ద్యలు నొకతైన ముగ్ధపతగ వలి కామిషవాంఛ యెంతయుక
గలుగుటఁజేసి యమ్మనిశిఖామణియుక వలనొప్పు బక్షిరూ
పలర ధరించె నంచుఁ దెలియక వినిపించి దినేతుఁ డేగినక. 1257

వ. ఆప్రభాకరుండును బ్రభాకరోపదిస్తక్రమంబున ను నేత్రుండును బతత్రివయం డున్న
యన్నటికిం జని యభివందనంబుచేసి నిజనృతాంతం బంతయు నెఱింగించిన నాదరించి
యిట్లనియె. 1258

శ. ఆరాధింపుము నీవు సన్నతిఁ ద్రిలోకాధారు నారాయణుక
గారుకొంబుధి నిందిరాశుచతటికన్మూరికాసౌగధ

శ్రీగమ్యారుభుజాంతరాలు నిగవశ్రేణీసదాసన్నతుక

శ్రీరంగేశుని చీతవస్తు విలసజ్జీమాతసంకాతునికా.

1259

క. ఆనలి నాత్తుండు వగడం । డై నిలచిన బడయరానియవియును గలవే
వానియజేతిలోనివి । వో నలినజరుద్రపదనభోన్నతులెల్లా.

1260

చ. అని యెఱిగించినం బ్రమదమారం బ్రభాకరుఁ డేకచిత్తుండై
యన పమలీల సంబుజదళాత్తు గుఱించి త్రిలోక సేవ్యమై
యొనరించుద్రపుష్కరిణియొద్ద సుగల్ వెఱు గండి కన్యెనక
భునతిప మోచరించిన మనంబున నాహరి మెచ్చి చెచ్చెరక.

1261

శీ. కలువపుష్పముచాయ గమకించుమెయిమించు పసిడినిగ్గుల సెరపల్లుపల్లు
విరిదమ్మిరేకులసిరి మీఱుకనఁదీరు భవపరితాపంబుఁ బాపురూపు
నిలువఁ దీర్చినఫాలఫలకంబుతిలకంబు చిఱునవ్వువెన్నెలవిలుకు తళుకు
కల్పమంజురలచే గడునొప్పునునుగొప్ప సాఁపాయునురమువై కంపుసంపు
బాఁమాగ్నాండబింబంబు ప్రభేడంబు । నంబరంబున నెఱుపుచక్రంబునొఱుపు
గఱిగి జగదేకల్యాణాలితమూర్తి । వెలయు నమ్మనియెదుర నావిగ్ధవించె.

1262

చ. అతఁడు నభూఁపూర్వ మగునప్పుర మేళుని దివ్యవిగ్రహం
బతులితభక్తిఁ జూచి వినయంబును హర్షము సంద్రమంబు న
ద్భుతమును సంతరంగమునఁ దొట్టుకొనక మహిఁ జాఁగి మ్రొక్కి యూ
ర్జితబహువేదనూక్తములచె వినవించె ననేకభంగులక.

1263

క. అప్పుడు మది గృప చిప్పిల । నప్పుగ మేళ్యురఁడు ప్రీతుండై భవదిప్తం
లిప్పుడు ఫలింపఁ జేసెద । చెప్పుము నీ వనిన నతిఁడు చిత్తం బలరక.

1264

గీ. కిదియోమోడ్చినచేతులు నుడుటఁ చెర్చి । పంకజోదర నావిన్నపంబు వినుమ
యెల్లవేదంబులను బారమెల్లఁ జడువఁ । నోవువిజ్ఞానశక్తి నా కొనఁగవలయు.

1265

చ. అనుటయు నవ్వఁగ బొసఁగి యాతని కిట్లను బుండరీకలో
చనుఁడు గణింప నెవ్వరికి శక్యముగాని శ్రుతుల్ పతింప నే
యనువునఁ దీరుఁ గొంప మగునాయువునుం గలయట్టిదహికైక
నిను మటు గాక పాపములు వీడినఁగాని ఫలింపవేమియుక.

1266

క. కావున బహుజన్మాత్మి । మై వెనుకం దగులుదారుజాఘప్రతతిం
భోవ నడిచి చెప్పం బయి । మై విశ్రుతి కెక్కు నమ్మహాత్మియునక.

1267

- క. ఆతఁడెఱింగించెడినఖిల । శ్రుతితతియు మదీయ శక్తిదోనితుడై నీ
కలిముగమున నని లక్ష్మీ । సతీయతుండు నరిగె నంత సంచితలీలక. 1268
- వ. పశుపతిత్రుం డగును నేత్రుకడనుం జని మంజూవరని వరప్రకారింబుఁ జెప్పి యపకృతి
వగు ననుమతంబున సమంత్రకంబు గాఁ దీర్తిథస్సా నంబు నేసి చరితాథం బొంది
గురుభజనానరూపంబు గాఁ దానును విహగరూపంబుఁ బూనిన నానమ్మదంబునఁ బతి
త్రివరుండు తిద్విప్రముఖ్యునకు నఖిలవేదంబు లుపన్యసించె నతండును బుండరీకాక్ష
ప్రసాదసాధితప్రభావంబున సకృద్చ్ఛాణమాత్రంబున సకలనిగమపారగుండై యచ్చట
జీరకాలంబు వసించి విష్ణుపదప్రాప్తుం డయ్యె ను నేత్రుండు నిరర్గళం బగునపవర్గంబు
మొంది నాప్రభాకరము నీంద్రునకు శిష్యులు నలువురు గలిగి రందు సుద్వ్యాసాఖ్యుండ
నగు నేనును సువర్ణబిందుండు సుతాత్రుమాడుండును బృహస్పయ్యుండును గ్రమంబున
ఋగ్యజుస్సామాధ్యాయులు తత్తత్తత్తాపాసమేతంబుగా శిశుకారధరులమై యభ్య
సించితిమి నీడోద్భవంబులు నాతోడం జనువు మునికుమారు లని చెప్పి జయధరునకు
నన్యుండజశ్రేష్ఠుండు వెండియు నిట్లనియె, 1269
- క. పరమం బగుతప మనినం । బరమపద బసె దానిఁ బరికించుచు నీ
పరదేశమునాదేశము మఱియుతరము లెఱుంగ । నేను మునుజాధీశ. 1270
- క. ఈతరువులు నీలతలుచు । నీత్యుగుల్తాదవనమహిష్ఠి పుణ్యో
పేతాత్తు లగుమహర్షి । వ్రాతముగా నెఱుంగ మాత్మ వసుధాధీశ. 1271
- మ. ధరణీనాయక నీకులం బతిపతిత్రం బయ్యె నీ విష్ణులం
బరిసాలించుమహీతలంబు నతిధన్యం బయ్యె నీపుత్రులుక
బరలోకోన్నతసౌఖ్య మొందిరి దిశాపాలిక్ భవతీగర్భులం
జరిగెక్ బుష్కరిణీనిమజ్జనము నిష్ఠక్ నీవు గావించుటక. 1272
- ఉ. నావును సంతసించి జననాథుండు తన్నుఁ గృతార్థుఁగా మదిక్
భావన సేయుచుక్ విహగనాథునకుక్ ధరిఁ బాఁగి మొక్కి సంత
భావన చేసి యాతఁ డనుపక్ బహుమంగళతూర్వమంజుల
రావము లుల్లసిల్లఁగఁ బురంబున కేఁగఁ జమూసమేతుడై. 1273
- క. ఆతనికిఁ గలిగిరి నూర్వరు । నుతు లందఱు రూపవిభవమస్వైషతు ల
చ్యుతసుక్రతనిష్ఠాపరి । రితులును నగువారు సుజనరంజితచరితుల్. 1274
- క. వారు తనపంపు నేయఁగ । నారాజవరుం డొసరై సమితాధ్వరమున్
నేరువున నుజను లొనన । వారక దక్షిణలతోడి వైభవ మెసఁగక. 1275

- క. ఈలీల సతఁడు ధరణీ । పాలన మొనరించి రాజ్యపదమును దనయుం
జాలించి యితరసుఖములఁ । దేలియుం దప మాచరించి త్రిదివము కేఁగెన్. 1276
- వ. అని చెప్పి మార్కండేయుం డన్న రేంద్రున కిట్లనియె. 1277
- చ. జనవర నీవు సోమకులసంజరితుం డనివాన్యన్యైశ్చ
ద్విసయవివేక బాహుబలవిక్రమశాలివి భూప్రజానుగం
జనవతురుండ వ ట్లగుటఁ జాల గృతార్థుడ వయ్య భక్తి నె
క్కినఁ జని చంద్రపుష్కరిణిఁ గ్రుం కిడి యచ్చటివిప్రకోటికిన్. 1278
- చ. ధనకనకాదినస్తువులు దాన మొనర్చుము దానఁ జేసి చ
య్యనఁ బెడఁబాయు నీయఘము లన్నియు నంత ననంతకీర్తియున్
ఘనతర రాజ్యవైభవసుఖంబుఁ బవిత్రచరిత్రు లైననం
దనులు ననాయుత్వము ఘనం బగు నాయువు నీకుఁ గల్గెడిన్. 1279
- వ. అని యుపదేశించి యారాజుచేతఁ బూజితుండై నిజాశ్రమంబునకుం జనియె సోమ
కుండును బ్రహ్మచ్చమానసుండై తిరుపదిప్ర ప్రకారంబున కళిత్రమిత్రాప్రబంధుసమే
తంబుగాఁ బుష్కరిణీతీర్థంబున కరిగి కృతస్నానండై యచ్చట హిరణ్యాదినానా
విభదానంబులఁ బ్రభులనతిత్తువులఁ గావించి నిత్యమంగళాభిరామం బగుశ్రీరంగధామం
బునకుఁ బోయి తదధ్యక్షుండును. 1280
- నీ. పుండరీకాక్షుఁ బ్రస్ఫురితకాస్తుభవక్షు నాజానుబాహు నీలాభ్రదేహు
మకరకుండలకర్ణు మహితకృపాపూర్ణు సవసీతకోశేయు సతవిధేయు
లక్ష్మీసముల్లాసు లలితకోమలహాసు నానాధాకల్పు నాగతల్పు
బహువేదసంవేద్య భవమహామయవైద్యు మృతులనీదాము సురలలాముఁ
గలితశృంగారుఁ ద్రిగుణవికారదూరు । శోభనాకారు భువనసంస్తుత విహారు
యోగిహృద్యైయు నిజభక్తిభాగధేయు । సకలఫలదాయి శ్రీరంగశాయిఁ గనియె. 1281
- క. ధర్మ జాగి మ్రొక్కి రత్నా । భరిణసువర్ణంబరాదిబహువస్తుతతుల
పరువడిఁ గానుక లిడి సు । స్థిరమతితత్పూజనంబుఁ నేసినపిదపన్. 1282
- చ. అనిరళవిష్ణుచింతనపరాయణులై యచటన్ వసించుభా
గవతగరేణ్యులన్ బరిమగాత్రులఁ జూతు గదయ్యు యంచు ద
త్సరమపవిత్రు లామునులఁ బల్కలు సువ్రతగృహులులన్
వివిధవిశేషసత్కృతుల వేములుఁ బ్రీతులఁజేసి సన్నతిన్. 1283

వ ఆస్పాధివోత్తముండు కృతార్థుడై మరలి తరలపతాకాభిశోభితాభిరామాతపత్ర
భాసురంబును సముల్లసితపల్లవశోరిజాలంకృతంబును బ్రాంబితప్రనూనదామాభి
రామంబును సరసశృంగారపురాంకనాక్షిప్తసువర్ణసౌధవిధిరాజితంబును నీరాజన
క్రియాసంభ్రమసముల్లాసవిలాసిని చరణమంటిరింజితమంజులంబును వివిధమంగళవా
ద్యహృద్యంబును బ్రతిహారసంహృప్రదేశనియంత్రితసముత్కంగమదముదితమధుకరి
ఘుంక్కరముఖరితగోపురంబును నగునిజపురంబు ప్రవేశించి సమంచిత సామ్రాజ్య
భోగంబు లను భవించుచుఁ జతురుదధివలయవలయితవసుమతీభాగం బనురాగంబునఁ
బాలించుచుండె నప్పడు.

1284

ఉ ఆతనిరాజ్య మొప్పె నిగమాయతజ్ఞానపదప్రక్షీగమై
యాతత వేదశాస్త్రపరనాగవశోభితమై యుపద్రవ
వ్రాతవిదూగమై సకలవస్తువిశేషసమృద్ధిచుతమై
వీతకళంకమై సతతవిష్ణుమహోత్సవరమ్యదేశమై.

1285

క. శ్రీరమణసుందరతామృత | సారంబై బహుపురాణసమృతమై సం
సారాభితారకం బగు | శ్రీరంగక్షేత్ర మొప్పె సిరి వెంపాకణ.

1286

సీ. గ్రహణకాలంబునఁ గపిలాసహస్రంబు నవనీసురల కిచ్చినట్టిఫలము
భూరియాగములు సంపూర్ణదక్షిణ లిచ్చి కావించునట్టిసక్కిర్నగరిను
పసిండిపుష్పముల సదృశక్రిసాలగ్రామపూజనం బొనరించుపుణ్యమహిమ
సంతితజపతపస్వాధ్యామగూపాససువ్రతంబుల వచ్చుసుకృతచయము
నవనియంతయు సత్పాత్రమైనయతని | కొనఁగ వెనఁగెడి పుణ్యధర్మన్నతియును
గలుగుశ్రీరంగమాహాత్మ్య మెలమిఁ జదవు | నలఘుమతులకు వినువిమలాత్మలకును.

క. ఈయాఖ్యానరతిక సచి | రాయపు నారోగ్యమును గులాభ్యన్నతియుఁ
శ్రీయు బహుపుత్రలాభముఁ | బాయనిసౌఖ్యములు విష్ణుభక్తియుఁ గలుగుట.

1288

చ. అని మును లంచితంబుగను నందఱు సమృద్ధమార నాగదం
తునకుఁ బరాశరప్రియసుతుం డెఱిఁగించిన యీకథాంశ మిం
పెనయఁ దెనుంగుబాస రచియించి నాయువు శ్రీయుఁ గీర్తియుఁ
ఘనవిజయంబు నీ కవుడు గల్గఁగఁ జాగయమఃత్రిరాఘవా.

1289

నక్రబంధము.

కా. నవ్యశ్రీః పరాతిభైః పచరన్నా కిద్రుమావణాభా
గ్భవ్యాగంధకఃకుస్మగస్తనకుచిస్వాంతప్రపూజప్రభా
భివ్యాంగప్రసవాంకవాసవతతః ప్రాముఖ్యసందేందుభా
భావ్యాభీఃసురాదిశోభిభవోభాభిద్రభాస్వన్నిభా.

1290

నాగబంధము.

చ. వరగుణాత్నవిశ్రుతసువన్దనతంససబాలసత్పర
స్ఫుటితమరాశ్రీగురువదోవశచిత్తవిలాసవాసవా
వగజసమాంగవైరికరివాఙ్ధగానిలదీపమాంచితో
త్తరసకుభానురక్తతతత్త్వరచాగయమత్రిరాఘవా

1291

గోమూత్రికాబంధము

క. హరిపదసరసిజమసుకర | మూభిదసితిమూర్తిరామభోగసురామా
కరిదగుంతుజవిధుకర | శరదీదసితికీర్తిధామచాగయరామా.

1292

మాలిని. కిచులనయననేవాకౌతుకాధీనభావా
విమతభియదశోపాపీతిహోత్రప్రతాపా
సుమహితభుజసాగాసుందరీమానచోరా
సమగపశుగామాచాగయామాత్యరామా

1293

గద్యము.

ఇది శ్రీమద్భగవద్గీతాంబావరప్రసాదలబ్ధసిద్ధసారస్వతగౌరవగౌరినామాత్య
పుత్రసుధీవిధేయభైరవనామధేయప్రణీతంబైన శ్రీరంగ
మహాత్మ్యంబనుపురాణాభిధానందు సర్వంబును
బంచమాశ్వాసము.

“వి స్మృత కవులు.”

ఈపేర నతిమనోహరము లగుప్రాచీనకావ్యములు మాశక్తి
కొలఁది దిద్ది కవిచరిత్రాదివిషయములఁ జేర్చి ముద్రించుచున్నారము.
ఇప్పుడు వెలకు సిద్ధముగా నుండుకృతు లే వనఁగా:—

1. క్రీడాభిరామము శ్రీనాథకవివिरచితము. (వెలకు లభింపదు.)
2. కుమారసంభవము - పూర్వభాగము. } 1—0—0
నన్నెచోడజేవకృతము.
3. సీతీశాస్త్రముక్తావళి - భద్రభూపాలరచితము. 0—5—0
4. పరతత్త్వసాయనము - ఫణిభట్టప్రణీతము. 0—12—0
5. ప్రబాధమణిభూషణము - సంగ్రాధితము. 0—12—0
6. త్రిపురాంతకోదాహరణము - తిప్పరాజుప్రణీతము. 0—3—0
7. అనర్ఘరాఘవము - తిమ్మభూపాలరచితము. 1—0—0
8. శ్రీరంగమహాత్మ్యము - భైరవకవిప్రణీతము. 1—0—0
9. ఉదయనోదయము. (అచ్చులోనున్నది.)
10. ఐరావతచరిత్రము ”
11. డిండిమప్రహసనము. ”
12. రఘునాథరామాయణము. ”
13. సాంబోపాఖ్యానము. ”
14. ముద్రామాత్యము - క్షేమేంద్రరచితము. ”

మా - రామకృష్ణకవి.

వనపర్తి జానంపేటపాస్టు

